

# Regional handlingsplan för landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet 2014-2020

## Länsstyrelsen i Kalmar län

Uppdaterad inför 2021 (version 2016-10-06)

Godkänd av Jordbruksverket 2021-03-05

Träder ikraft 2021-01-01

### Sammanfattning

Kalmar läns regionala handlingsplan för landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet är det dokument som visar hur programmets mål ska nås i länet. Handlingsplanen används för att styra länsstyrelsens arbete med prioritering och urval av ansökningar men också arbetet med partnerskap, kommunikation och samordning med andra fonder samt annan regional och lokal utveckling.

För att anpassa programmen till regionala förhållanden har ett antal regionala prioriteringar tagits fram. De grundas på den SWOT-analys som tagits fram tillsammans med länspartnerskapet och andra relevanta aktörer. SWOT-analysen identifierar länets behov och utmaningar.



Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden



EUROPEISKA UNIONEN  
Europeiska havs- och fiskerifonden



Länsstyrelsen  
Kalmar län

## Innehållsförteckning

1.	Syftet med handlingsplanen .....	5
2.	EU:s mål styr innehållet i programmen.....	5
2.1.	Landsbygdsprogrammets koppling till fondgemensamma mål och EU 2020.....	6
2.2.	Havs- och fiskeriprogrammets koppling till fondgemensamma mål och EU 2020..	7
2.3.	Åtgärder och prioriteringar i landsbygdsprogrammet .....	8
2.4.	Åtgärder och prioriteringar i havs- och fiskeriprogrammet.....	11
3.	Partnerskapet .....	15
3.1.	Roller och ansvar .....	16
3.2.	Roller och ansvarsfördelning i förhållande till andra grupperingar.....	18
4.	Gemensamt för prioriteringar, urvalskriterier, mål och hantering av beslut i landsbygdsprogrammet .....	19
4.1.	Urvalskriterier.....	19
4.2.	Indikatorer och målvärden.....	20
4.3.	Beslutsomgångar och utlysningar.....	21
5.	(Åtgärd 1 och 2) Kompetensutveckling och rådgivning .....	23
5.1.	Stöd till kompetensutveckling och rådgivning inom miljö och klimat (delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1 inom fokusområdena 4abc och 5cd) .....	23
5.2.	Stöd till kompetensutveckling och rådgivning för att skapa nya jobb (delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1 inom fokusområde 6a).....	33
5.3.	Stöd till rådgivning för kommersiell service (delåtgärd 2.1, inom fokusområde 6b) 40	
6.	(Åtgärd 4) Investeringar inom jordbruk, trädgård och rennäring.....	46
6.1.	Investeringsstöd för ökad konkurrenskraft inom jordbruks-, trädgårds- och rennäringföretag (delåtgärd 4.1 fokusområde 2a).....	46
6.2.	Investeringsstöd för energieffektivisering samt energigrödor inom jordbruks- och trädgårdsföretag (delåtgärd 4.1 fokusområde 5bc) .....	56
6.3.	Investeringsstöd för att minska jordbrukets utsläpp av växthusgaser och ammoniak inom jordbruks- och trädgårdsföretag (delåtgärd 4.1 fokusområde 5d) .....	61
6.4.	Förädlingsstöd för kort livsmedelskedja och lokala marknader (delåtgärd 4.2 fokusområde 3a).....	66
6.5.	Förädlingsstöd för att skapa nya jobb (delåtgärd 4.2 fokusområde 6a).....	71
7.	(Delåtgärd 4.4 och 7.6) Miljöinvesteringar .....	77
7.1.	Stöd till stängsel mot rovdjur (delåtgärd 4.4 fokusområde 4a).....	77
7.2.	Engångsröjning av betesmark (delåtgärd 4.4 fokusområde 4a).....	79
7.3.	Miljöinvestering – förbättrad vattenkvalitet (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc) ....	82

7.4.	Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald ( <i>delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc</i> ) .....	87
7.5.	Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet ( <i>delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc</i> ) .....	94
7.6.	Anlägga tvåstegsdiken ( <i>delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc</i> ) .....	100
7.7.	Reglerbar dränering ( <i>delåtgärd 4.4 fokusområde 4abc</i> ).....	104
8.	(Åtgärd 6) Jordbruks- och affärsutveckling .....	107
8.1.	Startstöd ( <i>delåtgärd 6.1 fokusområde 2b</i> ) .....	107
8.2.	Investeringsstöd till förnybar energi ( <i>delåtgärd 6.4 fokusområde 5 bc</i> ) .....	113
8.3.	Investeringsstöd till gödselbaserad biogas ( <i>delåtgärd 6.4 fokusområde 5d</i> ).....	117
8.4.	Investeringsstöd för att skapa nya jobb ( <i>delåtgärd 6.4 fokusområde 6a</i> ).....	121
9.	( Åtgärd 7) Service, infrastruktur och attraktiv landsbygd.....	126
9.1.	Stöd till investeringar i småskalig infrastruktur ( <i>delåtgärd 7.2 fokusområde 6b</i> )	126
9.2.	Stöd till bredband ( <i>delåtgärd 7.3 fokusområde 6c</i> ).....	131
9.3.	Stöd till investeringar i service och fritid på landsbygden ( <i>delåtgärd 7.4 fokusområde 6b</i> ).....	136
9.4.	Stöd till investeringar i infrastruktur för rekreation och turism samt för turistinformation ( <i>delåtgärd 7.5 fokusområde 6b</i> ) .....	143
9.5.	Stöd till utveckling av natur- och kulturmiljö ( <i>delåtgärd 7.6 fokusområde 6b</i> )...	148
10.	(Åtgärd 16) Samarbete .....	155
10.1.	Stöd till samarbeten för att skapa nya jobb ( <i>Länsstyrelserna delåtgärder 16.2, 16.9 inom fokusområde 6.a</i> ).....	156
10.2.	Stöd till samarbeten mellan aktörer inom jordbruk samt inom livsmedelskedjan ( <i>delåtgärder 16.4 inom fokusområde 3.a</i> ).....	162
11.	Kommunikation.....	167
11.1.	Kommunikationsplan.....	167
12.	Arbete med andra mål och lokal utveckling.....	170
12.1.	Synergier med fonder och planer som ska bidra till samma mål.....	170
12.2.	Arbete med lokal utveckling.....	170
13.	Revidering av handlingsplan .....	172
14.	Bilagor.....	173
14.1.	Bilaga 1: SWOT-analys och identifiering av regionala behov .....	173
14.2.	Bilaga 2: Budget och mål .....	203
14.3.	Bilaga 3: Miljö.....	204
	Miljömålstabell för Investeringsstöd för konkurrenskraft inom jordbruks-, trädgårds- och rennäringföretag.....	204

14.4.	Bilaga 4. Miljö .....	207
14.5.	Bilaga 5: Stödprocent för bredband.....	211

## 1. Syftet med handlingsplanen

Den regionala handlingsplanen för landsbygdsprogrammet ska användas för att styra vårt arbete med prioritering och urval av ansökningar samt partnerskap, kommunikation och samordning med andra fonder samt annan regional och lokal utveckling.

Stöden till landsbygdsutveckling som finns i landsbygdsprogrammet regleras i första hand genom EU-förordningen<sup>[1]</sup>, landsbygdsförordningen<sup>[2]</sup> och förskriften om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar<sup>[3]</sup>. Handlingsplanen är ett komplement till dessa bestämmelser och används för att vi ska kunna anpassa våra prioriteringar efter våra förutsättningar. I den regionala handlingsplanen ingår också att ange sådana uppgifter som vi har beslutat om för vissa stöd, som högsta stödbelopp, stödnivå och regionala urvalskriterier.

Det är Jordbruksverket som godkänner handlingsplanen. Jordbruksverket är förvaltande myndighet för landsbygdsprogrammet.

Den regionala handlingsplanen gäller även för havs- och fiskeriprogrammet. Men vi gör inte några egna prioriteringar för havs- och fiskeriprogrammet i handlingsplanen. Stöden i havs- och fiskeriprogrammet regleras i första hand genom EU-förordningen<sup>[4]</sup>, fiskeförordningen<sup>[5]</sup> samt förskriften om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar. För havs- och fiskeriprogrammet finns en nationell handlingsplan.

När vi fattar ett beslut om stöd, ska den senast godkända handlingsplan ligga till grund för beslutet.

## 2. EU:s mål styr innehållet i programmen

Alla landsbygdsprogrammets och havs- och fiskeriprogrammets prioriteringar bidrar till EU:s övergripande mål, EU 2020. EU 2020 är EU:s tillväxtstrategi för en smart och hållbar ekonomi med hög sysselsättning, god produktivitet och stor social sammanhållning. I Sverige ska landsbygdsprogrammet, havs- och fiskeriprogrammet, de regionala strukturfundsprogrammen och socialfundsprogrammet gemensamt bidra till de fondgemensamma tematiska målen, se bilderna nedan. Dessa mål bidrar i sin tur alla till EU 2020.

---

<sup>[1]</sup> Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1698/2005

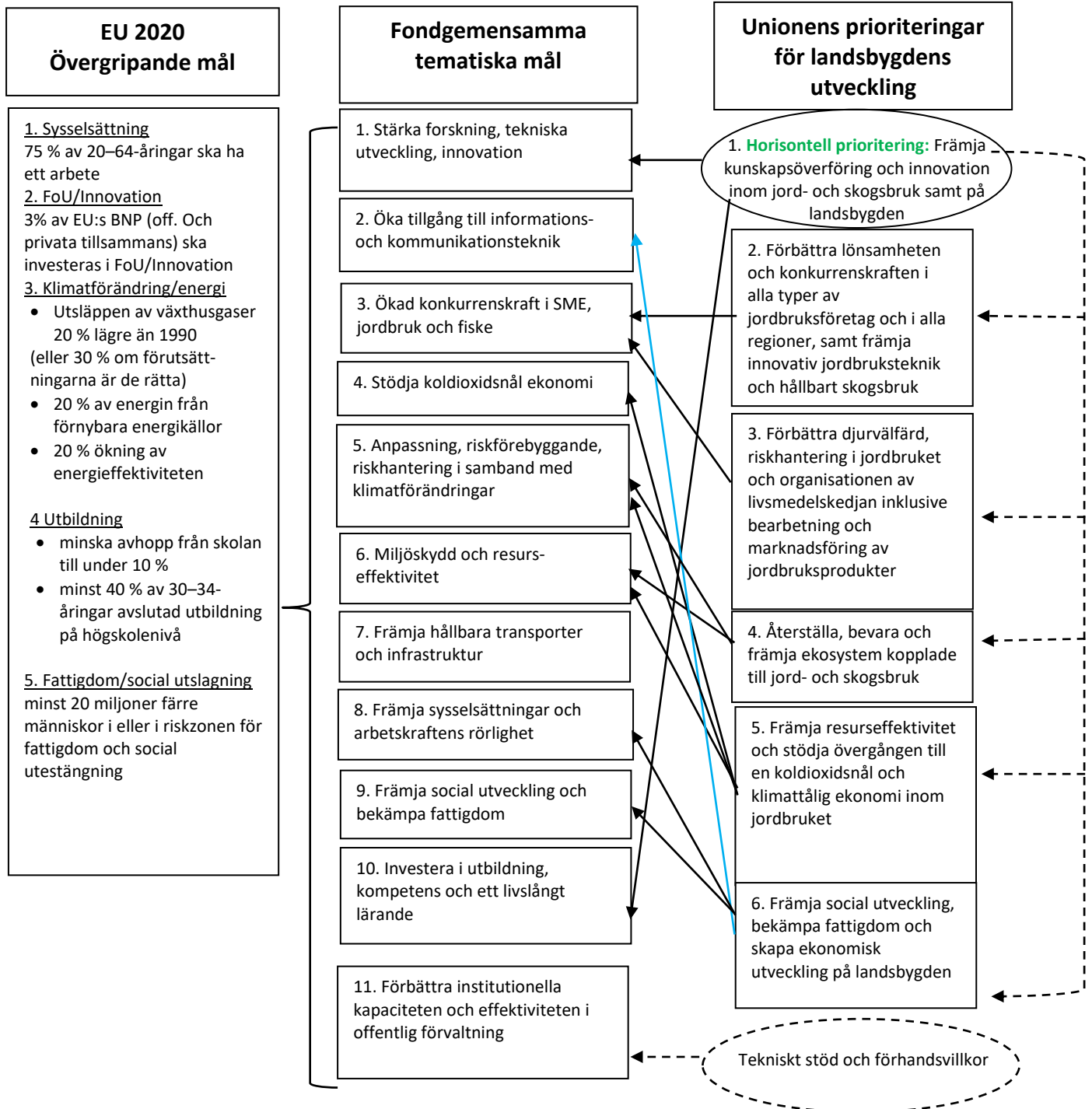
<sup>[2]</sup> Förordning (2015:406) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder

<sup>[3]</sup> Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2016:19) om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar samt stöd för lokalt ledd utveckling

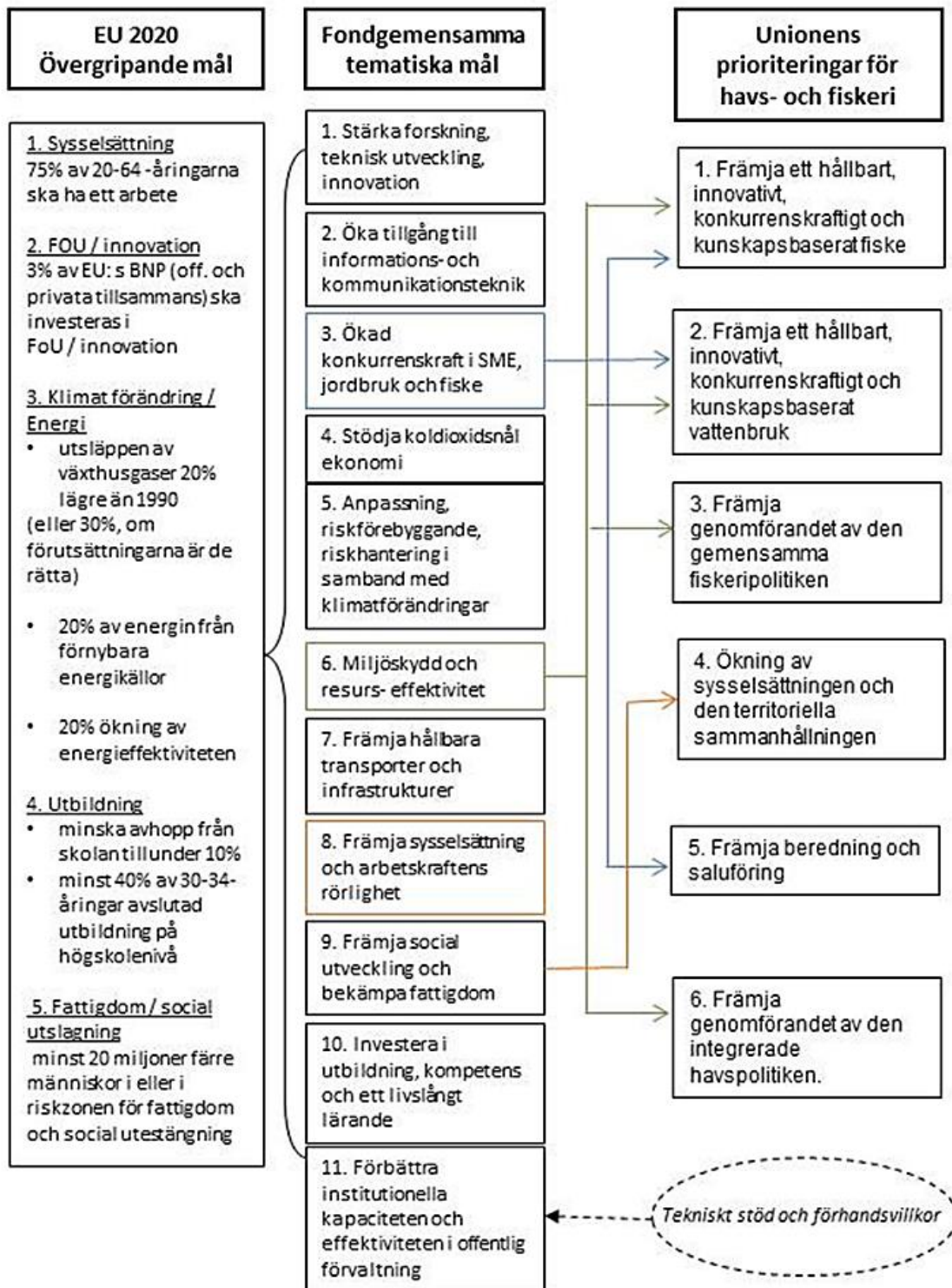
<sup>[4]</sup> Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 508/2014 om Europeiska havs- och fiskerifonden och om upphävande av rådets förordningar (EG) nr 2328/2003, (EG) nr 861/2006, (EG) nr 1198/2006, och (EG) nr 791/2007 och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1255/2011

<sup>[5]</sup> Förordning (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen

## 2.1. Landsbygdsprogrammets koppling till fondgemensamma mål och EU 2020



## 2.2. Havs- och fiskeriprogrammets koppling till fondgemensamma mål och EU 2020



### 2.3. Åtgärder och prioriteringar i landsbygdsprogrammet

Det svenska landsbygdsprogrammet är uppdelat i 6 prioriterade områden och 15 mer detaljerade fokusområden. Regeringen har beslutat hur programmets pengar ska fördelas på fokusområden och delåtgärder. Fokusområdena 1abc ska genomsyra samtliga åtgärder och finns därför inte med i tabellen "landsbygdsprogrammet 2014-2020". 1 abc handlar om kunskapsöverföring och innovation.

Följande prioriteringar och fokusområden används inom det svenska landsbygdsprogrammet:

1. Främja kunskapsöverföring och innovation inom jord- och skogsbruk samt på landsbygden.
  - a) främja innovation, samarbete och kompetensutveckling på landsbygden
  - b) stärka banden mellan jordbruk och livsmedelsproduktion samt forskning och innovation, även i syfte att utveckla miljöledning och miljö kvalitet
  - c) främja livslångt lärande och yrkesutbildning inom jord- och skogsbruk
2. Förbättra lönsamheten och konkurrenskraften i alla typer av jordbruksföretag och i alla regioner, samt främja innovativ jordbruksteknik och hållbart skogsbruk
  - a) konkurrenskraft, omstrukturering, diversifiering inom jordbruk, trädgård, rennäring och skog
  - b) underlätta för unga med rätt kompetens att starta företag inom jordbruk-, trädgård- samt rennäring
3. Förbättra djurvälstånd och organisationen av livsmedelskedjan, inklusive bearbetning och marknadsföring av jordbruksprodukter
  - a) förbättra konkurrenskraften genom kort livsmedelskedja samt bättre djurvälstånd.
4. Återställa, bevara och främja ekosystem kopplade till jord- och skogsbruk
  - a) återställa, bevara och förbättra den biologiska mångfalden
  - b) förbättra vattenförvaltningen och hanteringen av gödsel- och växtskyddsmedel
  - c) förebygga markerosion och förbättra markskötseln
5. Främja resurseffektivitet och stödja övergången till en koldioxidsnål och klimattålig ekonomi inom jordbruket
  - b) effektivisera energianvändningen inom jordbruket  
Gränsdragningen mellan fokusområdena 5b och 5c är ofta svår att göra, varför dessa insatser av förenklingskäl hanteras under fokusområde 5c, på så sätt kan en resursmässig splittring på flera fokusområden undvikas.(från programmet)
  - c) främja tillgången till och användningen av energi från förnybara källor och andra förnybara biologiska resurser som inte är avsedda till livsmedel
  - d) minska utsläpp av växthusgaser och ammoniak



## 6. Främja social utveckling och skapa ekonomisk utveckling på landsbygden

- främja diversifiering, skapande och utveckling av nya små företag och arbetstillfällen
- främja lokal utveckling på landsbygden
- anläggning och projektering av passiv bredbandsstruktur

Här ser du de åtgärder som finns i landsbygdsprogrammet och hur dessa ska bidra till olika fokusområden. Länsstyrelserna, Jordbruksverket, Sametinget, Skogsstyrelsens och Tillväxtverket är andra myndigheter som handlägger stöd och ersättningar i landsbygdsprogrammet.

I handlingsplanens kapitel 5-10 finns de åtgärder som länsstyrelsen handlägger.

Landsbygdsprogrammet 2014-2020										
Kod för åtgärd och delåtgärd		Fokusområde								
		2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
		Konkurrenskraft och lönsamhet	Unga	Lokala marknader, kort livsmedelskedja och djurvälstånd	Miljö i jordbruket	Energieffektivisering och förnybar energi	Minska utsläpp av växthusgaser och ammoniak	Nya jobb och diversifiering	Lokal utveckling	Bredband
<b>1</b>	<b>Kompetensutveckling</b>	<b>2a</b>	<b>2b</b>	<b>3a</b>	<b>4abc</b>	<b>5bc</b>	<b>5d</b>	<b>6a</b>	<b>6b</b>	<b>6c</b>
1.1	Stöd till kompetensutveckling	x		x	x			x	x	
1.2	Stöd till demonstrationer och information	x		x	x			x	x	
<b>2</b>	<b>Rådgivning</b>	<b>2a</b>	<b>2b</b>	<b>3a</b>	<b>4abc</b>	<b>5bc</b>	<b>5d</b>	<b>6a</b>	<b>6b</b>	<b>6c</b>
2.1	Stöd till rådgivningstjänster	x		x	x			x	x	
2.3	Stöd till fortbildning av rådgivare	x		x	x			x		
<b>4</b>	<b>Investeringar till jordbruk, trädgård och rennäring</b>	<b>2a</b>	<b>2b</b>	<b>3a</b>	<b>4abc</b>	<b>5bc</b>	<b>5d</b>	<b>6a</b>	<b>6b</b>	<b>6c</b>
4.1	Investeringsstöd inom jordbruk, trädgård och rennäring	x				x	x			
4.2	Förädlingsstöd			x				x		
4.4	Miljöinvesteringar									
4.4	Stängsel mot rovdjur				x					
4.4	Engångsröjning av betesmark				x					
4.4	Reglerbar dränering				x					
<b>6</b>	<b>Jordbruks- och affärsutveckling</b>	<b>2a</b>	<b>2b</b>	<b>3a</b>	<b>4abc</b>	<b>5bc</b>	<b>5d</b>	<b>6a</b>	<b>6b</b>	<b>6c</b>
6.1	Startstöd		x							
6.4	Investeringsstöd för jobb och klimat					x	x	x		



### 2.3.1. Landsbygdsprogrammets landsbygdsdefinition

Landsbyggsdefinitionen i landsbygdsprogrammet består av fyra huvuddelar; jordbruksföretag, mindre tätorter, regionala undantag samt särskild definition för lokalt ledd utveckling. Under vissa omständigheter kan enskilda åtgärder tillämpa en annan definition.

Ingen geografisk avgränsning kommer att tillämpas för de insatser som har anknytning till jordbruksföretag, jordbruksverksamhet, skogsbruksverksamhet, målen för miljö- och klimatvänligt jordbruk eller för investeringar i bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter även om stödmottagaren är lokaliserad i en tätort.

För övriga åtgärder, delåtgärder eller typer av insatser med undantag för lokalt ledd utveckling, definieras landsbygd som områden utanför tätorter med mer än 3 000 invånare enligt SCBs befolkningsstatistik för år 2015. I de fall där stödmottagaren (projektägaren) är lokaliserad till en tätort med mer än 3 000 invånare ska projektets mervärde och nytta direkt tillfalla landsbygdsområdet. Insatser ska kunna genomföras även i större tätorter om projektet tillför mervärden till landsbygdsområden.

Förekomsten av tätorter i ett annars glest befolkat område kan vara viktiga stödjepunkter i genomförandet av programmet. Av denna anledning bör berörda myndigheter som handlägger stöd som riktas till de län där befolkningstätheten är lägre än medelvärdet för riket (22,9 invånare per kvadratkilometer) ges möjlighet att nyansera och utveckla den ovan bestämda huvudregeln. Detta kan göras genom att större tätorter räknas in i tillämpningsområdet för dessa län.

#### 2.3.1.1. Länsstyrelsens landsbygdsdefinition

Länsstyrelsen arbetar efter definitionen av landsbygd enligt ovan.

### 2.3.2. Länsstyrelsens definition på fäbod

I Kalmar län finns inte några fäboddar godkända för miljöersättningen fäbod.

## 2.4. Åtgärder och prioriteringar i havs- och fiskeriprogrammet

Det svenska havs- och fiskeriprogrammet är uppdelat i 6 prioriterade områden och 16 fokusområden. Följande prioriteringar och fokusområden finns inom programmet.

1. Främja ett miljömässigt hållbart, resurseffektivt, innovativt, konkurrenskraftigt och kunskapsbaserat fiske genom att sträva efter följande specifika mål:

- a) minskad påverkan av havsmiljön, bland annat genom att oönskade fångster så långt som möjligt undviks och minskas
- b) skyddad och återställd biologisk mångfald i vattenmiljöer och i de akvatiska ekosystemen

- c) säkerställd balans mellan fiskekapaciteten och tillgängliga fiskemöjligheter
- d) ökad konkurrenskraft och lönsamhet för företag inom fisket, bland annat för det småskaliga kustfisket, samt förbättrad säkerhets- och arbetsförhållandena
- e) stärkt teknisk utveckling och innovation, här ingår ökad energieffektivitet och kunskapsöverföring.
- f) utvecklad yrkesutbildning, nya yrkeskunskaper och livslångt lärande.

2. Främja ett miljömässigt hållbart, resurseffektivt, innovativt, konkurrenskraftigt och kunskapsbaserat vattenbruk genom att sträva efter följande specifika mål:

- a) stärkt teknisk utveckling, innovation och kunskapsöverföring
- b) stärkt konkurrenskraft och ökad lönsamhet för vattenbruket, här ingår förbättrad säkerhet och förbättrade arbetsförhållanden, särskilt för små och medelstora företag
- c) skyddad och återställd biologisk mångfalden i vattenmiljöer samt förbättrade ekosystem som är anslutna till vattenbruket samt främja ett resurseffektivt vattenbruk
- d) ett vattenbruk som kan säkerställa en hög nivå av miljöskydd, främja djurhälsa och välbefinnande samt folkhälsa och allmän säkerhet
- e) utvecklad yrkesutbildning, nya yrkeskunskaper och livslångt lärande.

3. Främja genomförandet av den gemensamma fiskeripolitiken genom att sträva efter följande specifika mål:

- a) förbättrade vetenskapliga rön som fler kan ta del av samt förbättrad insamling och hantering av data
- b) bättre övervakning, kontroll och tillsyn, förbättrad institutionell kapacitet och en effektiv offentlig förvaltning utan att den administrativa bördan ökar

4. Öka sysselsättningen och den territoriella sammanhållningen genom att sträva efter följande specifika mål:

- ekonomisk tillväxt
- social delaktighet
- ökad sysselsättning genom att fler går att anställa och arbetskraftsrörligheten i de kust- och inlandssamhällen som är beroende av fiske och vattenbruk ökar, här ingår diversifiering av verksamheten inom fisket och inom andra sektorer av den maritima ekonomin

5. Främja saluföring och beredning genom att sträva efter följande specifika mål:

- a) bättre organisation av marknaderna för fiskeri- och vattenbruksprodukter
- b) fler investeringar i berednings- och saluföringssektorerna.

6. Främja genomförandet av den integrerade havspolitikerna.

Här ser du de åtgärder som finns i havs och fiskeriprogrammet och hur dessa ska bidra till de olika fokusområdena.

Artikel <sup>1</sup>	Specifikt mål	Åtgärd
38, 44.1c	1a	Investeringar inom fiske
37	1a	Utveckling av bevarandeåtgärder och regionalt samarbete
39, 44.1c	1a	Nya tekniska lösningar inom fiske
39, 44.1c	1a	Nya former av förvaltning och organisation inom fiske
40.1a	1a	Samla in förlorade fiskeredskap eller marint skräp
40.1b, c, i, 44.6a-b	1b	Bevarandeprojekt för att återställa akvatisk mångfald
40.1d-g, 44.6a	1b	Bevarandeprojekt för skyddade områden
36	1c	System för tilldelning av fiskemöjligheter
42, 44.1e	1d	Investeringar som höjer kvalitet och mervärde på vildfångad fisk
43.1, 44.1f	1d	Fiskehamnar, landningsplatser och auktionshallar - förbättrad infrastruktur
43.2	1a	Fiskehamnar, landningsplatser och auktionshallar - anpassning till landningsskyldigheten
30, 44.4	1d	Diversifiering inom fiske
26, 44.3	1e	Utveckling av produkter och processer inom fiske
28, 44.3	1e	Partnerskap mellan forskare och fiskare
29.1-2, 44.1a	1f	Kompetensutveckling och informationsinsatser inom fiske
47	2a	Innovationsprojekt inom vattenbruk
48.1a, d, g-h	2b	Produktiva investeringar i vattenbruk
48.1e, j	2c	Miljöinvesteringar i vattenbruk
52	2b	Startstöd för hållbara vattenbruksföretag
51.1a	2c	Kommunal planering av vattenbruk
56.1a-b	2d	Djurs hälsa och välbefinnande
50	2e	Kompetensutveckling och informationsinsatser inom vattenbruk
77	3a	Datainsamling
76	3b	Kontroll och tillsyn av fiske -stöd till ansvarsmyndigheter
76	3b	Kontroll och tillsyn av fiske - stöd till privata aktörer

<sup>1</sup> Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 508/2014 om Europeiska havs- och fiskerifonden

63	4	Genomförande av lokala utvecklingsstrategier – lokalt ledd utveckling
64	4	Samarbetsåtgärder – lokalt ledd utveckling
62.1a	4	Förberedande stöd – lokalt ledd utveckling
62.1d	4	Löpande kostnader och ledning – lokalt ledd utveckling
68.1a	5a	Bilda producent- eller branschorganisationer
68.1b-e	5a	Saluföringsåtgärder
66	5a	Produktions- och saluföringsplaner
69.1c-d,f	5b	Beredning av fiskeri- och vattenbruksprodukter
80.1b	6a	Skydd av havsmiljön
80.1c	6a	Öka kunskapen om havsmiljön

Det är Jordbruksverket, länsstyrelsen och Havs- och vattenmyndigheten som handlägger de olika åtgärderna. Följande åtgärder handlägger länsstyrelsen:

- investeringar inom fiske – begränsa fiskets inverkan på havsmiljön
- investeringar som höjer kvalitet och mervärde på vildfångad fisk
- fiskehamnar, landningsplatser och auktionshallar - förbättrad infrastruktur
- fiskehamnar, landningsplatser och auktionshallar - underlätta landning
- diversifiering inom fiske
- investeringar inom vattenbruk - produktiva investeringar
- investeringar inom vattenbruk - miljöinvesteringar
- startstöd för hållbara vattenbruksföretag
- beredning av fiskeri- och vattenbruksprodukter

Det finns mer information om respektive åtgärd i den nationella handlingsplanen för havs- och fiskeriprogrammet. Här finns också information om budget. Handlingsplanen kommer att finnas på Jordbruksverkets webbplats.

### 3. Partnerskapet

Sedan arbetet med Regionala Tillväxtprogram i början av 2000-talet har Kalmar län haft ett mycket väl fungerande s.k. Länspartnerskap. Till en början hade Länspartnerskapet uppgiften att arbeta med ett Regionalt Tillväxtprogram men kom efter hand att fungera som ett rådgivande och samordnande forum för tillväxtfrågor i länet med fokus på olika EU-program och arbete med RTP (Regionalt tillväxtprogram) och RUS (Regional utvecklingsstrategi). Länspartnerskapet har och har haft en central roll vad gäller förankring, prioritering och genomförande, och har därigenom även en påverkande och granskande funktion. När Landsbygdsprogrammet 2007-2013 startade övergick Länspartnerskapet till att bli även partnerskap för Landsbygdsprogrammet samt rådgivande forum för ansökningar till ESF, ERUF och i viss mån South Baltic. Vid sidan av länspartnerskapet har två undergrupper ur partnerskapet arbetat, med uppgift att läsa och övergripande bedöma ERUF- och ESF-ansökningar, för att ge länets rekommendation och prioritet till Strukturfondspartnerskapet. Genom Länspartnerskapet får Länsstyrelsen en god bild av hur de i partnerskapet ingående statliga myndigheterna m.fl. tillämpar länets regionala utvecklingsstrategi. Vid sidan av Länspartnerskapet arbetar en styrgrupp i den regionala dialogen för länets ledning. I styrgruppen ingår Landshövding, Länsråd, Regiondirektör samt tjänstemän från Länsstyrelse och Regionförbund i för dagen/mötet aktuella frågor. Ett partnerskap för havs- och fiskeriprogrammet kommer att skapas genom att Länspartnerskapet för landsbygdsprogrammet utökas med fiskerirepresentanter under 2014. Det övergripande målet med partnerskapet är att alla deltagare i partnerskapet ska bidra till en hållbar, smart och inkluderande tillväxt och utveckling av Kalmar län inom ramen för landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet.

Partnerskapets deltagare kan kategoriseras inom följande områden i linje med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 artikel 5 p.1.

- Offentliga aktörer inom landsbygdsutveckling
- Näringslivet och arbetsmarknadens organisationer
- Intresseorganisationer och paraplyorganisationer inklusive företrädare för miljö- och klimatarbete samt de som arbetar för social delaktighet, jämställdhet och icke-diskriminering.

Länsstyrelsen har valt att forma ett länspartnerskap som omfattar maximalt 15 aktörer. Följande aktörer ingår i länspartnerskapet för att handlingsplanen på ett hållbart sätt ska kunna omsättas i tillväxt och ökad sysselsättning samt en levande hållbar landsbygd.

- ALMI
- Arbetsförmedlingen
- Coompanion
- Företagarna

- Hushållningssällskapet
- Linnéuniversitetet
- Landstinget
- LRF
- Länsbygderådet/Hela Sverige Ska Leva
- Försäkringskassan
- Region Kalmar län
- Skogsstyrelsen
- Föreningslivet (integration, sport, fritid, Leader etc)
- Winnet – Resurscentrum för jämställd tillväxt och utveckling
- Representant för fisket

Representanter för partnerskapet kan komma att ändras under programperioden och för fisket kommer att ingå genom att partnerskapet för landsbygdsprogrammet utökas med fiskerirepresentanter. Kalmar län saknar vattenbruk i sådan omfattning att representation i partnerskapet kan motiveras.

En projektplan med tillhörande tidsplan för genomförande har arbetas fram, där samtliga processer är kartlagda och förankrade för alla i partnerskapet. Varje ledamot ska veta sin roll, vad arbetet i partnerskapet innebär, och när olika typer av insatser bör ske för ökad måluppfyllelse.

### 3.1. Roller och ansvar

Länsstyrelsen Kalmar län är sammankallande för Länspartnerskapet som träffas cirka fyra gånger per år. Datum för möten stäms av med hela Länspartnerskapets ledamöter. Mötesdatum synkroniseras och styrs av utlysningar i Landsbygdsprogrammet, strukturfonderna och Havs- och fiskeprogrammet. De för Landsbygdsprogrammet relevanta frågor som avhandlas på partnerskapsmöten är:

- Landsbygdsprogrammets inriktning och båda programmens måluppfyllelse i länet: Partnerskapet spelar en viktig roll inför beslut om hur programmen ska inriktas för god måluppfyllelse.
- Prioritering genom regionala urvalskriterier inom landsbygdsprogrammet: Partnerskapet kommer att vara delaktigt i utformningen av urvalskriterier för prioritering mellan ärenden.
- Omvärldsbevakning: Det är viktigt att de aktörer som deltar i partnerskapet genom kompetens inom sitt sakområde delger kunskap och rapporterar händelser som sker i respektive organisations omvärld. Detta



skapar goda möjligheter för kunskapsutbyte och en helhetsbild av utvecklingen i länet.

- Uppföljning av resultat: Partnerskapet kommer kontinuerligt att diskutera information kring ansökningstryck, handläggningstider, budgetutnyttjande samt måluppfyllelse och effekter av landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet.

Inom den gemensamma jordbrukspolitikens övergripande ram ska stödet för landsbygdsutveckling, inbegripet för verksamheter inom och utanför livsmedelssektorn samt inom skogsbruket, bidra till uppfyllandet av följande mål:

- Främja jordbrukets konkurrenskraft,
- Säkerställa hållbar förvaltning av naturresurser och klimatåtgärder
- Uppnå en territoriellt balanserad utveckling av ekonomier och samhällen på landsbygden, inbegripet skapande och upprätthållande av sysselsättning.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013 artikel 4. Den gemensamma fiskeripolitiken ska säkerställa att fiske- och vattenbruksverksamheterna är miljömässigt hållbara på lång sikt och förvaltas på ett sätt som är förenligt med målen om att uppnå nytta i ekonomiskt, socialt och sysselsättningshänseende samt att bidra till att trygga livsmedelsförsörjningen. Europa-parlamentets och rådets förordning (EU) nr 1380/2013 artikel 2.

Partnerskapet ska vara delaktigt under utformningen, genomförandet, övervakningen och utvärderingen av programmen. För ett framgångsrikt samarbete behöver alla parter stötta arbetet och nyttja befintliga kontakter och nätverk på ett konstruktivt sätt. Det är också viktigt att varje aktör deltar utifrån sin kompetens inom sitt sakområde och bidrar till en helhetssyn för länet. I samband med att partnerskapet formeras kommer varje ledamot informeras om partnerskapets inbördes roller och ansvar. Kommande arbete inbegriper information till partnerskapet om både landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet.

Exempel på uppgifter som ledamot i partnerskapet:

- Sprida information om landsbygdsprogrammets och havs- och fiskeriprogrammets möjligheter till sina nätverk. På detta sätt medverkar partnerskapets deltagare till att programmets möjligheter når rätt målgrupper.
- Ha ett tydligt mandat från respektive organisation som deltar i partnerskapet att föra organisationens talan vid möten och även i övrigt företräda sin organisation i de frågor som behandlas i partnerskapet.

- Bidra med skriftliga synpunkter på förslag. Inför beslut om och ändringar i länets handlingsplan är partnerskapets aktörers synpunkter viktiga.

### 3.2. **Roller och ansvarsfördelning i förhållande till andra grupperingar**

Länspartnerskapet står för en bred representation och ansvarar för förslag till förändring, informationsspridning och insamling av synpunkter från sina organisationer. Vid diskussioner i enskilda frågeställningar eller ämnesområden bjuds olika referenspersoner och organisationer in till ett partnerskapsmöte alternativt tillfrågas innan och information presenteras på mötet.

Vid sidan av Länspartnerskapet arbetar en styrgrupp i den regionala dialogen för länets ledning. I styrgruppen ingår Landshövding, Länsråd, Regiondirektör samt tjänstemän från Länsstyrelse och Region Kalmar län i för dagen/mötet aktuella frågor.

För ökad fondsamverkan krävs utpräglat engagemang i samtliga fonder. Region Kalmar län och Länsstyrelsen har som uppgift att identifiera vilka områden fondsamverkan är särskilt möjlig. Detta ska presenteras för styrgruppen och därefter fungera som vägledande för potentiella projekt. Länets olika strategier Bredbandstrategin, Regionalt serviceprogram, Regional utvecklingsstrategi (RUS) ska fungera som fortsatta styrdokument utöver t e x Landsbygdsprogrammets och övriga förekommande EU-fonders programdokument.

## **4. Gemensamt för prioriteringar, urvalskriterier, mål och hantering av beslut i landsbygdsprogrammet**

Alla stöd i landsbygdsprogrammet ska bidra till EU:s prioriteringar i programmet. I kapitel 5 till och med 10 visas de övergripande prioriteringarna för de projekt- och företagsstöd samt de miljöinvesteringar som länsstyrelsen ska handlägga. Här visas också de regionala prioriteringar som görs utifrån den SWOT-analys som finns i bilaga 1.

För att välja ut de ansökningar som effektivast leder till programmets prioriteringar finns det urvalskriterier. De nationella urvalskriterierna är samma i hela landet. De regionala urvalskriterierna har länsstyrelsen tagit fram med hjälp av sitt partnerskap. De speglar prioriteringarna i länet och bygger på SWOT-analysen.

Det finns inte några urvalskriterier som utgår från diskrimineringsgrunderna kön, ålder, etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning med mera. Det beror på att kriterier inom det här området riskerar att hamna i konflikt med lagstiftning och rättspraxis.

Vi kommer att ta hänsyn till jämställdhet genom att jämställdhetsintegrera handlingsplanen. Arbetet kommer att ske successivt under programperioden.

I vissa fall går det att använda sig av åtskillnad mellan ansökningar för att öka jämställdheten och att motverka diskriminering. Det kan ske när två ansökningar har lika många poäng när de har gått igenom urvalskriterierna. Då kan vi använda oss av det som kallas för underrepresenterad grupp. Under rubrik 4.1.4 Rangordning av ansökningar med lika många poäng har vi skrivit in de insatsområden där vi ska använda oss av underrepresenterad grupp

### **4.1. Urvalskriterier**

Urvalskriterierna avgör hur en ansökan prioriteras.

#### **4.1.1. Poängsättning**

För varje urvalskriterium finns det poängsättningar. Om det står plustecken för poängsättningen betyder det att den poängsättningen kan räknas tillsammans med andra. Om det inte finns något plustecken räknas enbart den högsta poängnivån som uppfylls. Det totala antalet poäng är alltid mellan 0 och 5 poäng, vilket gör att eventuella poäng över 5 inte räknas.

Alla urvalskriterier och poängsättningar har en bedömningsgrund knuten till sig. Bedömningsgrunderna förklarar hur poängsättningen sker och på vilka grunder ansökan poängsätts.

#### 4.1.2. Viktning

När ett urvalskriterium är färdigbedömt multipliceras poängen med viktningen. Detta leder till att urvalskriterier som bedöms vara viktigare har en större effekt på hur ansökan ska prioriteras.

#### 4.1.3. Krav på poäng avgör om ansökan prioriteras

För att en ansökan ska prioriteras krävs följande:

- Den viktade summan för urvalskriterier är minst lika hög som minimipoängen som gäller för insatsområdet. Det kan gälla både nationella och regionala urvalskriterier.
- Ansökan måste få poäng i minst två av de angivna urvalskriterierna.

Om båda av dessa krav uppfylls kommer ansökan att prioriteras på det sätt som anges i insatsområdet.

#### 4.1.4. Rangordning av ansökningar med lika många poäng

Huvudregeln är att om två ansökningar har lika många poäng rangordnar vi ansökningarna i följande ordning:

1. den ansökan som har högst poäng i högst viktat kriterium
2. den ansökan som kom in först (kronologisk ordning)

##### 4.1.4.1. Rangordning av ansökningar om stöd till bredband

Om två ansökningar har lika många poäng rangordnar vi ansökningarna enligt följande:

3. den beräknade anslutningsgraden (faktiskt procenttal)
4. den ansökan som har flest antal möjliga anslutningar
5. den ansökan som kom in först (kronologisk ordning)

#### 4.2. Indikatorer och målvärden

För att kunna följa hur det går med landsbygdsprogrammet finns det obligatoriska indikatorer som EU har tagit fram för varje insatsområde. Målvärdena har beräknats av Jordbruksverket utifrån bland annat tidigare erfarenheter. Målvärdena har sedan fördelats enligt samma fördelningsnycklar som budgeten. EU:s indikatorer med målvärden samt budget, finns i bilaga 2 Budget och mål.

#### Miljöinvesteringar inom delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc

I bilaga 2 har budget och målvärde för följande fyra miljöinvesteringar inom delåtgärd 7.6 fokusområdena 4abc slagits samman, i en gemensam budget och ett gemensamt målvärde:

- anlägga våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet
- anlägga våtmarker och dammar för biologisk mångfald
- miljöinvesteringar – förbättrad vattenkvalitet
- anlägga tvåstegdiken

### **Reglerbar dränering**

För miljöinvesteringen reglerbar dränering har pengarna inte fördelats utan pengarna kan avropas från Jordbruksverket. Den totala budgeten för stödet är 5 miljoner kronor. Det finns ett mål Antal insatser som fått stöd, med målvärde 15 stycken.

### **Investeringsstöd till gödselbaserad biogas**

För investeringsstöd till gödselbaserad biogas har pengarna inte fördelats utan pengarna kan avropas från Jordbruksverket. Den totala budgeten för stödet är 279,3 miljoner kronor. Det finns två mål Antal djurenheter, med målvärde 46 000 stycken samt Total investering, med målvärde 698,3 miljoner kronor.

## **4.3. Beslutsomgångar och utlysningar**

För att uppnå största möjliga effekt och måluppfyllelse med insatsområdena kommer Länsstyrelsen tillämpa olika beslutsformer för hur ansökningar hanteras och beslutas. Inom alla insatsområden, utom stöd för bredband och eventuella riktade utlysningar, kommer ansökningar från och med 2018 att beslutas löpande. Vilken form som används beror på hur många ansökningar som förväntas komma in och hur stor konkurrensen är inom de olika stöden och hur stor budget som finns kvar. Läs mer under respektive kapitel i handlingsplanen om hur just det insatsområdet hanteras.

För att ansökan ska hanteras ska den vara inkommen till Länsstyrelsen och komplett i e-tjänsten för att den ska kunna hanteras. En komplett ansökan innebär att alla frågor i ansökan är besvarade och att alla obligatoriska bilagor enligt e-tjänsten är inskickade.

Mer information om stöden och tidpunkter för handläggning finns på Länsstyrelsens webbplats [www.lansstyrelsen.se/kalmar](http://www.lansstyrelsen.se/kalmar)

- tider för beslutsomgångar
- Eventuella utlysningar inom landsbygdsprogrammet

### **4.3.1. När pengarna i en beslutsomgång eller en utlysning inte räcker till hela sista ansökan**

Om pengarna i utlysning inte räcker till hela sista ansökan kommer ansökan ändå att beviljas i sin helhet om det finns pengar kvar i åtgärden. Kvarvarande pengar kan även komma att fördelas till redan beviljade projekt som blivit dyrare upp till max stödbelopp eller stödprocent.

När pengarna är slut i Länsstyrelsens budget kommer efterkommande ansökningar att hanteras via avrop från Jordbruksverket om denna möjlighet finns.

#### **4.3.2. När det blir pengar över i en beslutsomgång eller en utlysning**

Eventuella pengar som inte används i en beslutsomgång eller utlysning kommer att föras över till nästa beslutsomgång. Beslutsomgångar inom respektive åtgärd framgår via vår webbplats [www.lansstyrelsen.se/kalmar](http://www.lansstyrelsen.se/kalmar)

#### **4.3.1. När sista pengarna i budgeten inte räcker till hela sista ansökan.**

När budgeten för ett insatsområde är slut för alla åtgärder och hela sista ärendet inte ryms sänks stödsatsen. Detta gäller det ärende som rangordnas högst av de ärenden som inte ryms inom budgeten. Om möjlighet ges kommer Länsstyrelsen att avropa medel upp till max stödbelopp.

#### **4.3.2. När pengarna är slut i en åtgärd**

När Länsstyrelsens tilldelade budget är slut i en åtgärd eller när kvarvarande budget är för liten för att fördelas kommer Länsstyrelsen att göra en bedömning av kvarvarande ansökningar i åtgärden utifrån bästa måluppfyllelse och utifrån urvalsbedömning. De ärenden som bedöms ha bäst måluppfyllelse och högst urvalspoäng kommer att sparas till ett eventuellt återflöde, resterande ansökningar kommer att få avslag på grund av medelsbrist. Antalet ärenden som sparas inom respektive åtgärd kommer att variera beroende på bedömning av återflöde.

## 5. (Åtgärd 1 och 2) **Kompetensutveckling och rådgivning**

Syftet med kompetensutvecklingen och rådgivningen är att öka kompetensen hos verksamma på landsbygden och därmed även öka effektiviteten och förbättra måluppfyllelsen för övriga åtgärder i landsbygdsprogrammet. I sin helhet ska de två åtgärderna bidra till en hållbar ekonomisk, ekologisk och social utveckling av landsbygden.

Det finns flera myndigheter som handlägger stöd inom kompetensutveckling och rådgivning. Det är länsstyrelserna, Jordbruksverket, Sametinget, Skogsstyrelsen och Tillväxtverket. Varje myndighet har sin egen handlingsplan. Jordbruksverket är den enda myndigheten som handlägger stöd inom kompetensutveckling och rådgivning inom följande områden: ökad konkurrenskraft, djurvälstånd samt kort livsmedelskedja och lokala marknader.

### 5.1. **Stöd till kompetensutveckling och rådgivning inom miljö och klimat** (delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1 inom fokusområdena 4abc och 5cd)

#### 5.1.1. **Övergripande prioriteringar**

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Dessa stöd riktar sig till kompetensutveckling och rådgivning inom miljö och klimat (delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1 inom fokusområdena 4abc och 5cd) och syftar till att

- återställa, bevara och förbättra den biologiska mångfalden och de europeiska landskapens karaktär (fokusområde 4a)
- förbättra vattenförvaltningen, inklusive hanteringen av gödsel- och växtskyddsmedel (fokusområde 4b)
- förebygga markerosion och förbättra markskötseln (fokusområde 4c)
- effektivisera energianvändningen inom jordbruk och livsmedelsförädling (fokusområde 5b som enligt programmet generellt ingår i fokusområde 5c om förnybar energi)
- minska jordbrukets utsläpp av växthusgaser och ammoniak (fokusområde 5d).

#### 5.1.2. **Regionala prioriteringar med kort bakgrund**

Kalmar län rymmer stora variationer. Djurtätheten är mycket hög och särskilt koncentrerad till vissa delar. Detta leder till hög gödselproduktion i de djurtäta områdena, risk för övergödning och utsläpp av växthusgaser. Inom länet finns också en stor del av landets naturbetesmarker, som ofta hyser stora naturvärden. Trots en omfattande djurhållning i länet saknas det tillräckligt antal betesdjur för att hålla betesmarkerna i god hävd. En ojämn fördelning av betesdjur gör att odlingslandskapet riskerar att växa igen i en del områden, främst i skogsbygden.

I Kalmar län finns även höga naturvärden kopplade till vatten. Detta gäller såväl vattendrag som kustvatten. Länet kännetecknas också av den långa Östersjökusten. Östersjön är ett av

världens mest belastade hav med stora miljöproblem så som övergödning och miljögifter. Med en förändring av klimatet följer ett behov av att anpassa befintlig produktion och verksamhet. Tillsammans med de förväntade klimatförändringarna, kan problemen med hög utlakning och stark avrinning komma att öka. Detta kan påverka redan dålig vattenkvalitet i vissa vattendrag och i Östersjön.

Det finns behov av att förmedla kunskap inom ämnesområdena i de övergripande prioriteringarna biologisk mångfald, vattenförvaltning, växtnäring, växtskyddsmedel, markerosion, markskötsel, energianvändningen inom jordbruk och livsmedelsförädling, jordbrukets utsläpp av växthusgaser och ammoniak, energi från förnybara källor och användning av biprodukter, avfall, restprodukter och andra förnybara biologiska resurser som inte är avsedda för livsmedel. Rådgivning som bidrar till att återställa, bevara och förbättra ekosystem som påverkas av jordbruksverksamhet prioriteras. Miljökvalitetsmålen ska ligga till grund för insatserna liksom miljöersättningar, tvärvillkor, ekologisk produktion och investeringar inom miljö. Det kan handla om olika metoder, innovationer eller spridning av kunskap som behöver öka i omfattning i länet.

Det behövs organisationer och samverkande aktörer med bred kompetens, kontinuitet och kännedom om länets förutsättningar, med anknytning till forskning och utveckling inom miljö och klimat. Länsstyrelsen prioriterar genomförare med kunskap, kompetens och genomförandekapacitet inom de övergripande prioriteringarna. Projekt som har egna specificerade, mätbara och uppföljningsbara mål prioriteras.

För Greppa näringen, Ett rikt odlingslandskap och ekologisk produktion kommer verksamhet att bedrivas inom samtliga delåtgärder, det vill säga kompetensutveckling, rådgivning samt demonstrationer och information.

#### **5.1.2.1. Ett rikt odlingslandskap (fokusområde 4a)**

Kalmar läns naturliga fodermarker med höga natur- och kulturvärden ska hävdas. Det gäller särskilt naturtyperna slätterängar, skogsbeten, hässlen, sandiga marker och betesmarker med stort inslag av grova ädellövträd där Kalmar län har ett nationellt och internationellt ansvar. Detta gäller även länets världsarv "Södra Ölands odlingslandskap". Det är viktigt att öka den hävdade arealen slätterängar. Även skötseln av gamla grova träd är av betydelse.

Fortsatt hävd av ängs- och betesmarker är viktig eftersom det i dessa marker finns en stor mångfald av arter, där flertalet är hotade, samt landskapselement som är nutida och historiska kulturlämningar. Ängs- och betesmarkerna är ett kulturarv efter människans mångtusenåriga brukande av landskapet. Tillsammans med landsbygdens värdefulla by- och gårdsmiljöer med mans- och ekonomibyggnader liksom överloppsbyggnader bildas en helhet. Det är viktigt att se till lantbrukares förutsättningar att kunna bo och leva i bl.a. skogsbygden och skärgården och samtidigt vårda de värden som finns där. Olika ersättningar och rådgivning kan öka möjligheterna att utveckla och bevara landsbygdens värden.

Vad gäller bebyggelsens kulturhistoriska värden ska en långsiktig hållbar förvaltning eftersträvas, bl.a. genom informationsinsatser om kulturhistoriska värden och byggnadsvårdsprinciper.



### **Skötsel av ängs- och betesmarker – nätverk, samverkan och nya metoder (fokusområde 4a)**

Målet är att höja kunskapen om olika skötselmetoder i områden där brist på betesdjur är en sannolik orsak till att marker riskerar utebliven skötsel. För att kunna bevara och utveckla ängs- och betesmarker samtidigt som antalet betande djur minskar kan det krävas olika typer av skötselmetoder. Det kan handla om mer extensivt bete, att betesdjuren flyttas från vall till naturbete, kompletterande skötsel som bränning och slåtter, olika skötselmetoder över tid (till exempel att marken betas vartannat år och slås vartannat), alternativa metoder och teknik för slåtter med mera. I arbetet ingår även att skapa lokala nätverk mellan olika aktörer som kan ha nytta av att samarbeta med varandra, till exempel djurhållare, fastighetsägare utan djur och maskinstallar.

#### **5.1.2.2. Greppa Näringen (fokusområdena 4bc och 5cd)**

Verksamheten inom Greppa Näringen samordnas med Länsstyrelserna i Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Gotlands län. Prioriteringar finns i det gemensamma dokumentet *Strategi för Greppa Näringen i Region Öst 2015-2020*. Varje Länsstyrelse ansvarar för upphandling och genomförande av kompetensutveckling i respektive län. Grundprincipen är att insatser tydligare ska prioriteras till områden där behoven är störst och fokus kommer att läggas på att uppnå god status i vattendrag och kustvatten.

Målgruppen för individuell rådgivning är lantbruk som brukar mer än 50 ha åker och/eller har fler än 25 djurenheter.

Rådgivning som syftar till förbättrad vattenkvalitet kommer att prioriteras till områden där näringsbelastningen är hög, oavsett produktionsinriktning, i enlighet med den regionala strategin för Greppa Näringen.

Rådgivning som syftar till minskade utsläpp av klimatgaser kommer att prioriteras till djurgårdar oavsett var dessa gårdar ligger.

Rådgivning som syftar till att förbättra hantering och användning av växtskyddsmedel kommer framför allt att prioriteras till vattenskyddsområden.

#### **5.1.2.3. Ekologisk produktion (fokusområde 4c)**

Ekologisk produktion bidrar till att flera av miljömålen uppfylls, särskilt Ett rikt odlingslandskap, Giftfri miljö och Grundvatten av god kvalitet. Genom att stimulera till mer ekologisk produktion tillgodoses både miljömålsuppfyllelsen och den allt mer ökade efterfrågan av ekologiska varor. Rådgivning och kompetensutveckling genom gruppaktiviteter och kurser prioriteras till de lantbrukare som vill ställa om sin produktion. Särskilt yngre och nyetablerade lantbrukare prioriteras. Även etablerade ekologiska lantbrukare som vill metodutveckla eller utveckla nya produktionsområden prioriteras. Kompetensutvecklingsaktiviteterna inriktas på att öka kunskaperna om och intresset för ekologisk produktion i länet.

### **5.1.3. Upphandling, utlysning och länsstyrelsens eget arbete med kompetensutveckling och rådgivning**

För rådgivning (2.1) inom Greppa näringen, Ekologisk produktion och Ett rikt odlingslandskap kommer upphandling att ske inom flera olika projekt ägda av Länsstyrelsen. Förutom administration och samordning av projekten kommer en mindre del av verksamheterna att genomföras i egen regi av Länsstyrelsen. Detta motiveras av att en viss kompetens inom fokusområdena behövs för att säkerställa kvaliteten i projekten. Det kan också motiveras av att det inom vissa områden inte finns externa aktörer att tillgå i tillräcklig omfattning.

#### **5.1.3.1. Ett rikt odlingslandskap (fokusområde 4a)**

Upphandlingar under 2021

##### **Kompetensutveckling (1.1)**

Under 2021 planerar vi att upphandla inom områdena kulturmiljöer och kulturelement i odlingslandskapet samt biologisk mångfald.

##### **Demonstrationer och information (1.2)**

Vi planerar att inte göra några upphandlingar under 2021

##### **Rådgivning (2.1)**

Under 2021 planerar vi att upphandla inom områdena kulturmiljöer och kulturelement i odlingslandskapet samt biologisk mångfald.

#### **Skötsel av ängs- och betesmarker – nätverk, samverkan och nya metoder (fokusområde 4a)**

##### **Demonstrationer och information (1.2)**

Vi planerar att inte göra några upphandlingar under 2021.

Utlysningar under 2021

##### **Kompetensutveckling (1.1)**

Vi planerar att inte göra några utlysningar under 2021.

##### **Demonstrationer och information (1.2)**

Vi planerar att inte göra några utlysningar under 2021.

#### **Skötsel av ängs- och betesmarker – nätverk, samverkan och nya metoder (fokusområde 4a)**

##### **Demonstrationer och information (1.2)**

Vi planerar att inte göra några utlysningar under 2021.

#### **Länsstyrelsens eget arbete under 2021**

##### **Kompetensutveckling (1.1)**

Vi planerar att göra eget arbete under 2021 inom följande områden: sandiga marker, blomrika marker, sjömarker, skärgård, kulturmiljöer och kulturelement i odlingslandskapet samt biologisk mångfald.

**Demonstrationer och information (1.2)**

Vi planerar att göra eget arbete under 2021 för att informera om möjligheterna inom kompetensutveckling och rådgivning.

**Rådgivning (2.1)** Vi planerar att göra egna rådgivningar under 2021 inom följande områden: sandiga marker, blomrika marker, sjömarker, skärgård, kulturmiljöer, skogsbeten och kulturelement i odlingslandskapet samt biologisk mångfald.

**Skötsel av ängs- och betesmarker – nätverk, samverkan och nya metoder (fokusområde 4a)****Demonstrationer och information (1.2)**

Under 2021 planerar vi att förtsätta med uppsökande verksamhet genom gårdsbesök där redan flera gårdar har fått besök vilket resulterat i diskussioner och rekommendationer om optimering av skötseln på gårdarnas befintliga betesmark. Framförallt har de uppsökande gårdsbesöken även lett till att mer betesmarksareal tagits fram. Vi planerar inte att göra några upphandlingar eller utlysningar under 2021.

**5.1.3.2. Greppa Näringen (fokusområdena 4bc och 5cd)****Upphandlingar under 2021****Kompetensutveckling (1.1)**

Vi planerar inte att göra någon upphandling under 2021.

**Demonstrationer och information (1.2)**

Vi planerar inte att göra upphandlingar under 2021.

**Rådgivning (2.1)**

Vi planerar inte att göra någon upphandling under 2021.

**Utlysningar under 2021****Kompetensutveckling (1.1)**

Vi planerar att inte göra några utlysningar under 2021.

**Demonstrationer och information (1.2)**

Vi planerar att inte göra några utlysningar under 2021.

**Länsstyrelsens eget arbete under 2021****Kompetensutveckling (1.1)**

Vi planerar att göra eget arbete endast i mindre omfattning och där vi har egen specialistkompetens, inom till exempel växtrådgivning och vattenåtgärder.

**Demonstrationer och information (1.2)**

Vi planerar att göra eget arbete för att informera externa parter om vilka möjligheter som finns inom kompetensutveckling och rådgivning

**Rådgivning (2.1)**

Vi planerar att göra eget arbete där vi har egen specialistkompetens, inom till exempel växtodling och vattenåtgärder.

**5.1.3.3. Ekologisk produktion (fokusområde 4c)**

Upphandlingar under 2021

**Kompetensutveckling (1.1)**

Vi planerar att göra upphandlingar under 2021.

**Demonstrationer och information (1.2)**

Vi planerar att inte göra några upphandlingar under 2021.

**Rådgivning (2.1)**

Vi planerar inte att göra upphandlingar under 2021.

Utlysningar under 2021

**Kompetensutveckling (1.1)**

Vi planerar att inte göra några utlysningar under 2021.

**Demonstrationer och information (1.2)**

Vi planerar att inte göra några utlysningar under 2021.

Länsstyrelsens eget arbete under 2021

**Kompetensutveckling (1.1)**

Vi planerar att göra eget arbete under 2021 som möjliggör omställning till och utökning av ekologisk produktion exempelvis inom växtodling, djurhållning och trädgårdsproduktion.

**Demonstrationer och information (1.2)**

Vi planerar att göra eget arbete under 2021 för att informera om möjligheterna inom kompetensutveckling och rådgivning.

**Rådgivning (2.1)**

Vi planerar att göra eget arbete under 2021 som möjliggör omställning till och utökning av ekologisk produktion exempelvis inom växtodling, djurhållning och trädgårdsproduktion.

### 5.1.4. Urvalskriterier

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

#### Nationella urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	1 poäng: Kunskapen är inte ny i sig men har fått allt för liten spridning och tillämpning. 2 poäng: Kunskapen är ny och har endast viss eller ingen spridning i landet +2 poäng: Projektet förmedlar eller skapar kunskap med innovativa inslag +2 poäng: Kunskapen förväntas få stor tillämpning och spridning	10
2. Genomföraren har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för projektet.	3 poäng: Genomföraren har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, <i>eller</i> kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör <i>eller</i> kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet 5 poäng: Projektledare och projektteam har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet	10
3. Projektets metod bidrar till kunskapsspridning.	1 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen 2 poäng: Kunskapen når en större del av målgruppen 3 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen men är av stor betydelse för den gruppen, gruppen utgör en del i ett större projekt eller är en kanal till en större målgrupp 4 poäng: Kunskapen sprids till en stor del av målgruppen via flera kanaler +1 poäng: Metoden att föra ut budskapet är innovativ	25
4. Det finns ett identifierat behov av projektet.	1 poäng: Ett behov finns och behovsanalysen är tillfredställande. 2 poäng: Behovet är stort eller akut då projektet behandlar en grundläggande fråga. Behovsanalysen är tillfredställande. + 1 poäng: En beskrivning finns av vad som är gjort tidigare och vad som pågår. +1 poäng. Stor ekonomisk nytta för målgruppen eller näringen + 1 poäng. Stor nytta för miljön, klimatet eller djurvälståndet.	40
5. Projektet har tydliga mål.	1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp 3 poäng: En relevant målbeskrivning finns och tydliga mål (tid, mängd, kvalitet etc.) finns angivna + 2 poäng: Effektmål finns beskrivna	15
<b>Summa viktning</b>		100

#### Regionala urvalskriterier

För stöd till kompetensutveckling och rådgivning finns inte några regionala urvalskriterier.

### 5.1.5. Bedömningsgrunder

#### 1. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

1 poäng: Kunskapen är inte ny i sig men har fått allt för liten spridning och tillämpning.

*2 poäng: Kunskapen är ny och har endast viss eller ingen spridning i landet*

*+2 poäng: Projektet förmedlar eller skapar kunskap med innovativa inslag*

*+2 poäng: Kunskapen förväntas få stor tillämpning och spridning*

För innovation inom kompetensutveckling kan man se till vad det är för kunskap som ska förmedlas. Då kan det handla om kunskap om nya produkter, arbetsmetoder eller tjänster. Dessa kan i sin tur vara ett resultat av ny forskning eller erfarenhet. Bedömningen görs utifrån hur innovativt innehållet i den nya kunskapen är. Bedömning görs också baserat på hur relevant kunskapen är för målgruppen, det vill säga alla som är berörda eller kan förväntas ha nytta av eller behöva kunskapen. Hur väl designat projektet är pedagogiskt bedöms i kriteriet om kunskapsspridning.

En produkt, tjänst eller arbetsmetod kan betraktas som en innovation så länge den inte används i den omfattning den borde på landsbygden.

## 2. Genomföraren har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för projektet

*3 poäng: Genomföraren har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet*

Tre poäng ges till nya i branschen för att de ska kunna komma in med stöd av relevant samarbetspartner. Det går även att styrka sina kvalifikationer utöver grundkraven via referenser.

*5 poäng: Projektledare och projektteam har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet*

## 3. Projektets metod bidrar till kunskapsspridning

*1 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen*

*2 poäng: Kunskapen når en större del av målgruppen*

*3 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen men är av stor betydelse för den gruppen, gruppen utgör en del i ett större projekt eller är en kanal till en större målgrupp*

*4 poäng: Kunskapen sprids till en stor del av målgruppen via flera kanaler*

*+1 poäng: Metoden att föra ut budskapet är innovativ*

Bedömning görs utifrån hur stor målgrupp som nås av kunskapen och vilka (hur många olika) kanaler som använts. Kunskapsspridning som sker på ett nytt innovativt sätt prioriteras. Exempel kan vara ogräsnyckel som en app i telefonen. Kvaliteteten på eller behovet och värdet av kunskapen som sprids ska inte vägas in här. Det är sättet och metoden som kunskapen sprids på som ska bedömas, vilket är skilt från kriteriet om behovet av projektet, som ska värdera behovet och värdet av kunskapen.

Eftersom den poäng som tilldelas projektet är beroende av hur stor del av målgruppen som nås är det viktigt att definiera vad som avses med begreppet målgrupp. Målgruppsbegreppet återkommer dessutom i kriterium 4 där värdet för målgruppen bidrar till poängsättningen. En målgrupp kan anses vara den totala grupp företagare eller personer som är berörda av eller kan förväntas kunna dra nytta av den kunskap som förmedlas i projektet. För nationella projekt gäller hela landet som område och för regionala aktuell region. I vissa projekt kan det sannolikt vara av värde att målgruppen definieras men det bör inte i detta sammanhang vara möjligt att erhålla höga poäng genom att definiera en snäv målgrupp inom vilken det är lätt att nå hög måluppfyllelse. Poäng baseras på hur målgruppen är formulerad eller utformad.

#### 4. Det finns ett identifierat behov av projektet

*1 poäng: Ett behov finns och behovsanalysen är tillfredställande.*

*2 poäng: Behovet är stort eller akut då projektet behandlar en grundläggande fråga. Behovsanalysen är tillfredställande.*

*+1 poäng: En beskrivning finns av vad som är gjort tidigare och vad som pågår.*

*+1 poäng. Stor ekonomisk nytta för målgruppen eller näringen*

*+1 poäng. Stor nytta för miljön, klimatet eller djurvälferden.*

Poäng baseras på hänsyn till behovet av det som projektet förväntas leverera samt hur behovet är analyserat, beskrivet och motiverat i ansökan.

Ordet akut relaterar till att det i praktiken ofta har varit angelägenhetsgraden som varit avgörande för vilka projekt som prioriterats. Om projekt förväntas bidra till att skapa ett stort värde för målgrupp, näring, miljö, klimat eller djurvälferd ges poäng.

#### 5. Projektet har tydliga mål

*1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp*

*3 poäng: En relevant målbeskrivning finns och tydliga mål (tid, mängd, kvalitet etc.) finns angivna*

*+ 2 poäng: Effektmål finns beskrivna*

De mål som finns formulerade för projektet måste vara i linje med och anpassade efter projektets syfte, innehåll och genomförande. Målen ska vara verifierbara. Målen kan t.ex.

utgöras av antal kurstillfällen, antal deltagare, nöjdhetsgrad i en utvärdering eller liknande kopplade till det mer direkta genomförandet av projektet. Om effektmål finns beskrivna och de har en konkret koppling till projektets innehåll och dessutom är möjliga att bedöma ges poäng. Effektmål är vad ett projekt kan förväntas leda till för resultat på lång sikt. Det kan till exempel handla om förändrat beteende, tillämpning av ny teknik eller nytt arbetssätt eller effekter på miljö, lönsamhet, produktivitet eller djurvälstånd.

#### 5.1.5.1. Det här gäller för urval av ansökningar

- *Den lägsta miniminivån för urvalskriterier är 200 poäng.*

#### 5.1.6. Stödnivå

Stöd ges till 100 procent av stödberättigande utgifter.

Inom stöd till kompetensutveckling och stöd till rådgivningstjänster (1.1 och 2.1) ges stöd till stödberättigande utgifter som inte täcks av intäkter som kommer från deltagare.

För stöd till rådgivningstjänster (2.1) ges maximalt 1 500 euro per rådgivningstillfälle.

Utanför jordbruks- och skogsbrukssektorn begränsas stödbeloppet enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse<sup>2</sup>. Inom kompetensutveckling och rådgivning gäller inte begränsningen per stödmottagare, utan för den som deltar i kompetensutveckling eller rådgivning. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som man fått under den tiden räknas med.

#### Schabloner och indirekta kostnader

- mat i form av lunch och middag, ersätts med 90 kronor exklusive moms per måltid
- årsarbetstid enligt kommissionen på 1 720 timmar
- milersättning för resor, 30 kronor per mil
- traktamente enligt Skatteverkets riktlinje
- eget arbete, 220 kronor per redovisad timme.

Som eget arbete räknas arbete som utförs av stödmottagare som bedriver verksamhet som enskild firma, handelsbolag och kommanditbolag. I de fall ett handelsbolag eller kommanditbolag är stödmottagare är också arbete som utförs av andra delägare eget arbete. Arbete som utförs av stödmottagare som är privatpersoner, enskilda firmor och delägare i

---

<sup>2</sup> Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse



handelsbolag och kommanditbolag betraktas som "eget arbete" då dessa inte kan få lön för sitt arbete. Endast "eget arbete" som utförs av personer som är 16 år eller äldre är stödberättigande.

Schabloner används inom utlysning och även för uppdrag inom egen regi.

Stöd lämnas till indirekta kostnader utifrån ett medeltal av de indirekta kostnaderna för de senaste tre boksluten. I de fall tre bokslut inte finns kan motsvarande utgifter tas upp som övriga utgifter, men då måste utgifterna fördelas till projektet i förhållande till annan verksamhet.

#### **5.1.6.1. Avgifter för kompetensutveckling och rådgivning**

Mottagaren det vill säga den som deltar i kompetensutvecklingen eller rådgivningen ska i vissa fall betala en avgift. Avgiften ska framgå i upphandlingsunderlag, i information om utlysningar och i kursprogram.

#### **Kompetensutveckling inom miljö och klimat (delåtgärd 1.1 fokusområdena 4abc, 5cd)**

Inget villkor att ta ut deltagaravgift.

#### **Demonstrationer och information, (delåtgärd 1.2 fokusområdena 4abc, 5cd)**

Inget villkor att ta in avgifter för demonstrationer och information.

#### **Rådgivning för energieffektivisering (delåtgärd 2.1 fokusområde 5b, som enligt programmet generellt ingår i fokusområde 5c om förnybar energi)**

Mottagaren av rådgivningen ska betala 10 procent av upphandlat pris eller av stödmyndighetens timkostnad för tjänsten. Detta kan komma att ändras om inte föreslagna regelförändringar godkänns.

#### **Övrig miljö- och klimatrådgivning (delåtgärd 2.1, fokusområdena 4abc 5cd)**

Inget villkor att ta ut avgift.

### **5.2. Stöd till kompetensutveckling och rådgivning för att skapa nya jobb**

*(delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1 inom fokusområde 6a)*

#### **5.2.1. Övergripande prioriteringar**

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta stöd riktar sig till kompetensutveckling och rådgivning för att skapa nya jobb (delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1 inom fokusområden 6a) och syftar till att

- utveckla småföretag och på så sätt få fler arbetstillfällen på landsbygden genom informationsinsatser och kurser inom andra näringar än jordbruk, men också genom att utveckla och ta tillvara kulturarv och traditionell kunskap

- utveckla småföretag och på så sätt få fler arbetstillfällen på landsbygden genom rådgivning och företagsledningstjänster inom andra näringar än jordbruk.

### 5.2.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Näringslivet i Kalmar län är diversifierat och småskaligt. Näringslivsstrukturen med många små företag som drivs av entreprenörer med stark koppling till bygden är en styrka för länet. För att öka konkurrenskraften och skapa fler jobb på landsbygden behöver dock länets företag generellt utvecklas och fokusera på produkt- och tjänsteutveckling och marknadsföring. Därför prioriteras särskilt kompetensutveckling och rådgivning inom affärsutveckling i ett långsiktigt perspektiv. Produktivitet är ett givet kompetensområde för att öka konkurrenskraften. Vid kommande upphandlingar kommer prioriteringar vad gäller produktivitetsförbättringar samt prioriteringar i geografi och bransch användas. Mer information kring upphandlingarna kommer att framgå via vår webbplats [www.lansstyrelsen.se/kalmar](http://www.lansstyrelsen.se/kalmar)

### 5.2.3. Upphandling, utlysning och länets eget arbete med kompetensutveckling och rådgivning

Inom kompetensutveckling och rådgivning för att skapa nya jobb och diversifiera verksamheten kommer Länsstyrelsen Kalmar län att lysa ut de medel som är möjliga i särskilda utlysningar utifrån ett konstaterat behov. Verksamheten inom övriga delar kommer att genomföras genom upphandling av externa aktörer utifrån olika specialistkompetenser.

#### 5.2.3.1. Upphandlingar under 2021

##### **Kompetensutveckling (1.1)**

Vi planerar att göra upphandlingar under 2021 inom bland annat:

- Kompetensutveckling inom ny kunskap, teknik och innovationer
- Kompetensutveckling inom entreprenörskap och affärsutveckling
- Kompetensutveckling inom marknadsföring
- Kompetensutveckling riktad mot besöksnäringen
- Kompetensutveckling utifrån branschspecifika och geografiska behov
- Kompetensutveckling gällande ägarskiften

##### **Demonstrationer och information (1.2)**

Vi planerar att inte göra några upphandlingar under 2021.

##### **Rådgivning (2.1)**

Vi planerar att göra upphandlingar under 2021 inom bland annat:

- Rådgivning inom ny kunskap, teknik och innovationer
- Rådgivning inom entreprenörskap och affärsutveckling
- Rådgivning inom marknadsföring
- Rådgivning utifrån branschspecifika och geografiska behov
- Rådgivning för besöksnäringen

### 5.2.3.2. Utlysningar under 2021

#### Kompetensutveckling (1.1)

Vi planerar att inte göra några utlysningar under 2021.

#### Demonstrationer och information (1.2)

Vi planerar att inte göra några utlysningar under 2021.

### 5.2.3.3. Länsstyrelsens eget arbete under 2021

#### Kompetensutveckling (1.1)

Vi planerar att göra eget arbete under 2021 inom tex. Affärsutveckling, marknadsföring och digitalisering.

#### Demonstrationer och information (1.2)

Vi planerar att göra eget arbete under 2021.

- Marknadsföring av kompetensutveckling och rådgivning

#### Rådgivning (2.1)

Vi planerar att göra eget arbete under 2021 inom tex. Affärsutveckling, marknadsföring och digitalisering.

## 5.2.4. Urvalskriterier

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

### Nationella urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	1 poäng: Kunskapen är inte ny i sig men har fått allt för liten spridning och tillämpning. 2 poäng: Kunskapen är ny och har endast viss eller ingen spridning i landet +2 poäng: Projektet förmedlar eller skapar kunskap med innovativa inslag +2 poäng: Kunskapen förväntas få stor tillämpning och spridning	10
2. Genomföraren har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för projektet.	3 poäng: Genomföraren har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, <i>eller</i> kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör <i>eller</i> kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet 5 poäng: Projektledare och projektteam har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet	10
3. Projektets metod bidrar till kunskapsspridning.	1 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen 2 poäng: Kunskapen når en större del av målgruppen 3 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen men är av stor betydelse för den gruppen, gruppen utgör en del i ett större projekt eller är en kanal till en större målgrupp	25

	4 poäng: Kunskapen sprids till en stor del av målgruppen via flera kanaler +1 poäng: Metoden att föra ut budskapet är innovativ	
4. Det finns ett identifierat behov av projektet.	1 poäng: Ett behov finns och behovsanalysen är tillfredställande. 2 poäng: Behovet är stort eller akut då projektet behandlar en grundläggande fråga. Behovsanalysen är tillfredställande. + 1 poäng: En beskrivning finns av vad som är gjort tidigare och vad som pågår. +1 poäng. Stor ekonomisk nytta för målgruppen eller näringen + 1 poäng. Stor nytta för miljön, klimatet eller djurvälståndet.	40
5. Projektet har tydliga mål.	1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp 3 poäng: En relevant målbeskrivning finns och tydliga mål (tid, mängd, kvalitet etc.) finns angivna + 2 poäng: Effektmål finns beskrivna	15
<b>Summa viktning</b>		100

### Regionala urvalskriterier

För stöd till kompetensutveckling och rådgivning finns inte några regionala urvalskriterier.

#### 5.2.5. Bedömningsgrunder

##### 1. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

*1 poäng: Kunskapen är inte ny i sig men har fått allt för liten spridning och tillämpning.*

*2 poäng: Kunskapen är ny och har endast viss eller ingen spridning i landet*

*+2 poäng: Projektet förmedlar eller skapar kunskap med innovativa inslag*

*+2 poäng: Kunskapen förväntas få stor tillämpning och spridning*

För innovation inom kompetensutveckling kan man se till vad det är för kunskap som ska förmedlas. Då kan det handla om kunskap om nya produkter, arbetsmetoder eller tjänster. Dessa kan i sin tur vara ett resultat av ny forskning eller erfarenhet. Bedömningen görs utifrån hur innovativt innehållet i den nya kunskapen är. Bedömning görs också baserat på hur relevant kunskapen är för målgruppen, det vill säga alla som är berörda eller kan förväntas ha nytta av eller behöva kunskapen. Hur väl designat projektet är pedagogiskt bedöms i kriteriet om kunskapsspridning.

En produkt, tjänst eller arbetsmetod kan betraktas som en innovation så länge den inte används i den omfattning den borde på landsbygden.

##### 2. Genomföraren har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för projektet

*3 poäng: Genomföraren har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet*

*5 poäng: Projektledare och projektteam har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet*

Tre poäng ges till nya i branschen för att de ska kunna komma in med stöd av relevant samarbetspartner. Det går även att styrka sina kvalifikationer utöver grundkraven via referenser.

### 3. Projektets metod bidrar till kunskapsspridning

*1 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen*

*2 poäng: Kunskapen når en större del av målgruppen*

*3 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen men är av stor betydelse för den gruppen, gruppen utgör en del i ett större projekt eller är en kanal till en större målgrupp*

*4 poäng: Kunskapen sprids till en stor del av målgruppen via flera kanaler*

*+1 poäng: Metoden att föra ut budskapet är innovativ*

Bedömning görs utifrån hur stor målgrupp som nås av kunskapen och vilka (hur många olika) kanaler som använts. Kunskapsspridning som sker på ett nytt innovativt sätt prioriteras. Exempel kan vara ogräsnyckel som en app i telefonen. Kvaliteteten på eller behovet och värdet av kunskapen som sprids ska inte vägas in här. Det är sättet och metoden som kunskapen sprids på som ska bedömas, vilket är skilt från kriteriet om behovet av projektet, som ska värdera behovet och värdet av kunskapen.

Eftersom den poäng som tilldelas projektet är beroende av hur stor del av målgruppen som nås är det viktigt att definiera vad som avses med begreppet målgrupp. Målgruppsbegreppet återkommer dessutom i kriterium 4 där värdet för målgruppen bidrar till poängsättningen. En målgrupp kan anses vara den totala grupp företagare eller personer som är berörda av eller kan förväntas kunna dra nytta av den kunskap som förmedlas i projektet. För nationella projekt gäller hela landet som område och för regionala aktuell region. I vissa projekt kan det sannolikt vara av värde att målgruppen definieras men det bör inte i detta sammanhang vara möjligt att erhålla höga poäng genom att definiera en snäv målgrupp inom vilken det är lätt att nå hög måluppfyllelse. Poäng baseras på hur målgruppen är formulerad eller utformad.

4. Det finns ett identifierat behov av projektet

*1 poäng: Ett behov finns och behovsanalysen är tillfredställande.*

*2 poäng: Behovet är stort eller akut då projektet behandlar en grundläggande fråga. Behovsanalysen är tillfredställande.*

*+ 1 poäng: En beskrivning finns av vad som är gjort tidigare och vad som pågår.*

+1 poäng. *Stor ekonomisk nytta för målgruppen eller näringen*

+ 1 poäng. *Stor nytta för miljön, klimatet eller djurvälståndet.*

Poäng baseras på hänsyn till behovet av det som projektet förväntas leverera samt hur behovet är analyserat, beskrivet och motiverat i ansökan.

Ordet akut relaterar till att det i praktiken ofta har varit angelägenhetsgraden som varit avgörande för vilka projekt som prioriterats. Om projekt förväntas bidra till att skapa ett stort värde för målgrupp, näring, miljö, klimat eller djurvälstånd ges poäng.

## 5. Projektet har tydliga mål

*1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp*

*3 poäng: En relevant målbeskrivning finns och tydliga mål (tid, mängd, kvalitet etc.) finns angivna*

+ 2 poäng: *Effektmål finns beskrivna*

De mål som finns formulerade för projektet måste vara i linje med och anpassade efter projektets syfte, innehåll och genomförande. Målen ska vara verifierbara. Målen kan t.ex. utgöras av antal kurstillfällen, antal deltagare, nöjdhetsgrad i en utvärdering eller liknande kopplade till det mer direkta genomförandet av projektet. Om effektmål finns beskrivna och de har en konkret koppling till projektets innehåll och dessutom är möjliga att bedöma ges poäng. Effektmål är vad ett projekt kan förväntas leda till för resultat på lång sikt. Det kan till exempel handla om förändrat beteende, tillämpning av ny teknik eller nytt arbetssätt eller effekter på miljö, lönsamhet, produktivitet eller djurvälstånd.

### 5.2.5.1 *Det här gäller för urval av ansökningar*

- *Den lägsta miniminivån för urvalskriterier är 200 poäng.*

## 5.2.6. *Stödnivå*

Stöd ges till 100 procent av stödberättigande utgifter.

Inom stöd till kompetensutveckling och stöd till rådgivningstjänster (1.1 och 2.1) ges stöd till stödberättigande utgifter som inte täcks av intäkter som kommer från deltagare.

För stöd till rådgivningstjänster (2.1) ges maximalt 1 500 euro per rådgivningstillfälle.

Utöver jordbruks- och skogsbrukssektorn begränsas stödbeloppet enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse<sup>3</sup>. Inom kompetensutveckling och rådgivning gäller

---

<sup>3</sup> Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

inte begränsningen per stödmottagare, utan för den som deltar i kompetensutveckling eller rådgivning. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som man fått under den tiden räknas med.

#### **Schabloner och indirekta kostnader**

- mat i form av lunch och middag, ersätts med 90 kronor exklusive moms per måltid
- årsarbetstid enligt kommissionen på 1 720 timmar
- milersättning för resor, 30 kronor per mil
- traktamente enligt Skatteverkets riktlinje
- eget arbete, 220 kronor per redovisad timme.

Som eget arbete räknas arbete som utförs av stödmottagare som bedriver verksamhet som enskild firma, handelsbolag och kommanditbolag. I de fall ett handelsbolag eller kommanditbolag är stödmottagare är också arbete som utförs av andra delägare eget arbete. Arbete som utförs av stödmottagare som är privatpersoner, enskilda firmor och delägare i handelsbolag och kommanditbolag betraktas som "eget arbete" då dessa inte kan få lön för sitt arbete. Endast "eget arbete" som utförs av personer som är 16 år eller äldre är stödberättigande.

Schabloner används inom, utlysning och även för uppdrag inom egen regi. Stöd lämnas till indirekta kostnader utifrån ett medeltal av de indirekta kostnaderna för de senaste tre boksluten. I de fall tre bokslut inte finns kan motsvarande utgifter tas upp som övriga utgifter, men då måste utgifterna fördelas till projektet i förhållande till annan verksamhet.

##### **5.2.6.1. Avgifter för kompetensutveckling och rådgivning**

Mottagaren det vill säga den som deltar i kompetensutvecklingen eller rådgivningen ska i vissa fall betala en avgift. Avgiften ska framgå i upphandlingsunderlag, i information om utlysningar och i kursprogram. Detta kan komma att ändras om inte föreslagna regelförändringar godkänns.

##### **Kompetensutveckling, (delåtgärd 1.1 fokusområde 6a)**

Deltagaravgiften ska lägst vara 500 kronor. Detta kan komma att ändras om inte föreslagna regelförändringar godkänns.

##### **Demonstrationer och information (delåtgärd 1.2, fokusområde 6a)**

Inget villkor att ta in avgifter för demonstrationer och information.

##### **Rådgivning (delåtgärd 2.1, fokusområde 6a)**

Mottagaren av rådgivningen ska betala 30 procent av upphandlat pris eller av

---

stödmyndighetens timkostnad för tjänsten. Avgift ska framgå i upphandlingsunderlag, i information om utlysningar och i kursprogram

### 5.3. **Stöd till rådgivning för kommersiell service** (*delåtgärd 2.1, inom fokusområde 6b*)

#### 5.3.1. **Övergripande prioriteringar**

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta stöd riktar sig till rådgivning för kommersiell och viss offentlig service. Syftet är att öka kompetensen om hur verksamhet inom lokal service kan utvecklas, bland annat genom affärsutveckling, energikartläggning och energirådgivning hos företagare och verksamma inom lokal service, som dagligvarubutiker, drivmedelsstationer eller annan prioriterad serviceverksamhet (delåtgärd 2.1, fokusområde 6b).

#### 5.3.2. **Regionala prioriteringar med kort bakgrund** (*skrivarevisning se 5.1.2*)

I Kalmar län är bebyggelsen spridd, vilket minskar underlaget för all typ av service. Trenden är att flera butiker lägger ner varje år. Ett femtiotal butiker är den sista butiken på orten, vilket innebär en risk för försämrade dagligvaruservice då flera av dessa har sådana problem som kan leda till nedläggning. För att bibehålla serviceutbudet är det viktigt att utveckla lönsamheten i företagen. Rådgivning inom affärsutveckling, energikartläggning och energirådgivning bidrar till detta.

#### 5.3.3. **Upphandling och länsstyrelsens eget arbete med kompetensutveckling och rådgivning** (*skrivarevisning se 5.1.5*)

I Kalmar län kommer verksamheten för rådgivning inom kommersiell service att upphandlas.

##### 5.3.3.1. *Upphandlingar under 2021*

#### **Rådgivning (2.1)**

Vi planerar att göra upphandlingar under 2021 .

##### 5.3.3.2. *Länsstyrelsens eget arbete under 2021*

#### **Rådgivning (2.1)**

Vi planerar att inte göra något eget arbete under 2021.

#### 5.3.4. **Urvalskriterier**

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

#### **Nationella urvalskriterier**



Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	1 poäng: Kunskapen är inte ny i sig men har fått allt för liten spridning och tillämpning. 2 poäng: Kunskapen är ny och har endast viss eller ingen spridning i landet +2 poäng: Projektet förmedlar eller skapar kunskap med innovativa inslag +2 poäng: Kunskapen förväntas få stor tillämpning och spridning	10
2. Genomföraren har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för projektet.	3 poäng: Genomföraren har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, <b>eller</b> kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör <b>eller</b> kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet 5 poäng: Projektledare och projektteam har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet	10
3. Projektets metod bidrar till kunskapsspridning.	1 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen 2 poäng: Kunskapen når en större del av målgruppen 3 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen men är av stor betydelse för den gruppen, gruppen utgör en del i ett större projekt eller är en kanal till en större målgrupp 4 poäng: Kunskapen sprids till en stor del av målgruppen via flera kanaler +1 poäng: Metoden att föra ut budskapet är innovativ	25
4. Det finns ett identifierat behov av projektet.	1 poäng: Ett behov finns och behovsanalysen är tillfredställande. 2 poäng: Behovet är stort eller akut då projektet behandlar en grundläggande fråga. Behovsanalysen är tillfredställande. + 1 poäng: En beskrivning finns av vad som är gjort tidigare och vad som pågår. +1 poäng. Stor ekonomisk nytta för målgruppen eller näringen + 1 poäng. Stor nytta för miljön, klimatet eller djurvälfärden.	40
5. Projektet har tydliga mål.	1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp 3 poäng: En relevant målbeskrivning finns och tydliga mål (tid, mängd, kvalitet etc.) finns angivna + 2 poäng: Effektmål finns beskrivna	15
<b>Summa viktning</b>		100

### Regionala urvalskriterier

För stöd till kompetensutveckling och rådgivning finns inte några regionala urvalskriterier.

#### 5.3.5. Bedömningsgrunder

##### 1. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

1 poäng: Kunskapen är inte ny i sig men har fått allt för liten spridning och tillämpning.

2 poäng: Kunskapen är ny och har endast viss eller ingen spridning i landet

+2 poäng: Projektet förmedlar eller skapar kunskap med innovativa inslag

+2 poäng: Kunskapen förväntas få stor tillämpning och spridning

För innovation inom kompetensutveckling kan man se till vad det är för kunskap som ska förmedlas. Då kan det handla om kunskap om nya produkter, arbetsmetoder eller tjänster. Dessa kan i sin tur vara ett resultat av ny forskning eller erfarenhet. Bedömningen görs utifrån hur innovativt innehållet i den nya kunskapen är. Bedömning görs också baserat på hur relevant kunskapen är för målgruppen, det vill säga alla som är berörda eller kan förväntas ha nytta av eller behöva kunskapen. Hur väl designat projektet är pedagogiskt bedöms i kriteriet om kunskapsspridning.

En produkt, tjänst eller arbetsmetod kan betraktas som en innovation så länge den inte används i den omfattning den borde på landsbygden.

## 2. Genomföraren har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för projektet

*3 poäng: Genomföraren har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet*

*5 poäng: Projektledare och projektteam har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet*

Tre poäng ges till nya i branschen för att de ska kunna komma in med stöd av relevant samarbetspartner. Det går även att styrka sina kvalifikationer utöver grundkraven via referenser.

## 3. Projektets metod bidrar till kunskapsspridning

*1 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen*

*2 poäng: Kunskapen når en större del av målgruppen*

*3 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen men är av stor betydelse för den gruppen, gruppen utgör en del i ett större projekt eller är en kanal till en större målgrupp*

*4 poäng: Kunskapen sprids till en stor del av målgruppen via flera kanaler*

*+1 poäng: Metoden att föra ut budskapet är innovativ*

Bedömning görs utifrån hur stor målgrupp som nås av kunskapen och vilka (hur många olika) kanaler som använts. Kunskapsspridning som sker på ett nytt innovativt sätt prioriteras. Exempel kan vara ogräsnyckel som en app i telefonen. Kvaliteteten på eller behovet och värdet av kunskapen som sprids ska inte vägas in här. Det är sättet och metoden som kunskapen sprids på som ska bedömas, vilket är skilt från kriteriet om behovet av projektet, som ska värdera behovet och värdet av kunskapen.

Eftersom den poäng som tilldelas projektet är beroende av hur stor del av målgruppen som nås är det viktigt att definiera vad som avses med begreppet målgrupp. Målgruppsbegreppet återkommer dessutom i kriterium 4 där värdet för målgruppen bidrar till poängsättningen. En målgrupp kan anses vara den totala grupp företagare eller personer som är berörda av eller kan förväntas kunna dra nytta av den kunskap som förmedlas i projektet. För nationella projekt gäller hela landet som område och för regionala aktuell region. I vissa projekt kan det sannolikt vara av värde att målgruppen definieras men det bör inte i detta sammanhang vara möjligt att erhålla höga poäng genom att definiera en snäv målgrupp inom vilken det är lätt att nå hög måluppfyllelse. Poäng baseras på hur målgruppen är formulerad eller utformad.

#### 4. Det finns ett identifierat behov av projektet

*1 poäng: Ett behov finns och behovsanalysen är tillfredställande.*

*2 poäng: Behovet är stort eller akut då projektet behandlar en grundläggande fråga. Behovsanalysen är tillfredställande.*

*+ 1 poäng: En beskrivning finns av vad som är gjort tidigare och vad som pågår.*

*+1 poäng. Stor ekonomisk nytta för målgruppen eller näringen*

*+ 1 poäng. Stor nytta för miljön, klimatet eller djurvälståndet.*

Poäng baseras på hänsyn till behovet av det som projektet förväntas leverera samt hur behovet är analyserat, beskrivet och motiverat i ansökan.

Ordet akut relaterar till att det i praktiken ofta har varit angelägenhetsgraden som varit avgörande för vilka projekt som prioriterats. Om projekt förväntas bidra till att skapa ett stort värde för målgrupp, näring, miljö, klimat eller djurvälstånd ges poäng.

#### 5. Projektet har tydliga mål

*1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp*

*3 poäng: En relevant målbeskrivning finns och tydliga mål (tid, mängd, kvalitet etc.) finns angivna*

*+ 2 poäng: Effektmål finns beskrivna*

De mål som finns formulerade för projektet måste vara i linje med och anpassade efter projektets syfte, innehåll och genomförande. Målen ska vara verifierbara. Målen kan t.ex. utgöras av antal kurstillfällen, antal deltagare, nöjdhetsgrad i en utvärdering eller liknande kopplade till det mer direkta genomförandet av projektet. Om effektmål finns beskrivna och de har en konkret koppling till projektets innehåll och dessutom är möjliga att bedöma ges poäng. Effektmål är vad ett projekt kan förväntas leda till för resultat på lång sikt. Det kan till exempel handla om förändrat beteende, tillämpning av ny teknik eller nytt arbetssätt eller effekter på miljö, lönsamhet, produktivitet eller djurvälstånd.

#### 5.3.5.1 *Det här gäller för urval av ansökningar*

- *Den lägsta miniminivån för urvalskriterier är 200 poäng.*

#### 5.3.6. *Stödnivå*

Stöd ges till 100 procent av stödberättigande utgifter.

Stöd till rådgivningstjänster (2.1) ges till stödberättigande utgifter som inte täcks av intäkter som kommer från deltagare.

För stöd till rådgivningstjänster (2.1) ges maximalt 1 500 euro per rådgivningstillfälle.

Utanför jordbruks- och skogsbrukssektorn begränsas stödbeloppet enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse<sup>4</sup>. Inom kompetensutveckling och rådgivning gäller inte begränsningen per stödmottagare, utan för den som deltar i kompetensutveckling eller rådgivning. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som man fått under den tiden räknas med.

#### **Schabloner och indirekta kostnader**

- mat i form av lunch och middag, ersätts med 90 kronor exklusive moms per måltid
- årsarbetstid enligt kommissionen på 1 720 timmar
- milersättning för resor, 30 kronor per mil
- traktamente enligt Skatteverkets riktlinje
- eget arbete, 220 kronor per redovisad timme.

Som eget arbete räknas arbete som utförs av stödmottagare som bedriver verksamhet som enskild firma, handelsbolag och kommanditbolag. I de fall ett handelsbolag eller kommanditbolag är stödmottagare är också arbete som utförs av andra delägare eget arbete. Arbete som utförs av stödmottagare som är privatpersoner, enskilda firmor och delägare i handelsbolag och kommanditbolag betraktas som "eget arbete" då dessa inte kan få lön för sitt arbete. Endast "eget arbete" som utförs av personer som är 16 år eller äldre är stödberättigande.

Schabloner används inom, utlysning och även för uppdrag inom egen regi.

Stöd lämnas till indirekta kostnader utifrån ett medeltal av de indirekta kostnaderna för de senaste tre boksluten. I de fall tre bokslut inte finns kan motsvarande utgifter tas upp som

---

<sup>4</sup> Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

övriga utgifter, men då måste utgifterna fördelas till projektet i förhållande till annan verksamhet.

#### **5.3.6.1. Avgifter för rådgivning**

Mottagaren det vill säga den som deltar i rådgivningen ska i vissa fall betala en avgift. Avgiften ska framgå i upphandlingsunderlag, i information om utlysningar och i kursprogram.

#### **Rådgivning (delåtgärd 2.1, fokusområde 6b)**

Mottagaren av rådgivningen ska betala 30 procent av upphandlat pris eller av stödmyndighetens timkostnad för tjänsten.

## **6. (Åtgärd 4) Investeringar inom jordbruk, trädgård och rennäring**

Under den här rubriken finns investeringsstöd till företag inom jordbruk, trädgård och rennäring samt förädlingsstöd.

Förutom länsstyrelsen handlägger också Sametinget investeringsstöd för ökad konkurrenskraft samt förädlingsstöd med inriktning på rennäring. Sametinget har egen handlingsplan.

### **6.1. Investeringsstöd för ökad konkurrenskraft inom jordbruks-, trädgårds- och rennäringföretag (delåtgärd 4.1 fokusområde 2a)**

#### **6.1.1. Övergripande prioriteringar**

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta investeringsstöd riktar sig till jordbruks-, trädgårds- och rennäringföretag (delåtgärd 4.1). Syftet är stärka företagets konkurrenskraft och lönsamhet genom att anpassa företagets generella kapacitet och hållbarhet, samt att påskynda företagets möjligheter att anpassa sig till nya förutsättningar på marknaden. Det kan exempelvis vara att investera i rationella byggnader med god djuromsorg, effektiv och energisnål utrustning eller innovativa metoder (fokusområde 2a).

#### **6.1.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund**

Jordbruket utgör en stor andel av näringslivet i Kalmar län och en stor del av befolkningen är direkt eller indirekt sysselsatt inom de gröna näringarna. Jordbruket har stor betydelse även utanför den egna näringen. Det är också en av förutsättningarna för en levande landsbygd att det finns människor sysselsatta inom de gröna näringarna i alla delar av länets landsbygd.

Svenskt jordbruk har generellt höga produktionskostnader, och är känsligt för marknadens påverkan på produktpriserna. I vissa områden i länets skogs- och mellanbygd är förutsättningarna att bedriva ett lönsamt jordbruk särskilt svåra. För ett lönsamt och hållbart jordbruk krävs modernisering och en ökad marknadsanpassning. I Kalmar län är en stor andel av jordbruksföretagarna äldre och i många fall saknas efterföljare. Därför finns ett behov att stödja generationsskiften.

Landskapet i Kalmar län är diversifierat med många olika naturtyper och stor artrikedom. Många av de natur- och kulturmiljövärden som finns i länet är knutna till de betesmarker som i sin tur är helt beroende av ett aktivt jordbruk. Sådana värden utgör till viss del grundförutsättningar för exempelvis besöksnäringen, som också är betydelsefull för Kalmar län. Nedläggning av lantbruk innebär risk för igenväxning och därmed hotas också exempelvis den biologiska mångfalden. Ett livskraftigt, lönsamt och hållbart jordbruk är därför viktigt för Kalmar län.

Kalmar län har dessutom en lång kust, omfattande skärgård och värdefulla vattendrag. Dessa områden sammanfaller ofta med intensiv jordbruksproduktion och inte minst den långa

Östersjökusten är hårt belastad av övergödning. Samtidigt är Kalmar län nederbördsfattigt med låg yt- och grundvattenbildning vilket innebär en utmaning i att trygga vattentillgången.

Utöver nationella mål om förnyelsebar energi finns bland annat ett regionalt mål om ett fossilfritt Kalmar län år 2030.

I Kalmar län är en förhållandevis låg andel av produktionen ekologisk och för att nå nationella mål på området behöver andelen ekologisk produktion öka. Kalmar län har en hög djurtäthet. God djurhälsa och djurmiljö är därmed särskilt viktigt. En god djurmiljö påverkar också näringens attraktivitet.

Mot denna bakgrund prioriterar Kalmar län framförallt marknadsanpassning och sysselsättning. Mindre gynnade områden prioriteras särskilt, liksom öppethållande av betesmarker. Dessutom premieras förbättrad användning av växtnäringsämnen, vattenhushållning, ekologisk produktion, förbättrad djurmiljö samt produktion av förnyelsebar energi.

### **6.1.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar**

Länsstyrelsen Kalmar län kommer från och med 2018 hantera ansökningar löpande inom denna delåtgärd för att bidra till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Beslutsomgångar kommer därför inte att användas för denna delåtgärd.

Ansökningar som uppfyller grundkraven för åtgärden bedöms och poängsätts utifrån urvalskriterier. Minimnivån för bifall är 300 poäng i de nationella urvalskriterierna och 250 poäng av de regionala urvalskriterierna. På detta sätt säkerställs ett bra urval av ansökningar. Observera att denna minimnivå inte gäller om sökande får minst 450 poäng för de nationella urvalskriterierna. Ansökningar som inte når minimnivån för de nationella och regionala urvalskriterierna eller minimnivån för enbart nationella urvalskriterier kommer att avslås löpande.

Pengarna som Kalmar tilldelas för perioden 3 september 2014 till september 2015 gjordes tillgängliga i en särskild beslutsomgång med sista ansökningsdatum 26 augusti 2015. För den särskilda beslutsomgången avsätts omkring 50 procent av totala budgeten. För nästkommande beslutsomgång avsätts resterande belopp av fördelad budget vilket är ungefär 50 procent av fördelad budget. Kvarvarande budget kommer att göras tillgänglig via löpande hantering.

### **6.1.4. Urvalskriterier**

(Delåtgärd 4.1, fokusområde 2a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

**Nationella urvalskriterier**

<b>Nationella urvalskriterier</b>	<b>Poängsättning</b>	<b>Viktning</b>
1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	+2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål +1 poäng: Delar i investeringen ger extra bidrag till miljö kvalitetsmålen +1 poäng: Investeringen leder till ökad energieffektivitet +1 poäng: Investeringen bidrar till bättre djurvälstånd	20
2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	2 poäng: Investeringen är ny för företaget 3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet 4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen 5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning	10
3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen.	+1 poäng: Lämplig kompetens finns inom företaget för det område investeringen avser, eller för nyföretagare lämplig utbildning eller erfarenhet +1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen +2 poäng: Den som söker stöd deltar i produktionsuppföljningsprogram eller motsvarande +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild	15
4. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen.	+1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen +1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten, utöver investeringen +1 poäng: Kassalikviditeten efter investeringen är mindre än 1 +1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än 1 +1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 procent	15
5. Investeringen bidrar till att förbättra företagets konkurrenskraft.	+1 poäng: Nuvärdet av investeringen med stöd är positivt +1 poäng: Ersättningen per timme ökar +1 poäng: Investeringen leder till minskad sårbarhet +1 poäng: Investeringen bidrar till ökad marknadsanpassning +1 poäng: Investeringen är en nybyggnation	40
<b>Summa viktning</b>		100

**Regionala urvalskriterier**

<b>Regionala urvalskriterier</b>	<b>Poängsättning</b>	<b>Viktning</b>
1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål (Max 5 p)	+2 poäng: Planerad drift avser certifierad ekologisk produktion. +1 poäng: Investeringen bidrar till bättre djurvälstånd +2 poäng: Investeringen bidrar till klimatanpassning +2 poäng: Investeringen bidrar till energieffektivitet	20
2. Investeringen styr mot regionalt prioriterade miljö- och klimatmål (Max 5 p)	5 poäng: Investeringen gynnar betesdrift i landskapet 3 poäng: Investeringen bidrar till att självförsörjningen av foder ökar	20
3. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster, arbetsmetoder (innovation) (Max 5 p)	+3 poäng: Investeringen är ny för företaget +2 poäng: Investeringen gynnar produktion avseende icke traditionella djurslag, trädgård eller biodling. +2 poäng: Investeringen förbättrar arbetsmiljön i företaget	10
4. Investeringen bidrar till att förbättra	+2 poäng: Investeringen bidrar till att primärproduktion ökar/bibehålls i landsbygdsföretaget.	30



företagets konkurrenskraft. (Max 5 p)	+2 poäng: Investeringen ökar lönsamheten i företaget +3 poäng: Investeringen gynnar länets prioriterade produktionsinriktningar	
5. Investeringen bidrar till att förbättra sysselsättningen. (Max 5 p)	5 poäng: Investeringen leder till skapat arbetstillfälle 3 poäng: Investeringen leder till bevarat arbetstillfälle	20
<b>Summa regional viktning</b>		100

### 6.1.5. Bedömningsgrunder

#### 1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål

Investeringar som är positiva ur miljö- och klimatsynpunkt prioriteras.

För att investeringen ska kunna få poäng får miljöbelastningen per producerad enhet inte öka. Att producerad enhet används beror på att när en person söker investeringsstöd för att stärka konkurrenskraften i sin verksamhet innebär det ofta att produktionen ökar, vilket i sin tur kan leda till att verksamhetens totala miljöpåverkan blir större jämfört med tidigare. Därför är det bättre att använda sig av miljöpåverkan per producerad enhet istället för total miljöpåverkan.

*+2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål*  
Två poäng får ansökningar som bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål.

*+1 poäng: Delar i investeringen ger extra bidrag till miljö kvalitetsmålen*  
En poäng får ansökningar om det ingår delar som inte behövs för själva investeringen men som är bra för miljön. Investeringen ska vara något extra och inte bara standardlösningar som t.ex. LED-lampor och flytgödsel vid nybygge.

*+1 poäng: Investeringen leder till ökad energieffektivitet*  
Eftersom energieffektivisering är viktigt för såväl konkurrenskraft som miljö får de ansökningar som bidrar till energieffektiv drift ett extra poäng.

*+1 poäng: Investeringen bidrar till bättre djurvälstånd*  
Ett extra poäng får ansökningar som gör något extra för de djur som berörs av investeringen. Den som söker stöd kan aldrig få poäng för sådant som är lagkrav. Det ska vara något extra som bidrar till djurvälståndet.

#### 2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

Investeringar som har en innovativ inriktning det vill säga som bidrar till att ta fram eller använda nya idéer. Originalitet och spridningsgrad avgör om det är en innovation. Det gäller bland annat för utveckling av produkter, processer, teknik och metoder. Exempel på ansökningar som kan få stöd är när investeringar uppfyller högre miljökrav genom modern teknik. Det kan också vara investeringar som innebär nya koncept eller utveckling av jordbruksprodukter.

*2 poäng: Investeringen är ny för företaget*

Två poäng ges om investeringen är helt ny för företaget. Det kan till exempel vara ny driftsriktning eller ny inredning som tidigare inte har använts.

*3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet*

Tre poäng ges till investeringar som har en innovativ inriktning och som bidrar till att införa nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder. En förutsättning är att det inom länet ska finnas begränsade erfarenheter från liknande verksamhet. Det vill säga att den som söker arbetar inom ett nytt eller för länet okänt område. Ansökan bedöms dels utifrån de uppgifter som finns i ansökan och utifrån den kunskap som finns inom det aktuella området.

*4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen*

Ansökan får fyra poäng när investeringen är bland de första inom sin bransch.

*5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning*

Fem poäng ges om investeringen är ett pilotprojekt eller en testanläggning för en ny produkt.

### 3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen

Här prioriteras ansökningar där det inom företaget finns kompetens som bidrar till att investeringen ger resultat.

*+1 poäng: Lämplig kompetens finns inom företaget för det område investeringen avser, eller för nyföretagare lämplig utbildning eller erfarenhet*

En poäng ges när det finns yrkeserfarenhet inom företaget som gäller för den investering som företaget ska göra. Om företaget saknar kompetens är risken stor att investeringen inte kommer att ge förväntat resultat. Om det är ett nystartat företag får ansökan poäng när den som söker har uppfyllt minimikraven på utbildning för startstöd.

*+1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen*

En poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt. Investeringar kan ge påfrestningar på den produktion som eventuellt finns därför är det viktigt att den som söker har kapacitet att genomföra investeringen.

*+2 poäng: Den som söker stöd deltar i produktionsuppföljningsprogram eller motsvarande*

En poäng ges om den som söker stöd deltar i produktionsuppföljningsprogram. De som inte deltar i ett produktionsuppföljningsprogram kan få poäng genom att visa att de följer upp sin produktion på annat bra sätt som motsvarar ett produktionsuppföljningsprogram.

*+1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild*

En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för din bedömning om investeringen kommer att bli genomförd

på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

#### 4. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen

Företag som behöver investeringsstödet för att kunna genomföra investeringen prioriteras.

*+ 1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen*

En poäng ges om investeringen inte genomförs alls utan stöd. I ansökan ska den som söker ha motiverat varför investeringen inte kommer att genomföras. Det kan till exempel vara att risken är för hög för att satsa själv eller att avkastningen är för dålig.

*+1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av verksamheten, utöver investeringen*

En poäng ges om den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten inte går att genomföra när den som söker inte får något investeringsstöd. Det kan till exempel vara om andra planerade investeringar kommer att påverkas negativt av att den här investeringen inte blir av.

*Följande 3 poängsättningar räknas ut av IT-systemet*

Det IT-system som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan för att beräkna kassalikviditet, självfinansieringsgrad och soliditet. Dessa nyckeltal visar om företaget är i behov av stöd för att genomföra investeringen.

*+1 poäng: Kassalikviditeten efter investeringen är mindre än 1*

En ansträngd likviditet är problem för många företag som vill investera. Ett centralt mått är kassalikviditet. Om kassalikviditeten efter investeringen, utan investeringsstöd är mindre än 1 ges 1 extra poäng.

*+1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än 1*

Förmågan att finansiera investeringar med företagets egna pengar påverkar behovet av stöd. Poäng ges om investeringens storlek i förhållande till årets avskrivningar och resultat är mindre än 1.

*+1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 procent*

Solida företag har goda möjligheter att finansiera investeringar utan statligt stöd. Om företaget har en soliditet enligt senaste bokslut på mindre än 25 procent ges en extra poäng. Då har vi tagit hänsyn till att tillgångarnas värde enligt bokslut sällan speglar tillgångarnas marknadsvärde.

#### 5. Investeringen bidrar till att förbättra företagets konkurrenskraft

Konkurrenskraftiga investeringar prioriteras. Det kan vara företag som ökar sin lönsamhet.

*+1 poäng: Nuvärdet av investeringen med stöd är positivt*

Det IT-stöd som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan och räknar ut nuvärdet av investeringen. Är nuvärdet med stöd positivt ges ett poäng extra.

*+1 poäng: Ersättningen per timme ökar*

Det IT-stöd som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan och räknar ut timersättningen. Medför investeringen med stöd att ersättningen per timme uppgår till minst 140 kr och dessutom ökar ges ett poäng extra.

*+1 poäng: Investeringen leder till en minskad sårbarhet*

En poäng ges om investeringen leder till minskad sårbarhet för företaget. Ett exempel kan vara diversifiering.

*+1 poäng: Investeringen bidrar till ökad marknadsanpassning.*

En poäng får också ansökan om investeringen innebär att den som söker stödet anpassar sig till marknaden. Det kan till exempel vara om investeringen ingår i en marknadsstrategi för försäljning av företagets produkter eller om den på annat sätt bidrar till en ökad marknadsanpassning.

*+1 poäng: Investeringen är en nybyggnation*

En poäng ges till investeringar som är nybyggnationer. En nybyggnation kan ge bättre förutsättningar för skötsel och tillsynsrutiner samt ett effektivt arbete med bra logistik för transport av djur, gödsel och foder med mera. En nybyggnation av djurstallar leder ofta till en bättre miljö för djurens hälsa och för produktionsresultaten. Nybyggnation kan därför ses som en långsiktig investering för bra konkurrenskraft.

## **Regionala bedömningsgrunder**

### **1 Etableringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål**

*+2 poäng: Planerad drift avser certifierad ekologisk produktion.*

Produktionen är certifierad eller under omläggning

*+1 poäng: Investeringen bidrar till bättre djurvälstånd*

Ett extra poäng får ansökningar som gör något extra för de djur som berörs av investeringen. Den som söker stöd kan aldrig få poäng för sådant som är lagkrav. Det ska vara något extra som bidrar till djurvälståndet.

*+2 poäng: Investeringen bidrar till klimatanpassning*

I länet ser vi en framtid med torrare och varmare klimat vilket ökar vikten av att anpassa verksamheten till de kommande förändringarna. Investeringar som på olika sätt främjar till exempel vattenhushållning, odling av nya grödor, anpassning av djurstallar med bättre ventilation för att hantera värme eller kyla prioriteras därför.

*+2 poäng: Investeringen bidrar till energieffektivitet*

Eftersom energieffektivisering är en viktig åtgärd för såväl konkurrenskraften som miljön ges poäng för investeringar som bidrar till extra energieffektiva lösningar. Poäng ges om det i investeringen även ingår åtgärder som inte behövs för investeringen i sig. Det kan

exempelvis vara investeringar för att spara energi i byggnader och anläggningar som exempelvis återvinning av värme, solpaneler för driften, energivävar i växthus etc.

## 2 Investeringen styr mot regionalt prioriterade miljö- och klimatmål

*5 poäng: Investeringen gynnar betesdrift i landskapet*

Investeringen bidrar till att hålla betesmarker öppna

*3 poäng: Investeringen bidrar till att självförsörjningen av foder ökar*

Poäng ges till företag som investerar för att öka den egna produktionen eller lagring av foder med avsikt att höja självförsörjningsgraden och minska sårbarheten.

## 3 Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster, arbetsmetoder (innovation)

*+3 poäng: Investeringen är ny för företaget*

Poäng ges om investeringen är helt ny för företaget. Det kan till exempel vara ny driftsriktning eller ny inredning som tidigare inte har använts.

*+2 poäng: Investeringen gynnar produktion avseende icke traditionella djurslag, trädgård eller biodling*

Icketraditionella djurslag avser ej mjölk, nötkött, gris, får, ägg, slaktkyckling

*+ 2 poäng: Investeringen förbättrar arbetsmiljön i företaget*

I ansökan beskrivs på vilket sätt investeringen påverkar arbetsmiljön. Det ska vara medvetna satsningar på personalens arbetsmiljö. Det kan exempelvis vara systematiskt arbetsmiljöarbete, insatser för att minska risken för att utsättas för damm/buller eller extra automatisering vid till exempel nybyggnation.

## 4 Investeringen bidrar till att förbättra företagets konkurrenskraft.

*+2 poäng: Investeringen bidrar till att primärproduktion ökar/bibehålls i landsbygdsföretaget.*

Investeringen leder till att antalet produktionsenheter eller produktionsvolymen ökar.

*+2 poäng: Investeringen ökar lönsamheten i företaget*

En investering som ger en stärkt lönsamhet är väsentligt för företagets fortlevnad och utveckling. För poäng ska nuvärdet av investeringen ska vara positivt och timlönen ska öka och efter investeringen ligga på minst 140 kronor per timme.

*+ 3 poäng: Investeringen gynnar länets prioriterade produktionsinriktningar*

En poäng ges om investeringen avser minska sårbarheten och öka konkurrenskraften inom länets prioriterade produktionsinriktningar som är animalieproduktion och yrkesmässig trädgårdsodling. I animalieproduktion ingår mjölk, nötkött, gris får och get samt ägg- och fjäderfäproduktion.

## 5 Investeringen bidrar till att förbättra sysselsättningen.

### 5 poäng: Investeringen leder till skapat arbetstillfälle

Investeringen bidrar till en ökad sysselsättning i företaget om minst 900 timmar per år (merparten inom primärproduktion)

### 3 poäng: Investeringen leder till bevarat arbetstillfälle

Investeringen ger förutsättningar för bibehållen sysselsättning i företaget om minst 900 timmar per år

## 6.1.6. Investeringar som inte prioriteras regionalt

I Kalmar län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

## 6.1.7. Stödnivå

Stödnivån ska vara 40 procent av stödberättigande utgifter upp till högsta stödbelopp.

Stöd som avser investeringar kopplade till ett innovationsprojekt inom ramen för det europeiska innovationspartnerskapet (EIP) inom delåtgärd 16.1 ska höjas med ytterligare 10 procent

I Kalmar län är högsta stödbelopp 1 200 000 kronor per stödmottagare.

När länsstyrelsens budget inom insatsområdet är slut kan avrop ifrån central pott att göras om möjlighet finns. Bedöms det inte finnas möjligheter till återflöden av medel eller avrop centralt kommer Länsstyrelsen att avslå ansökningar på grund av medelsbrist.

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Enhetskostnader används för stöd till nybyggnation av följande stallar:

Djurkategori	Enhetskostnad per förprovad plats		Enhetskostnad per kvadratmeter stallyta
	Oisolerat	Isolerat	Oisolerat
Mjölkkö vid förprovning av 0-150 platser	88 000 kr	93 300 kr	

Mjölkkö vid förprovning av mer än 150 platser	72 800 kr	78 100 kr	
Kalvar 0-3 mån	24 300 kr		
Ungdjur, nötkreatur, i liggbås	27 600 kr		
Dikor i liggbås	48 000 kr		
Sugga i produktion		62 500 kr	
Slaktsvin		7 400 kr	
Slaktkyckling		186 kr	
Djupströ med skrapad gång för nötkreatur			3 900 kr

I de fall inget storleksintervall anges under djurkategori gäller enhetskostnaden oavsett storlek på stall och antal förprovade platser.

I de fall inget särskilt inhysningssystem anges under djurkategori gäller enhetskostnaden oavsett inhysningssystem.

De redovisade kostnaderna är inklusive allt såsom mark, byggnad, inredning, el, VA, utfodring, gödsellagring samt projekteringskostnad. Vid nybyggnation av stallarna i tabellen ovan går det därför inte att få något stöd utifrån faktiska utgifter.

Stödet beräknas utifrån ovanstående kostnad och aktuell stödnivå, 40-60 procent.

- Stödbelopp om schablonen utgår ifrån enhetskostnad per förprovad plats = stödnivå x enhetskostnad per förprovad plats x antalet förprovade platser i stallet. Detta gäller upp till maximalt stödbelopp

Stödbelopp om schablonen utgår ifrån enhetskostnad per kvadratmeter stallyta = stödnivå x enhetskostnad per kvadratmeter stallyta x antalet kvadratmeter stall, yttermått. Detta gäller upp till maximalt stödbelopp.

## 6.2. Investeringsstöd för energieffektivisering samt energigrödor inom jordbruks- och trädgårdsföretag (*delåtgärd 4.1 fokusområde 5bc*)

### 6.2.1. Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta investeringsstöd riktar sig till jordbruks-, trädgårds- och rennäringsföretag (delåtgärd 4.1) och syftar till att få mer energieffektiva företag samt mer förnybar energi genom produktion av fleråriga energigrödor (fokusområde 5bc).

### 6.2.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Kalmar län har antagit ett regionalt mål om att bli en fossilbränslefri region till 2030. Satsningen innebär att Kalmar län år 2030 inte ska ha några nettoutsläpp av fossil koldioxid och att länets energianvändning ska effektiviseras. Därför prioriteras investeringar som möjliggör ersättning av fossila bränslen.

### 6.2.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Länsstyrelsen Kalmar län kommer från och med 2018 hantera ansökningar löpande inom denna delåtgärd för att bidra till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Beslutsomgångar kommer därför inte att användas för denna delåtgärd.

Kvarvarande budget och ansökningstrycket för insatsen beräknas vara så lågt att beslutsomgångar inte behöver användas. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Den valda lägsta poängnivån för bifall säkerställer en god måluppfyllelse. Miniminivån för bifall är 300 poäng i de nationella urvalskriterierna.

### 6.2.4. Urvalskriterier

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

#### Nationella och regionala urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla specifika miljö- och klimatmål.	3 poäng: Investeringen bidrar till stor energieffektivisering  5 poäng: Investeringen bidrar till mycket stor energieffektivisering  <i>eller</i>  3 poäng: Investeringen bedöms bidra till en god produktion av biomassa för energiändamål  +2 poäng: Det finns en marknad för den producerade biomassan  +2 poäng: Investeringen gynnar andra miljömål utöver energiomställning	50



2. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.	5 poäng: Energikartläggning eller motsvarande har gjorts <i>eller</i> +1 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen  +2 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare  +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild  +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	20
3. Det finns ett identifierat behov av investeringen.	5 poäng: Investeringen bidrar till energiomställning	30

### 6.2.5. *Bedömningsgrunder*

#### 1. Investeringen bidrar till att uppfylla specifika nationella miljö- och klimatmål.

##### ***Om ansökan gäller energieffektivisering***

För att avgöra om en ansökan ger mycket stor eller stor energieffektivisering kan frågorna i tabell 1 besvaras.

*Tabell 1. Frågor som kan användas för att bedöma om en investering ger stor eller mycket stor energieffektivisering.*

	Poäng
Ersätts direktverkande eluppvärmning med icke fossilt bränsle eller värmepump?	+3 poäng
Minskar elförbrukningen?	+1 poäng
Ersätts en förbränningsmotor med en elmotor?	+3 poäng
Minskar energiförluster till omgivning (spillvärme)?	+1 poäng
Utnyttjas spillvärme genom återvinning och/eller utnyttjas frikyla?	+2 poäng
Sker kapacitetsreglering med frekvensreglering eller liknande styrsystem?	+3 poäng

Den fjärde frågan, som handlar om minskade energiförluster, kan ge en ansökan poäng för exempelvis isolering eller byte till LED-belysning (som avger mindre värme än övriga ljuskällor).

Den femte frågan, som handlar om utnyttjande av spillvärme eller frikyla, kan ge en ansökan poäng om den spillvärme som uppstår nyttjas eller om kallvatten eller kallluft används för kylning istället för en kylkompressor. Exempelvis kan mjölk förkylas med kallvatten.

Den sjätte frågan handlar om frekvensreglering eller liknande system. Frekvensstyrningen justerar kapaciteten (mängd luft/vatten som flyttas). Om den aktuella fläkten/pumpen måste eller bör regleras på något sätt kan detta annars göras med olika typer av strypspjäll och

ventiler, vilket innebär energiförluster och bör undvikas. Alla pumpar och fläktar kan i princip frekvensstyras.

*3 poäng Investeringen bidrar till stor energieffektivisering*

Tre poäng ges när en investering anses bidra till stor energieffektivisering. Då ska svaren på frågorna i tabell 1 leda till att ansökan sammanlagt får två eller tre poäng.

*5 poäng Investeringen bidrar till mycket stor energieffektivisering*

Fem poäng ges när en investering anses bidra till mycket stor energieffektivisering. Då ska svaren på frågorna i tabell 1 leda till att ansökan sammanlagt får fyra poäng eller mer.

### **Om ansökan gäller energiskog**

*3 poäng: Investeringen bedöms bidra till en god produktion av biomassa för energiändamål*

En ansökan tilldelas tre poäng om förutsättningarna är sådana att investeringen kan förväntas leda till en energiskog med god tillväxt och hög produktion av biomassa för energiändamål. Det kan exempelvis handla om iordningställande av mark som inte använts på länge men som kan vara lämplig för odling av energiskog. Det kan också handla om investeringar i plantor och plantering av plantor som är lämpliga för de lokala förhållandena. I områden där viltrycket är högt kan stöd också beviljas till stängsling av energiskogsodlingar.

*+2 poäng: Det finns en marknad för den producerade biomassan*

En poäng ges till investeringar som bedöms möta en befintlig efterfrågan. Förhållandena varierar mycket mellan olika delar av Sverige. I ett område kanske exempelvis värmeverken efterfrågar biomassa från jordbruket medan det i ett annat område inte finns någon efterfrågan. Denna poäng möjliggör således en regional anpassning.

*+2 poäng: Investeringen gynnar andra miljömål utöver energiomställning*

två poäng ges om investeringen bidrar till andra miljömål, exempelvis minskat näringsläckage i områden där det finns ett behov av att förbättra vattenmiljön, ökad biodiversitet i områden där det finns brist på lövskog eller odling för att sluta kretslopp (slam- eller avloppsvatten) eller rening av mark.

## **2. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen.**

### **Om ansökan gäller energieffektivisering**

*5 poäng: Energirådgivning eller motsvarande har gjorts.*

Åtgärder som valts ut till följd av att en energirådgivning gjorts prioriteras och ges fem poäng, eftersom en energirådgivning borgar för att företagaren vet var i företaget energianvändningen är störst och var åtgärder kan vidtas. Annan förkunskap som motsvarar energirådgivning, och också ger ansökan fem poäng, är LCA-beräkningar, kurser (om den sökande exempelvis deltagit vid en kurs om sparsam körning eller andra för ansökan relevanta kurser) eller om den sökande tagit in uppgifter om energieffektivitet från flera tillverkare av produkten.

***Om ansökan gäller energiskog***

*+1 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen*

En poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt. Om investeringen är av en sådan typ att den sökande inte anses behöva någon särskild kompetens kan ansökan tilldelas denna poäng utan någon mer noggrann kontroll.

*+2 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare*

Två poäng ges när det finns erfarenhet eller kunskap inom företaget om hur driften eller underhållet av investeringen ska göras. Om företaget har god kompetens om investeringen ökar chanserna att den blir hållbar och ger förväntat resultat. Om investeringen är av en sådan typ att den sökande inte anses behöva någon särskild erfarenhet kan ansökan tilldelas dessa poäng utan någon mer noggrann kontroll.

*+1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild*

En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för en bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

*+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning*

En poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande.

**3 Det finns ett identifierat behov av projektet.**

Stöd ges till investeringar i energieffektivitet och energiskog utifrån de behov och prioriteringar som finns i de regionala handlingsplanerna. Därmed blir motsvarande regionalt kriterium avgörande för utslaget även i de nationella kriterierna.

*5 poäng: Investeringen bidrar till energiomställning*

Investering i energieffektiv teknik som ersätter värmekällor, maskiner eller utrustning som drivs av fossila bränslen. Huvudsyftet med investeringen ska enligt ansökan vara att ersätta företagets värmekällor, maskiner eller utrustning som drivs av fossil energi.

**6.2.6. Investeringar som inte prioriteras regionalt**

I Kalmar län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

**6.2.7. Stödnivå**

Stödnivån ska vara 40 procent av stödberättigande utgifter upp till högsta stödbelopp.

Stöd som avser investeringar kopplade till ett innovationsprojekt inom ramen för det europeiska innovationspartnerskapet (EIP) inom delåtgärd 16.1 ska höjas med ytterligare 10 procent

I Kalmar län är högsta stödbelopp 1 000 000 kronor per stödmottagare.

När länsstyrelsens budget inom insatsområdet är slut kan avrop ifrån central pott att göras om möjlighet finns. Bedöms det inte finnas möjligheter till återflöden av medel eller avrop centralt kommer Länsstyrelsen att avslå ansökningar på grund av medelsbrist.

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

För stöd till energieffektivisering beviljas inte stöd till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

För stöd till fleråriga energigrödor det vill säga salix, hybridasp och poppel beviljas inte stöd till ansökningar om stöd med mindre än 50 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Enhetskostnader används för etablering och stängsling av fleråriga energigrödor, det vill säga salix, poppel och hybridasp enligt följande:

- plantor och plantering samt extra utgifter förknippade med iordningställande av mark före produktion, stödnivå 5 800 kronor per hektar
- stängsling runt planteringar av fleråriga energigrödor, stödnivå 10 000 kr per hektar.

### 6.3. **Investeringsstöd för att minska jordbrukets utsläpp av växthusgaser och ammoniak inom jordbruks- och trädgårdsföretag (delåtgärd 4.1 fokusområde 5d)**

#### 6.3.1. **Övergripande prioriteringar**

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta investeringsstöd riktar sig till jordbruks- trädgårds- och rennäringsföretag (delåtgärd 4.1) och syftar till att minska utsläppen av växthusgaser och ammoniak (fokusområde 5d).

#### 6.3.2. **Regionala prioriteringar med kort bakgrund**

Kalmar län är mycket djurtätt och därmed är hanteringen av gödsel och foder av stor betydelse för jordbrukets påverkan när det gäller växthusgaser och ammoniak. Därför prioriteras investeringar som gynnar produktionen av biogas, samt investeringar som avser gödselhantering eller bidrar till en mer klimatsmart foderproduktion.

#### 6.3.3. **Beslutsomgångar och urval av ansökningar**

Länsstyrelsen Kalmar län kommer från och med 2018 hantera ansökningar löpande inom denna delåtgärd för att bidra till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Beslutsomgångar kommer därför inte att användas för denna delåtgärd.

Kvarvarande budget och ansökningstrycket för insatsen beräknas vara så lågt att beslutsomgångar inte behöver användas. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Den valda lägsta poängnivån för bifall säkerställer en god måluppfyllelse. Miniminivån för bifall är 350 poäng i de nationella urvalskriterierna.

#### 6.3.4. **Urvalskriterier**

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

#### **Nationella och regionala urvalskriterier**

<b>Nationella urvalskriterier</b>	<b>Poängsättning</b>	<b>Viktning</b>
1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	2 poäng: Investeringen bidrar till att minska avgången av ammoniak, metan eller lustgas 5 poäng: Investeringen bidrar till att betydligt minska avgången av ammoniak, metan eller lustgas +1 poäng: Investeringen bidrar till något annat nationellt miljö kvalitetsmål utöver minskad avgång av metan, lustgas eller ammoniak	40
2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	2 poäng: Investeringen är ny för företaget 3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet 4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen	10

	5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning	
3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.	+1 poäng: den som söker har tillräcklig egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen  +2 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare  +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild  +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	20
4. Det finns ett identifierat behov av investeringen.	3-5 poäng: Investeringen görs i prioriterad verksamhet 4 poäng: Investeringen avser hantering av gödsel	30
Summa nationell viktning		100

### 6.3.5. Bedömningsgrunder

#### 1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål

*2 poäng: Investeringen bidrar till att minska avgången av ammoniak, metan eller lustgas*

Poängen ges till investeringar som bidrar till att minska utsläppen av ammoniak eller växthusgaser till atmosfären. Exempel på investeringar som bidrar till att minska avgången av ammoniak är rening av frånluft från stallar, surgörning av flytgödsel, täckning av lagerbehållare för flytgödsel, urin och rötrest, övergång från fast- till flytgödsel samt släpslangsramp, släpfotsramp eller myllningsaggregat för spridning av stallgödsel. Ett exempel på en investering som bidrar till att minska avgången av växthusgaser är rötning av stallgödsel till biogas, vilket minskar metanavgången. Ett annat är ökad lagringskapacitet för stallgödsel (exempelvis satellitbrunnar) som ger ett större tidsmässigt handlingsutrymme för gödselspridning och därmed effektivare kväveanvändning.

*5 poäng: Investeringen bidrar till att betydligt minska avgången av ammoniak, metan eller lustgas*

Poängen ges till investeringar som betydligt minskar avgången av ammoniak eller växthusgaser. Exempel på investeringar som kan minska ammoniakavgången betydligt är surgörning av flytgödseln och övergång från fast- till flytgödsel. Vid investeringar som rör täckning av lagerbehållare för flytgödsel, urin och rötrest bedöms de som ger en reduktion på 90 procent eller mer minska avgången betydligt. Det är när behållarna täcks med till exempel betongblock, tätslutande tak av plastduk, flytande plastduk och sexkantiga plastelement. Släpfotsramp och myllningsaggregat bedöms ge bättre effekt än släpslangsramp och får därmed fem poäng.

Bland de exempel på investeringar som minskar utsläppen av växthusgaser som presenteras ovan bedöms rötning av stallgödsel minska avgången betydligt.

*+1 poäng: Investeringen bidrar till något annat nationellt miljökvalitetsmål utöver minskad avgång av metan, lustgas eller ammoniak*

En poäng ges till åtgärder vars huvudsakliga syfte är att minska ammoniakavgången men som också minskar avgången av växthusgaser eller till åtgärder vars huvudsakliga syfte är att minska växthusgasavgången men också minskar ammoniakavgången. Exempelvis kan

surgörning av flytgödsel, övergång från fast- till flytgödsel och täckning av lagerbehållare för flytgödsel och rötrest bidra till att minska så väl avgången av ammoniak som avgången av växthusgaser. Poängen ges också till åtgärder som bidrar till något annat miljökvalitetsmål. Exempelvis kan vissa typer av rening av frånluft från stallar även minska lukt, investeringar som minskar ammoniakavgången från stallgödsel vid lagring och spridning ger bättre kväveutnyttjande, rötning till biogas ger också förnybar energi och en effektivare kväveanvändning (genom exempelvis utökad lagringskapacitet) minskar även risken för kväveläckage.

Observera att den sökande maximalt kan få 5 poäng, även om totalsumman här kan bli mer.

## 2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).

Investeringar som har en innovativ inriktning, det vill säga bidrar till att ta fram eller använda nya idéer, bör prioriteras. Originalitet och spridningsgrad avgör om det är en innovation. Det gäller bland annat för utveckling av produkter, processer, teknik och metoder. Exempel på ansökningar som kan få stöd är när investeringar uppfyller högre miljökrav genom modern teknik. Det kan också vara investeringar som innebär nya koncept eller utveckling av jordbruksprodukter.

*2 poäng: Investeringen är ny för företaget*

Två poäng ges om investeringen är helt ny för företaget.

*3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet*

Tre poäng ges till investeringar som har en innovativ inriktning och som bidrar till att införa nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder. Kunskap inom området behöver spridas mer för att på ett bättre sätt kunna minska utsläppen av ammoniak och växthusgaser. Ansökan bedöms dels utifrån de uppgifter som finns i ansökan dels utifrån den kunskap som finns inom det aktuella området.

*4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen*

Fyra poäng ges till investeringar som är bland de första inom sin bransch.

*5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning*

Fem poäng ges om investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning.

## 3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen

*+1 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig, egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen*

En poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt. Om investeringen är av en sådan typ att den sökande inte anses behöva någon särskild kompetens kan ansökan tilldelas denna poäng utan någon mer noggrann kontroll.

*+2 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare*

Två poäng ges när det finns erfarenhet eller kunskap inom företaget om hur driften eller underhållet av investeringen ska göras. Om företaget har god kompetens om investeringen ökar chanserna att den blir hållbar och ger förväntat resultat. Om investeringen är av en sådan typ att den sökande inte anses behöva någon särskild erfarenhet kan ansökan tilldelas dessa poäng utan någon mer noggrann kontroll.

*+1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild*

En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för en bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

*+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning*

En poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande.

#### *4. Det finns ett identifierat behov av projektet*

Stöd ges till investeringar för att minska utsläpp av växthusgaser och ammoniak utifrån de behov och prioriteringar som finns i de regionala handlingsplanerna.

3-5 poäng: Investeringen görs i prioriterad verksamhet

*5 poäng: Ansökningar som bidrar till komplettering av biogasanläggning eller annan investering som gynnar produktionen av biogas.*

Exempel på sådana investeringar är anläggning för rötresthantering och lagring samt pumpanordningar, som görs hos jordbruksföretaget.

*3 poäng: Investeringen bidrar till klimatsmart foderproduktion och foderstat*

Ansökningar som bidrar till en mer klimatsmart foderproduktion och foderstat. Ett exempel kan vara rostning av åkerbönor.

*4 poäng: Investeringen avser hantering av gödsel*

Investeringen avser gödselhantering

### **6.3.6. Investeringar som inte prioriteras regionalt**

I Kalmar län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

### **6.3.7. Stödnivå**

Stödnivån ska vara 40 procent av stödberättigande utgifter upp till högsta stödbelopp.

Stöd som avser investeringar kopplade till ett innovationsprojekt inom ramen för det europeiska innovationspartnerskapet (EIP) inom delåtgärd 16.1 ska höjas med ytterligare 10 procent



I Kalmar län är högsta stödbelopp 1 000 000 kronor per stödmottagare.

När länsstyrelsens budget inom insatsområdet är slut kan avrop ifrån central pott att göras om möjlighet finns. Bedöms det inte finnas möjligheter till återflöden av medel eller avrop centralt kommer Länsstyrelsen att avslå ansökningar på grund av medelsbrist.

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

## 6.4. Förädlingsstöd för kort livsmedelskedja och lokala marknader (delåtgärd 4.2 fokusområde 3a)

### 6.4.1. Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta investeringsstöd riktar sig till mikroföretag samt till små företag (delåtgärd 4.2). Förädlingsstödet syftar till att öka konkurrenskraften för primärproducenter inom livsmedelsproduktion där företagen genom förädling ökar produkternas värde eller ger förutsättningar för korta livsmedelskedjor eller försäljning av livsmedel på en lokal marknad (fokusområde 3a).

### 6.4.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Jordbruket och därtill kopplad råvaruförädling utgör en stor andel av näringslivet i Kalmar län och en stor del av befolkningen är direkt eller indirekt sysselsatt inom de gröna näringarna. Det är också en av förutsättningarna för en levande landsbygd att det finns människor sysselsatta inom de gröna näringarna i alla delar av länets landsbygd. Därför prioriteras investeringar som leder till ökad sysselsättning i Kalmar län. En viktig faktor för att lyckas med en satsning inom förädling är att det finns relevant kompetens och yrkeskunskap i företaget. Därför ingår även kompetens i de regionala prioriteringarna.

### 6.4.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Länsstyrelsen Kalmar län kommer från och med 2018 hantera ansökningar löpande inom denna delåtgärd för att bidra till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Beslutsomgångar kommer därför inte att användas för denna delåtgärd.

Kvarvarande budget och ansökningstrycket för insatsen beräknas vara så lågt att beslutsomgångar inte behöver användas. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Den valda lägsta poängnivån för bifall säkerställer en god måluppfyllelse. Miniminivån för bifall är 280 poäng i de nationella urvalskriterierna.

### 6.4.4. Urvalskriterier

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

#### Nationella och regionala urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål +2 poäng: Delar i investeringen ska ge extra bidrag till miljö kvalitetsmålen +1 poäng: Investeringen leder till ökad energieffektivitet	15
2. Investeringen bidrar till införandet av nya	2 poäng: Investeringen är ny för företaget	10

produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet 4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen 5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning	
3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.	+1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen +2 poäng: Den som söker stöd har erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	15
4. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen.	+1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen +1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten, utöver investeringen +1 poäng: Kassalikviditeten efter investeringen är mindre än 1 +1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än 1 +1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 %	10
5. Investeringen bidrar till att förbättra företagets konkurrenskraft.	+1 poäng: Nuvärdet av investeringen med stöd är positivt +1 poäng: Ersättningen per timme ökar +1 poäng: Investeringen leder till minskad sårbarhet +2 poäng: Investeringen bidrar till ökad marknadsanpassning	30
6. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen.	+2 poäng: Tillräcklig och relevant egen eller köpt kompetens finns för den planerade verksamhet som investeringen avser +2 poäng: Investeringen leder till ökad eller bevarad sysselsättning + 3 poäng Investeringen leder till högre förädlingsgrad	20

### 6.4.5. Bedömningsgrunder

#### 1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål

+2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål

Två poäng får ansökningar där investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål.

+2 poäng: Delar i investeringen ska ge extra bidrag till miljö kvalitetsmålen

Två poäng får ansökningar om det ingår delar som inte behövs för själva investeringen men som är bra för miljön. Det kan till exempel vara investeringar som ingår i helhetslösningar som har positiva effekter på miljön.

+1 poäng: Investeringen leder till ökad energieffektivitet

En poäng ges till de företag som med investeringen för bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter väljer energieffektiva lösningar.

#### 2 Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

Investeringar som har en innovativ inriktning det vill säga som bidrar till att ta fram eller använda nya idéer. Originalitet och spridningsgrad avgör om det är en innovation. Det gäller bland annat för utveckling av produkter, processer, teknik och metoder. Exempel på ansökningar som kan få stöd är när investeringar uppfyller högre miljökrav genom modern teknik. Det kan också vara investeringar som innebär nya koncept eller utveckling av jordbruksprodukter.

*2 poäng: Investeringen är ny för företaget*

Två poäng ges om investeringen är helt ny för företaget det kan till exempel vara ny produktionsinriktning eller ny utrustning som tidigare inte har använts.

*3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet*

Tre poäng ges till investeringar som har en innovativ inriktning och som bidrar till att införa nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder. En förutsättning är att det inom länet ska finnas begränsade erfarenheter från liknande verksamhet. Det vill säga att den som söker arbetar inom ett nytt eller för länet förhållandevis okänt område. Ansökan bedöms dels utifrån de uppgifter som finns i ansökan dels utifrån den kunskap som finns inom det aktuella området.

*4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen*

Ansökan får fyra poäng när investeringen är bland de första inom sin bransch.

*5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning*

Fem poäng ges om investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning för en ny produkt.

### 3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen

*+1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen*

En poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt.

*+2 poäng: Den som söker stöd har erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare*

Två poäng ges när det finns yrkeserfarenhet inom företaget som gäller för den investering som företaget ska göra. Om företaget saknar kompetens är risken stor att investeringen inte kommer att ge förväntat resultat.

*+1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild*

En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för en bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

*+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning*

En poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande. Samverkan kan bland annat leda till mindre riskexponering, bättre marknadsanpassningar och kan innebära bättre lösningar på kapitalförsörjning.

### 4. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen

*1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen*

En poäng ges om investeringen inte genomförs alls utan stöd. I ansökan ska den som söker ha motiverat varför investeringen inte kommer att genomföras. Det kan till exempel vara att risken är för hög för att satsa själv eller att avkastningen är för dålig.

*+1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av verksamheten, utöver investeringen*

En poäng ges om den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten inte går att genomföra när den som söker inte får något investeringsstöd. Det kan till exempel vara om andra planerade investeringar kommer att påverkas negativt av att den här investeringen inte blir av.

### ***Följande 3 poängsättningar räknas ut av IT-systemet***

Det IT-system som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan för att beräkna kassalikviditet, självfinansieringsgrad och soliditet. Dessa nyckeltal visar om företaget är i behov av stöd för att genomföra investeringen.

*+1 poäng: Kassalikviditeten efter investeringen är mindre än 1*

En ansträngd likviditet är problem för många företag som vill investera. Ett centralt mått är kassalikviditet. Om kassalikviditeten efter investeringen, utan investeringsstöd är mindre än 1 ges ett extra poäng.

*+1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än 1*

Förmågan att finansiera investeringar med företagets egna pengar påverkar behovet av stöd. Poäng ges om investeringens storlek i förhållande till årets avskrivningar och resultat är större än 1.

*+1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 procent*

Solida företag har goda möjligheter att finansiera investeringar utan statligt stöd. Om företaget har en soliditet enligt senaste bokslut på mindre än 25 procent ges ett extra poäng. Då har vi tagit hänsyn till att tillgångarnas värde enligt bokslut sällan speglar tillgångarnas marknadsvärde.

### **5. Investeringen bidrar till att förbättra företagets konkurrenskraft**

*+1 poäng: Nuvärdet av investeringen med stöd är positivt*

Det IT-stöd som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan och räknar ut nuvärdet av investeringen. Är nuvärdet med stöd positivt ges 1 extra poäng.

*+1 poäng: Ersättningen per timme ökar*

Det IT-stöd som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan och räknar ut timersättningen. Medför investeringen med stöd att ersättningen per timme uppgår till minst 140 kr och dessutom ökar ges ett poäng extra.

*+1 poäng: Investeringen leder till en minskad sårbarhet*

Ett poäng ges om investeringen leder till minskad sårbarhet för företaget. Ett exempel kan vara diversifiering.

+2 poäng: *Investeringen bidrar till ökad marknadsanpassning*

Två poäng ges om investeringen innebär att den som söker stödet anpassar sig till marknaden. Det kan till exempel vara om investeringen ingår i en marknadsstrategi för försäljning av företagets produkter eller om den på annat sätt bidrar till en ökad marknadsanpassning.

#### 6. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen

+2 poäng: *Tillräcklig och relevant egen eller köpt kompetens finns för den planerade verksamhet som investeringen avser.*

Två poäng ges när det finns utbildning och eller yrkeserfarenhet inom företaget som är relevant för den verksamhet som investeringen avser. Det kan vara kompetens som företagaren själv har eller hos anställd eller annan inköpt kompetens.

+2 poäng: *Investeringen leder till ökad sysselsättning i företaget med minst heltid.*

Två poäng ges när investeringen leder till ökad sysselsättning i företaget omfattande minst 1720 timmar (minst en årsarbetskraft). Den ökade sysselsättningen kan avse företagaren och eller anställd arbetskraft. Sysselsättningen ska vara bestående och finnas kvar på längre sikt, inte bara under projektiden.

+3 poäng: *Investeringen leder till högre förädlingsgrad*

investeringen ligger i linje med prioriteringar inom den regionala livsmedelsstrategin

#### 6.4.6. Investeringar som inte prioriteras regionalt

I Kalmar län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

#### 6.4.7. Stödnivå

Stödnivån ska vara 40 procent av stödberättigande kostnader upp till högsta stödbelopp.

Stöd som avser investeringar kopplade till ett innovationsprojekt inom ramen för det europeiska innovationspartnerskapet (EIP) inom delåtgärd 16.1 ska höjas med ytterligare 10 procent.

I Kalmar län är högsta stödbelopp 600 000 kronor per stödmottagare.

När länsstyrelsens budget inom insatsområdet är slut kan avrop ifrån central pott att göras om möjlighet finns. Bedöms det inte finnas möjligheter till återflöden av medel eller avrop centralt kommer Länsstyrelsen att avslå ansökningar på grund av medelsbrist.

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

I de fall den förädlade produkten inte är en jordbruksprodukt begränsas stödbeloppet enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse<sup>5</sup>. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

## **6.5. Förädlingsstöd för att skapa nya jobb** *(delåtgärd 4.2 fokusområde 6a)*

### **6.5.1. Övergripande prioriteringar**

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta investeringsstöd riktar sig till mikroföretag samt till små företag (delåtgärd 4.2). Förädlingsstödet syftar till att öka konkurrenskraften för primärproducenter inom livsmedelsproduktion och därigenom öka antalet arbetstillfällen inom förädling (fokusområde 6a).

### **6.5.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund**

Jordbruket och därtill kopplad råvaruförädling utgör en stor andel av näringslivet i Kalmar län och en stor del av befolkningen är direkt eller indirekt sysselsatt inom de gröna näringarna. Det är också en av förutsättningarna för en levande landsbygd att det finns människor sysselsatta inom de gröna näringarna i alla delar av länets landsbygd. Därför prioriteras, förutom sysselsättning, satsningar där råvarorna som används är egenproducerade eller inköpta på den lokala marknaden. En viktig faktor för att lyckas med en satsning inom förädling är att det finns relevant kompetens och yrkeskunskap i företaget. Därför ingår även kompetens i de regionala prioriteringarna.

### **6.5.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar**

Länsstyrelsen Kalmar län kommer från och med 2018 hantera ansökningar löpande inom denna delåtgärd för att bidra till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Beslutsomgångar kommer därför inte att användas för denna delåtgärd.

Kvarvarande budget och ansökningstrycket för insatsen beräknas vara så lågt att beslutsomgångar inte behöver användas. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Den valda lägsta

---

<sup>5</sup> Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

poängnivån för bifall säkerställer en god måluppfyllelse. Miniminivån för bifall är 280 poäng i de nationella urvalskriterierna.

#### 6.5.4. Urvalskriterier

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

#### Nationella och regionala urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål +2 poäng: Delar i investeringen ska ge extra bidrag till miljö kvalitetsmålen +1 poäng: Investeringen leder till ökad energieffektivitet	15
2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	2 poäng: Investeringen är ny för företaget 3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet 4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen 5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning	10
3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.	+1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen +2 poäng: Den som söker stöd har erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	15
4. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen.	+1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen +1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten, utöver investeringen +1 poäng: Kassalikviditeten efter investeringen är mindre än 1 +1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än 1 +1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 %	10
5. Investeringen ger arbetstillfällen på landsbygden	1 poäng: Investeringen leder till ökad sysselsättning från deltid till heltid 3 poäng: Investeringen skapar ett nytt arbetstillfälle i företaget 4 poäng: Investeringen skapar mer än ett arbetstillfälle i företaget +1 poäng: Investeringen leder till sysselsättning hela året	30
6. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen	+2 poäng: Tillräcklig och relevant egen eller köpt kompetens finns för den planerade verksamhet som investeringen avser +2 poäng: Investeringen gynnar lokal primärproduktion + 3 poäng Investeringen leder till högre förädlingsgrad	20

#### 6.5.5. Bedömningsgrunder

##### 1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.

+2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål

Två poäng får ansökningar där investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål.

+2 poäng: Delar i investeringen ska ge extra bidrag till miljö kvalitetsmålen

Två poäng får ansökningar om det ingår delar som inte behövs för själva investeringen men



som är bra för miljön. Det kan till exempel vara investeringar som ingår i helhetslösningar som har positiva effekter på miljön.

*+1 poäng: Investeringen leder till ökad energieffektivitet*

En poäng ges till de företag som med investeringen för bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter väljer energieffektiva lösningar.

## 2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

Investeringar som har en innovativ inriktning det vill säga som bidrar till att ta fram eller använda nya idéer. Originalitet och spridningsgrad avgör om det är en innovation. Det gäller bland annat för utveckling av produkter, processer, teknik och metoder. Exempel på ansökningar som kan få stöd är när investeringar uppfyller högre miljökrav genom modern teknik. Det kan också vara investeringar som innebär nya koncept eller utveckling av jordbruksprodukter.

*2 poäng: Investeringen är ny för företaget*

Två poäng ges om investeringen är helt ny för företaget det kan till exempel vara ny produktionsinriktning eller ny inredning som tidigare inte har använts.

*3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet*

Tre poäng ges till investeringar som har en innovativ inriktning och som bidrar till att införa nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder. En förutsättning är att det inom länet ska finnas begränsade erfarenheter från liknande verksamhet. Det vill säga att den som söker arbetar inom ett nytt eller för länet förhållandevis okänt område. Ansökan bedöms dels utifrån de uppgifter som finns i ansökan dels utifrån den kunskap som finns inom det aktuella området.

*4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen*

Ansökan får fyra poäng när investeringen är bland de första inom sin bransch.

*5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning*

Fem poäng ges om investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning för en ny produkt.

## 3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen

*+1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen*

En poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt.

*+2 poäng: Den som söker stöd har erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare*

Två poäng ges när det finns yrkeserfarenhet inom företaget som gäller för den investering som företaget ska göra. Om företaget saknar kompetens är risken stor att investeringen inte kommer att ge förväntat resultat.

*+1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild*

En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för en bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

*+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning*

En poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande. Samverkan kan bland annat leda till mindre riskexponering, bättre marknadsanpassningar och kan innebära bättre lösningar på kapitalförsörjning.

#### 4. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen

*1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen*

En poäng ges om investeringen inte genomförs alls utan stöd. I ansökan ska den som söker ha motiverat varför investeringen inte kommer att genomföras. Det kan till exempel vara att risken är för hög för att satsa själv eller att avkastningen är för dålig.

*+1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av verksamheten, utöver investeringen*

En poäng ges om den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten inte går att genomföra när den som söker inte får något investeringsstöd. Det kan till exempel vara om andra planerade investeringar kommer att påverkas negativt av att den här investeringen inte blir av.

#### **Följande 3 poängsättningar räknas ut av IT-systemet**

Det IT-system som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan för att beräkna kassalikviditet, självfinansieringsgrad och soliditet. Dessa nyckeltal visar om företaget är i behov av stöd för att genomföra investeringen.

*+1 poäng: Kassalikviditeten efter investeringen är mindre än 1*

En ansträngd likviditet är problem för många företag som vill investera. Ett centralt mått är kassalikviditet. Om kassalikviditeten efter investeringen, utan investeringsstöd är mindre än 1 ges ett extra poäng.

*+1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än 1*

Förmågan att finansiera investeringar med företagets egna pengar påverkar behovet av stöd. Poäng ges om investeringens storlek i förhållande till årets avskrivningar och resultat är mindre än 1.

*+1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 procent*

Solida företag har goda möjligheter att finansiera investeringar utan statligt stöd. Om företaget har en soliditet enligt senaste bokslut på mindre än 25 procent ges ett extra poäng. Då har vi tagit hänsyn till att tillgångarnas värde enligt bokslut sällan speglar tillgångarnas marknadsvärde.

### 5. Investeringen ger arbetstillfällen på landsbygden

Arbetstillfällen ska vara nyskapade och bestående räknat som årsarbetskrafter. Bestående innebär att arbetstillfället ska finnas kvar på längre sikt, inte bara under projektiden. I detta inkluderas även "egenföretag" (alla företagsformer), där personen helt eller delvis övergår till att arbeta i sitt företag. Ideellt arbete räknas inte som arbetstillfällen. Arbetstillfällen genom underleverantörer med egen F-skattsedel räknas med om de skapats som en direkt följd av investeringen.

*1 poäng: Investeringen leder till ökad sysselsättning från deltid till heltid*

Ett poäng ges om investeringen ger heltidssysselsättning för en person som tidigare har arbetat deltid i företaget. Deltid är mindre än 1720 timmar.

*3 poäng: Investeringen skapar ett nytt arbetstillfälle i företaget*

Tre poäng ges om investeringen leder till att företaget kan sysselsätta en ny person på heltid eller halvtid. Med halvtid avses minst 50 % av ett årsarbetstillfälle d.v.s. minst 860 timmar. Personen har inte varit anställd i företaget tidigare.

*4 poäng: Investeringen skapar mer än ett arbetstillfälle i företaget*

Fyra poäng ges om investeringen leder till att mer än en ny person får sysselsättning i företaget på heltid eller halvtid,. Med halvtid avses minst 50 % av ett årsarbetstillfälle d.v.s. minst 860 timmar. Berörda personer har inte varit anställda i företaget tidigare.

*+1 poäng: Investeringen leder till sysselsättning hela året*

Ett extra poäng ges till investeringar som räknas som mer än enbart säsongsarbete.

### 6. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen

*+2 poäng: Tillräcklig egen eller köpt kompetens finns för den planerade verksamhet som investeringen avser.*

Två poäng ges när det finns utbildning och eller yrkeserfarenhet inom företaget som är relevant för den verksamhet som investeringen avser. Det kan vara kompetens som företagaren själv har eller hos anställd eller annan inköpt kompetens.

*+2 poäng: Investeringen gynnar lokal primärproduktion*

Två poäng ges när råvarorna som ska förädlas genom investeringen är jordbruksprodukter som är egenproducerade eller inköpta från den lokala marknaden enligt definitionen i Landsbygdsprogrammet. Andelen ska vara minst 75 %.

*+3 poäng: Investeringen leder till högre förädlingsgrad*

investeringen ligger i linje med prioriteringar inom den regionala livsmedelsstrategin

#### 6.5.6. Investeringar som inte prioriteras regionalt

I Kalmar län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

### 6.5.7. Stödnivå

Stödnivån ska vara 40 procent av stödberättigande kostnader upp till högsta stödbelopp.

Stöd som avser investeringar kopplade till ett innovationsprojekt inom ramen för det europeiska innovationspartnerskapet (EIP) inom delåtgärd 16.1 ska höjas med ytterligare 10 procent.

I Kalmar län är högsta stödbelopp 600 000 kronor per stödmottagare.

När länsstyrelsens budget inom insatsområdet är slut kan avrop ifrån central pott att göras om möjlighet finns. Bedöms det inte finnas möjligheter till återflöden av medel eller avrop centralt kommer Länsstyrelsen att avslå ansökningar på grund av medelsbrist.

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

I de fall den förädlade produkten inte är en jordbruksprodukt begränsas stödbeloppet enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med.

Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

## **7. (Delåtgärd 4.4 och 7.6) Miljöinvesteringar**

I landsbygdsprogrammet 2014-2020 finns flera miljöinvesteringar. Vi har dock valt att samla samtliga miljöinvesteringar på ett och samma ställe i handlingsplanen oavsett om de ligger under åtgärd 7 eller åtgärd 4. Under åtgärd 4 finns de miljöinvesteringar som har fast ersättning, inom åtgärd 7 de miljöinvesteringar som ska hanteras enligt så kallade faktiska utgifter.

Det finns flera myndigheter som handlägger miljöinvesteringar. Det är Länsstyrelserna, Sametinget och Skogsstyrelsen. Skogsstyrelsens stöd kallas för stöd för att bevara och utveckla miljövärden i skogen. Varje myndighet har sin egen handlingsplan.

### **7.1. Stöd till stängsel mot rovdjur (delåtgärd 4.4 fokusområde 4a)**

#### **7.1.1. Övergripande prioriteringar**

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta är ett stöd till miljöinvestering för stängsel mot rovdjur (delåtgärd 4.4 och fokusområde 4a). Syftet är att betesmarker och betesvallar även fortsatt ska kunna hävdas i områden där det finns risk för angrepp av rovdjur.

#### **7.1.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund**

Kalmar län har den största andelen betesmark i Sverige. Omkring 37 % av länets jordbruksmark utgörs av betesmark. Många av de värden som är förknippade med betesmarken är beroende av att djur betar markerna. Många jordbrukare, inte minst i skogsbygden, bedriver diversifierad verksamhet med bland annat djurhållning. En förutsättning för att hålla betesdjur är att djurägarna kan freda sina djur från rovdjursangrepp.

Antalet fårbesättningar i Kalmar län har ökat de senaste åren. Medeltalet är ca 38 vuxna djur per besättning, men de allra flesta besättningar har under 20 djur.

I Kalmar län finns i dagsläget ingen fast förekomst av varg. De angrepp som rapporterats de senaste åren har skett av vandringsvargar som passerat genom länet. Det är mycket osannolikt att dessa når Öland. Därför prioriteras inte stöd till stängsel mot rovdjur på Öland.

Bland de stängslade tamdjuren är får och getter de som i högst omfattning angrips av rovdjur. Då vargar mycket sällan angriper nötkreatur prioriteras får- och getbesättningar i näringsverksamhet.

Efter ett första vargangrepp är risken för ytterligare angrepp i samma besättning hög om inte effektiva akutåtgärder vidtas. Därför prioriteras investeringar som föranleds av tidigare angrepp. I södra Sverige bedöms förutsättningarna för vargetableringar vara mer gynnsamma i områden med lägre täthet av fårbesättningar, därför förväntas bidrag till skadeförebyggande åtgärder i sådana områden ge bättre verkningsgrad per ytenhet.

### 7.1.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Inom detta insatsområde väntas relativt få ansökningar per kvartal. Dessutom är stödet av sådan karaktär att investeringarna ofta behöver genomföras skyndsamt. Därför tillämpas inte beslutsomgångar för stängsel mot rovdjur. Inkomna ansökningar hanteras istället löpande och kravet för bifall är att ansökan uppnår minst 200 poäng för de regionala urvalskriterierna. På detta sätt säkerställs ett bra urval av ansökningar trots ett begränsat antal ansökningar. Beslut om lägsta poängnivå för stöd kan komma att behöva omprövas. Information annonseras då på länsstyrelsens webbplats, [www.lansstyrelsen.se/kalmar](http://www.lansstyrelsen.se/kalmar).

### 7.1.4. Urvalskriterier

(Delåtgärd 4.4, fokusområde 4a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

#### Nationella urvalskriterier

För miljöinvesteringar finns bara regionala urvalskriterier.

#### Regionala urvalskriterier

Urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen görs i ett område där risk för rovdjursangrepp är påtagligt	5 poäng: Jordbruksmarken ligger inom ett rovdjursrevir alternativt har besättningen tidigare haft angrepp av rovdjur 4 poäng: Jordbruksmarken ligger i anslutning till ett revir eller på en plats med risk för rovdjursangrepp	25
2. Investeringen görs för att skydda besättningar med får och getter	Antal djur i besättningen i medeltal över året 5 poäng: Besättningar med mer än 50 tackor/getter 3 poäng: Besättningar mellan 21- 50 tackor/getter 2 poäng: Besättningar med mellan 15- 20 tackor/getter	50
3. Investeringen gynnar geografiskt utpekade områden	3 poäng: Stängsel runt värdefull betesmark med hög artrikedom eller höga kulturmiljövärden (särskilda värden, restaureringsmark, mosaikbete och skogsbete). Merparten av arealen ska ha dessa kvalitéer 2 poäng: Stängsel runt betesmark med allmänna värden. 2 poäng: Stängsel runt betesvall +3 poäng: Stängslet placeras i geografisk utpekade område	25
<b>Summa regionala urvalskriterier</b>		100

### 7.1.5. Bedömningsgrunder

#### 1 Investeringen görs i ett område där risk för rovdjursangrepp är påtagligt

5 poäng: Jordbruksmarken ligger inom ett rovdjursrevir alternativt har besättningen tidigare haft angrepp av rovdjur

4 poäng: Jordbruksmarken ligger i anslutning till ett revir eller på en plats med risk för rovdjursangrepp

#### 2 Investeringen görs för att skydda besättningar med får och getter

Antal djur i besättningen i medeltal över året  
5 poäng: *Besättningar med mer än 50 tackor/getter*

3 poäng: *Besättningar mellan 21- 50 tackor/getter*

2 poäng: *Besättningar mellan 15-20 tackor/getter*

### 3 Investeringen gynnar geografiskt utpekade områden

3 poäng: *Stängsel runt värdefull betesmark med hög artrikedom eller höga kulturmiljövärden (särskilda värden, restaureringsmark, mosaikbete och skogsbete). Merparten av arealen ska ha dessa kvalitéer*

2 poäng: *Stängsel runt betesmark med allmänna värden.*

2 poäng: *Stängsel runt betesvall*

+3 poäng: *Stängslet placeras i geografisk utpekat område. Investeringen görs i ett område med en färtäthet under 50 besättningar per 10 kvadratmi*

#### 7.1.6. Stödbelopp

Den som söker stöd för stängsel mot rovdjur får 50 kronor per meter för stängsel som blir godkänt.

Inom insatsområde stängsel mot rovdjur hanteras medel via avrop från jordbruksverket.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 1 000 kronor.

## 7.2. Engångsröjning av betesmark (delåtgärd 4.4 fokusområde 4a)

### 7.2.1. Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta är ett stöd till miljöinvestering för engångsröjning av betesmark (delåtgärd 4.4 och fokusområde 4a). Syftet är att öka natur- och kulturvärden i betesmarker och slåtterängar som delvis har vuxit igen så att hela marken uppfyller betesmarksdefinitionen och kan ingå i miljöersättningen för betesmarker och slåtterängar med särskild skötsel eller miljöersättningen för fäbodan.

### 7.2.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

I Kalmar län finns en stor del av landets naturliga fodermarker med höga natur- och kulturvärden. Både betesmarker och slåtterängar kräver mycket skötsel för att behålla sina höga värden. Många lantbrukare gör stora insatser med traditionell skötsel och genom att låta djuren beta naturbetesmarker. Ett stort antal betesmarker hävdas dock för svagt för att de

höga natur- och kulturmiljövärdena ska behållas i längden. En stor andel har försämrats under de senaste åren och är i behov av restaureringsåtgärder.

Kalmar län har ett särskilt bevarandansvar för vissa unika naturtyper, som i sin tur hyser ett stort antal känsliga eller hotade arter.

Mot denna bakgrund prioriteras insatser med förutsättningar för långsiktig hävd och som gynnar hotade arter eller hävdgynnade arter generellt samt bidrar till att synliggöra kulturmiljöer.

### 7.2.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Länsstyrelsen Kalmar län kommer från och med 2018 hantera ansökningar löpande inom denna delåtgärd för att bidra till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Beslutsomgångar kommer därför inte att användas för denna delåtgärd.

Kvarvarande budget och ansökningstrycket för insatsen beräknas vara så lågt att beslutsomgångar inte behöver användas. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Den valda lägsta poängnivån för bifall säkerställer en god måluppfyllelse. Miniminivån för bifall är 200 poäng i de regionala urvalskriterierna.

### 7.2.4. Urvalskriterier

(Delåtgärd 4.4, fokusområde 4a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

#### Nationella urvalskriterier

För miljöinvesteringar finns bara regionala urvalskriterier.

#### Regionala urvalskriterier

Regionala urvalskriterier	Poängbeskrivningar	Viktning
1. Miljöinvesteringen bidrar till att bevara och förstärka biologisk mångfald	A. +3 poäng. Røjningen förväntas gynna hotade arter B. +1 poäng. Røjningen förväntas gynna hävdgynnade arter generellt. C. +1 poäng. Røjningen förväntas gynna hävdberoende naturtyper	30
2. Miljöinvesteringen bidrar till att synliggöra kulturmiljöer	A. +3 poäng. Røjningen bidrar till att synliggöra kulturbärande landskapselement B. +2 poäng. Røjningen har positiv betydelse för landskapsbilden.	20



3. Goda förutsättningar för långsiktigt god hävd	A. 5 poäng. Det finns goda förutsättningar för långsiktig hävd.	50
<b>Summa viktning</b>		100

### 7.2.5. Bedömningsgrunder

#### 1. Miljöinvesteringen bidrar till att bevara och förstärka biologisk mångfald

- A. Marken som ska röjas ligger inom område med hotade arter enligt rödlistan eller arter i art- och habitatdirektivet eller fågeldirektivet och röjningen förväntas gynna dessa arter.
- B. Röjningen förväntas gynna hävdgynnade arter generellt
- C. Röjningen förväntas gynna hävdberoende naturtyper enligt art- och habitatdirektivet.

#### 2. Miljöinvesteringen bidrar till att synliggöra kulturmiljöer

- A. Röjningen bidrar till att synliggöra kulturbärande landskapselement
- B. Röjning av betesmarken/slätterängen har positiv betydelse för landskapsbilden och för omgivande marker (landskapsperspektivet)

#### 3. Goda förutsättningar för långsiktigt god hävd

- A. Förutsättning för hävd med betesdjur. Här görs en bedömning ifall det finns tillgång på betesdjur och i vilken omfattning. Här kan också vägas in bakgrund till varför betesmarken är igenväxt. En bedömning görs också utifrån tidigare skötsel, och poäng ges ej om det finns anmärkningar av betydelse i tidigare åtaganden.  
I Kalmar bedöms hävd i form av slätter på samma sätt som betesdjur.

### 7.2.6. Stödbelopp

Den som söker stöd för engångsröjning av betesmark får 5 000 kronor per hektar när miljöinvesteringen är godkänd.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 1 000 kronor.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse<sup>6</sup> där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

<sup>6</sup> Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

### 7.3. Miljöinvestering – förbättrad vattenkvalitet

(delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)

#### 7.3.1. Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta är ett stöd till miljöinvestering för att förbättra vattenkvalitet (delåtgärd 7.6 och fokusområde 4abc). Syftet är att förbättra vattenkvaliteten i sjöar, vattendrag och hav genom olika insatser i, vid eller uppströms vattenförekomster. Vattenförekomst kan till exempel vara dike, bäck eller å.

#### 7.3.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Kalmar län har en lång kuststräcka med tydliga övergödningssproblem. Även i vissa inlandsvatten finns det problem med höga halter av näringsämnen. Övergödningen påverkas av markanvändning men också av att landskapet i dag har mindre självrenade och vattenuppehållande förmåga som ett resultat av markavvattning och fysisk påverkan i vattendragen. Kopplingen mellan övergödning och vattendragens hydrologi och morfologi (hydromorfologi) är stark. Syftet med miljöinvesteringen är att förbättra vattenkvaliteten i sjöar, vattendrag och Östersjön genom olika insatser i, vid, eller uppströms vattenförekomster i odlingslandskapet som har sämre än god ekologisk status. Insatserna ska inriktas mot att motverka miljöproblem med koppling till jordbrukets påverkan och det finns en tydlig koppling till övergödning, fysisk påverkan (hydromorfologi) i vattendrag och till biologisk mångfald. Insatserna kan också bidra till att skapa en variation i landskapet som kan uppfattas som positivt för rekreation och friluftsliv samt bidra till en naturligare vattenregim och flödesutjämning. Här finns också möjlighet att ge stöd till innovativa lösningar.

Målsättningen med stödet är att förbättra vattenkvaliteten med avseende på förbättrad ekologisk status genom minskad övergödning, förbättrad hydromorfologi och ökad biologisk mångfald. Detta inbegriper insatser som skapar förbättrade livsmiljöer för vattenlevande organismer och/eller ökar retentionen av näringsämnen. Det finns ingen uppsättning med valbara insatser men insatsen ska vara icke-produktiv, dvs syftet är att förbättra jordbrukets miljöeffekter, inte öka produktionen av marknadsvaror. Även anläggande av våtmarker är exkluderade. Exempel på insatser är:

- Återmeandering av uträtade vattendrag och diken
- Återskapa/förstärka svämplan
- Avfasning av dikesslänter
- Ekologiskt funktionella kantzoner
- Anläggning av träd- och buskzoner längs vattendrag
- Fria vandringsvägar (koppling jordbrukets påverkan)
- Restaurering av botten (koppling jordbrukets påverkan)
- Kalkfilterdiken eller kalkfilterbrunnar mm

Miljöinvesteringar ska anläggas på sådant sätt att befintliga natur- eller kulturmiljöer inte skadas.

### 7.3.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Länsstyrelsen Kalmar län kommer från och med 2018 hantera ansökningar löpande inom denna delåtgärd för att bidra till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Beslutsomgångar kommer därför inte att användas för denna delåtgärd.

Kvarvarande budget och ansökningstrycket för insatsen beräknas vara så lågt att beslutsomgångar inte behöver användas. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Den valda lägsta poängnivån för bifall säkerställer en god måluppfyllelse. Miniminivån för bifall är 240 poäng i de nationella urvalskriterierna.

### 7.3.4. Urvalskriterier

(Delåtgärd 7.6, fokusområde 4a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

#### Nationella urvalskriterier

För miljöinvesteringar finns bara regionala urvalskriterier.

#### Regionala urvalskriterier

Regionala urvalskriterier	Poängbeskrivningar	Viktning
1. Miljöinvesteringen placeras på ett sätt som bidrar till att förbättra vattenkvaliteten (Max 5 p)	+3 poäng: Miljöinvesteringen genomförs så att den kan bidra till att förbättra status i vattenförekomst som är klassad som sämre än god enligt vattenförvaltningen +2 poäng: Miljöinvesteringen genomförs i ett område med intensivt jordbrukspåverkad mark +1 poäng: Miljöinvesteringen genomförs i nitratkänsligt område	30
2. Miljöinvesteringen utformas på ett sätt som bidrar till att förbättra vattenkvaliteten (Max 5 p)	3 poäng: Miljöinvesteringen utformas på bästa möjliga sätt för att optimera retention av kväve och fosfor 3 poäng: Miljöinvesteringen utformas på bästa möjliga sätt utifrån att förbättra hydromorfologiska och biologiska kvalitetsfaktorer +1 poäng: Miljöinvesteringen förväntas få en hög effekt till en låg kostnad	30
3. Miljöinvesteringen bidrar till att förbättra vattenkvaliteten (Max 5 p)	2 poäng: Miljöinvesteringen bidrar till att förbättra kemisk-fysikaliska kvalitetsfaktorer 1 poäng: Miljöinvesteringen bidrar till att förbättra hydromorfologiska kvalitetsfaktorer 1 poäng: Miljöinvesteringen bidrar till att förbättra biologiska kvalitetsfaktorer +1 poäng: Miljöinvesteringen bidrar till en förbättrad vattenhushållning och/eller naturligare vattenregim	20

4. Miljöinvesteringen bidrar till rekreativmöjligheter och upplevelsevärden för allmänheten (Max 5 p)	+1 poäng: Miljöinvesteringen ligger i anslutning till tätbebyggt område +1 poäng: Miljöinvesteringen kan lätt nås av allmänheten +2 poäng: Särskilda insatser kommer att göras för att öka tillgängligheten. +1 poäng: Miljöinvesteringen har ett värde för kulturmiljö	5
5. Miljöinvesteringen bidrar till annan positiv effekt med hänsyn till miljö och klimat (Max 5 p)	5 poäng: Miljöinvesteringen kommer att kunna utjämna höga flöden eller utgöra en vattenreserv och magasinera vatten till senare torrperioder	10
6. Miljöinvesteringen är innovativ (Max 5 p)	5 poäng: Investeringen är innovativ	5
<b>Summa viktning</b>		100

### 7.3.5. Bedömningsgrunder

#### 1. Miljöinvesteringen placeras på ett sätt som bidrar till att förbättra vattenkvaliteten.

*+3 poäng: Miljöinvesteringen genomförs så att den kan bidra till att förbättra status i vattenförekomst som är klassad som sämre än god enligt vattenförvaltningen*

Åtgärden genomförs så att den kan bidra till att förbättra status i en vattenförekomst som har miljöproblem övergödning och/eller miljöproblem fysisk påverkan enligt bedömningar gjorda inom vattenförvaltningsarbetet. Detta innebär att vattenförekomsten har sämre än god ekologisk status eller riskerar att försämrats. Placering kan vara i eller uppströms en sådan vattenförekomst, inkluderande uppströms kustvattenförekomster.

*+2 poäng: Miljöinvesteringen genomförs i ett område med intensivt jordbrukspåverkad mark*

Placering i område med intensivt jordbrukspåverkad mark avseende exempelvis näringsbelastning, avvattning, rätning, rensning, markanvändning av svämplan mm.

*+1 poäng: Miljöinvesteringen genomförs i nitratkänsligt område*

Placering i nitratkänsligt område. Områden som är klassade som nitratkänsliga enligt SJVFS 2004:62 observera att en översyn har gjorts men inget beslut är fattat ännu om de nya områden SJV rapport 2014:11.

#### 2. Miljöinvesteringen utformas på ett sätt som bidrar till att förbättra vattenkvaliteten.

*+3 poäng: Miljöinvesteringen utformas på bästa möjliga sätt för att optimera retention av kväve och fosfor*

Åtgärden utformas för optimering gällande retention av kväve och/eller fosfor avseende dimensionering och andra rekommendationer som påverkar åtgärdens funktion.

*+3 poäng: Miljöinvesteringen utformas på bästa möjliga sätt utifrån att förbättra hydromorfologiska och biologiska kvalitetsfaktorer*

Åtgärden utformas för att bidra till att öka eller bevara den biologiska mångfalden och/eller återföra eller förstärka en naturligare hydromorfologi och biologi i vattendraget.

*+1 poäng: Miljöinvesteringen förväntas få en hög effekt till en låg kostnad*

Miljöinvesteringen utformas så att kostnaden bedöms rimlig med hänsyn till uppnådd effekt. Bedömningen görs av effekt och kostnad utifrån erfarenhet av liknande projekt.

### 3. Miljöinvesteringen bidrar till att förbättra vattenkvaliteten.

*2 poäng: Miljöinvesteringen bidrar till att förbättra kemisk-fysikaliska kvalitetsfaktorer*

Miljöinvesteringen bidrar till att förbättra de kemisk-fysikaliska kvalitetsfaktorerna (såsom halter av kväve och fosfor) i eller nedströms vattenförekomsten.

*1 poäng: Miljöinvesteringen bidrar till att förbättra hydromorfologiska kvalitetsfaktorer*

Miljöinvesteringen bidrar till att förbättra hydromorfologiska kvalitetsfaktorer i vattenförekomsten.

*1 poäng: Miljöinvesteringen bidrar till att förbättra biologiska kvalitetsfaktorer*

Miljöinvesteringen bidrar till att förbättra biologiska kvalitetsfaktorer i vattenförekomsten.

*+1 poäng: Miljöinvesteringen bidrar till en förbättrad vattenhushållning och/eller naturligare vattenregim*

Miljöinvesteringen bidrar till en förbättrad vattenhushållning och/eller naturligare vattenregim. I majoriteten av länets vattendrag har en utbredd markavvattning, torrläggning och uppodling av, eller byggnation på, svämplanen en negativ påverkan på vattendynamiken med ökad transport av näringsämnen, ovälkomna översvämningar och/eller brist på vatten som följd. Det förändrade klimatet kommer att försämra situationen ytterligare.

### 4. Miljöinvesteringen bidrar till rekreationsmöjligheter och upplevelsevärden för allmänheten

*+1 poäng: Miljöinvesteringen ligger i anslutning till tätbebyggt område*

Miljöinvesteringen ligger i anslutning till tätbebyggt område

*+1 poäng: Miljöinvesteringen kan lätt nås från allmän väg eller är lättillgänglig för allmänheten.*

Miljöinvesteringen kan lätt nås från allmän väg eller är lättillgänglig för allmänheten.

*+2 poäng: Särskilda insatser kommer att göras för att öka tillgängligheten*

Särskilda insatser kommer att göras för att öka tillgängligheten, exempel på insatser kan vara stättor, stigar, fågeltorn, parkeringsplatser, informationsskyltar osv.

*+1 poäng: Miljöinvesteringen har ett värde för kulturmiljö*

Miljöinvesteringen utförs så att de kulturhistoriska värdena bevaras, skyddas och synliggörs.

## 5. Miljöinvesteringen bidrar till annan positiv effekt med hänsyn till miljö och klimat

*5 poäng: Miljöinvesteringen kommer att kunna utjämna höga flöden eller utgöra en vattenreserv och magasinera vatten till senare torrperioder*

Miljöinvesteringen utformas och placeras på ett sätt som gör att den kan utjämna höga vattenflöden och/eller minska risken för översvämning eller utgöra en vattenreserv och magasinera vatten till senare torrperioder. I majoriteten av länets vattendrag har en utbredd markavvattning, torrläggning och uppodling av, eller byggnation på, svämplanen en negativ påverkan på vattendynamiken med ökad transport av näringsämnen, ovälkomna översvämningar och/eller brist på vatten som följd. Det förändrade klimatet kommer att försämra situationen ytterligare.

## 6. Miljöinvesteringen är innovativ

*5 poäng: Investeringen är innovativ*

Åtgärden har tidigare inte utförts i större skala i länet och/eller metoden är ny och lovande. Investeringen har potential att kunna användas i större skala i framtiden.

### 7.3.6. Stödnivå

Stöd ges för 90 procent av stödberättigande utgifter.

Men det kan finnas tillfällen när stöd ges för 50 eller 100 procent av stödberättigande utgifter. Följande gäller i Kalmar län.

Stöd ges för 50 procent av stödberättigande utgifter i de fall där miljönyttan delvis är begränsad eller där det finns en definierad företagsnytta. I Kalmar län kan miljöinvesteringar som bidrar positivt, men som genom sin placering eller utformning inte bedöms vara lika effektfulla, få ersättning med 50 % av kostnaderna.

För förbättrad vattenkvalitet kan i särskilt motiverade fall stöd ges för 100 procent av stödberättigande utgifter. Dessa fall ska motiveras utifrån plats specifika förhållanden i nitratkänsligt område samt ha koppling till åtgärdsprogram för vattenförvaltning.

I Kalmar län gäller att för att erhålla 100 % av stödberättigade kostnader ska Länsstyrelsen bedöma att nyttan är särskilt stor i förhållande till kostnaden. Miljöinvesteringen ska vara

placerad i nitratkänsligt område med stort åtgärdsbehov enligt vattenförvaltningen. Vidare ska miljöinvesteringen vara placerad i ett område som till större delen odlas intensivt (minst hälften öppen jord) och där anläggningskostnaden är hög på grund av att det saknas naturliga förutsättningar (exempelvis slättbygd).

I Kalmar län är högsta stödbelopp 400 000 kronor per ansökan.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse<sup>7</sup> där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

### **Miljöinvesteringar och fördelning av budget**

Länsstyrelsen har en viss summa pengar för åtgärder som gäller förbättrad vattenkvalitet och biologisk mångfald. Så här fördelar vi pengarna indikativt:

- anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald får 25 procent av budget
- anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet får 50 procent av budget
- miljöinvestering förbättrad vattenkvalitet får 10 procent av budget
- anlägga tvåstegsdiken får 15 procent av budget

#### **7.4. Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald** (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)

##### **7.4.1. Övergripande prioriteringar**

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta är ett stöd till miljöinvestering att anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald (delåtgärd 7.6 och fokusområde 4a). Syftet är att bevara och förstärka biologisk mångfald och skapa variation i odlingslandskapet. Våtmarker och dammar kan också bidra till att minska övergödningen av sjöar, vattendrag och hav.

##### **7.4.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund**

Kalmar län har en lång kuststräcka med tydliga övergödningssproblem. Även i vissa inlandsvatten finns det problem med höga halter av näringsämnen. Övergödningen påverkas av markanvändning men också av att landskapet i dag har mindre självrenade och

---

<sup>7</sup> Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

vattenuppehållande förmåga som ett resultat av markavvattning och fysisk påverkan i vattendragen. Det torrare landskapet påverkar även den biologiska mångfalden negativt. Syftet med miljöinvesteringar våtmarker och dammar är att bidra till att bevara och förstärka den biologiska mångfalden och/eller öka retentionen av näringsämnen och på så sätt minska övergödningen av sjöar, vattendrag och Östersjön. Vidare skapar våtmarker och dammar en variation i landskapet som kan uppfattas som positivt för rekreation och friluftsliv. Våtmarker kan även fungera som utjämningsmagasin och minska risken för översvämning vid hög nederbörd samt fungera som vattenreserv vid torrare perioder. För alla våtmarker är placering och utformning viktiga kriterier för maximal näringsretention och/eller bra förutsättningar för biologisk mångfald.

Miljöinvesteringar ska anläggas på sådant sätt att befintliga natur- eller kulturmiljöer inte skadas.

### 7.4.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Länsstyrelsen Kalmar län kommer från och med 2018 hantera ansökningar löpande inom denna delåtgärd för att bidra till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Beslutsomgångar kommer därför inte att användas för denna delåtgärd.

Kvarvarande budget och ansökningstrycket för insatsen beräknas vara så lågt att beslutsomgångar inte behöver användas. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Den valda lägsta poängnivån för bifall säkerställer en god måluppfyllelse. Miniminivån för bifall är 240 poäng i de nationella urvalskriterierna.

### 7.4.4. Urvalskriterier

(Delåtgärd 7.6 , fokusområde 4a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

#### Nationella urvalskriterier

För miljöinvesteringar finns bara regionala urvalskriterier.

#### Regionala urvalskriterier

Regionala urvalskriterier	Poängbeskrivningar	Viktning
1. Miljöinvesteringen placeras och utformas så att den bevarar och förstärker biologisk mångfald (Max 5 p)	1-3 poäng: Arter/naturtyper som är hotade och/eller med i art- och habitatdirektivet eller fågeldirektivet bedöms gynnas av våtmarkens placering och utformning 3 poäng: Våtmarken placeras och utformas på ett sätt som gynnar en allmän biologisk mångfald +2 poäng: Våtmarkens storlek är väl anpassad för sitt syfte	50



	+1 poäng: Kustnära våtmark som placeras och utformas för att gynna rekrytering av kustbunden sötvattensfisk	
2. Miljöinvesteringen kommer att skötas för att bevara och förstärka biologisk mångfald (Max 5 p)	5 poäng: Det finns goda förutsättningar för långsiktig och regelbunden skötsel som gynnar syftet eller 2 poäng: Det finns förutsättningar för skötsel som gynnar syftet	15
3. Miljöinvesteringen utformas på ett sätt som bidrar till att öka retention av växtnäring (Max 5 p)	1-2 poäng: Våtmarken utformas på bästa möjliga sätt för att öka retention av kväve 1-2 poäng: Våtmarken utformas på bästa möjliga sätt för att öka retention av fosfor 2 poäng: Våtmarken utgörs till största delen av grunda områden 2 poäng: Andel vatten som rinner genom våtmarken motsvarar 50 % av flödet	10
4. Miljöinvesteringen placeras på ett sätt som bidrar till att öka retention av växtnäring (Max 5 p)	2 poäng: Våtmarken placeras så att den kan bidra till att förbättra status i vattenförekomst som är klassad som sämre än god ekologisk status p.g.a. övergödning 2 poäng: Våtmarken placeras i nitratkänsligt område 2 poäng: Miljöinvesteringen placeras i ett område med hög näringsbelastning	10
5. Miljöinvesteringen bidrar till rekreativmöjligheter och upplevelsevärden för allmänheten (Max 5 p)	1 poäng: Våtmarken ligger i anslutning till tätbebyggt område 1 poäng: Våtmarken kan lätt nås från allmän väg 2 poäng: Särskilda insatser kommer att göras för att öka tillgängligheten. 1 poäng: Våtmarken har ett värde för kulturmiljö	5
6. Miljöinvesteringen bidrar till annan positiv effekt med hänsyn till miljö och klimat (Max 5 p)	3 poäng: Våtmarken kommer att kunna utjämna höga flöden eller utgöra en vattenreserv och magasinera vatten till senare torrperioder. +2 poäng: Våtmarken placeras i ett område som är betydligt påverkat av torrläggning	10
<b>Summa viktning</b>		<b>100</b>

#### 7.4.5. Bedömningsgrunder

##### 1. Miljöinvesteringen placeras och utformas så att den bevarar och förstärker biologisk mångfald

*1-3 poäng: Arter/naturtyper som är hotade och/eller med i art- och habitatdirektivet eller fågeldirektivet bedöms gynnas av våtmarkens placering och utformning*

1 poäng: Hotade arter och/eller arter i art- och habitatdirektivet eller fågeldirektivet bedöms kunna spridas till våtmarken eller gynnas av dess placering och utformning

+1 poäng: Våtmarkens placering och utformning gynnar särskilt prioriterad art (lista).

+1 poäng: Våtmarkens placering och utformning gynnar särskilt prioriterad naturtyp (lista).

*3 poäng: Våtmarken placeras och utformas på ett sätt som gynnar en allmän biologisk mångfald*

Våtmarken placeras och utformas så att den gynnar biologisk mångfald, till exempel genom att den bidrar till att skapa konnektivitet mellan våtmarker, skapa biotoper som det finns brist på i omgivande landskap t.ex. genom att anläggas i ett område som är betydligt påverkat av

torrläggning, återskapa/restaurera sänkta sjöar eller våtmarker. Vad gäller utformning är det fördelaktigt med flacka slänter, varierande form och djup etc.

*+1 poäng: Kustnära våtmark som placeras och utformas för att gynna rekrytering av kustbundna sötvattensfisk*

Kustbundna sötvattensfiskar uppvisar rekryteringsproblem längs länets kuster. En faktor tros vara brist på lämpliga lekmiljöer. Viktiga aspekter vid placering och utformning av våtmark tänkt att gynna rekrytering av kustbundna sötvattensarter såsom gädda, abborre och olika mörtfiskar är fria vandringsvägar under upp- och nedvandringsperioder, varierande djup (grunda partier gärna i söderläge) och skiftande submers vegetation. Våtmarkens lågsluttande stränder och grunda delar bör också vara beväxta med gräs och/eller halvgräs (tuvor).

## **2. Miljöinvesteringen kommer att skötas för att bevara och förstärka biologisk mångfald**

Här avses skötsel som går utöver det som krävs för miljöersättningen för skötsel för våtmarker.

*5 poäng: Det finns goda förutsättningar för långsiktig och regelbunden skötsel som gynnar syftet*  
Våtmarken kommer att skötas med regelbundet bete och/eller slåtter.

*2 poäng: Det finns förutsättningar för skötsel som gynnar syftet*  
Marken betas ej idag men förutsättningarna finns för bete och/eller slåtter.

## **3. Miljöinvesteringen utformas på ett sätt som bidrar till att öka retention av växtnäring**

*1-2 poäng: Våtmarken utformas på bästa möjliga sätt för att öka retention av kväve*

1 poäng: Våtmarken bidrar till retention av kväve.

2 poäng: Våtmarken utformas på bästa möjliga sätt för retention av kväve. Viktiga faktorer är storlek, djup, vegetation, inlopp, utlopp, storlek i förhållande till avrinningsområde, omsättningstid osv. Våtmarken kan vara utformad för retention av både kväve och fosfor och kan då få poäng för båda.

*1-2 poäng: Våtmarken utformas på bästa möjliga sätt för att öka retention av fosfor*

1 poäng: Våtmarken bidrar till retention av fosfor.

2 poäng: Våtmarken utformas på bästa möjliga sätt för retention av fosfor. Viktiga faktorer är storlek, djup, vegetation, inlopp, utlopp, omsättningstid osv. Våtmarken kan vara utformad för retention av både kväve och fosfor och kan då få poäng för båda.

*2 poäng: Våtmarken utgörs till största delen av grunda områden*

Våtmarken består till största del av grunda områden där vattendjupet inte överstiger max 1 meter

*2 poäng: Andel vatten som rinner genom våtmarken motsvarar 50 % av flödet*

Andel vatten som rinner genom våtmarken motsvarar 50 % av medelflödet.

#### 4. Miljöinvesteringen placeras på ett sätt som bidrar till att öka retention av växtnäring

*2 poäng: Våtmarken placeras så att den kan bidra till att förbättra status i vattenförekomst som är klassad som sämre än god ekologisk status p.g.a. övergödning*

Miljöinvesteringen placeras så att den kan bidra till att förbättra status i en vattenförekomst som är klassad som sämre än god enligt Viss vattenkarta ekologisk status vattendrag. Placering kan vara i, i anslutning eller uppströms en vattenförekomst med miljöproblem övergödning. Placering kan även bidra till att minska transport av näringsämnen till kustvattnet.

*2 poäng: Våtmarken placeras i nitratkänsligt område*

Våtmarken placeras i nitratkänsligt område. Områden som är klassade som nitratkänsliga enligt SJVFS 2004:62 observera att en översyn har gjorts men inget beslut är fattat ännu om de nya områden SJV rapport 2014:11.

*2 poäng: Miljöinvesteringen placeras i ett område med hög näringsbelastning*

Miljöinvesteringen placeras i ett intensivt jordbruksområde.

#### 5. Miljöinvesteringen bidrar till rekreativsmöjligheter och upplevelsevärden för allmänheten

*1 poäng: Våtmarken ligger i anslutning till tätbebyggt område*

Våtmarken ligger i anslutning till tätbebyggt område

*1 poäng: Våtmarken kan lätt nås från allmän väg*

Våtmarken kan lätt nås från allmän väg eller är lättillgänglig för allmänheten.

*2 poäng: Särskilda insatser kommer att göras för att öka tillgängligheten.*

Särskilda insatser kommer att göras för att öka tillgängligheten, exempel på insatser kan vara stättor, stigar, fågeltorn, parkeringsplatser, informationsskyltar osv.

*1 poäng: Våtmarken har ett värde för kulturmiljö*

Våtmarken har ett värde för kulturmiljö. Våtmarken anläggs eller restaureras i ett område som kulturhistoriskt kan påvisas tidigare ha varit t.ex. våtmark, kärr, myr eller mad.

#### 6. Miljöinvesteringen bidrar till annan positiv effekt med hänsyn till miljö och klimat

*3 poäng: Våtmarken kommer att kunna utjämna höga flöden eller utgöra en vattenreserv och magasinera vatten till senare torrperioder.*

Våtmarken placeras och utformas på ett sätt som gör att den kommer att kunna utjämna höga flöden eller utgöra en vattenreserv och magasinera vatten till senare torrperioder. Våtmarken

bedöms därmed bidra till en förbättrad vattenhushållning och/eller naturligare vattenregim. I majoriteten av länets vattendrag har en utbredd markavvattning, torrläggning och uppodling av, eller byggnation på, svämplanen en negativ påverkan på vattendynamiken med ökad transport av näringsämnen, oönskade översvämningar och/eller brist på vatten som följd. Det förändrade klimatet kommer att försämra situationen ytterligare. Våtmarken eller dammen kan få användas till bevattning under förutsättning att utformningen bedöms gynna syftet och Länsstyrelsen tillåter detta.

+2 poäng: Våtmarken placeras i ett område som är betydligt påverkat av torrläggning

Extra poäng ges om våtmarken placeras i ett område som är betydligt påverkat av torrläggning.

### Arter och naturtyper för bedömning av stödnivå:

#### ÅGP-arter och naturtyper

- Rikkärr (inkl. gulyxne och kalkkärrgrynsnäcka)
- Långbensgroda
- Grönfläckig padda
- Stinkpadda (strandpadda) i Torsås kommun
- Sydlig kärrsnäppa
- Rödspov
- Brushane
- Ängshök

#### Hotade ansvarsmiljöer för Kalmar län, Natura 2000 habitat

- Strandängar och Sjömarker/-ängar (EU-kod: 1630)
- Alvarsjöar/Kransalgssjöar (EU-kod: 3140)
- Alvarvätar (EU-kod: 6280)
- Kalkfuktängar (EU-kod: 6410)
- Källor och källkärr/kalktuffkällor (EU-kod: 7160/7220)
- Agkärr (EU-kod: 7210)

#### Ytterligare Natura 2000 habitat

- Laguner (EU-kod: 1150)
- Glasörtstränder inkl skonor (EU-kod: 1310)
- Dynvåtmarker (EU-kod: 2190)
- Mader (slätter eller bete) (EU-kod: 6510)
- Skadade högmossar (EU-kod: 7120)
- Svagt välvda mossar (EU-kod: 7140)
- Kärr och gungflyn (EU-kod: 7140)

#### Beteckningen N i bilaga 1 till Artskyddsförordningen

- Flodkräfta
- Långbensgroda
- Åkergroda

- Grönfläckig padda
- Stinkpadda (strandpadda) i Torsås kommun
- Större vattensalamander
- Sydlig kärrsnäppa
- Rödspov
- Brushane
- Ängshök
- Dammfladdermus, Vattenfladdermus m.fl. fladdermöss
- *Trollsländor*, citronfläckad kärrtrollslända, m.fl.
- *Dykare*
- Gulyxne

#### 7.4.6. Stödnivå

Stöd ges för 90 procent av stödberättigande utgifter upp till 200 000 kronor per hektar. Men det kan finnas tillfällen när stöd ges för 50 eller 100 procent av stödberättigande utgifter.

Följande gäller i Kalmar län.

För 90 % ersättningsnivå är de generella förutsättningar för stöd när syftet är biologisk mångfald att målarter för åtgärden anges och att våtmarken utformas efter deras miljökrav, samt att området är påverkat av markavvattning/torrläggning. Vidare ska åtgärden genomföras med hänsyn till befintliga kulturmiljövärden. Där så är möjligt kommer hänsyn även att tas till klimatanpassning i form av våtmarkens förmåga att utjämna höga vattenflöden och/eller magasinera vatten till senare torrperioder.

Stöd ges för 50 procent av stödberättigande utgifter upp till 200 000 kronor per hektar i fall där miljönyttan delvis är begränsad eller där det finns en definierad företagsnytta.

I Kalmar län kan våtmarker som ger ett visst bidrag till näringsretention eller ökad biologisk mångfald, men som genom sin placering eller utformning inte uppfyller alla kriterier få ersättning med 50 % av anläggningskostnaderna. Inom denna kategori finns bl.a. våtmarker som används för bevattning. Om våtmarken ska användas för bevattningsändamål ska den även vara anpassad för retention av näringsämnen och/eller biologisk mångfald.

För våtmarker och dammar finns en gräns på 200 000 kronor per hektar. I särskilt motiverade fall kan stöd ges för 100 procent av stödberättigande utgifter upp till 400 000 kronor per hektar. Dessa fall ska motiveras utifrån platsspecifika förhållanden i nitratkänsligt område samt ha koppling till åtgärdsprogram för vattenförvaltning.

I Kalmar län gäller att för att erhålla 100 % av kostnaderna krävs att syftet är att skapa förutsättningar för utpekade arter och/eller naturtyper enligt lista i bilaga 16.

I Kalmar län är högsta stödbelopp 1 000 000 kr per ansökan.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med under 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionen förordning om stöd av mindre betydelse<sup>8</sup> där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

### **Miljöinvesteringar och fördelning av budget**

Länsstyrelsen har en viss summa pengar för åtgärder som gäller förbättrad vattenkvalitet och biologisk mångfald. Så här fördelar vi pengarna indikativt:

- anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald får 25 procent av budget
- anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet får 50 procent av budget
- miljöinvestering förbättrad vattenkvalitet får 10 procent av budget
- anlägga tvåstegsdiken får 15 procent av budget

#### **7.5. Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)**

##### **7.5.1. Övergripande prioriteringar**

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta är ett stöd till miljöinvestering att anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet (delåtgärd 7.6 och fokusområde 4b). Syftet är att öka retention av näringsämnen och på så sätt minska övergödningen av sjöar, vattendrag och hav. Men också för att skapa förutsättningar för att bevara och förstärka biologisk mångfald i landskapet.

##### **7.5.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund (skrivanvisning se 7.1.2)**

Kalmar län har en lång kuststräcka med tydliga övergödningssproblem. Även i vissa inlandsvatten finns det problem med höga halter av näringsämnen. Övergödningen påverkas av markanvändning men också av att landskapet i dag har mindre självrenade och vattenupphållande förmåga som ett resultat av markavvattning och fysisk påverkan i vattendragen. Det torrare landskapet påverkar även den biologiska mångfalden negativt. Syftet med miljöinvesteringar våtmarker och dammar är att bidra till att bevara och förstärka den biologiska mångfalden och/eller öka retentionen av näringsämnen och på så sätt minska övergödningen av sjöar, vattendrag och Östersjön. Vidare skapar våtmarker och dammar en variation i landskapet som kan uppfattas som

---

<sup>8</sup> Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

positivt för rekreation och friluftsliv. Våtmarker kan även fungera som utjämningsmagasin och minska risken för översvämning vid hög nederbörd samt fungera som vattenreserv vid torrare perioder. För alla våtmarker är placering och utformning viktiga kriterier för maximal näringsretention och/eller bra förutsättningar för biologisk mångfald. Miljöinvesteringar ska anläggas på sådant sätt att befintliga natur- eller kulturmiljöer inte skadas.

### 7.5.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Länsstyrelsen Kalmar län kommer från och med 2018 hantera ansökningar löpande inom denna delåtgärd för att bidra till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Beslutsomgångar kommer därför inte att användas för denna delåtgärd.

Kvarvarande budget och ansökningstrycket för insatsen beräknas vara så lågt att beslutsomgångar inte behöver användas. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Den valda lägsta poängnivån för bifall säkerställer en god måluppfyllelse. Miniminivån för bifall är 240 poäng i de nationella urvalskriterierna. Urvalskriterier

(Delåtgärd 7.6, fokusområde 4a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

#### Nationella urvalskriterier

För miljöinvesteringar finns bara regionala urvalskriterier.

#### Regionala urvalskriterier

Regionala urvalskriterier	Poängbeskrivningar	Viktning
1. Miljöinvesteringen placeras och utformas så att den bevarar och förstärker biologisk mångfald (Max 5 p)	1-3 poäng: Arter/naturtyper som är hotade och/eller med i art- och habitatdirektivet eller fågeldirektivet bedöms gynnas av våtmarkens placering och utformning 2 poäng: Våtmarken placeras och utformas på ett sätt som gynnar en allmän biologisk mångfald +1 poäng: Kustnära våtmark som placeras och utformas för att gynna rekrytering av kustbunden sötvattensfisk	10
2. Miljöinvesteringen kommer att skötas för att bevara och förstärka biologisk mångfald (Max 5 p)	5 poäng: Det finns goda förutsättningar för långsiktig och regelbunden skötsel som gynnar syftet eller 2 poäng: Det finns förutsättningar för skötsel som gynnar syftet	5
3. Miljöinvesteringen utformas på ett sätt som bidrar till att öka retention av växtnäring (Max 5 p)	1-2 poäng: Våtmarken utformas på bästa möjliga sätt för att öka retention av kväve 1-2 poäng: Våtmarken utformas på bästa möjliga sätt för att öka retention av fosfor 1 poäng: Avrinningsområdets storlek är större än 20 hektar 2 poäng: Avrinningsområdets storlek är större än 50 hektar	30

	1 poäng: Andel vatten som rinner genom våtmarken motsvarar 50 % av flödet	
4. Miljöinvesteringen placeras på ett sätt som bidrar till att öka retention av växtnäring (Max 5 p)	2 poäng: miljöinvesteringen placeras så att den kan bidra till att förbättra status i vattenförekomst som är klassad som sämre än god ekologisk status p.g.a. övergödning 2 poäng: Våtmarken placeras i nitratkänsligt område 1 poäng: Miljöinvesteringen placeras i ett område med hög näringsbelastning	30
5. Miljöinvesteringen bidrar till rekreativmöjligheter och upplevelsevärden för allmänheten (Max 5 p)	1 poäng: Våtmarken ligger i anslutning till tätbebyggt område 1 poäng: Våtmarken kan lätt nås från allmän väg 2 poäng: Särskilda insatser kommer att göras för att öka tillgängligheten. 1 poäng: Våtmarken har ett värde för kulturmiljö	5
6. Miljöinvesteringen bidrar till annan positiv effekt med hänsyn till miljö och klimat (Max 5 p)	3 poäng: Våtmarken kommer att kunna utjämna höga flöden eller utgöra en vattenreserv och magasinera vatten till senare torrperioder. 2 poäng: Våtmarken placeras i ett område som är betydligt påverkat av torrläggning	20
<b>Summa viktning</b>		100

#### 7.5.4. Bedömningsgrunder

##### 1. Miljöinvesteringen placeras och utformas så att den bevarar och förstärker biologisk mångfald

*1-3 poäng. Arter/naturtyper som är hotade och/eller med i art- och habitatdirektivet eller fågeldirektivet bedöms gynnas av våtmarkens placering och utformning*

1 poäng: Hotade arter och/eller arter i art- och habitatdirektivet eller fågeldirektivet bedöms kunna spridas till våtmarken eller gynnas av dess placering och utformning

+1 poäng: Våtmarkens placering och utformning gynnar särskilt prioriterad art (lista).

+1 poäng: Våtmarkens placering och utformning gynnar särskilt prioriterad naturtyp (lista).

*2 poäng: Våtmarken placeras och utformas på ett sätt som gynnar en allmän biologisk mångfald*

Våtmarken placeras och utformas så att den gynnar allmän biologisk mångfald, till exempel genom att den bidrar till att skapa konnektivitet mellan våtmarker, skapa biotoper som det finns brist på i omgivande landskap t.ex. genom att anläggas i ett område som är betydligt påverkat av torrläggning, återskapa/restaurera sänkta sjöar våtmarker eller mer vatten i landskapet. Vad gäller utformning är det fördelaktigt med flacka slänter, varierande form och djup etc.



*+1 poäng. Kustnära våtmark som placeras och utformas för att gynna rekrytering av kustbunden sötvattensfisk*

Kustbundna sötvattensfiskar uppvisar rekryteringsproblem längs länets kuster. En faktor tros vara brist på lämpliga lekmiljöer. Viktiga aspekter vid placering och utformning av våtmark tänkt att gynna rekrytering av kustbundna sötvattensarter såsom gädda, abborre och olika mörtfiskar är fria vandringvägar under upp- och nedvandningsperioder, varierande djup (grunda partier gärna i söderläge) och skiftande submers vegetation. Våtmarkens lågsluttande stränder och grunda delar bör också vara beväxta med gräs och/eller halvgräs (tuvor).

## 2. Miljöinvesteringen kommer att skötas för att bevara och förstärka biologisk mångfald

Här avses skötsel som går utöver det som krävs för miljöersättningen för skötsel för våtmarker.

*5 poäng: Det finns goda förutsättningar för långsiktig och regelbunden skötsel som gynnar syftet*

Våtmarken kommer att skötas med regelbundet bete och/eller slåtter. För skötsel med betesdjur ska området hägnas in.

*2 poäng: Det finns förutsättningar för skötsel som gynnar syftet*

Marken betas ej idag men förutsättningarna finns för bete och/eller slåtter.

## 3. Miljöinvesteringen utformas på ett sätt som bidrar till att öka retention av växtnäring

*1-2 poäng. Våtmarken utformas på bästa möjliga sätt för att öka retention av kväve*

1 poäng: Våtmarken bidrar till viss retention av kväve.

2 poäng: Våtmarken utformas på bästa möjliga sätt för retention av kväve. Viktiga faktorer är storlek, djup, vegetation, inlopp, utlopp, storlek i förhållande till avrinningsområde, omsättningstid osv. Våtmarken kan vara utformad för retention av både kväve och fosfor och kan då få poäng för båda.

*1-2 poäng. Våtmarken utformas på bästa möjliga sätt för att öka retention av fosfor*

1 poäng: Våtmarken bidrar till viss retention av fosfor.

2 poäng: Våtmarken utformas på bästa möjliga sätt för retention av fosfor. Viktiga faktorer är storlek, djup, vegetation, inlopp, utlopp, omsättningstid osv. Våtmarken kan vara utformad för retention av både kväve och fosfor och kan då få poäng för båda.

*1 poäng : Avrinningsområdets storlek är större än 20 hektar*

Bedömning görs utifrån Viss vattenkarta

*2 poäng: Avrinningsområdets storlek är större än 50 hektar*

Bedömning görs utifrån Viss vattenkarta

*1 poäng. Andel vatten som rinner genom våtmarken motsvarar 50 % av flödet  
Andel vatten som rinner genom våtmarken motsvarar 50 % av medelflödet.*

#### 4. Miljöinvesteringen placeras på ett sätt som bidrar till att öka retention av växtnäring

*2 poäng: miljöinvesteringen placeras så att den kan bidra till att förbättra status i vattenförekomst som är klassad som sämre än god ekologisk status p.g.a. övergödning  
Miljöinvesteringen placeras så att den kan bidra till att förbättra status i en vattenförekomst som är klassad som sämre än god enligt Viss vattenkarta ekologisk status vattendrag. Placering kan vara i, i anslutning eller uppströms en vattenförekomst med miljöproblem övergödning. Placering kan även bidra till att minska transport av näringsämnen till kustvattnet.*

*2 poäng. Våtmarken placeras i nitratkänsligt område  
Våtmarken placeras i nitratkänsligt område. Områden som är klassade som nitratkänsliga enligt SJVFS 2004:62 observera att en översyn har gjorts men inget beslut är fattat ännu om de nya områden SJV rapport 2014:11.*

*1 poäng: Miljöinvesteringen placeras i ett område med hög näringsbelastning  
Miljöinvesteringen placeras i ett intensivt jordbruksområde.*

#### 5. Miljöinvesteringen bidrar till rekreativsmöjligheter och upplevelsevärden för allmänheten

*1 poäng: Våtmarken ligger i anslutning till tätbebyggt område  
Våtmarken ligger i anslutning till tätbebyggt område*

*1 poäng: Våtmarken kan lätt nås från allmän väg  
Våtmarken kan lätt nås från allmän väg eller är lättillgänglig för allmänheten.*

*2 poäng: Särskilda insatser kommer att göras för att öka tillgängligheten.  
Särskilda insatser kommer att göras för att öka tillgängligheten, exempel på insatser kan vara stättor, stigar, fågeltorn, parkeringsplatser, informationsskyltar osv.*

*1 poäng: Våtmarken har ett värde för kulturmiljö  
Våtmarken har ett värde för kulturmiljö. Våtmarken anläggs eller restaureras i ett område som kulturhistoriskt kan påvisas tidigare ha varit t.ex. våtmark, kärr, myr eller mad.*

## 6. Miljöinvesteringen bidrar till annan positiv effekt med hänsyn till miljö och klimat

*3 poäng: Våtmarken kommer att kunna utjämna höga flöden eller utgöra en vattenreserv och magasinera vatten till senare torrperioder.*

Våtmarken placeras och utformas på ett sätt som gör att den kommer att kunna utjämna höga flöden eller utgöra en vattenreserv och magasinera vatten till senare torrperioder. Våtmarken bedöms därmed bidra till en förbättrad vattenhushållning och/eller naturligare vattenregim. I majoriteten av länets vattendrag har en utbredd markavvattning, torrläggning och uppodling av, eller byggnation på, svämplanen en negativ påverkan på vattendynamiken med ökad transport av näringsämnen, ovälkomna översvämningar och/eller brist på vatten som följd. Det förändrade klimatet kommer att försämra situationen ytterligare. Våtmarken eller dammen kan få användas till bevattning under förutsättning att utformningen gynnar syftet och Länsstyrelsen tillåter detta.

*+2 poäng: Våtmarken placeras i ett område som är betydligt påverkat av torrläggning*

Extra poäng ges om våtmarken placeras i ett område som är betydligt påverkat av torrläggning.

### 7.5.5. Stödnivå

Stöd ges för 90 procent av stödberättigande utgifter upp till 200 000 kronor per hektar. För 90 % ersättningsnivå är de generella förutsättningar för stöd när syftet är att öka retentionen av näringsämnen att våtmarken anläggs i nitratkänsligt område, att belastningen av näringsämnen är hög (sett som andel åkermark i tillrinningsområdet), att området är påverkat av markavvattning/torrläggning och att våtmarken bidrar till att förbättra vattenkvaliteten i en vattenförekomst med miljöproblem övergödning Vidare ska åtgärden genomföras med hänsyn till befintliga kulturmiljövärden. Där så är möjligt kommer hänsyn även att tas till klimatanpassning i form av våtmarkens förmåga att utjämna höga vattenflöden och/eller magasinera vatten till senare torrperioder. Men det kan finnas tillfällen när stöd ges för 50 eller 100 procent av stödberättigande utgifter.

Stöd ges för 50 procent av stödberättigande utgifter upp till 200 000 kronor per hektar i fall där miljönyttan delvis är begränsad eller där det finns en definierad företagsnytta. I Kalmar län gäller att våtmarker som ger ett visst bidrag till näringsretention eller ökad biologisk mångfald, men som genom sin placering eller utformning inte uppfyller alla kriterier kan få ersättning med 50 % av anläggningskostnaderna. Inom denna kategori finns bl a våtmarker som används för bevattning. Om våtmarken ska användas för bevattningsändamål ska den även vara anpassad för retention av näringsämnen och/eller biologisk mångfald.

För våtmarker och dammar finns en gräns på 200 000 kronor per hektar. I särskilt motiverade fall kan stöd ges för 100 procent av stödberättigande utgifter upp till 400 000 kronor per hektar. Dessa fall ska motiveras utifrån platsspecifika förhållanden i nitratkänsligt

område samt ha koppling till åtgärdsprogram för vattenförvaltning. I Kalmar län innebär det att tillrinningsområdet till största del består av åkermark som odlas intensivt (minst hälften öppen jord) och där anläggningskostnaden är hög på grund av att det saknas naturliga förutsättningar (exempelvis slättbygd).

I Kalmar län är högsta stödbelopp 1 000 000 kronor per ansökan.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med under 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse<sup>9</sup> där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

### **Miljöinvesteringar och fördelning av budget**

Länsstyrelsen har en viss summa pengar för åtgärder som gäller förbättrad vattenkvalitet och biologisk mångfald. Så här fördelar vi pengarna indikativt:

- anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald får 25 procent av budget
- anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet får 50 procent av budget
- miljöinvestering förbättrad vattenkvalitet får 10 procent av budget
- anlägga tvåstegsdiken får 15 procent av budget

#### **7.6. Anlägga tvåstegsdiken (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)**

##### **7.6.1 Övergripande prioriteringar**

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta är ett stöd till miljöinvestering för att anlägga tvåstegsdiken (delåtgärd 7.6 och fokusområde 4abc). Syftet med att anlägga tvåstegsdiken är att förbättra vattenkvaliteten. Huvudsyftet är att minska erosion och genom detta minska förluster av fosfor från åkermark.

##### **7.6.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund**

Kalmar län har en lång kuststräcka med tydliga övergödningsproblem. Även i vissa inlandsvatten finns det problem med höga halter av näringsämnen. Övergödningen påverkas av markanvändning men också av att landskapet idag har mindre självrenande och vattenuppehållande förmåga som ett resultat av markavvattning och

---

<sup>9</sup> Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

fysisk påverkan i vattendragen. Kopplingen mellan övergödning och hydrologi och morfologi är stark. Syftet med miljöinvesteringen är att förbättra vattenkvaliteten i sjöar och vattendrag, och Östersjön genom olika insatser i, vid eller uppströms vattenförekomster i odlingslandskapet som har sämre än god ekologisk status. Miljöinvesteringen ska placeras enligt urvalskriterierna.

### 7.6.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Länsstyrelsen Kalmar län kommer från och med 2018 hantera ansökningar löpande inom denna delåtgärd för att bidra till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Beslutsomgångar kommer därför inte att användas för denna delåtgärd.

Kvarvarande budget och ansökningstrycket för insatsen beräknas vara så lågt att beslutsomgångar inte behöver användas. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Den valda lägsta poängnivån för bifall säkerställer en god måluppfyllelse. Miniminivån för bifall är 150 poäng i de nationella urvalskriterierna.

### 7.6.4 Urvalskriterier

(Delåtgärd 7.6, fokusområde 4abc)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

#### Nationella urvalskriterier

För miljöinvesteringar finns bara regionala urvalskriterier.

#### Regionala urvalskriterier

Urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Miljöinvesteringens placering	Miljöinvesteringen placeras i eller i anslutning till vattenförekomst som är klassad som sämre än god status.  2 poäng: Måttlig status 3 poäng: Otillfredsställande status 4 poäng: Dålig status +1 poäng: Avrinningsområdets storlek i tvåstegsdikets utlopp är större 300 hektar	40
2. Miljöinvesteringens placering och utformning bidrar till att förbättra vattenkvaliteten	2 poäng: Avrinningsområdet består till mer än 60 procent av åker 3 poäng: Avrinningsområdet består till mer än 80 procent av åker +2 poäng: Dikessträckan är >0,5 km +1 poäng: Bredden på terrassen är >5 gånger fårans bredd	30

3. Miljöinvesteringen bidrar till annan positiv effekt med hänsyn till miljö och klimat.	+ 2 poäng: Det finns problem med återkommande översvämningar + 2 poäng: Tvåstegsdiket förväntas gynna biologisk mångfald på ett sätt som det inte gjorde tidigare. + 2 poäng: Kombination med andra åtgärder och samverkan + 1 poäng: Investeringen är tillgänglig	30
--	---	----

### 7.6.5 Beslutsomgångar

#### 1. Miljöinvesteringens placering

*Miljöinvesteringen placeras i eller i anslutning till vattenförekomst som är klassad som sämre än god status.*

*2 poäng: Måttlig status*

*3 poäng: Otillfredsställande status*

*4 poäng: Dålig status*

*+1 poäng: Avrinningsområdets storlek i tvåstegsdikets utlopp är större 300 hektar*

Tvåstegsdiket placeras så att det kan bidra till att förbättra status i en vattenförekomst som har klassningen måttlig (2 poäng), otillfredsställande (3 poäng), eller dålig (4 poäng). Det är i första hand fysikalisk-kemiska, hydromorfologiska och biologiska faktorer som kopplar till miljöproblemet övergödning eller fysisk påverkan som ska bedömas. Vattenförekomster med förhöjda halter av fosfor som ska prioriteras.

En ytterligare poäng tilldelas om avrinningsområdets storlek är större än 300 hektar vid dikets utlopp. Avrinningsområdet bestäms genom kartunderlag eller beskrivning av dikningsföretag. Statusen måste vara måttlig, otillfredsställande eller dålig för att få detta poäng.

#### 2. Miljöinvesteringens placering och utformning bidrar till att förbättra vattenkvaliteten

*2 poäng: Avrinningsområdet består till mer än 60 procent av åker*

*3 poäng: Avrinningsområdet består till mer än 80 procent av åker*

*+2 poäng: Dikessträckan är större än 0,5 km*

*+1 poäng: Bredden på terrassen är större än 5 gånger fårans bredd*

2-3 poäng tilldelas om delen åkermark i avrinningsområdet bestämt genom kartunderlag. Mer än 60 procent ger 2p och mer än 80 procent ger 3p.

Ytterligare 2 poäng ges om dikessträckan som ska göras om till tvåstegsdike är minst 0,5 km lång. Det måste finnas minst 60 procent åker i avrinningsområdet för att få detta poäng. Ytterligare 1 poäng ges om bredden på terrassen är mer än 5 gånger så bred som fåran. Det måste finnas minst 60 procent åker i avrinningsområdet för att få detta poäng.

### 3. Miljöinvesteringen bidrar till annan positiv effekt med hänsyn till miljö och klimat.

- + 2 poäng: *Det finns problem med återkommande översvämningar*
- + 2 poäng: *Tvästegsdiket förväntas gynna biologisk mångfald på ett sätt som det inte gjorde tidigare.*
- + 2 poäng: *Kombination med andra åtgärder och samverkan*
- + 1 poäng: *Investeringen är tillgänglig*

Två poäng tilldelas poäng ges om det finns problem med återkommande översvämningar i området. Översvämningarna ska vara dokumenterade genom t.ex. foto. Tänk på att åtgärder för att minska översvämning kan kräva dispens och tillstånd för markavvattning.

Två poäng tilldelas om tvåstegsdiket förväntas fungera som spridningskorridor eller förbättra livssituationen för utpekade arter. Poäng ges också om aktiva åtgärder för biologisk mångfald görs, t.ex. fiskevårdsåtgärder eller biotopvård som sådd av insektsfrämjande växter.

Två poäng tilldelas om tvåstegsdiket är en del av flera åtgärder i samma område för att förbättra status i vattenförekomst, det är en del i en helhetslösning eller ett samverkansprojekt. Åtgärder i kombination kan t.ex. vara våtmarker, sedimentationsfällor, krökar, trädplanteringar etc.

En poäng tilldelas om närhet till tätort eller vandringsstråk, del i informationsåtgärder eller ska användas som visningsobjekt.

#### 7.6.6 Stödnivå

Stöd ges för 90 procent av stödberättigande utgifter upp till 1 000 kronor per löpmetr dike. Men det kan finnas tillfällen när stöd ges för 50 eller 100 procent av stödberättigande utgifter.

Följande gäller i Kalmar län.

Stöd ges för 50 procent av stödberättigande utgifter upp till 1 000 kronor per löpmetr dike i de fall där miljönyttan delvis är begränsad eller där det finns en definierad företagsnytta.

För tvåstegsdiken finns en gräns på 1 000 kronor per meter. I särskilt motiverade fall kan stöd ges för 100 procent av stödberättigande utgifter upp till 1 000 kronor per löpmetr tvåstegsdike. Dessa fall ska motiveras utifrån platsspecifika förhållanden i nitratkänsliga områden samt ha koppling till åtgärdsprogram för vattenförvaltning.

I Kalmar län gäller följande:

För att för att få 100 procent av stödberättigade kostnader ska tvåstegsdiket:

- placeras inom nitratkänsligt område

- ha koppling till åtgärdsprogram för vattenförvaltning
- större delen av tillrinningsområdet ska bestå av åkermark

Samt uppfylla minst en av nedanstående punkter:

- -tvåstegsdiket är ett samverkansprojekt dvs flera markägare är involverade eller samverkan sker på annat sätt, till exempel ideell organisation och markägare.
- -placeringen är initierad i samband med rådgivning, vattendragsvandring, uppsökande verksamhet etc.

I Kalmar län är högsta stödbelopp 200 000 kr per ansökan.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med under 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse<sup>10</sup> där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

### **Miljöinvesteringar och fördelning av budget**

Länsstyrelsen har en viss summa pengar för åtgärder som gäller förbättrad vattenkvalitet och biologisk mångfald. Så här fördelar vi pengarna indikativt:

- anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald får 25 procent av budget
- anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet får 50 procent av budget
- miljöinvestering förbättrad vattenkvalitet får 10 procent av budget
- anlägga tvåstegsdiken får 15 procent av budget

#### **7.7. Reglerbar dränering (delåtgärd 4.4 fokusområde 4abc)**

Reglerbar dränering går att söka i nitratkänsliga områden i följande län:

Kalmar, Västra Götalands län, Värmland, Halland, Skåne, Blekinge, Jönköping, Östergötland, Södermanland, Västmanland, Örebro, Uppsala, Dalarna och Stockholm.

##### **7.7.1. Övergripande prioriteringar**

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta är ett stöd till miljöinvestering för reglerbar dränering (delåtgärd 4.4 och fokusområde 4abc). Syftet med

---

<sup>10</sup> Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse



reglerbar dränering är att öka retention av kväve på åkermark och därmed minska övergödningen av sjöar, vattendrag och hav samt att medverka till en bättre vattenhushållning under torra förhållanden.

### 7.7.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Kalmar län har en lång kuststräcka med tydliga övergödningssproblem. Även i vissa inlandsvatten finns det problem med höga halter av näringsämnen. Övergödningen påverkas av markanvändning men också av att landskapet idag har mindre självrenande och vattenupphållande förmåga som ett resultat av markavvattning och fysisk påverkan i vattendragen. Kopplingen mellan övergödning och hydrologi och morfologi är stark. Syftet med miljöinvesteringen är att förbättra vattenkvaliteten i sjöar och vattendrag, och Östersjön genom olika insatser i, vid eller uppströms vattenförekomster i odlingslandskapet som har sämre än god ekologisk status.

### 7.7.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar

För detta stöd tillämpas inte beslutsomgångar. Istället hanteras ansökningar löpande. Att tillämpa beslutsomgångar skulle förlänga tiden för beslut och försena genomförandet. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Budgeten är nationell och avropas från Jordbruksverket. För bifall krävs minst 150 poäng av de regionala urvalskriterierna.

### 7.7.4. Urvalskriterier

(Delåtgärd 4.4, fokusområde 4abc)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

#### Nationella urvalskriterier

För miljöinvesteringar finns bara regionala urvalskriterier.

#### Regionala urvalskriterier

Urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Miljöinvesteringens placering är lämplig	1-3 poäng: Jordarten är lämplig för reglerbar dränering 1 poäng: Miljöinvesteringen är placerad på Sulfidjord +1-3 poäng: Recipient har otillfredsställande, måttlig eller dålig ekologisk status.	50
2. Förutsättningarna för miljöinvesteringen leder till bättre resultat	1-4 poäng: Lutning på åker där reglerbar dränering installeras. +1 poäng Åkermarkens yta är större än 10 ha +1 poäng Det kommer finnas möjlighet till underbevattning. +1 poäng Ska användas som visningsobjekt	50

### 7.7.5. Stödbelopp

Den som söker stöd för reglerbar dränering får 8 000 kronor per brunn om stödet blir beviljat.

Inom insatsområdet reglerbar dränering hanteras medel via avrop från Jordbruksverket.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 8 000 kronor.

### Miljöinvesteringar och fördelning av budget

Länsstyrelsen har en viss summa pengar för åtgärder som gäller förbättrad vattenkvalitet och biologisk mångfald. Så här fördelar vi pengarna indikativt:

- anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald får 25 procent av budget
- anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet får 50 procent av budget
- miljöinvestering förbättrad vattenkvalitet får 10 procent av budget
- anlägga tvåstegsdiken får 15 procent av budget

## 8. (Åtgärd 6) Jordbruks- och affärsutveckling

Under den här rubriken finns dels startstöd för företagare inom jordbruks-, trädgårds- och rennäringarna, dels investeringsstöd som riktar sig till annan verksamhet än jordbruk, trädgård, rennäring och skog.

Förutom länsstyrelsen handlägger Sametinget startstöd riktat till rennäring, samt investeringsstöd till förnybar energi samt för att skapa nya jobb. Sametinget har egen handlingsplan.

### 8.1. Startstöd (*delåtgärd 6.1 fokusområde 2b*)

#### 8.1.1. Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Startstödet till unga ska underlätta för yngre personer att starta eller ta över ett jordbruks-, rennäring- och trädgårdsföretag (delåtgärd 6.1, fokusområde 2b).

#### 8.1.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Svenskt jordbruk har generellt höga produktionskostnader, och är känsligt för marknadens påverkan på produktpriserna. I vissa områden i länets skogs- och mellanbygd är förutsättningarna att bedriva ett lönsamt jordbruk särskilt svåra. Där är landskapet småbrutet och brukningsenheterna ofta små och splittrade, vilket försämrar förutsättningarna för ett lönsamt jordbruk. I andra delar kan generationsskiften istället försvåras av höga fastighetspriser.

Många av Kalmar läns natur- och kulturmiljövärden är knutna till betesmarker som i sin tur är helt beroende av ett aktivt jordbruk. Nedläggning av lantbruk innebär risk för igenväxning och därmed hotas också exempelvis den biologiska mångfalden och det rika odlingslandskapet. Det är också en av förutsättningarna för en levande landsbygd att det finns människor sysselsatta inom de gröna näringarna i alla delar av länets landsbygd.

I Kalmar län är en stor andel av jordbruksföretagarna äldre och i många fall saknas efterföljare. Mer än 25 procent är över 65 år och 70 procent är över 50 år. Samtidigt är endast omkring 4 procent är under 35, vilket kan jämföras med närmare 9 procent år 2000. Förutsättningarna att bedriva ett lönsamt och långsiktigt hållbart jordbruk stärks genom att företagarna har relevant utbildning och erfarenhet.

Inga regionala prioriteringar kommer att tillämpas i Kalmar län då de nationella kriterierna bedöms utgöra tillräcklig grund för prioritering.

### 8.1.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Länsstyrelsen Kalmar län kommer från och med 2018 hantera ansökningar löpande inom denna delåtgärd för att bidra till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Beslutsomgångar kommer därför inte att användas för denna delåtgärd.

Kvarvarande budget och ansökningstrycket för insatsen beräknas vara så lågt att beslutsomgångar inte behöver användas. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Den valda lägsta poängnivån för bifall säkerställer en god måluppfyllelse. Ansökningar som får mindre än 200 poäng i de nationella urvalskriterierna avslås, även innan ansökningstiden för beslutsomgången har gått ut. Ansökan måste uppnå miniminivån för regionala urvalskriterier som är 100 poäng. Ansökningar som får 450 nationella poäng får inte avslås på grund av låga regionala urvalskriteriepoäng. Övriga ansökningar rangordnas och beviljas stöd enligt rangordning, så långt budget för aktuell beslutsomgång räcker.

### 8.1.4. Urvalskriterier

(Delåtgärd 6.1, fokusområde 2b)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

#### Nationella urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Etableringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	+2 poäng: Planerad drift bedöms bidra till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål +1 poäng: Det finns en nyligen upprättad energikartläggning +1 poäng: Det finns dokumenterat strukturerat miljö kvalitetsarbete +1 poäng: Planerad drift avser ekologisk produktion	10
2. Etableringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	+3 poäng: Etableringen medför ny produktion/produkter eller tjänster +2 poäng: Sökanden använder sig av nya arbetsmetoder +2 poäng: Stödet bidrar till en lönsam primärproduktion	20
3. Den som söker har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet att driva företaget.	+3 poäng: Den som söker stöd har praktisk utbildning i jordbruk som går utöver minimikraven i stöd villkoren +2 poäng: Den som söker stöd har praktisk utbildning från verksamhet utanför jordbruket som är användbar i företaget +1 poäng: Den sökande har eftergymnasial utbildning eller internationell utbildning eller praktik + 1 poäng: Den som söker stöd har arbetat i minst 2 år med marknadsmässig lön på föräldragården.	40
4. Sökanden är i behov av stöd för att underlätta starten som företagare.	+2 poäng: Den som söker kommer endast att ha inkomst från företaget, det vill säga ingen inkomst av tjänst utanför företaget +2 poäng: Den som söker stöd startar ett företag utan någon pågående produktion +1 poäng: Den som söker stöd går in i en befintlig verksamhet och utökar verksamhet	30

	+1 poäng: Sökandes arbetstid inom primärproduktion och livsmedelsförädling omfattar heltid, det vill säga minst 1 720 timmar per år	
<b>Summa viktning</b>		100

### Regionala urvalskriterier

1. Etableringen prioriteras regionalt	5 poäng: Etableringen leder till regional måluppfyllelse	100
---------------------------------------	--	-----

#### 8.1.5. Bedömningsgrunder

##### 1. Etableringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål

Ansökningar som är positiva ur miljö- och klimatsynpunkt prioriteras. När det gäller startstöd är det hur själva etableringen påverkar miljö-, klimat och arbete och produktions sätt som bedöms.

*+2 poäng: Planerad drift bedöms bidra till att uppfylla minst 1 nationellt miljö kvalitetsmål*  
Två poäng ges om etableringen bidrar till att uppfylla minst 1 miljö kvalitetsmål. Det som är viktigt är att se på hur produktionen bidrar till att nå miljö kvalitetsmålen. Ett exempel kan vara att den som tar över en gård fortsätter med betesdjur vilket bidrar till miljö kvalitetsmålet ett rikt odlingslandskap.

*+1 poäng: Det finns en nyligen upprättad energikartläggning*

En poäng ges för energikartläggningen som bör vara gjord tidigast för 3 år sedan och omfatta den aktuella verksamheten.

*+1 poäng: Det finns dokumenterat strukturerat miljö kvalitetsarbete*

En poäng ges för att dokumentationen är aktuell för det senaste året. Exempel på strukturerat miljö kvalitetsarbete kan vara Miljö husesyn; [www.miljohusesyn.nu](http://www.miljohusesyn.nu)

*+1 poäng: Planerad drift avser ekologisk produktion*

En poäng ges för ekologisk produktion som skall omfatta företagets alla relevanta produktionsgrenar och inte bara del av en produktionsgren.

##### 2. Etableringen bidrar till att införa av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder det vill säga innovation

En nyetablering kan ofta innebära en positiv utveckling för orten. Därför kan etableringen indirekt bidra mer till landsbygdsutveckling än själva etableringen.

*+3 poäng: Etableringen medför ny produktion, produkter eller tjänster*

Tre poäng ges om etableringen innebär att den som söker startstödet börjar med en helt ny produktion. Verksamhet som tidigare ägare hade börjat med får inte räknas med.

*+2 poäng: Sökanden använder sig av nya arbetsmetoder*

Två poäng ges om etableringen innebär att den som söker startstödet börjar med nytt arbetssätt för företaget avseende styrning-, ledning, organisatoriskt eller verksamhetens genomförande. Exempel kan vara att samverka med andra företag i produktionen eller i ledning. Det kan också vara införa Lean-metoden i företaget. Arbetsmetoder som tidigare ägare hade börjat med får inte räknas med.

*+2 poäng: Stödet bidrar till en lönsam primärproduktion*

2 poäng ges om den sökanden tjänar 140 kr/tim eller mer på primärproduktionen. Beräkningen görs innan avdrag för skatt och arbetsgivaravgifter.

**3. Den som söker har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet att driva företaget**

Ansökningar där den som söker stöd har kompetens för att klara av att driva och utveckla sitt företag prioriteras.

*+3 poäng: Sökanden har praktisk utbildning i jordbruk som går utöver minimikraven i stöd villkoren*

Tre poäng ges till den som söker startstöd och som har mer kompetens än det som ställs i minimikraven. Poäng ges om sökande har arbetat mer än 2 år inom jordbruks-, trädgårds- eller rennäring efter 18 års ålder. Eller om sökande har mer än ett års erfarenhet i arbetsledande ställning inom jordbruks-, trädgårds- eller rennäringen. Arbetet ska vara någon annanstans än på föräldragården.

*+2 poäng: Sökanden har praktisk utbildning från verksamhet utanför jordbruket som är användbar i företaget*

Två poäng ges till den som har praktisk erfarenhet eller yrkesutbildning av verksamheter utanför jordbruket under förutsättning att kompetensen är användbar i företaget. Det kan exempelvis vara inom ekonomi, byggnad, maskinservice och så vidare. Poäng ges om sökande har arbetat mer än 2 år i annan bransch än jordbruks-, trädgårds- eller rennäring efter 18 års ålder. Eller om sökande har drivit företag utanför jordbruks-, trädgård- eller rennäringen i mer än 1 år.

*+1 poäng Den sökande har eftergymnasial utbildning eller internationell utbildning eller praktik*

Poäng ges om sökande har eftergymnasial utbildning inom jordbruks- eller trädgårdsnäringen eller har dokumenterad internationell praktisk- eller teoretisk erfarenhet inom jordbruk eller trädgård om minst 6 månader.

*+ 1 poäng: Den som söker stöd har arbetat i minst 2 år med marknadsmässig lön på föräldragården.*

Poäng ges om den sökande har arbetat i minst 2 år med marknadsmässig lön, motsvarande en lantarbetares, på föräldragården.

#### 4. Sökanden är i behov av stöd för att underlätta starten som företagare

Sökanden som saknar möjlighet till alternativ inkomstkälla och när det tar tid innan verksamheten ger intäkter är i större behov av stöd och bör prioriteras.

*+2 poäng: Den som söker kommer endast att ha inkomst från företaget, det vill säga ingen inkomst av tjänst utanför företaget*

Två poäng ges till de som inte har någon inkomst utöver det egna företagets avkastning. Även inkomst från F-skattjänster som ligger helt utanför jordbruks-, trädgårds- eller rennäring bör betraktas som inkomst av tjänst om det inte bara handlar om enstaka uppdrag och intäkterna högst uppgår till 10 % av företagets totala omsättning.

*+2 poäng: Den som söker stöd startar ett företag utan någon pågående produktion*

Två poäng ges till den som startar ett företag som inte har någon befintlig produktion som är igång och det därmed tar längre tid innan företaget får intäkter. Kriteriets betydelse kan bero på företagets produktionsgrenar. Exempelvis är betydelsen mindre inom vanlig spannmålsodling, medan det för andra produktioner kan ta flera år innan insatt rörelsekapital kommer tillbaka som inkomst. Poäng bör endast tilldelas om det tar längre tid att få inkomst än om produktionen varit i full drift.

*+1 poäng: Den som söker stöd går in i en befintlig verksamhet och utökar verksamhet*

En poäng ges till den som tar vid ett företag som har en befintlig produktion som är igång och utökar den befintliga produktionsgrenen eller en ny produktionsgren i företaget. Utökningen medför troligen investeringsutgifter och ökat rörelsekapital och det tar viss tid innan satsningen genererar resultat. Kriteriets betydelse kan bero på produktionsgren, men poäng bör tilldelas alla satsningar i utökad produktion om minst 10 % eller som lägst 300 timmar jämfört med utgångsläget.

*+1 poäng: Sökandes arbetstid inom primärproduktion och livsmedelsförädling omfattar heltid, det vill säga minst 1 720 timmar per år*

En poäng ges till de som arbetar minst 1720 timmar i företaget med verksamheten jordbruk, trädgård eller rennäring. Livsmedelsförädling av egna produkter får ingå i arbetstiden men primärproduktionen skall avse minst 860 timmar per år.

#### Regionala bedömningsgrunder

##### 1. Etableringen prioriteras inte regionalt

*5 poäng: Etableringen leder till regional måluppfyllelse*

Ansökningar som inte uppfyller följande kommer inte att få några poäng för det regionala urvalskriteriet.

På grund av begränsad budget prioriteras i Kalmar län endast heltidsföretagare där merparten av verksamheten avser primärproduktion. Av samma skäl begränsas stödet till en premie per företag under programperioden.

Även om startstöd tidigare beviljats till annan person i företaget får sökande 5 poäng om företagets jordbruksverksamhet utökas i sådan omfattning att utökningen i sig kan bidra till en långsiktigt hållbar försörjning för den som söker startstöd.

#### **8.1.6. Etableringar som inte prioriteras regionalt**

Ansökningar som inte uppfyller följande kommer inte att få några poäng för det regionala urvalskriteriet.

På grund av begränsad budget prioriteras i Kalmar län endast heltidsföretagare där merparten av verksamheten avser primärproduktion. Av samma skäl begränsas stödet till en premie per företag under programperioden.

Även om startstöd tidigare beviljats till annan person i företaget får sökande 5 poäng om företagets jordbruksverksamhet utökas i sådan omfattning att utökningen i sig kan bidra till en långsiktigt hållbar försörjning för den som söker startstöd.

#### **8.1.7. Stödbelopp**

Startstödet är totalt på 250 000 kronor. Beloppet kommer att betalas ut vid två tillfällen, den första utbetalningen är på 150 000 kronor och sker i samband med beslut om stöd. Ansökan om den andra utbetalningen ska ha kommit in senast 45 månader efter beslutet om stöd.



## 8.2. **Investeringsstöd till förnybar energi**

*(delåtgärd 6.4 fokusområde 5 bc)*

### 8.2.1. **Övergripande prioriteringar**

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Investeringsstödet är till för att främja tillgång till och användningen av förnybar energi, samt öka användningen av avfalls-, rest- och biprodukter till energi. Det kan till exempel vara teknik, utrustning och anläggningar för produktion av förnybar energi samt förädling av energiråvara (delåtgärd 6.4 fokusområde 5bc).

### 8.2.2. **Regionala prioriteringar med kort bakgrund**

Kalmar län har antagit ett regionalt mål om att bli en fossilbränslefri region till 2030. Satsningen innebär att Kalmar län år 2030 inte ska ha några nettoutsläpp av fossil koldioxid och att länets energianvändning ska effektiviseras.

Kalmar läns stora jordbruksproduktion behöver minska sin klimatpåverkan genom att effektivisera användningen av bland annat energi. Många företag kan också byta ut den fossila energin till förnybar. För jordbrukssektorn innebär produktion av förnybar energi nya affärsmöjligheter, och för samhället en hållbar och klimatsmart energiförsörjning. Länets höga djurtäthet och stora tillgång till gödsel gör biogasproduktion särskilt lämplig. Utbyggnaden av tankställen för biogas är begränsad. Därför prioriteras investeringar i jordbruksföretag och tankställen för biogas särskilt.

### 8.2.3. **Beslutsomgångar och urval av ansökningar**

Länsstyrelsen Kalmar län kommer från och med 2018 hantera ansökningar löpande inom denna delåtgärd för att bidra till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Beslutsomgångar kommer därför inte att användas för denna delåtgärd.

Kvarvarande budget och ansökningstrycket för insatsen beräknas vara så lågt att beslutsomgångar inte behöver användas. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Den valda lägsta poängnivån för bifall säkerställer en god måluppfyllelse. Miniminivån för bifall är 270 poäng i de nationella urvalskriterierna.

### 8.2.4. **Urvalskriterier**

*(Delåtgärd 6.4, fokusområde 5c)*

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

**Nationella och regionala urvalskriterier**

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
4. Investeringen bidrar till att uppfylla specifika miljö- och klimatmål.	3 poäng: Investeringen bidrar till att öka användningen av förnybar energi + 2 poäng: Investeringen leder till en direkt ersättning av fossil energi	40
5. Insatsen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	+1 poäng: Investeringen är ny för företaget +2 poäng: Investeringen är ny för branschen eller i området +2 poäng: Investeringstypen förväntas få stor spridning + 3 poäng: Bi- eller restprodukter används	10
6. Sökanden har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.	+1 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen +2 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	20
7. Det finns ett identifierat behov av investeringen.	2 poäng: Företaget har genomfört en energikartläggning +1 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning +1-2 poäng: Investeringen görs i prioriterad verksamhet	30

**8.2.5. Bedömningsgrunder****1. Investeringen bidrar till att uppfylla specifika nationella miljö- och klimatmål.***3 poäng: Investeringen bidrar till att öka användningen av förnybar energi*

Poängen ges till investeringar som bidrar till ökad användning av förnybar energi. Det kan handla om investeringar som underlättar användningen av förnybar energi, även om de inte direkt bidrar till en ökad produktion, exempelvis pannrum, laddningsstationer för el- eller gasdrivna fordon, lagerbyggnader för flis och värmekulvertar. Det kan också handla om investeringar som bidrar till en ökad produktion av förnybar energi, för egen förbrukning eller avsalu. Exempel på sådana är investeringar i vindkraft, vattenkraft, solenergi, jord- och bergvärme eller bioenergi. (Investeringar kopplade till odling av energiskog hanteras inom fokusområde 4.1 5c och investeringar som gynnar produktionen och/eller användningen av biogas producerad av stallgödsel inom fokusområde 5d ). Det kan också handla om investeringar som ingår som en del i en biobränslekedja, exempelvis flismaskiner, teknik för pelletstillverkning och salixskördare. Observera att enbart företag med jordbruk, trädgårdsodling, eller rennäring kan stöd för produktion av förnybar energi för eget bruk.

*+ 2 poäng: Investeringen leder till en direkt ersättning av fossil energi*

Poängen ges till investeringar som ger en faktisk direkt minskning av användningen av fossila bränslen. Investeringen ska ge en slutprodukt i form av en energibärare (exempelvis värme, el, drivmedel eller pellets) som kan användas av företaget eller säljas till annan användare.

## 2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).

Investeringar som har en innovativ inriktning, det vill säga som bidrar till att ta fram eller använda nya idéer, bör prioriteras. Originalitet och spridningsgrad avgör om det är en innovation. Det gäller bland annat för utveckling av produkter, processer, teknik och metoder. Exempel på ansökningar som kan få stöd är när investeringar uppfyller högre miljökrav genom modern teknik. Det kan också vara investeringar som innebär nya koncept eller utveckling av produkter.

*+1 poäng: Investeringen är ny för företaget*

En poäng ges om investeringen är helt ny för företaget

*+2 poäng: Investeringen är ny för branschen eller i området*

Två poäng ges till investeringar som är nya inom aktuell bransch eller i exempelvis länet.

*+2 poäng: Investeringstypen förväntas få stor spridning*

Två poäng ges om investeringen förväntas göra att fler gör motsvarande investeringar.

*+3 poäng: Bi- eller restprodukter används*

Tre poäng ges om bi- eller restprodukter används i syfte att öka användningen av bi- och restprodukter för energiändamål.

Observera att den sökande maximalt kan få 5 poäng, även om totalsumman här kan bli mer.

## 3. Sökanden har den kunskap, kompetens och genomförandekapacitet som krävs för att genomföra investeringen.

*+1 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen*

En poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt.

*+2 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare*

Två poäng ges när det finns yrkeserfarenhet inom företaget som gäller för den investering som företaget ska göra. Om företaget saknar kompetens är risken stor att investeringen inte kommer att ge förväntat resultat.

*+1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild*

En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för en bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på

ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

*+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning*

En poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande.

#### 4. Det finns ett identifierat behov av projektet.

*2 poäng: Företaget har genomfört en energikartläggning*

Energikartläggning är genomförd i företaget

*+1 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning*

Investeringen har en innovativ inriktning och som bidrar till att skapa nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder som kommer att utveckla branschen, området eller verksamheten i en positiv riktning. Innovationen ska vara ny för företaget eller för länet

*+1-2 poäng: Investeringen görs i prioriterad verksamhet*

*+1 poäng: Investeringen görs i ett jordbruksföretag*

*+1 poäng: Investeringen avser tankställe för biogas*

#### 8.2.6. Investeringar som inte prioriteras regionalt

I Kalmar län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

#### 8.2.7. Stödnivå

Stödnivån ska vara 40 procent av stödberättigande kostnader upp till högsta stödbelopp.

I Kalmar län är högsta stödbelopp 1 000 000 kronor per stödmottagare.

När länsstyrelsens budget inom insatsområdet är slut kan avrop ifrån central pott att göras om möjlighet finns. Bedöms det inte finnas möjligheter till återflöden av medel eller avrop centralt kommer Länsstyrelsen att avslå ansökningar på grund av medelsbrist.

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse<sup>11</sup>.

---

<sup>11</sup> Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare. Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

### 8.3. Investeringsstöd till gödselbaserad biogas (delåtgärd 6.4 fokusområde 5d)

#### 8.3.1. Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Investeringsstödet är till för att minska utsläppen av växthusgaser genom att investera i anläggningar för produktion av biogas, vilket exempelvis kan inkludera biogaspannor, uppgraderingar, lager för rötrest och rörledningar (delåtgärd 6.4 fokusområde 5d).

#### 8.3.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

För gödselbaserad biogas finns inga regionala prioriteringar. Stödet fördelas utifrån nationella prioriteringar och urvalskriterier.

#### 8.3.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar

För detta stöd tillämpas inte beslutsomgångar. Istället hanteras ansökningar löpande. Att tillämpa beslutsomgångar skulle förlänga tiden för beslut och försena genomförandet. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Budgeten är nationell och avropas från Jordbruksverket. För bifall krävs minst 200 poäng av de nationella urvalskriterierna.

#### 8.3.4. Urvalskriterier

(Delåtgärd 6.4, fokusområde 5d)

##### Nationella urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	2 poäng: Investeringen gynnar produktionen och/eller användningen av biogas +2 poäng: Investeringen inkluderar utrustning eller sköts med metoder som syftar till att minska möjliga metanläckage från anläggningen +2 poäng: Det finns avsättning för den rötrest som produceras. +2 poäng: Investeringen syftar till att uppgradera biogasen till fordonsgas	40
2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	2 poäng: Investeringen är ny för företaget 3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och behöver spridas mer 4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen	10

	5 poäng: investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning	
3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.	+3 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild +3 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	20
4. Investeringen bidrar till att förbättra företagets konkurrenskraft.	5 poäng: Nuvärdet av investeringen med investeringsstöd är positivt.	30
<b>Summa viktning</b>		<b>100</b>

### 8.3.5. Bedömningsgrunder

#### 1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.

*+2 poäng: Investeringen gynnar produktionen och/eller användningen av biogas*  
Poängen ges till biogasanläggningar som rötar gödsel men också andra investeringar som gynnar produktionen av biogas, exempelvis rötrestlager. Om en jordbrukare ansöker om investeringsstöd för rötrestlager för eget bruk hanteras ansökan i 4.1 5d, men om rötrestlagret ingår som en del av en större ansökan hanteras det inom detta fokusområde. Poängen ges också till investeringar som ökar användningen av biogas. Det kan exempelvis vara rörledningar, uppgraderingar till fordonsgas och tankstationer för biogas.

*+2 poäng: Investeringen inkluderar utrustning som syftar till att minska möjliga metanläckage från anläggningen*  
Poängen ges till investeringar där särskilda åtgärder vidtagits för att minska risken för läckage av metan. Det kan exempelvis handla om gastät rötrestlagring eller en efterrötkammare. Extrapoängen ges enbart till utrustning som inte krävs för miljötillstånd.

*+2 poäng: Investeringen inkluderar utrustning som syftar till att rötresten ska bearbetas för återföring till åker*  
Poängen ges till investeringar där särskilda åtgärder vidtagits för att återföra mer av rötresten till jordbruket. Det kan exempelvis handla om förädling av rötresten för enklare transport till mindre djurtäta regioner.

*+2 poäng: Investeringen syftar till att uppgradera biogasen till fordonsgas*  
Poängen ges till biogasanläggningar som också uppgraderar biogasen till fordonsgas. Poängen ges också till investeringar som syftar till att uppgradera biogasen i befintliga biogasanläggningar.  
Observera att den som söker stöd maximalt kan få 5 poäng, även om totalsumman här kan bli högre.

#### 2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).

Investeringar som har en innovativ inriktning det vill säga som bidrar till att ta fram eller använda nya idéer, bör prioriteras. Originalitet och spridningsgrad avgör om det är en

innovation. Det gäller bland annat för utveckling av produkter, processer, teknik och metoder. Exempel på ansökningar som kan få stöd är när investeringar uppfyller högre miljökrav genom modern teknik. Det kan också vara investeringar som innebär nya koncept eller utveckling av jordbruksprodukter.

*2 poäng: Investeringen är ny för företaget*

Två poäng ges om investeringen är helt ny för företaget.

*3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och behöver spridas mer*

Tre poäng ges till investeringar som har en innovativ inriktning och som bidrar till att införa nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder. Investeringar som visar på nya bra sätt att ta tillvara biogasen får poängen. Ansökan bedöms utifrån aktuell kunskap inom området, utifrån hur investeringen förväntas bidra med positiva effekter och utifrån innovationens behov av att spridas.

*4 poäng: Investeringen är bland de första inom branschen.*

Fyra poäng ges till investeringar som är bland de första inom sin bransch.

*5 poäng: Pilotprojekt eller testanläggning*

Fem poäng ges om investeringen är ett pilotprojekt eller en testanläggning för en ny produkt, process, teknik eller metod.

### 3. Sökanden har den kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet som krävs för att genomföra investeringen.

*+3 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen*

Tre poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, själv, via anställd eller inköpt kompetens.

*+1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild*

En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för en bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

*+3 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning*

Tre poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande.

Observera att den som söker stöd maximalt kan få 5 poäng, även om totalsumman här kan bli högre.

### 4. Investeringen bidrar till att förbättra företagets konkurrenskraft

*5 poäng: Nuvärdet av investeringen med investeringsstöd är positivt*

Det IT-stöd som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan och räknar ut nuvärdet av investeringen. Är nuvärdet med stöd positivt ges fem poäng. Det stöd som avses är investeringsstödet för insatsområdet. Eventuellt gödselgasstöd tas inte med i beräkningen.

### **Regionala urvalskriterier**

För investeringsstöd till gödselbaserad biogas finns inte några regionala urvalskriterier.

#### **8.3.6. Stödnivå**

Stöd ges till 40 procent av stödberättigande utgifter.

Högsta stödbelopp är 40 miljoner kronor.

Inom insatsområdet gödselbaserad biogas hanteras medel via avrop från jordbruksverket

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.



## 8.4. Investeringsstöd för att skapa nya jobb (delåtgärd 6.4 fokusområde 6a)

### 8.4.1. Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Investeringsstödet till annan verksamhet än jordbruk, trädgård, rennäring och skogsbruk för att skapa nya jobb är till för att främja diversifiering och främja skapandet och utveckling av små företag för att få fler arbetstillfällen på landsbygden (delåtgärd 6.4 fokusområde 6a).

### 8.4.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Näringslivet i Kalmar län är diversifierat och småskaligt. Mer än 90 procent av företagen har färre än tio anställda. Näringslivsstrukturen med många små företag som drivs av entreprenörer med stark koppling till bygden är en styrka för länet. För att öka konkurrenskraften och skapa fler jobb på landsbygden behöver dock länets företag generellt utvecklas och fokusera på produktutveckling och marknadsföring. Därför prioriteras investeringar som är lönsamma, innovativa och innebär en utökning av företagets marknad.

### 8.4.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Länsstyrelsen Kalmar län kommer från och med 2018 hantera ansökningar löpande inom denna delåtgärd för att bidra till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Beslutsomgångar kommer därför inte att användas för denna delåtgärd.

Kvarvarande budget och ansökningstrycket för insatsen beräknas vara så lågt att beslutsomgångar inte behöver användas. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Den valda lägsta poängnivån för bifall säkerställer en god måluppfyllelse. Miniminivån för bifall är 300 poäng i de nationella urvalskriterierna.

### 8.4.4. Urvalskriterier

(Delåtgärd 6.4, fokusområde 6a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

#### Nationella och regionala urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen ger arbetstillfällen på landsbygden	1 poäng: Investeringen leder till ökad sysselsättning från deltid till heltid 3 poäng: Investeringen skapar ett nytt arbetstillfälle i företaget 4 poäng: Investeringen skapar mer än ett arbetstillfälle i företaget +1 poäng: Investeringen leder till sysselsättning hela året	30
2. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	+2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål +2 poäng: Delar i investeringen ger extra bidrag till miljö kvalitetsmålen	10

	+1 poäng: Investeringen bidrar till ett extra energieffektivt företag	
3. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	+3 poäng: Investeringen medför att ny produktion startas och/eller att nya tjänster erbjuds i området +2 poäng: Investeringen har en tydlig innovativ inriktning	10
4. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.	+1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen +2 poäng: Den som söker stöd har erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	15
5. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen.	+1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen i någon grad +1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten, utöver investeringen +1 poäng: Kassalikviditeten efter investering är mindre än 1 +1 poäng: Självfinansieringsgraden är större än 1 +1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 %	10
6. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen	+3 poäng: Investeringen bidrar till att marknaden i området utvecklas +2 poäng: Investeringen är innovativ eller bidrar till kunskapsspridning	25
<b>Summa viktning</b>		<b>100</b>

### 8.4.5. Bedömningsgrunder

#### 1. Investeringen ger arbetstillfällen på landsbygden

Arbetstillfällen ska vara nyskapade och bestående räknat som årsarbetskrafter. Bestående innebär att arbetstillfället ska finnas kvar på längre sikt, inte bara under projektiden. I detta inkluderas även "egenföretag" (alla företagsformer), där personen helt eller delvis övergår till att arbeta i sitt företag. Ideellt arbete räknas inte som arbetstillfällen. Arbetstillfällen genom underleverantörer med egen F-skattsedel räknas med om de skapats som en direkt följd av investeringen. För urvalskriteriet räknas enbart arbetstillfällen på landsbygden.

#### *1 poäng: Investeringen leder till ökad sysselsättning från deltid till heltid*

En poäng ges om investeringen ger heltidssysselsättning för en person som tidigare har arbetat deltid i företaget. Deltid är mindre än 1720 timmar per år.

#### *3 poäng: Investeringen skapar ett nytt arbetstillfälle i företaget*

Tre poäng ges om investeringen leder till att företaget kan sysselsätta en ny person på heltid eller halvtid. Med halvtid avses minst 50 % av ett årsarbetstillfälle d.v.s. minst 860 timmar. Personen har inte varit anställd i företaget tidigare.

#### *4 poäng: Investeringen skapar mer än ett arbetstillfälle i företaget*

Fyra poäng ges om investeringen leder till att mer än en ny person får sysselsättning i företaget på heltid eller halvtid. Med halvtid avses minst 50 % av ett årsarbetstillfälle d.v.s. minst 860 timmar. Berörda personer har inte varit anställda i företaget nyligen.

#### *+1 poäng: Investeringen leder till sysselsättning hela året*

Ett extra poäng ges till investeringar som räknas som mer än enbart säsongsarbete.

## 2. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål

*+2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål*

Två poäng ges till verksamheter som bidrar till de nationella miljö kvalitetsmålen. Det kan till exempel gälla satsningar inom turismsektorn som bidrar till öppna betesmarker, gynnar kulturmiljön eller den biologiska mångfalden. Ett annat exempel är företag som driver restauranger eller säljer mathantverk där råvaran är ekologisk, lokalt producerad eller säsongsanpassad. Lokalt producerat räknas som inom eget eller angränsande landskap. Företag som bedriver verksamheter inom energiproduktion och energieffektivisering är andra exempel på företag som är kvalificerade till poängen.

*+2 poäng: Delar i investeringen ger extra bidrag till miljö kvalitetsmålen*

Två poäng ges till den som söker stöd om det ingår delar i investeringen som är bra för miljön. Det kan till exempel vara en investering där ett miljöcertifieringssystem ingår.

*+1 poäng: Investeringen bidrar till ett extra energieffektivt företag*

En poäng ges till de företag som med investeringen använder sig av energikällor eller teknik som gör företaget energieffektivt. Det kan till exempel vara investeringar i byggnader, anläggningar och maskiner med fokus på energieffektivitet.

## 3. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

*+3 poäng: Investeringen medför att ny produktion startas eller att nya tjänster erbjuds i området*

Tre poäng ges till investeringar som medför nya verksamheter i området.

*+2 poäng: Investeringen har en tydlig innovativ inriktning*

Två ges till investeringar som har ett koncept som visar potential att utveckla branschen eller området i en positiv riktning.

## 4. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen

*+1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen*

En poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt.

*+2 poäng: Den som söker stöd har erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare*

Två poäng ges när det finns yrkeserfarenhet inom företaget som gäller för den investering som företaget ska göra. Om företaget saknar kompetens är risken stor att investeringen inte kommer att ge förväntat resultat.

*+1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild*

En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt.

Målbilden ska ge underlag för en bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

*+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning*

En poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande. Samverkan kan bland annat leda till mindre riskexponering och bättre marknadsanpassningar. Det kan också innebära bättre lösningar på kapitalförsörjning.

## 5. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen

*1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen*

En poäng ges om investeringen inte genomförs alls utan stöd. I ansökan ska den som söker ha motiverat varför investeringen inte kommer att genomföras. Det kan till exempel vara att risken är för hög för att satsa själv eller att avkastningen är för dålig.

*+1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av verksamheten, utöver investeringen*

En poäng ges om den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten inte går att genomföra när den som söker inte får något investeringsstöd. Det kan till exempel vara om andra planerade investeringar kommer att påverkas negativt av att den här investeringen inte blir av.

### **Följande 3 poängsättningar räknas ut av IT-systemet**

Det IT-system som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan för att beräkna kassalikviditet, självfinansieringsgrad och soliditet. Dessa nyckeltal visar om företaget är i behov av stöd för att genomföra investeringen.

*+1 poäng: Kassalikviditeten efter investeringen är mindre än 1*

En ansträngd likviditet är problem för många företag som vill investera. Ett centralt mått är kassalikviditet. Om kassalikviditeten efter investeringen, utan investeringsstöd är mindre än 1 ges ett extra poäng.

*+1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än 1*

Förmågan att finansiera investeringar med företagets egna pengar påverkar behovet av stöd. Poäng ges om investeringens storlek i förhållande till årets avskrivningar och resultat är större än 1.

*+1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 procent*

Solida företag har goda möjligheter att finansiera investeringar utan statligt stöd. Om företaget har en soliditet enligt senaste bokslut på mindre än 25 procent ges en extra poäng. Då har vi tagit hänsyn till att tillgångarnas värde enligt bokslut sällan speglar tillgångarnas marknadsvärde.

## 6. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen

*+3 poäng: Investeringen bidrar till att marknaden i området utvecklas*

Tre poäng ges för investering som är ny för företaget och som medför att ny produktion startas eller att nya tjänster erbjuds för en ny marknad där företaget inte tidigare varit verksam.

*+2 poäng: Investeringen är innovativ eller bidrar till kunskapsspridning*

Två poäng ges till investeringar som har en innovativ inriktning och som bidrar till att skapa nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder som kommer att utveckla branschen, området eller verksamheten i en positiv riktning. Innovationen ska vara ny för företaget eller för länet

### 8.4.6. Stödnivå

Stödnivån ska vara 40 procent av stödberättigande kostnader upp till högsta stödbelopp.

I Kalmar län är högsta stödbelopp 600 000 kronor per stödmottagare.

När länsstyrelsens budget inom insatsområdet är slut kan avrop ifrån central pott att göras om möjlighet finns. Bedöms det inte finnas möjligheter till återflöden av medel eller avrop centralt kommer Länsstyrelsen att avslå ansökningar på grund av medelsbrist.

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse<sup>12</sup>. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

---

<sup>12</sup> Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

## **9. (Åtgärd 7) Service, infrastruktur och attraktiv landsbygd**

Den här rubriken gäller investeringar som med stor sannolikhet inte skulle genomföras utan stöd, men där den gemensamma nyttan är stor.

Det krav på övrigt offentligt stöd som sedan tidigare finns hos varje handläggande stödmyndighet att dra in, ska vara uppfyllt innan kravet på medfinansiering försvinner. Kravet om offentlig medfinansiering kommer inte att utökas när de nya pengarna tillkommer.

### **9.1. Stöd till investeringar i småskalig infrastruktur**

*(delåtgärd 7.2 fokusområde 6b)*

*Länsstyrelsen*

Förutom länsstyrelsen handlägger också Sametinget stöd till investeringar i småskalig infrastruktur. Sametinget har egen handlingsplan.

#### **9.1.1. Övergripande prioriteringar**

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Stöd till investeringar i småskalig infrastruktur ges till investeringar där den gemensamma nyttan är stor men det inte finns några incitament för att någon enskild skulle finansiera investeringen (delåtgärd 7.2) Syftet är att förbättra den småskaliga infrastrukturen på landsbygden för att därigenom ge en ökad livskvalitet och en tryggare utomhusmiljö för de boende på landsbygden. Stöd till sådana investeringar kan med fördel ges när de ligger i anslutning till andra investeringar som fått stöd inom landsbygdsprogrammet (fokusområde 6b).

#### **9.1.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund**

Avstånden inom länet är långa och bebyggelsen spridd, vilket minskar underlaget för all typ av service och kollektivtrafik. Bilberoendet är stort i Kalmar län. De speciella förutsättningarna i skärgården ställer särskilda krav på lösningar för exempelvis samåkning. Därför prioriteras i Kalmar län investeringar som underlättar användningen av kollektivtrafik och samåkning samt särskilt satsningar i skärgården.

#### **9.1.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar**

Länsstyrelsen Kalmar län kommer från och med 2018 hantera ansökningar löpande inom denna delåtgärd för att bidra till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Beslutsomgångar kommer därför inte att användas för denna delåtgärd.

Kvarvarande budget och ansökningstrycket för insatsen beräknas vara så lågt att beslutsomgångar inte behöver användas. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Den valda lägsta

poängnivån för bifall säkerställer en god måluppfyllelse. Miniminivån för bifall är 200 poäng i de nationella urvalskriterierna.

#### 9.1.4. Urvalskriterier

(Delåtgärd 7.2 fokusområde 6b)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

#### Nationella och regionala urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	+ 2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål + 1 poäng: Investeringen har en energieffektiv lösning + 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen + 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken	25
2. Den som söker har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen.	+1 poäng: Lämplig kompetens finns inom organisationen för det område investeringen avser +2 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen +1 poäng: Den som söker har en tydlig och relevant målbild +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	30
3. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen	2 poäng: Investeringen underlättar för användningen av kollektivtrafik/samåkning +1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning +1 poäng: Det finns en långsiktig lösning på förvaltningen av investeringen +1 poäng: Investeringen görs i ett prioriterat område	45
<b>Summa nationell viktning</b>		100

#### 9.1.5. Bedömningsgrunder

##### 1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.

+ 2 poäng: *Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål*  
Investeringar som är positiva ur miljö- och klimatsynpunkt prioriteras. Två poäng ges till investeringar som bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål. Det är framför allt miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö som kommer vara viktigt vid bedömningar av ansökningarna i insatsområdet. Men naturligtvis kan även andra miljö kvalitetsmål och preciseringar komma ifråga. Varje miljö kvalitetsmål beskrivs av de preciseringar som regeringen beslutade 2012. Preciseringarna finns i sin helhet på miljö målportalen, [www.miljomal.se](http://www.miljomal.se).

##### God bebyggd miljö

– en långsiktigt hållbar bebyggelsestruktur har utvecklats både vid nylokalisering av byggnader, anläggningar och verksamheter och vid användning, förvaltning och omvandling av befintlig bebyggelse samtidigt som byggnader är hållbart utformade,

- städer och tätorter samt sambandet mellan tätorter och landsbygd är planerade utifrån ett sammanhållet och hållbart perspektiv på sociala, ekonomiska samt miljö- och hälsorelaterade frågor,
- kollektivtrafiksystem är miljöanpassade, energieffektiva och tillgängliga och att det finns attraktiva, säkra och effektiva gång- och cykelvägar,
- det kulturella, historiska och arkitektoniska arvet i form av värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer samt platser och landskap bevaras, används och utvecklas,
- den bebyggda miljön utgår från och stöder människans behov, ger skönhetsupplevelser och trevnad samt har ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur

+ 1 poäng: *Investeringen har en energieffektiv lösning*

Eftersom energieffektivisering är viktigt får de ansökningar som bidrar till energieffektiv drift ett extra poäng.

+ 1 poäng: *Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen*

Poängen ges till de investeringar som bidrar till arbetet med att nå kulturmiljömålen. Se bilagan för miljö- och klimatmål för mer information och vägledning. Lär mer om kulturmiljömål på

<https://www.raa.se/kulturarvet/kulturpolitik/da-och-nu-att-bevara-anvanda-och-utveckla-kulturmiljon/vad-ar-kulturmiljo/nationella-kulturmiljomal/>

+ 1 poäng: *Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken*

Poängen ges till de investeringar som bidrar till målet för friluftslivspolitiken. Se bilagan för miljö- och klimatmål för mer information och vägledning. Läs mer om mål för friluftsliv på <http://www.naturvardsverket.se/Friluftsmalen/>

## 2. Den som söker har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.

+ 1 poäng: *Lämplig kompetens finns inom organisationen för det område investeringen avser*

En poäng ges när det finns yrkeserfarenhet inom organisationen som gäller för den investering som organisationen ska göra. Om företaget saknar kompetens är risken stor att investeringen inte kommer att ge förväntat resultat.

+ 2 poäng: *Tillräcklig, egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen*

Två poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt. Investeringar kan ge påfrestningar på verksamheten, därför är det viktigt att den som söker har kapacitet att genomföra investeringen.

+ 1 poäng: *Den som söker har en tydlig och relevant målbild*

En poäng ges om organisationen har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för din bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Organisationens kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.



*+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning*

En poäng ges om man i projektet samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande. Samverkan kan bland annat leda till mindre riskexponering och bättre marknadsanpassningar. Det kan också innebära bättre lösningar på kapitalförsörjning.

### 3. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen

*2 poäng: Investeringen underlättar för användningen av kollektivtrafik/samåkning*

Investeringen underlättar för användningen av kollektivtrafik/samåkning

*+1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning*

Investeringen har en tydlig koppling till andra insatser och bidrar på så sätt till synergieffekter

*+1 poäng: Det finns en långsiktig lösning på förvaltningen av investeringen*

Det finns en plan för hur verksamheten ska bedrivas och finansieras de närmaste fem åren.

*+1 poäng: Investeringen görs i ett prioriterat område*

Investeringen görs i skärgården

#### 9.1.6. Investeringar som inte prioriteras regionalt

I Kalmar län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

#### 9.1.7. Stödnivå

Om sökande är offentlig aktör ges 100 procent av stödberättigade utgifter. Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter i övriga fall.

Om offentlig aktör är sökande ska minst 30 procent av stödet vara övrigt nationellt offentligt stöd. Om privat aktör är sökande ska minst 25 procent av stödet vara övrigt nationellt offentligt stöd. Detta kan komma att ändras om inte föreslagna regelförändringar godkänns.

När länsstyrelsens budget inom insatsområdet är snart slut kan avrop ifrån central pott att göras om möjlighet finns. Bedöms det inte finnas möjligheter till återflöden av medel eller avrop centralt kommer Länsstyrelsen att avslå ansökningar på grund av medelsbrist.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse<sup>13</sup> i de fall det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala

---

<sup>13</sup> Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

## 9.2. Stöd till bredband (*delåtgärd 7.3 fokusområde 6c*)

### 9.2.1. Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Stöd till bredband ges för att öka tillgången till bredbandsnät med hög överföringskapacitet, så kallade nästa generations accessnät (NGA-nät) på landsbygden. Syftet med stödet är att öka tillgängligheten till, användningen av och kvaliteten på informations- och kommunikationsteknik i landsbygdsområden (delåtgärd 7.3 fokusområde 6c).

### 9.2.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

I SWOT-analysen för Kalmar län har infrastruktur i form av snabbt bredband lyfts fram som en viktig förutsättning för att skapa en attraktiv landsbygd för boende och företagande och därmed möjlighet till ekonomisk utveckling i länet.

Hela länet har idag tillgång till bredband via ADSL, dock med varierande hastighet. Intresset för fiberutbyggnad har därför inte varit så stort men har de senaste åren tagit fart runt om i länet. Under 2012 gjorde Länsstyrelsen och Regionförbundet tillsammans med kommunerna en satsning på en bredbandssamordnare som gjorde att intresset för fiber kom igång på landsbygden. Intresset är nu stort för fiberutbyggnad i länet.

Regeringens mål är att 90 procent av Sveriges hushåll och företag ska ha tillgång till bredband med en hastighet på minst 100 Mbit/s år 2020. Post- och Telestyrelsen mäter årligen tillgången till snabbt bredband och resultatet presenteras på webbplatsen [www.bredbandskartan.se](http://www.bredbandskartan.se). Enligt PTS statistik för 2013 har hela befolkningen i Kalmar län tillgång till bredband via trådbunden eller trådlös access, men bara ca 30 % via fiber och med en hastighet på minst 100 Mbit/s. Av de som bor på landsbygden i Kalmar län är det endast 3 % som har tillgång till fiber, jämfört med 9 % av befolkningen på hela Sveriges landsbygd. Skillnaderna är även stor mellan länets 12 kommuner och tillgången till fiber på landsbygden varierar mellan noll och sexton procent.

I denna programperiod kommer prioritering av inkomna ansökningar enbart att ske med nationellt satta urvalskriterier. Regionala prioriteringar kommer inte att användas för urval av projektansökningar för bredband.

På kommunnivå varierar fibertillgången stort liksom om det är inom eller utanför tätort och småort. Se tabell nedan.

Kommun	Befolkningstäthet Antal personer/km <sup>2</sup>	Tillgång till fiber totalt	Tillgång till fiber utanför tätort och småort
Borgholm	16	11 %	1 %
Emmaboda	13	23 %	16 %
Hultsfred	12	22 %	16 %
Högsby	8	11 %	6 %
Kalmar	68	50 %	1 %

Mönsterås	22	37 %	12 %
Mörbylånga	22	20 %	1 %
Nybro	17	30 %	0 %
Oskarshamn	25	44 %	3 %
Torsås	15	12 %	0 %
Vimmerby	13	16 %	0 %
Västervik	19	33 %	1 %
<b>Hela länet</b>	<b>21</b>	<b>34 %</b>	<b>3 %</b>

Tabell. Befolkningsstäthet och tillgång till fiber för bredband totalt och utanför tätort och småort per kommun i Kalmar län. Fibertillgång överensstämmer i stort med 100 Mbit/s. Källor: Statistik över befolkningsstäthet från SCB med data per 31 december 2014 och tillgången till fiber från PTS med data för 2014.

### 9.2.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Länsstyrelsen i Kalmar kommer att hantera inkomna ansökningar i två beslutsomgångar per år. Varje beslutsomgång kommer att ha en avsatt budget. Perioderna avlöser varandra och det går att ansöka under hela året. Varje beslutsomgång har ett sista datum för ansökan. Efter detta datum prövar Länsstyrelsen de ansökningar som inkommit inom ansökningsperioden.

Ansökningar som uppfyller alla grundläggande villkor för stödet poängsätts och rangordnas utifrån urvalskriterierna. Ansökningar som får mindre än 200 poäng i de nationella urvalskriterierna avslås, även innan ansökningstiden för beslutsomgången har gått ut. Övriga ansökningar rangordnas efter uppnådd poäng och beviljas stöd enligt rangordning, så långt budget för aktuell beslutsomgång räcker.

Hittills har ansökningar som inte har bifallits förts vidare till nästa beslutstillfälle och detta har kunnat ske högst två gånger innan ansökan har avslagits. Vid nästkommande beslutstillfälle ändras denna ordning innebärande att samtliga ansökningar som inte beviljats stöd avslås.

Ansökningar inkomna efter denna beslutsomgång överförs inte mellan beslutsomgångar.

Eventuella pengar som inte förbrukas i en beslutsomgång kommer att göras tillgängliga via en speciell utlysning. Detta annonseras då på Länsstyrelsens webbplats, [www.lansstyrelsen.se/kalmar](http://www.lansstyrelsen.se/kalmar).

### 9.2.4. Urvalskriterier

(Delåtgärd 7.3, fokusområde 6c)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar. Det finns bara nationella urvalskriterier för bredband.

#### Nationella urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
----------------------------	---------------	----------

1. Projektet ger hög anslutningsgrad till bredbandsnätet	1 poäng: 50 – 74 procent anslutna inom avgränsat område för projektet. 3 poäng: 75 – 84 procent anslutna inom avgränsat område för projektet. 5 poäng: 85 procent eller fler anslutna inom avgränsat område för projektet.	<b>45</b>
2. Projektet har ett högt antal möjliga anslutningar till bredbandsnätet	2 poäng: 20 - 49 möjliga anslutningar inom avgränsat område för projektet. 3 poäng: 50 - 99 möjliga anslutningar inom avgränsat område för projektet. 4 poäng: 100 – 199 möjliga anslutningar inom avgränsat område för projektet. 5 poäng: Minst 200 möjliga anslutningar inom avgränsat område för projektet.	<b>40</b>
3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen	+1 poäng: Likviditeten för projektets genomförande är tryggad. +1 poäng: Det finns en projektledare utsedd för projektet. +1 poäng: Det finns en ekonomiansvarig utsedd för projektet. +1 poäng: Det finns en upphandlingskunnig utsedd för projektet. +1 poäng: Det finns en person med relevant teknisk utbildning eller erfarenhet i projektet.	<b>15</b>
<b>Summa viktning</b>		<b>100</b>

### Regionala urvalskriterier

För stöd till bredband finns inte några regionala urvalskriterier.

#### 9.2.5. Bedömningsgrunder

##### 1. Projektet ger hög anslutningsgrad till bredbandsnätet

Syftet med prioriteringen är att öka kostnadseffektiviteten i projekten. I det här sammanhanget betyder det att bredbandsnätet blir billigare per anslutning om det är många som väljer att koppla upp sig. Genom att beräkna anslutningsgraden på hushåll (= permanentbostäder) styr också urvalskriteriet på ett tydligt sätt mot indikatorn för delåtgärden som är antal personer som får tillgång till bredband.

Så här beräknas anslutningsgraden:

Beräknat antal anslutna hushåll/totalt antal hushåll inom avgränsat område för projektet  
\* 100 = anslutningsgrad i %

Hushåll = permanentboende = hushåll med folkbokförda

##### 2. Projektet har ett högre antal möjliga anslutningar till bredbandsnätet

Syftet med prioriteringen är att få projekt som omfattar ett lite större område. Det är bra ur kostnadseffektivitetssynpunkt om projekten inte blir alltför små och syftar också till att områden avgränsas på ett klokt sätt så att inte ”vita fläckar” uppstår mellan områdena. Som möjlig anslutning räknas hushåll det vill säga permanentbostäder med folkbokförda. I ett flerbostadshus räknas varje lägenhet som en anslutning.

### 3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen

Prioriteringen syftar till att få projekt som kommit långt i sin planering. Projektet har samlat personer med den kompetens som behövs för att kunna genomföra projektet. En säkrad finansiering av projektet minskar risken för problem med likviditeten som kan leda till stopp i arbetet.

Den kompetens som krävs kan komma från utbildning eller att personen har jobbat med liknande arbetsuppgifter. Personerna ska vara namngivna i ansökan.

#### **Likviditeten är tryggad om det finns ett:**

- Lånelöfte om det är en förening eller organisation (som inte är företag eller myndighet) som genomför projektet.
- Lånelöfte om det är ett företag som genomför projektet. Om företaget har likviditet att genomföra projektet utan externa lån kan lånelöftet ersättas av ett intyg från företaget.
- Om det är en kommun eller annan myndighet som genomför projektet behövs inget intyg eller lånelöfte. En kommun eller myndighet får alltid ett poäng.

Den som genomför projektet är den som är projektägare och alltså står som sökande.

#### **Kompetensen ska styrkas med:**

Oavsett vem som står som genomför projektet, står som sökande, ska de personerna vara namngivna i ansökan. Kompetensen beskrivs i kort förklaring för varje person. Kompetensen kan bestå av utbildning, arbetslivserfarenhet eller erfarenhet från föreningsarbete.

Kompetensen behöver inte styrkas av underlag som t ex arbetsgivarintyg eller utbildningsintyg.

#### **9.2.6. Investeringar som inte prioriteras regionalt**

Det finns inte några regionala prioriteringar inom bredband.

#### **9.2.7. Stödnivå**

Stödnivån i länet är anpassad till de regionala förutsättningarna utifrån gemensamma riktlinjer som tagits fram av Jordbruksverket. Samma stödnivå används för alla projekt som beviljas stöd inom länet.

Följande faktorer har vägts samman:

- bredbandsnätets storlek, som utgår från antal personer per kvadratkilometer i länets olika kommuner
- markförhållanden, som speglas av andelen åkermark, betesmark, skog inklusive berg, myrar, mossar och liknande svåra marker samt andelen sjöar och vattendrag i länet.
- historiska kostnader för bredbandsinvesteringar under åren 2010-2013 hämtade från bredbandsstödet i landsbygdsprogrammet 2007-2013. Riktlinjen syftar till att den privata insatsen i genomsnitt ska vara likvärdig kostnaden för en uppkoppling i tätort.

- tillgång till marknadsaktörer i länet och vilka affärsmodeller de erbjuder. Brist på aktiva marknadsaktörer kan motivera en högre stödnivå.

Vi ser en tydlig förändring mot att de som söker bredbandsstöd idag är i mindre utsträckning byalag utan till största delen stadsnät och marknadsaktörer. Det är rimligt med en egeninsats och därför är stödprocenten på 40 % av totalkostnaderna för en investering. Marknadens och stadsnätens intresse och investeringsvilja att bygga fiber på landsbygden har ökat mycket snabbt de senaste åren.

I Kalmar län får de som investerar i bredband 40 procent av de stödberättigade utgifterna. Länsstyrelsen väljer en stödandel på 40 procent trots ett högre resultat för beräknad stödprocent i bilaga 35. Motiveringen för detta är att intresset för bredbandsstödet har varit mycket stort och med en sänkning av stödprocenten kan budgeten räcka till att bevilja stöd till flera projekt.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Högsta stödbelopp är 10 miljoner euro per projekt.

### 9.3. Stöd till investeringar i service och fritid på landsbygden (delåtgärd 7.4 fokusområde 6b)

Förutom länsstyrelsen handlägger också Sametinget stöd till investeringar i service och fritid. Det gäller då idrotts- och fritidsanläggningar samt samlingslokaler. Sametinget har egen handlingsplan.

#### 9.3.1. Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Stöd till investeringar i service och fritid ges till investeringar där den gemensamma nyttan är stor men det inte finns några incitament för att någon enskild skulle finansiera investeringen (delåtgärd 7.4). Syftet med stödet är att skapa och behålla service på landsbygden. Det kan vara kommersiell och viss offentlig service, servicepunkter där flera olika typer av service finns samlat, men också investeringar för att skapa bra möjligheter för idrott och fritid samt samlingslokaler, vilket gynnar både boende och besökare(fokusområde 6b).

#### 9.3.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

I Kalmar län är bebyggelsen spridd, vilket minskar underlaget för all typ av service. Trenden är att flera butiker lägger ner varje år. Ett femtiotal butiker är den sista butiken på orten, vilket innebär en risk för försämrade dagligvaruservice då flera av dessa har sådana problem som kan leda till nedläggning. En diversifiering av verksamheten som innebär ytterligare ett ben att stå på kan göra serviceföretagen mer lönsamma. Det kan också vara positivt för verksamheten att samverka eller på andra sätt dra nytta av andra verksamheter i området.

Möjligheten till fritidsaktiviteter är en av faktorerna som påverkar en Orts attraktivitet. Många unga lämnar idag landsbygden för staden, men en bygd som kan erbjuda lockande fritidssysselsättning för unga kan upplevas som mer attraktiv.

Mot denna bakgrund prioriteras i Kalmar län endast de serviceställen som är de enda på orten. Insatser som möjliggör diversifiering av verksamheten prioriteras särskilt, liksom insatser som har stöd i kommunala och regionala serviceplaner eller har koppling till andra utvecklingsinsatser. För idrotts- och fritidsanläggningar prioriteras insatser som gynnar unga särskilt.

#### 9.3.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar

För stöd till investeringar i kommersiell service på landsbygden finns ett behov av att kunna fatta snabba beslut. Av den anledningen kommer länsstyrelsen tillämpa löpande beslut för just stöd till kommersiell service. Ansökningar som får över 200 poäng beviljas stöd i mån av tillgång av medel.

Tillgången till idrotts och fritidsanläggningar spelar en viktig roll inte bara för den ökade möjligheten till fysiska aktiviteten utan även som en möjlighet till att öka den sociala sammanhållningen i ett område. De särskilda pengar som finns för idrotts- och



fritidsanläggningar kommer att göras tillgängliga i en särskild utlysning under 2017. Utlysningen kommer att fokusera på idrotts och fritidsanläggningar med flera funktioner och där anläggningen ökar den sociala sammanhållningen i ett område. Mer information kommer att finnas tillgänglig via vår webbplats [www.lansstyrelsen.se/kalmar](http://www.lansstyrelsen.se/kalmar)

Länsstyrelsen Kalmar län kommer från och med 2018 hantera övriga ansökningar löpande inom denna delåtgärd för att bidra till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Beslutsomgångar kommer därför inte att användas för denna delåtgärd..

Kvarvarande budget och ansökningstrycket för insatsen beräknas vara så lågt att beslutsomgångar inte behöver användas. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Den valda lägsta poängnivån för bifall säkerställer en god målfyllnelse. Miniminivån för bifall är 200 poäng i de nationella urvalskriterierna.

#### 9.3.4. Urvalskriterier

(Delåtgärd 7.4, fokusområde 6b)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

#### Nationella och regionala urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	+ 2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål + 1 poäng: Investeringen har en energieffektiv lösning + 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen + 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken	10
2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	1 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och behöver spridas mer 3 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom området +1 poäng: Nya servicepunkter eller samlingslokaler skapas +1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning	15
3. Den som söker har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.	2 poäng: Den som söker stöd har god erfarenhet och kunskap som är relevant för den sökta investeringen 4 poäng: Den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet som är relevant för den sökta investeringen. +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	20
4. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen.	<b>Lokal service:</b> +2 poäng: Det finns en långsiktig förvaltning av investeringen +1 poäng: Investeringen är prioriterad av kommunen +1 poäng: Investeringen bidrar till service enligt den regionala handlingsplanen +1 poäng: Investeringen innebär diversifiering av verksamheten +1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning <b>Idrott- och fritidsanläggningar:</b>	40

	+2 poäng: Det finns en långsiktig förvaltning av investeringen +1 poäng: Investeringen verkar sammanhållande +1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning + 1 poäng: Barnkonsekvensanalys är gjord enligt Riksidrottsförbundets checklista	
5. Investeringen har tydliga mål.	3 poäng: Den som söker stöd har en relevant målbeskrivning där tydliga mål med investeringen finns angivna 5 poäng: Sökande som utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mål också har effektmål beskrivna	15
<b>Summa nationell viktning</b>		100

### 9.3.5. Bedömningsgrunder

#### 1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål

+ 2 poäng: *Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål*  
Investeringar som är positiva ur miljö- och klimatsynpunkt prioriteras. Två poäng ges till investeringar som bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål. Det är framför allt miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö som kommer vara viktigt vid bedömningar av ansökningarna i insatsområdet. Men naturligtvis kan även andra miljö kvalitetsmål och preciseringar komma ifråga. Varje miljö kvalitetsmål beskrivs av de preciseringar som regeringen beslutade 2012. Preciseringarna finns i sin helhet på miljömålsportalen, [www.miljomal.se](http://www.miljomal.se).

#### **God bebyggd miljö**

- en långsiktigt hållbar bebyggelsestruktur har utvecklats både vid nylokalisering av byggnader, anläggningar och verksamheter och vid användning, förvaltning och omvandling av befintlig bebyggelse samtidigt som byggnader är hållbart utformade,
- städer och tätorter samt sambandet mellan tätorter och landsbygd är planerade utifrån ett sammanhållet och hållbart perspektiv på sociala, ekonomiska samt miljö- och hälsorelaterade frågor,
- den bebyggda miljön utgår från och stöder människans behov, ger skönhetsupplevelser och trevnad samt har ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur

+ 1 poäng: *Investeringen har en energieffektiv lösning*

Eftersom energieffektivisering är viktigt får de ansökningar som bidrar till energieffektiv drift ett extra poäng.

+ 1 poäng: *Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen*

Poängen ges till de investeringar som bidrar till arbetet med att nå kulturmiljömålen. Se bilagan för miljö och klimatmål för mer information och vägledning.

Lär mer om kulturmiljömål på

<https://www.raa.se/kulturarvet/kulturpolitik/da-och-nu-att-bevara-anvanda-och-utveckla-kulturmiljon/vad-ar-kulturmiljo/nationella-kulturmiljomal/>

+ 1 poäng: *Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken*

Poängen ges till de investeringar som bidrar till målet för friluftslivspolitiken. Se bilagan för miljö och klimatmål för mer information och vägledning. Läs mer om mål för friluftsliv på <http://www.naturvardsverket.se/Friluftsmalen/>

## 2. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).

När det gäller innovation kan man se till vad för service som ska förmedlas. Det kan handla om ny kunskap om produkter eller metoder för service. Dessa kan i sin tur vara ett resultat av ny forskning eller erfarenhet. Bedömningen görs utifrån hur innovativt innehållet i servicen är. Bedömning görs också baserat på hur relevant kunskapen är för målgruppen, dvs. alla som är berörda eller kan förväntas ha nytta av eller behöva kunskapen.

En produkt, tjänst eller arbetsmetod kan betraktas som en innovation så länge den inte används i den omfattning den borde i området.

*1 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och behöver spridas mer*

Poängen ges till de investeringar som förbättrar servicen i området och samtidigt har en innovativ inriktning som behöver spridas. Det kan vara servicelösningar som har innovativa funktioner, till exempel provtagningsverksamheter eller servicelösningar för posthantering eller bredare aktivitetsutbud.

*3 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första i området*

En produkt, vara eller tjänst kan betraktas som en innovation så länge den inte används i den omfattning den borde i området. Tre poäng ges t.ex. till nya lösningar för hur man kombinerar olika typer av service eller bredare aktivitetsutbud.

*+1 poäng: Nya servicepunkter eller samlingslokaler skapas*

Poängen ges till de ansökningar som visar att det på platsen kommer tillhandahållas service. Det kan till exempel vara dagligvarubutiker och drivmedelsstationer.

*+1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning*

En poäng ges om investeringen tillsammans med andra lokala investeringar går mot samma mål. Det kan vara till exempel företag som gör paketlösningar tillsammans med andra företag eller organisationer.

## 3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen.

*2 poäng: Den som söker stöd har god erfarenhet och kunskap*

Två poäng ges till den som söker stöd har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet.

*4 poäng: Den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet*

Fyra poäng ges till den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet som är relevant för den sökta investeringen.

*+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning*

En poäng ges om man i projektet samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande. Samverkan kan bland annat leda till mindre riskexponering och bättre marknadsanpassningar. Det kan också innebära bättre lösningar på kapitalförsörjning.

#### 4. Det finns ett identifierat behov av projektet.

*+2 poäng: Det finns en långsiktig lösning på förvaltningen av investeringen*

Två poäng ges om projektägaren kan visa upp en långsiktig plan för investeringen som sträcker sig efter projekttidens slut. Hur denna plan ser ut är beroende av vilken typ av investering det rör sig om, men kan till exempel röra sig om finansiering, underhåll och arbetskraft efter projekttidens slut. För att poäng ska ges ska planerna vara konkreta och tydliga gällande hur detta ska genomföras.

*+1 poäng: Investeringen har kommunalt stöd*

Att investeringen är lokalt förankrat hos kommunalt visas genom en samrådsblankett fyllts i av kommunen och sökande. Stödet kan också visa sig genom att objektet för investering utpekats i kommunens serviceplan/varuförsörjningsplan eller får ersättning av kommunen för att utföra vissa tjänster som exempelvis turistinformation.

*+1 poäng: Investeringen bidrar till service enligt den regionala handlingsplanen*

Investeringen eller den sökandes verksamhet pekats ut som prioriterad i Kalmar läns årliga serviceplan.

*+1 poäng: Investeringen innebär diversifiering av verksamheten*

Investeringen möjliggör verksamhet som är ny för företaget. Tanken är att sökande skall få fler ben att stå på ekonomiskt.

*+1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning*

En poäng ges om investeringen tillsammans med andra lokala investeringar går mot samma mål. Det kan vara till exempel företag som gör paketlösningar tillsammans med andra företag eller organisationer.

#### *Idrotts- och fritidsanläggningar:*

*2 poäng: Det finns en långsiktig lösning på förvaltningen av investeringen.*

Två poäng ges om projektägaren kan visa upp en långsiktig plan för investeringen som sträcker sig efter projekttidens slut. Hur denna plan ser ut är beroende av vilken typ av investering det rör sig om, men kan till exempel röra sig om finansiering, underhåll och arbetskraft efter projekttidens slut. För att poäng ska ges ska planerna vara konkreta och tydliga gällande hur detta ska genomföras.

*+ 1 poäng: Investeringen verkar sammanhållande*

Sökande ska visa på att det ingår i den framtida användningen av investeringen att sammanföra olika grupper av människor, exempelvis människor i olika åldrar eller med olika ursprung. Det skall även framgå att det är avsikten att investeringen skall kunna användas av både kvinnor och män i likvärdig utsträckning.

+ 1 poäng: *Barnkonsekvensanalys är gjord enligt Riksidrottsförbundets checklista*  
Sökande får ett poäng om hen kan visa på att en barnkonsekvensanalys är gjord enligt Riksidrottsförbundets checklista.

+ 1 poäng: *Investeringen är en del i en helhetslösning*  
En poäng ges om investeringen tillsammans med andra lokala investeringar går mot samma mål. Det kan vara till exempel företag som gör paketlösningar tillsammans med andra företag eller organisationer.

### 5 Projektet har tydliga mål.

3 poäng: *Den som söker stöd har en relevant målbeskrivning där tydliga mål med investeringen finns angivna*

5 poäng: *Sökande som utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mål också har effektmål beskrivna*

De mål som finns formulerade för investeringen måste vara i linje med dess syfte, innehåll och upplägg. Kostnad, mål och innehåll (verksamhet) måste hänga ihop.

#### 9.3.6. Investeringar som inte prioriteras regionalt

I Kalmar län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar

#### 9.3.7. Stödnivå

#### Investeringar i kommersiell service

1. Stöd ges till 50 procent av stödberättigande utgifter om det inte finns särskilda skäl enligt punkt 2. Stöd beviljas inte till dessa ansökningar om stöd om de stödberättigande utgifterna är mindre än 50 000 kronor.

2. Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter om det finns särskilda skäl enligt nedan. Stöd beviljas inte till dessa ansökningar om stöd om de stödberättigande utgifterna är mindre än 30 000 kronor.

1. investeringar i förbättrad tillgänglighet
2. investering vid uppstart av nedlagd butik
3. investeringar för bättre miljö och klimat som exempelvis energieffektivisering

4. investeringar för att komplettera ett försäljningsställe med andra grundläggande servicefunktioner som exempelvis olika typer av ombudsverksamheter så som post- och pakethantering eller apotek
5. försäljningsstället ryms inom prioriterat område i länsstyrelsens handlingsplan utifrån de regionala serviceprogrammen.

En ersättningsinvestering för kyl- och frysutrustning kan ges 90 procent i stöd om den kan motiveras utifrån någon av punkterna 1-4 ovan.

I Kalmar län är högsta stödbelopp 600 000 kronor per stödmottagare.

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse<sup>14</sup> där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

#### **Investeringar i idrotts- och fritidsanläggningar samt samlingslokaler**

Om sökande är offentlig aktör ges 100 procent av stödberättigade utgifter. Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter för övriga fall. Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter för dessa övriga investeringar.

Om offentlig aktör är sökande ska minst 30 procent av stödet vara övrigt nationellt offentligt stöd. Om privat aktör är sökande ska minst 25 procent av stödet vara övrigt nationellt offentligt stöd. Detta kan komma att ändras om inte föreslagna regelförändringar godkänns.

I Kalmar län är högsta stödbelopp 600 000 kronor per stödmottagare.

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse<sup>15</sup> där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

---

<sup>14</sup> Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

<sup>15</sup> Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

#### 9.4. Stöd till investeringar i infrastruktur för rekreation och turism samt för turistinformation (delåtgärd 7.5 fokusområde 6b)

##### Länsstyrelserna

Förutom länsstyrelsen handlägger också Sametinget stöd till investeringar i infrastruktur för rekreation och turism samt för turistinformation. Sametinget har egen handlingsplan.

##### 9.4.1. Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Stöd till investeringar ges där den gemensamma nyttan är stor men det inte finns några incitament för att någon enskild skulle finansiera investeringen (delåtgärd 7.5). Syftet med stödet är att utifrån landsbygdens resurser skapa möjligheter för rekreation för allmänheten och förbättra möjligheterna till turism (fokusområde 6b).

##### 9.4.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Länets besöksnäring och friluftsliv är delvis säsongsbetonade. En viktig del i friluftspolitiken är att naturen ska vara tillgänglig för alla. Både privat och kommunalt engagemang är viktigt för en positiv utveckling. Mot denna bakgrund prioriteras insatser som bidrar till ökad tillgänglighet eller att förlänga säsongen för besöksnäringen. Även samverkan och långsiktig förvaltning prioriteras.

##### 9.4.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Länsstyrelsen Kalmar län kommer från och med 2018 hantera ansökningar löpande inom denna delåtgärd för att bidra till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Beslutsomgångar kommer därför inte att användas för denna delåtgärd.

Kvarvarande budget och ansökningstrycket för insatsen beräknas vara så lågt att beslutsomgångar inte behöver användas. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Den valda lägsta poängnivån för bifall säkerställer en god måluppfyllelse. Miniminivån för bifall är 200 poäng i de nationella urvalskriterierna. Urvalskriterier

(Delåtgärd 7.5, fokusområde 6b)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

##### Nationella och regionala urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla	+ 1 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål + 2 poäng: Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen	10

nationella miljö- och klimatmål.	+ 2 poäng: Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken	
2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	2 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och behöver spridas mer 4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen +1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning	15
3. Den som söker har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.	2 poäng: Den som söker stöd har god erfarenhet och kunskap som är relevant för den sökta investeringen. 4 poäng: Den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet som är relevant för den sökta investeringen. +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	20
4. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen.	+2 poäng: Investeringen leder till ökad tillgänglighet +1 poäng: Investeringen utvecklar bygden som besöksmål +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning +1 poäng: Det finns en långsiktig lösning på förvaltningen av investeringen +1 poäng: Investeringen görs i prioriterat område	40
5. Investeringen har tydliga mål.	3 poäng: Den som söker stöd har en relevant målbeskrivning där tydliga mål med investeringen finns angivna 5 poäng: Sökande som utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mål också har effektmål beskrivna	15
<b>Summa nationell viktning</b>		100

#### 9.4.4. Bedömningsgrunder

##### 1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål

+ 1 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål

Investeringar som är positiva ur miljö- och klimatsynpunkt prioriteras. Två poäng ges till investeringar som bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål. Nedan beskrivs de miljö kvalitetsmål som är vanligast vid bedömningar av ansökningarna i insatsområdet. Men naturligtvis kan även andra miljö kvalitetsmål och preciseringar komma ifråga. Varje miljö kvalitetsmål beskrivs av de preciseringar som regeringen beslutade 2012.

Preciseringarna finns i sin helhet på miljömålsportalen, [www.miljomal.se](http://www.miljomal.se).

##### **Levande sjöar och vattendrag**

– strandmiljöer, sjöar och vattendrags värden för fritidsfiske, badliv, båtliv och annat friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad

##### **Hav i balans samt levande kust och skärgård**

– havs-, kust och skärgårdslandskapens värden för fritidsfiske, badliv, båtliv och annat friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad

##### **Myllrande våtmarker**

– våtmarkernas värde för friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad

##### **Levande skogar**

– skogens värden för friluftslivet är värnade och bibehållna

##### **Ett rikt odlingslandskap**

– odlingslandskapets värden för friluftslivet är värnade och bibehållna samt tillgängliga för människor



**Storlagen fjällmiljö**

– fjällmiljöers värden för friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad

**God bebyggd miljö**

– städer och tätorter samt sambandet mellan tätorter och landsbygd är planerade utifrån ett sammanhållet och hållbart perspektiv på sociala, ekonomiska samt miljö- och hälsorelaterade frågor,

– kollektivtrafiksystem är miljöanpassade, energieffektiva och tillgängliga och att det finns attraktiva, säkra och effektiva gång- och cykelvägar,

– det finns natur- och grönområden och grönstråk i närhet till bebyggelsen med god kvalitet och tillgänglighet,

– den bebyggda miljön utgår från och stöder människans behov, ger skönhetsupplevelser och trevnad samt har ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur,

+ 2 poäng: *Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen*

Poängen ges till de investeringar som bidrar till arbetet med att nå kulturmiljömålen. Se bilagan för miljö och klimatmål för mer information och vägledning. Lär mer om kulturmiljömål på <https://www.raa.se/kulturarvet/kulturpolitik/da-och-nu-att-bevara-anvanda-och-utveckla-kulturmiljon/vad-ar-kulturmiljo/nationella-kulturmiljomal/>

+ 2 poäng: *Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken*

Poängen ges till de investeringar som bidrar till målet för friluftslivspolitiken. Se bilagan för miljö och klimatmål för mer information och vägledning. Läs mer om mål för friluftsliv på <http://www.naturvardsverket.se/Friluftsmalen/>

**2. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)**

2 poäng: *Investeringen har en innovativ inriktning och behöver spridas mer*

4 poäng: *Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen*

När det gäller innovation kan man se om investeringen avser nya aktiviteter i området eller ny information om området eller platsen. Det kan handla om ny kunskap om området eller platsen. Dessa kan i sin tur vara ett resultat av ny forskning eller erfarenhet. Bedömningen görs utifrån hur innovativt innehållet i de nya insatserna är. Bedömning görs också baserat på hur relevant kunskapen är för målgruppen, dvs. alla som är berörda eller kan förväntas ha nytta av eller behöva kunskapen.

En produkt, tjänst eller arbetsmetod kan betraktas som en innovation så länge den inte används i den omfattning den borde i området.

+1 poäng: *Investeringen är en del i en helhetslösning*

En poäng ges om investeringen tillsammans med andra lokala investeringar går mot samma mål. Det kan vara till exempel företag som gör paketlösningar tillsammans med andra företag eller organisationer.

### 3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen

*2 poäng: Den som söker stöd har god erfarenhet och kunskap som är relevant för den sökta investeringen.*

Två poäng ges till den som söker stöd har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet.

*4 poäng: Den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet som är relevant för den sökta investeringen.*

Fyra poäng ges till den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet.

*+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning*

En poäng ges om man i projektet samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande. Samverkan kan bland annat leda till mindre riskexponering och bättre marknadsanpassningar. Det kan också innebära bättre lösningar på kapitalförsörjning.

### 4. Det finns ett identifierat behov av projektet

*+2 poäng: Investeringen leder till ökad tillgänglighet*

För tillgänglighet inom landskap, kulturmiljöer, företag eller företeelser. Till investeringar som gör att personer, oavsett rörlighet, språk, ålder eller andra förutsättningar, kan uppleva och ta del av destinationen. Till informationsmaterial som broschyrer, webbplatser och skyltar på olika språk och med olika utformning så att alla personer kan tillgodogöra sig informationen.

*+1 poäng: Investeringen utvecklar bygden som besöksmål*

Projektet bidrar till att förlänga säsongen för besöksnäringen. Till projekt som gör att destinationen används året om eller under en längre del av året.

*+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning*

Projektet har en lokal förankring och sker i samverkan mellan flera aktörer. Projektet genomförs av flera aktörer tillsammans. Parterna ska aktivt bidra till att insatsen genomförs, antingen genom ekonomiskt bidrag eller med hjälp av personella resurser.

Projektet är förankrat lokalt hos kommunen, vilket kan visas genom exempelvis samrådsblankett eller motsvarande.

*+1 poäng: Det finns en långsiktig lösning på förvaltningen av investeringen*

Det finns en långsiktig förvaltning och plan för den fortsatta driften/skötseln av investeringen under minst 5 år. Det finns en lokal aktör som tar ansvar för drift och skötsel av investeringen. En skriftlig plan för hur investeringen ska skötas och underhållas under minst fem år.

*+1 poäng: Investeringen görs i prioriterat område*

Projektet genomförs inom riksintresseområde för friluftsliv. Karta finns exempelvis på Länsstyrelsens webbsida, <http://www.lansstyrelsen.se/kalmar>.

#### 9.4.5. Investeringar som inte prioriteras regionalt

I Kalmar län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

#### 9.4.6. Stödnivå

Om sökande är offentlig aktör ges 100 procent av stödberättigade utgifter. Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter i övriga fall.

Om offentlig aktör är sökande ska minst 30 procent av stödet vara övrigt nationellt offentligt stöd. Om privat aktör är sökande ska minst 25 procent av stödet vara övrigt nationellt offentligt stöd. Detta kan komma att ändras om inte föreslagna regelförändringar godkänns.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

När länsstyrelsens budget inom insatsområdet är slut kan avrop ifrån central pott göras om möjlighet finns. Bedöms det inte finnas möjligheter till återflöden av medel eller avrop centralt kommer Länsstyrelsen att avslå ansökningar på grund av medelsbrist

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse<sup>16</sup> där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Stöd till stigar och leder genom skog och mark ges i form av enhetskostnad:

#### **Ersättningsnivå**

950 kronor per 100 meter i skog

600 kronor per 100 meter i öppen mark som behöver röjas

100 kronor per 100 meter i mark som inte behöver röjas, som betesmark och väg

---

<sup>16</sup> Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

## 9.5. Stöd till utveckling av natur- och kulturmiljö

(delåtgärd 7.6 fokusområde 6b)

Förutom länsstyrelsen finns det fler myndigheter som handlägger stöd till utveckling av natur- och kulturmiljö. Det är Sametinget och Jordbruksverket. Varje myndighet har sin egen handlingsplan.

### 9.5.1. Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Stöd ges till investeringar där den gemensamma nyttan är stor men det inte finns några incitament för att någon enskild skulle finansiera investeringen (delåtgärd 7.6). Syftet med stödet är att bevara och utveckla de värden som är förknippade med olika geografiska områdens attraktivitet. Eftersom stödet bidrar både till lokal utveckling och att nå nationella miljö kvalitetsmål bidrar åtgärden också till kollektiva nyttigheter (fokusområde 6b).

I delåtgärd 7.6 finns också 4 miljöinvesteringar. Du hittar dem i kapitel 7. Det beror på att det finns miljöinvesteringar även i delåtgärd 4.4 och vi har valt att samla alla miljöinvesteringar i samma kapitel.

### 9.5.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

I Kalmar län finns en stor andel av landets naturbetesmarker med höga natur- och kulturvärden. De mest hotade betesmarkerna i Kalmar län är skogsbeten inklusive hässlen och sandiga betesmarker. Kalmar län har ett särskilt bevarandansvar för dessa unika naturtyper, som i sin tur hyser ett stort antal känsliga eller hotade arter. Detsamma gäller för de artrika och exklusiva eklandskapen.

Kalmar län är också mycket rikt på lämningar efter äldre tiders jordbruk. Miltals med stenmurar, odlingsrösen, åkerholmar, hamlade träd och andra lämningar som uppkommit genom en mycket lång period av traditionell skötsel. Med nya brukningsmetoder och gårdarnas specialisering har det gamla, öppna och småskaliga odlingslandskapet, som dessa lämningar är en rest av, blivit alltmer sällsynt.

Teknikutveckling och specialisering har lett till att många av de byggnaderna inte längre behövs. Dessa lador, magasin, kvarnar, smedjor, stenkällare, ängslador, sågar och sjöbodrar har en stor betydelse för upplevelsen av vårt odlingslandskap. De har alla en viktig historia att berätta om gårdarna och byarnas historia. Södra Ölands odlingslandskap bedöms så värdefullt att det är upptaget på UNESCO:s världsarvslista.

Mot bakgrund av detta prioriteras i Kalmar län enligt särskilt prioriteringsdokument insatser för naturmiljö till åtgärder i sandiga marker, friställning av gamla ädellövträd och blomrika gräsmarker. De insatser i kulturmiljön som särskilt prioriteras är olika överloppsbyggnader och värdefulla landskapselement. vår webbplats [www.lansstyrelsen.se/kalmar](http://www.lansstyrelsen.se/kalmar) kommer vi att publicera prioriteringsdokumentet.

### 9.5.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Större delen av budgeten för utveckling av natur- och kulturmiljö kommer att hanteras i särskilda utlysningar. Särskilda utlysningar planeras för exempelvis överloppsbyggnader, värdefulla landskapselement, åtgärder i sandiga marker, åtgärder i blomrika gräsmarker och friställning av gamla ädellövträd. De första utlysningarna kommer att hållas under hösten 2016. Information om villkor och ansökningstider kommer att finnas på länsstyrelsens hemsida.

Övriga insatser, som inte ryms inom de särskilda utlysningarna, kommer från och med 2018 hantera ansökningar löpande inom denna delåtgärd för att bidra till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Beslutsomgångar kommer därför inte att användas för denna delåtgärd. Det kommer också att finnas särskilda pengar till insatser i hembygdsgårdar, som kommer lysas ut i särskilda utlysningar. Den första utlysningen riktad till hembygdsgårdar kommer att hållas under hösten 2016.

Ansökningarna måste uppnå minst 200 poäng för att kunna prioriteras.

### 9.5.4. Urvalskriterier

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

#### Nationella och regionala urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen/åtgärden bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	+ 1 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone 1 nationellt miljömål + 1 poäng: Investeringen har en energieffektiv lösning + 2 poäng: Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen + 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken	25
2. Investeringen/åtgärden bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	2 poäng: Investeringen/åtgärden har ett koncept som är nytt för området 4 poäng: Investeringen/åtgärden har ett unikt koncept +1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning	10
3. Den som söker har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen/åtgärden	2 poäng: Den som söker stöd har god erfarenhet och kunskap som är relevant för den sökta investeringen. 4 poäng: Den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet som är relevant för den sökta investeringen. +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	15
4. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen	<b>Insatser för att utveckla natur- eller kulturmiljö:</b> +1-3 poäng: Investeringen förväntas gynna hotade arter, naturtyper, skyddsvärda träd eller andra prioriterade miljöer +1-3 poäng: Investeringen bidrar till att bevara, restaurera eller utveckla natur- eller kulturmiljöer +2 poäng: Investeringen tillvaratar eller utvecklar traditionell och lokal kunskap +1 poäng: Investeringen leder till ökad tillgänglighet <b>Insatser i hembygdsgårdar:</b> +1 poäng: Hembygdsgården ingår i hembygdssförening	40

	+1 poäng: Investeringen bidrar till att bevara, restaurera eller utveckla natur- eller kulturmiljöer +2 poäng: Investeringen tillvaratar eller utvecklar traditionell och lokal kunskap +1 poäng: Investeringen leder till ökad tillgänglighet	
5. Investeringen/åtgärden har tydliga mål.	3 poäng: Den som söker stöd har en relevant målbeskrivning där tydliga mål finns angivna 5 poäng: Sökande som utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mål också har effektmål beskrivna	10
<b>Summa</b>		100

### 9.5.5. Bedömningsgrunder

#### 1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.

+ 1 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål

Investeringar som är positiva ur miljö- och klimatsynpunkt prioriteras. Ett poäng ges till investeringar som bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål. Nedan beskrivs de miljö kvalitetsmål som är vanligast vid bedömningar av ansökningarna i insatsområdet. Men naturligtvis kan även andra miljö kvalitetsmål och preciseringar komma ifråga. Varje miljö kvalitetsmål beskrivs av de preciseringar som regeringen beslutade 2012.

Preciseringarna finns i sin helhet på miljömålportalen, [www.miljomal.se](http://www.miljomal.se).

#### **Levande sjöar och vattendrag**

– sjöar och vattendrags natur- och kulturmiljövärden är bevarade och förutsättningarna för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns, och

– strandmiljöer, sjöar och vattendrags värden för fritidsfiske, badliv, båtliv och annat friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad

#### **Hav i balans samt levande kust och skärgård**

– havs-, kust- och skärgårdslandskapens natur- och kulturvärden är bevarade och förutsättningar för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns,

– havs-, kust och skärgårdslandskapens värden för fritidsfiske, badliv, båtliv och annat friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad.

#### **Myllrande våtmarker**

– våtmarkernas natur- och kulturvärden i ett landskapsperspektiv är bevarade och förutsättningarna för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns,

– våtmarkernas värde för friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad

#### **Levande skogar**

– skogens biologiska mångfald är bevarad i samtliga naturgeografiska regioner och arter har möjlighet att sprida sig inom sina naturliga utbredningsområden som en del i en grön infrastruktur,

– natur- och kulturmiljövärden i skogen är bevarade och förutsättningarna för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns,

– skogens värden för friluftslivet är värnade och bibehållna

#### **Ett rikt odlingslandskap**

– odlingslandskapet är öppet och variationsrikt med betydande inslag av hävdade naturbetesmarker och slåtterängar, småbiotoper och vattenmiljöer, bland annat som en del i en grön infrastruktur som erbjuder livsmiljöer och spridningsvägar för vilda växt- och djurarter,

- biologiska värden och kulturmiljövärden i odlingslandskapet som uppkommit genom långvarig traditionsenlig skötsel är bevarade eller förbättrade,
- kultur- och bebyggelsemiljöer i odlingslandskapet är bevarade och förutsättningar för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns,
- odlingslandskapets värden för friluftslivet är värnade och bibehållna samt tillgängliga för människor

#### **Storslagen fjällmiljö**

- fjällmiljöer med höga natur- och kulturmiljövärden är bevarade och förutsättningar för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns,
- fjällmiljöers värden för friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad

#### **God bebyggd miljö**

- det finns natur- och grönområden och grönstråk i närhet till bebyggelsen med god kvalitet och tillgänglighet,
- det kulturella, historiska och arkitektoniska arvet i form av värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer samt platser och landskap bevaras, används och utvecklas,
- den bebyggda miljön utgår från och stöder människans behov, ger skönhetsupplevelser och trevnad samt har ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur

#### **Ett rikt växt- och djurliv**

- det biologiska kulturarvet är förvaltats så att viktiga natur- och kulturvärden är bevarade och förutsättningar finns för ett fortsatt bevarande och utveckling av värdena,
- tätortsnära natur som är värdefull för friluftslivet, kulturmiljön och den biologiska mångfalden värnas och bibehålls samt är tillgänglig för människan

+ 1 poäng: *Investeringen har en energieffektiv lösning*

Eftersom energieffektivisering är viktigt får de ansökningar som bidrar till energieffektiv drift 1 extra poäng.

+ 2 poäng: *Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen*

Poängen ges till de investeringar som bidrar till arbetet med att nå kulturmiljömålen. Se bilagan för miljö och klimatmål för mer information och vägledning. Lär mer om kulturmiljömål på <https://www.raa.se/kulturarvet/kulturpolitik/da-och-nu-att-bevara-anvanda-och-utveckla-kulturmiljon/vad-ar-kulturmiljo/nationella-kulturmiljomal/>

+ 1 poäng: *Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken*

Poängen ges till de investeringar som bidrar till målet för friluftslivspolitiken. Se bilagan för miljö och klimatmål för mer information och vägledning. Läs mer om mål för friluftsliv på <http://www.naturvardsverket.se/Friluftsmalen/>

## **2. Investeringen/åtgärden bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)**

En produkt, tjänst eller arbetsmetod kan i vid bemärkelse betraktas som en innovation så länge den inte används i den omfattning den borde.

Eftersom syftet med stödet är lokal utveckling, ska ansökningar som bidrar till att nya aktiviteter och upplevelser skapas prioriteras.

Två poäng ges om konceptet är nytt för området. Det kan vara t.ex. historiska byggnader som inte varit i bruk alls eller att man startar upp nya verksamheter som inte tidigare finns i bygden. Det kan också vara insatser inom natur- och kulturmiljöer som bidrar till att förutsättningarna för t.ex. turism eller rekreativmiljöer förbättras påtagligt i området. Fyra poäng ges om konceptet är unikt i ett bredare perspektiv. Till exempel nya koncept för att använda hembygdsgårdar eller natur- eller kulturmiljöer som används i sociala sammanhang.

*2 poäng: Investeringen/åtgärden har ett koncept som är nytt för området*

Två poäng ges för investeringar och åtgärder som innebär en nyhet för området och som ger ny livskraft till landsbygden.

*4 poäng: Investeringen/åtgärden har ett unikt koncept*

Fyra poäng ges för investeringar/åtgärder som kan betraktas som unika i ett större perspektiv.

*+1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning*

En poäng ges om investeringen tillsammans med andra lokala investeringar går mot samma mål. Det kan vara till exempel företag som gör paketlösningar tillsammans med andra företag eller organisationer.

### **3. Den som söker har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen/åtgärden**

*2 poäng: Den som söker stöd har god erfarenhet och kunskap som är relevant för den sökta investeringen*

Två poäng ges till den som söker stöd har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet.

*4 poäng: Den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet som är relevant för den sökta investeringen.*

Fyra poäng ges till den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet.

*+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning*

En poäng ges om man i projektet samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande. Samverkan kan bland annat leda till mindre riskexponering och bättre marknadsanpassningar. Det kan också innebära bättre lösningar på kapitalförsörjning.

### **4. Det finns ett identifierat behov av projektet** *Insatser för att utveckla natur- eller kulturmiljö:*

*+1-3 poäng: Investeringen förväntas gynna hotade arter, naturtyper, skyddsvärda träd eller andra prioriterade miljöer*



*+2 poäng: I området förekommer hotade arter (CR, EN och VU) och/eller arter med ett nationellt åtgärdsprogram som gynnas av projektet.*

*+1 poäng: I området förekommer ansvarsarter och/eller ansvarsmiljöer för länet som gynnas av projektet.*

*+1-3 poäng: Investeringen bidrar till att bevara, restaurera eller utveckla natur- eller kulturmiljöer*

*+1 Investeringen/åtgärden har stor betydelse för den gröna infrastrukturen.*

Exempel på åtgärd som har stor betydelse för grön infrastruktur är en restaurering av ett område som ligger mellan två områden med liknande miljöer och därmed bidrar till arters möjlighet att sprida sig i landskapet.

#### *Eller*

*+3 Investeringen syftar till att bevara eller restaurera kulturmiljöer.*

Exempel på åtgärder är restaurering av överloppsbyggnader, byggande av trädgårdsgårdar, röjning av kultur- och fornlämningsobjekt och kulturhistoriska utredningar.

*+2 poäng: Investeringen tillvaratar eller utvecklar traditionell och lokal kunskap*

Investeringen/åtgärden gynnar kulturhistoriskt viktiga traditioner och särdrag genom att den utförs med traditionella material och metoder.

*+1 poäng: Investeringen leder till ökad tillgänglighet*

Investering/åtgärder som omfattar utbildningsinsatser, och/eller framtagande av kunskapsunderlag för natur- eller kulturmiljöer. Det kan också handla om att dokumentera och/eller förmedla ett för platsen/bygden/regionen immateriellt kulturarv.

#### *Insatser i hembygdsgårdar:*

*+1 poäng: Hembygdsgården ingår i hembygdsförening*

Investeringen/åtgärden utförs i kulturhistorisk värdefull anläggning/byggnad som är knuten till en hembygdsförening i Kalmar län

*+1 poäng: Investeringen bidrar till att bevara, restaurera eller utveckla natur- eller kulturmiljöer*

Investeringen bidrar till att bevara eller restaurera kulturhistoriskt värdefulla miljöer. Exempel på åtgärder är restaurering av byggnader, gårds- och trädgårdsmiljöer

*+2 poäng: Investeringen tillvaratar eller utvecklar traditionell och lokal kunskap*

Investeringen/åtgärden gynnar kulturhistoriskt viktiga traditioner och särdrag. Investeringen utförs med för byggnaderna och anläggningen traditionella material och metoder.

*+1 poäng: Investeringen leder till ökad tillgänglighet*

Investering/åtgärder som ökar tillgängligheten till hembygdsföreningens anläggning utfört med metoder och material som är anpassade till anläggningens strukturer och utförande, eller genom åtgärder som inte har en fysisk påverkan på anläggningen. Poäng ges också för åtgärder som omfattar informationsinsatser som sker i samband med vårdinsatser eller som förmedlar platsens historia.

#### *5. Projektet har tydliga mål*

*3 poäng: Den som söker stöd har en relevant målbeskrivning där tydliga mål med investeringen finns angivna*

*5 poäng: Sökande som utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mål också har effektmål beskrivna*

De mål som finns formulerade för investeringen måste vara i linje med dess syfte, innehåll och upplägg. Kostnad, mål och innehåll (verksamhet) måste hänga ihop.

#### **9.5.6. Investeringar som inte prioriteras regionalt**

I Kalmar län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

#### **9.5.7. Stödnivå**

##### **Utveckling av natur- och kulturmiljöer**

Stöd ges till 100 procent av stödberättigande utgifter om offentliga aktörer är sökande. Om offentlig aktör är sökande ska minst 30 procent av stödet vara övrigt nationellt offentligt stöd.

Stöd ges till 50 procent av stödberättigande utgifter om sökanden är ett företag som äger fastigheten där insatsen görs.

Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter i övriga fall.

Om offentlig aktör är sökande ska minst 30 procent av stödet vara övrigt nationellt offentligt stöd. Om privat aktör är sökande ska minst 25 procent av stödet vara övrigt nationellt offentligt stöd. Om sökanden är ett företag som äger fastigheten där insatsen görs krävs inget övrigt nationellt offentligt stöd. Detta kan komma att ändras om inte föreslagna regelförändringar godkänns.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse<sup>17</sup> där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

---

<sup>17</sup> Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

När länsstyrelsens budget inom insatsområdet är slut kan avrop ifrån central pott göras om möjlighet finns. Bedöms det inte finnas möjligheter till återflöden av medel eller avrop centralt kommer Länsstyrelsen att avslå ansökningar på grund av medelsbrist.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 50 000 kronor i stödberättigande utgifter.

### **Utveckling av kulturhistoriska byggnader**

Stöd ges till 100 procent av stödberättigande utgifter om offentliga aktörer är sökande.

Stöd ges till 50 procent av stödberättigande utgifter om sökanden är ett företag som äger fastigheten där insatsen görs.

Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter i övriga fall.

När länsstyrelsens budget inom insatsområdet är slut kan avrop ifrån central pott göras om möjlighet finns. Bedöms det inte finnas möjligheter till återflöden av medel eller avrop centralt kommer Länsstyrelsen att avslå ansökningar på grund av medelsbrist

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse<sup>18</sup> där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 50 000 kronor i stödberättigande utgifter.

## **10. (Åtgärd 16) Samarbete**

Syftet med åtgärden är att stödja samarbeten inom områden där den gemensamma nyttan av ett samarbete är stor för samhället men där incitamentet för en enskild aktör är för litet för att kunna finansiera ett utvecklingsarbete. Samarbete är en viktig del i att stärka en hållbar utveckling över längre tid på en landsbygd som präglas av problem som är en följd av glesa strukturer. Landsbygden kan inte erbjuda samma stödjande förutsättningar till företag och befolkning som i mer tätbefolkade områden. Syftet är också att samarbeta transnationellt, inte minst i projekt enligt Europaparlamentets och rådets förordning<sup>19</sup> och Östersjöstrategin. Projekten ska genomföras som helt nya samarbetsprojekt eller genom att pågående projekt samordnas för att nå synergieffekter. Det finns också samarbetsprojekt som är kopplade till det europeiska innovationspartnerskapet, EIP.

---

<sup>18</sup> Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

<sup>19</sup> Artikel 89 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 1303/2013

Det krav på övrigt offentligt stöd som sedan tidigare finns för varje handläggande stödmyndighet att dra in, ska vara uppfyllt innan kravet på medfinansiering försvinner. Kravet om offentlig medfinansiering kommer inte att utökas när de nya pengarna tillkommer.

För Generella samarbetsinsatser för livsmedelsstrategin inom stöd till samarbeten för att skapa nya jobb (16.2/6a) finns det krav på att en offentlig organisation i vissa fall går in med pengar för att finansiera investeringen. Det kan exempelvis vara kommun, landsting, region eller länsstyrelse. Detta gäller dock inte för andra budgetposter inom detta insatsområde, men för dessa finns det inget krav på övrigt offentligt stöd. Det finns flera myndigheter som handlägger stöd inom samarbeten. Det är länsstyrelserna, Jordbruksverket, Sametinget, Skogsstyrelsen samt Tillväxtverket. Varje myndighet har sin egen handlingsplan. Detta kan komma att ändras om inte föreslagna regelförändringar godkänns.

#### 10.1. **Stöd till samarbeten för att skapa nya jobb**

*(Länsstyrelserna delåtgärder 16.2, 16.9 inom fokusområde 6.a)*

##### 10.1.1. **Övergripande prioriteringar**

- **Samarbete diversifiering nya jobb**

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta stöd är till för att utveckla produkter, metoder, processer och tekniker och sedan sprida resultatet. Stöden är till för samarbeten och pilotprojekt för att utveckla näringslivet utanför jordbrukssektorn. Det finns möjlighet för jordbruksföretag att genom samarbete leverera samhällsnytta och samtidigt ge möjligheter till inkomster och att bredda sin verksamhet. Syftet är att nya små företag startar, att företag utvecklas och att fler arbetstillfällen på landsbygden skapas (delåtgärd 16.2, 16.9 fokusområde 6a).

- **Regionala och lokala insatser för livsmedelsstrategin**

Samarbete och pilotprojekt för att stärka landsbygdens näringsliv och skapa tillväxt i hela livsmedelskedjan. Stöd kan beviljas till projekt som bidrar till att uppnå målen i livsmedelsstrategin om en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar. Medlen ska samtidigt bidra till samverkan mellan olika berörda aktörer på regional och lokal nivå, inklusive länsövergripande samverkan. Med berörda aktörer avses både offentliga och privata aktörer. Samverkan mellan länsstyrelser och aktörer med regionalt utvecklingsansvar ska särskilt uppmärksammas.

- **Generella samarbetsinsatser för livsmedelsstrategin**

Stöd kan beviljas till projekt som bidrar till att uppnå målen i livsmedelsstrategin om en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar. Stöd kan beviljas till samarbeten och pilotprojekt som bidrar till att stärka landsbygdens näringsliv, som projekt för hållbar mat, projekt för att utveckla förädlingsmetoder, nya produkter, arbetsprocesser och verktyg för att hitta nya marknadskanaler och nya marknader. Stöd kan beviljas till utveckling av produkter, processer och tekniker som syftar till att stärka

konkurrenskraften för de små företagen i livsmedelsbranschen samt till projekt som kan bidra till tillväxt i hela livsmedelskedjan och på så sätt skapa fler arbetstillfällen

## 10.1.2. **Regionala prioriteringar med kort bakgrund**

### 10.1.1.1. ***Samarbete diversifiering nya jobb***

Näringslivet i Kalmar län är diversifierat och småskaligt med en stor majoritet av små företag som har färre än tio anställda. Näringslivsstrukturen med många små företag som drivs av entreprenörer med stark koppling till bygden är en styrka för länet. Jordbruket och därtill kopplad råvaruförädling utgör en stor andel av näringslivet i Kalmar län och en stor del av befolkningen är direkt eller indirekt sysselsatt inom de gröna näringarna. För att öka konkurrenskraften och skapa fler jobb på landsbygden behöver dock länets företag generellt utvecklas.

Mot bakgrund av detta prioritera Kalmar län samarbeten inom bland annat livsmedelskedjan för att stärka, utveckla och skapa sysselsättning för jordbruksföretag genom diversifiering, samarbete inom förädling, restaurang, handel upplevelse projekt som främjar samverkan och utvecklar upplevelsenäring, landsbygdsturism, kopplingen stad och land och som utvecklar nya produkter och processer.

### 10.1.1.2. **Generella samarbetsinsatser för livsmedelsstrategin**

Stöd kan beviljas till projekt som bidrar till att uppnå målen i livsmedelsstrategin om en konkurrenskraftig livsmedelskedja. Stöd kan beviljas till samarbeten och pilotprojekt som bidrar till att stärka landsbygdens näringsliv, som projekt för hållbar mat, projekt för att utveckla förädlingsmetoder, nya produkter, arbetsprocesser eller verktyg för ökad samverkan och utveckling eller projekt för att hitta nya marknadskanaler och nya marknader. Stöd kan beviljas till utveckling av produkter, processer och tekniker med koppling till att stärka konkurrenskraften för de små företagen i livsmedelsbranschen.

### 10.1.1.3. **Regionala och lokala insatser för livsmedelsstrategin**

Stöd kan beviljas till samarbeten och pilotprojekt som bidrar till att stärka landsbygdens näringsliv, projekt för hållbar mat, projekt för att utveckla förädlingsmetoder, nya produkter, arbetsprocesser och verktyg för att hitta nya marknadskanaler och nya marknader. Stöd kan beviljas till utveckling av produkter, processer och tekniker som syftar till att stärka konkurrenskraften för de små företagen i livsmedelsbranschen samt till projekt som kan bidra till tillväxt i hela livsmedelskedjan och på så sätt skapa fler arbetstillfällen. Länsstyrelsen Kalmar prioriterar projekt som förstärker den länets livsmedelsstrategi.

## 10.1.3. **Beslutsomgångar och urval av ansökningar**

Länsstyrelsen kommer i samarbete med andra aktörer att genomföra egna projekt kopplade till länets livsmedelsstrategi, och eventuellt kommer även utlysningar att

tillämpas. Information kommer då att läggas ut på länsstyrelsens hemsida [www.lansstyrelsen.se/kalmar](http://www.lansstyrelsen.se/kalmar)

För att en ansökan ska kunna beviljas stöd måste den erhålla minst 200 poäng i de nationella urvalskriterierna

#### **Samarbete diversifiering nya jobb etc.**

Projekt kopplade till länets livsmedelsstrategin kommer att genomföras i egen regi. Eventuella utlysningar kopplade till länets livsmedelsstrategi kan komma att genomföras.

#### **Generella samarbetsinsatser för livsmedelsstrategin**

Projekt kopplade till länets livsmedelsstrategin kommer att genomföras i egen regi. Eventuella utlysningar kopplade till länets livsmedelsstrategi kan komma att genomföras.

#### **Regionala och lokala insatser för livsmedelsstrategin**

Projekt kopplade till länets livsmedelsstrategin kommer att genomföras i egen regi. Eventuella utlysningar kopplade till länets livsmedelsstrategi kan komma att genomföras.

#### **10.1.4. Urvalskriterier**

(Delåtgärderna 16.2, 16.9, fokusområde 6a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

#### **Nationella urvalskriterier**

<b>Urvalskriterier</b>	<b>Poängsättning</b>	<b>Viktning</b>
1. Projektet har en bra sammansättning	+2 poäng: Minst en av aktörerna är inte en offentlig aktör +1 poäng: I samarbetsprojektet ingår fler än 2 aktörer +1 poäng: Samarbete inom transnationella projekt +1 poäng: Samarbetsprojektet kommer att etablera nya former av samarbeten +1 poäng: Projektets deltagare har relevant kunskap och erfarenhet	30
2. Projektet uppfyller identifierade behov	2 poäng: Ansökan är förenlig med det identifierade behovet i utlysningen 1 poäng: Ett behov av projektet är beskrivet och behovsanalysen i ansökan är tillfredställande + 1 poäng: Projektet utvecklar ny teknik eller nya metoder +1 poäng: Stor ekonomisk nytta för målgruppen eller näringen + 1 poäng: Projektet bidrar till att uppfylla miljö- och klimatmål	40

3. Projektet skapar nytta genom resultatspridning	1 poäng: Projektets resultat når endast en begränsad del av målgruppen 2 poäng: Projektets resultat når en större del av målgruppen 3 poäng: Projektets resultat når endast en begränsad del av målgruppen men är av stor betydelse för den gruppen, gruppen utgör en del i ett större projekt eller är en kanal till en större målgrupp 4 poäng: Projektets resultat sprids till en stor del av målgruppen via flera kanaler +1 poäng: Metoden att föra ut budskapet är innovativ	20
4. Projektet har tydliga mål	1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp 3 poäng: En relevant målbeskrivning finns med tydliga mål som går att följa upp + 2 poäng: Förväntad effekt av projektet på lång sikt finns beskrivet	10
<b>Summa viktning</b>		100

### Regionala urvalskriterier

Det finns inte några regionala urvalskriterier.

#### 10.1.2. Bedömningsgrunder

##### 1. Projektet har en bra sammansättning

+2 poäng *Minst en av aktörerna är inte en offentlig aktör*

+1 poäng: *I samarbetsprojektet ingår fler än 2 aktörer*

+1 poäng: *Samarbete inom transnationella projekt*

+1 poäng: *Samarbetsprojektet kommer att etablera nya former av samarbeten*

+1 poäng: *Projektets deltagare har relevant kunskap och erfarenhet*

Projekt som skapar synergieffekter med fler aktörer ska prioriteras. Att olika typer av aktörer, det vill säga en blandning av offentliga och övriga aktörer, medverkar i projektet är också positivt.

Ett poäng ges till transnationella projekt eftersom att samarbeten mellan länder är viktigt för kunskapsutbyte och spridning.

Samarbetsprojekt som bidrar till att nya former av samarbeten bildas prioriteras. Att projekt utförs på ett innovativt sätt ges därför poäng.

Ett poäng ges till projekt där deltagarna har relevant kunskap och erfarenhet.

##### 2. Det finns ett identifierat behov av projektet

2 poäng: *Ansökan är förenlig med det identifierade behovet i utlysningen*

1 poäng: *Ett behov av projektet är beskrivet och behovsanalysen i ansökan är tillfredsställande.*

*+1 poäng: Projektet utvecklar ny teknik eller nya metoder*

*+1 poäng: Stor ekonomisk nytta för målgruppen eller näringen*

*+1 poäng: Projektet bidrar till att uppfylla miljö- och klimatmål*

Två poäng ges utifrån hur väl projektet bedöms uppfylla de behov som identifierats i utlysningen.

Ett poäng ges utifrån behovet av det som projektet förväntas leverera samt hur väl behovet är analyserat, beskrivet och motiverat i ansökan samt vilken kompetens som finns för att genomföra projektet. Det ska finnas en kort redogörelse för vad som är gjort inom området och hur utvecklingen ser ut. För att få poäng krävs det också att behovet tydligt kopplar till syftet som framgår i handlingsplanen.

En poäng ges om projektet utvecklar ny teknik eller nya metoder.

Projekt som förväntas bidra till stärkt lönsamhet och bättre konkurrenskraft ges en poäng.

Projekt som bedöms bidra till miljö- och klimatmål ges en poäng.

### 3. Projektet skapar nytta genom resultatspridning

*1 poäng: Projektets resultat når endast en begränsad del av målgruppen*

*2 poäng: Projektets resultat når en större del av målgruppen*

*3 poäng: Projektets resultat når endast en begränsad del av målgruppen men är av stor betydelse för den gruppen, gruppen utgör en del i ett större projekt eller är en kanal till en större målgrupp*

*4 poäng: Projektets resultat sprids till en stor del av målgruppen via flera kanaler*

*+1 poäng: Metoden att föra ut budskapet är innovativ*

Det är viktigt att resultat från projekt sprids och att goda resultat tillämpas på ett bra sätt. Därför prioriteras projekt som förväntas nå stora delar av en relevant målgrupp. Det ska framgå i ansökan hur resultatet ska spridas.

Bedömning görs utifrån hur stor målgrupp som nås av resultaten och vilka (hur många olika) kanaler som använts. Resultatspridning som sker på ett nytt innovativt sätt prioriteras.

Målgruppen är den totala grupp företagare eller personer som är berörda av eller kan förväntas kunna dra nytta av de resultat som tas fram och förmedlas i projektet. I vissa projekt kan det sannolikt vara av värde att målgruppen definieras men det bör inte i detta sammanhang vara möjligt att erhålla höga poäng genom att definiera en snäv målgrupp inom vilken det är lätt att nå hög måluppfyllelse. Poäng baseras på hur målgruppen är formulerad eller utformad.



#### 4. Projektet har tydliga mål

*1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp*

*3 poäng: En relevant målbeskrivning finns med tydliga mål som går att följa upp*

*+2 poäng: Förväntad effekt av projektet på lång sikt finns beskrivet*

De mål som finns formulerade för projektet måste vara i linje med projektets syfte, innehåll och upplägg.

#### 10.1.5. Stödnivå

##### **Inom delåtgärd 16.2 fokusområde 6a gäller följande:**

Om sökande är offentlig aktör ges 100 procent av stödberättigade utgifter. Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter i övriga fall.

##### **Det här gäller för delåtgärd 16.9 inom fokusområde 6a.**

Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter.

##### **Det här gäller för samtliga projekt inom delåtgärderna 16.2 och 16.9 inom fokusområde 6a.**

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter. Undantaget är stöd till enbart transnationellt samarbete, där stöd inte kan ges till ansökningar om stöd med mindre än 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse<sup>20</sup> där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

##### **Generella samarbetsinsatser för livsmedelsstrategin**

Om offentlig aktör är sökande ska minst 30 procent av stödet vara övrigt nationellt offentligt stöd. Om privat aktör är sökande ska minst 30 procent av stödet vara övrigt nationellt offentligt stöd.

##### **Schabloner och indirekta kostnader**

- mat i form av lunch och middag, ersätts med 90 kronor exklusive moms per måltid
- årsarbetstid enligt kommissionen på 1 720 timmar

---

<sup>20</sup> Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

- milersättning för resor, 30 kronor per mil
- traktamente enligt Skatteverkets riktlinje
- eget arbete, 220 kronor per redovisad timme.

Som eget arbete räknas arbete som utförs av stödmottagare som bedriver verksamhet som enskild firma, handelsbolag och kommanditbolag. I de fall ett handelsbolag eller kommanditbolag är stödmottagare är också arbete som utförs av andra delägare eget arbete. Arbete som utförs av stödmottagare som är privatpersoner, enskilda firmor och delägare i handelsbolag och kommanditbolag betraktas som "eget arbete" då dessa inte kan få lön för sitt arbete. Endast "eget arbete" som utförs av personer som är 16 år eller äldre är stödberättigande.

Schabloner används inom utlysning och även för uppdrag inom egen regi.

Stöd lämnas till indirekta kostnader utifrån ett medeltal av de indirekta kostnaderna för de senaste tre boksluten. I de fall tre bokslut inte finns kan motsvarande utgifter tas upp som övriga utgifter, men då måste utgifterna fördelas till projektet i förhållande till annan verksamhet.

## 10.2. **Stöd till samarbeten mellan aktörer inom jordbruk samt inom livsmedelskedjan** *(delåtgärder 16.4 inom fokusområde 3.a)*

### 10.2.1. **Övergripande prioriteringar**

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Syftet med stödet är att genom samarbete korta kedjan mellan jordbruks-, trädgårds- och rennäringsföretag och konsument och att också kunna sälja fler livsmedelsprodukter på den lokala marknaden (delåtgärd 16.4 fokusområde 3a).

### 10.2.2. **Regionala prioriteringar med kort bakgrund**

De gröna näringarna och livsmedelskedjan är viktiga för Kalmar län. I syfte att bidra till en positiv utveckling av branschen har en regional livsmedelsstrategi för perioden 2016-2025 tagits fram i länet. Livsmedelsstrategin lyfter fram ett antal prioriterade åtgärder och är väl förankrad i länet.

I Kalmar län kommer samarbetsprojekt som är kopplade till den regionala livsmedelsstrategin att prioriteras. Prioriteringarna förtydligas i de särskilda utlysningar som kommer att genomföras under programperioden.

### 10.2.3. **Beslutsomgångar och urval av ansökningar**

Länsstyrelsen kommer i samarbete med andra aktörer att genomföra egna projekt kopplade till länets livsmedelsstrategi, och eventuellt kommer även utlysningar att

tillämpas. Information kommer då att läggas ut på länsstyrelsens hemsida [www.lansstyrelsen.se/kalmar](http://www.lansstyrelsen.se/kalmar)

Ansökningar som uppfyller grundkraven för åtgärden bedöms och poängsätts utifrån urvalskriterier. Ansökningar som får mindre än 200 poäng avslås, även innan ansökningstiden för utlysningen har gått ut. Övriga ansökningar rangordnas och beviljas stöd enligt rangordning, så långt budget för aktuell utlysning räcker.

#### 10.2.4. Urvalskriterier

(Delåtgärden 16.4, fokusområde 3a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

#### Nationella urvalskriterier

Urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Projektet har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet	1 poäng: 3-5 jordbruksföretag ingår i samarbetet 2 poäng: 6-10 jordbruksföretag ingår i samarbetet 3 poäng: fler än 10 jordbruksföretag ingår i samarbetet +1 poäng: Samarbete inom transnationella projekt +1 poäng: Samarbetsprojektet kommer att etablera nya former av samarbeten +1 poäng: Det finns lämplig kompetens i projektet	30
2. Projektet uppfyller identifierade behov	1 poäng: Projektet bidrar till att främja primärproducenternas möjligheter att utvecklas inom livsmedelskedjan 3 poäng: Projektet bidrar i hög grad till att främja primärproducenternas möjligheter att utvecklas inom livsmedelskedjan 5 poäng: Projektet bidrar i mycket hög grad till att främja primärproducenternas möjligheter att utvecklas inom livsmedelskedjan	40
3. Det finns en tydlig och relevant målgrupp för projektet	+1 poäng: Resultaten kommer att spridas till relevant målgrupp +2 poäng: Stor ekonomisk nytta för målgrupp eller näring +1 poäng: Projektet bidrar till att uppfylla miljö- och klimatmål +1 poäng: Projektet bidrar både till ekonomisk nytta och till miljö- och klimatmål	20
4. Projektet har tydliga mål	1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp 3 poäng: En relevant målbeskrivning finns med tydliga mål som går att följa upp + 2 poäng: Förväntad effekt av projektet på lång sikt finns beskrivet	10

#### Regionala urvalskriterier

Det finns inte några regionala urvalskriterier.

#### 10.1.3. Bedömningsgrunder

##### 1. Projektet har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet

*1 poäng: 3-5 jordbruksföretag ingår i samarbetet*

*2 poäng: 6-10 jordbruksföretag ingår i samarbetet*

*3 poäng: fler än 10 jordbruksföretag ingår i samarbetet*

*+1 poäng: Samarbete inom transnationella projekt*

*+1 poäng: Samarbetsprojektet kommer att etablera nya former av samarbeten*

*+1 poäng: Det finns lämplig kompetens i projektet*

Projekt som innehåller fler jordbruksföretag kommer att prioriteras.

Ett poäng ges till transnationella projekt eftersom att samarbeten mellan länder är viktigt för kunskapsutbyte.

Samarbetsprojekt som bidrar till att nya former av samarbeten bildas prioriteras. Att projekt utförs på ett innovativt sätt ges därför poäng.

Poäng ges till de projekt som har en lämplig kompetens för området. Projektet ska kunna visa att det finns en samlad kompetens. Antingen har de deltagande aktörerna själva denna kompetens utifrån erfarenhet och utbildning eller så finns kompetensen i projektet på annat sätt, exempelvis köpt.

## 2. Det finns ett identifierat behov av projektet

*1 poäng: Projektet bidrar till att främja primärproducenternas möjligheter att utvecklas inom livsmedelskedjan*

*3 poäng: Projektet bidrar i hög grad till att främja primärproducenternas möjligheter att utvecklas inom livsmedelskedjan*

*5 poäng: Projektet bidrar i mycket hög grad till att främja primärproducenternas möjligheter att utvecklas inom livsmedelskedjan*

Poäng ges till de projekt som förväntas främja primärproducenternas konkurrenskraft genom att bättre integrera dem i livsmedelskedjan. Projekten bedöms utifrån hur väl projektet väntas kunna bidra till att utveckla organisationen av livsmedelskedjan och förbättra primärproducenternas situation. Det kan till exempel handla om att skapa mervärde för jordbruksprodukter, kvalitetssystem eller om projekt som främjar försäljning på lokala marknader. För att få poäng i urvalskriteriet krävs en beskrivning som tydligt kopplar till syftet med stödet och till prioriteringarna i den regionala handlingsplanen.

## 3. Det finns ett tydlig och relevant målgrupp för projektet

+1 poäng: Resultaten kommer att spridas till relevant målgrupp

+2 poäng: Stor ekonomisk nytta för målgrupp eller näring

+1 poäng: Projektet bidrar till att uppfylla miljö- och klimatmål

+1 poäng: Projektet bidrar både till ekonomisk nytta och till miljö- och klimatmål

Det är viktigt att resultat tillämpas på ett bra sätt. Därför prioriteras projekt som förväntas nå stora delar av en relevant målgrupp.

Projekt som förväntas bidra till stärkt lönsamhet och bättre konkurrenskraft till deltagande företag eller bransch ges två poäng. Projekt som bedöms bidra till miljö- och klimatmål prioriteras ges en poäng. Om ett projekt bidrar till både ekonomisk nytta och till att uppfylla miljö- och klimatmål ges ytterligare en poäng.

#### 4. Projektet har tydliga mål

1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp

3 poäng: En relevant målbeskrivning finns med tydliga mål som går att följa upp

+2 poäng: Förväntad effekt av projektet på lång sikt finns beskrivet

De mål som finns formulerade för projektet måste vara i linje med projektets syfte, innehåll och upplägg.

#### 10.2.5. Stödnivå

Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter. Undantaget är stöd till enbart transnationellt samarbete, där stöd inte kan ges till ansökningar om stöd med mindre än 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt EU:s förordning<sup>21</sup> om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

---

<sup>21</sup> (EU) nr 1407/2013

**Schabloner och indirekta kostnader**

- mat i form av lunch och middag, ersätts med 90 kronor exklusive moms per måltid
- årsarbetstid enligt kommissionen på 1 720 timmar
- milersättning för resor, 30 kronor per mil
- traktamente enligt Skatteverkets riktlinje
- eget arbete, 220 kronor per redovisad timme.

Som eget arbete räknas arbete som utförs av stödmottagare som bedriver verksamhet som enskild firma, handelsbolag och kommanditbolag. I de fall ett handelsbolag eller kommanditbolag är stödmottagare är också arbete som utförs av andra delägare eget arbete. Arbete som utförs av stödmottagare som är privatpersoner, enskilda firmor och delägare i handelsbolag och kommanditbolag betraktas som "eget arbete" då dessa inte kan få lön för sitt arbete. Endast "eget arbete" som utförs av personer som är 16 år eller äldre är stödberättigande.

Schabloner används inom utlysning och även för uppdrag inom egen regi.

Stöd lämnas till indirekta kostnader utifrån ett medeltal av de indirekta kostnaderna för de senaste tre boksluten. I de fall tre bokslut inte finns kan motsvarande utgifter tas upp som övriga utgifter, men då måste utgifterna fördelas till projektet i förhållande till annan verksamhet.

## **11. Kommunikation**

För att rätt information ska nå målgruppen behöver kommunikationen ske på ett strukturerat sätt. Mycket av kommunikationen står jordbruksverket för, men i det här avsnittet framgår hur Länsstyrelsen ska arbeta med information och kommunikation om landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet.

För att säkerställa att jämställdhetsperspektivet integreras i arbetet med kommunikation och information kommer Länsstyrelsen i Kalmar län att använda Sveriges Kommuner och Landstings checklista för jämställd kommunikation och genusmedveten bildkommunikation i arbetet med Landsbygdsprogrammet och Havs- och fiskeriprogrammet.

### **11.1. Kommunikationsplan**

#### **11.1.1. Kommunikationsmål**

Målet för länets kommunikation av programmen är att potentiella stödmottagare ska känna till stödmöjligheterna och hur programmen fungerar. Ett annat mål är att de sökande ska känna till de regionala prioriteringarna och villkoren för att minska risken för ofullständiga ansökningar eller ansökningar som inte ryms inom programmen.

#### **11.1.2. Målgrupper och prioriterade målgrupper**

Landsbygdsprogrammets huvudsakliga målgrupper är lantbrukare, landsbygdsföretagare och andra aktörer på landsbygden. Havs- och fiskeriprogrammets huvudsakliga målgrupper är yrkesfiskare, vattenbruksföretagare, företrädare för beredningsindustrin samt producentorganisationer.

Bland dessa målgrupper finns undergrupper som under tidigare programperiod haft ett lite lägre deltagande i programmen eller av olika anledningar är underrepresenterade som stödmottagare. Det gäller exempelvis företagare som är kvinnor, personer med utländsk bakgrund och unga i allmänhet. Dessa grupper anses som prioriterade när det gäller information.

#### **11.1.3. Budskap**

Budskapen vara tydliga och tala om vad mottagaren ska göra, hur mottagaren påverkas och vilka möjligheter som finns för mottagaren. Informationen ska vara lättillgänglig och anpassad för målgruppen utifrån målgruppens förkunskaper och behov av information. Bilder som används i informationen ska förmedla att landsbygdsprogrammet respektive havs- och fiskeriprogrammet erbjuder möjligheter för alla människor.

#### **11.1.4. Kanaler för kommunikation**

Olika kanaler kommer att användas beroende på målgrupp och informationsinsats. Ofta behöver flera kanaler användas samtidigt.

### **Webben**

En mycket stor del av målgruppen använder webben som förstahandsval för att hitta information. Därför kommer webben vara en av de huvudsakliga kanalerna för kommunikation. På webbplatsen ska det vara lätt att hitta aktuell information om stödmöjligheter, och den ska vara tydlig och uppdaterad. Här länkas också till e-ansökan samt andra relevanta webbplatser. På webbplatsen kommer också exempelvis goda exempel att presenteras. Webben används också av Länsstyrelsens växel och reception, vilket ytterligare förstärker behovet av tydlig och korrekt information som är lätt att hitta.

### **Länsstyrelsens växel och reception**

Länsstyrelsens växel och reception utgör ytterligare en viktig kanal för kommunikation. Många sökande väljer att ringa växeln i sin första kontakt med Länsstyrelsen, och det är därför viktigt att kunden kan få relevant information och bli hänvisad rätt på en gång.

### **Länsstyrelsens intranät**

Det är också viktigt att kommunicera programmets möjligheter och aktuella aktiviteter internt inom Länsstyrelsen. Detta sker lämpligen genom information på intranätet.

### **Elektroniskt nyhetsbrev**

Länsstyrelsens avdelning för utveckling och landsbygd ger ut ett digitalt nyhetsbrev, Fokus Landsbygd, tio gånger per år. Det är en naturlig informationskanal där lantbrukare och andra aktörer på landsbygden nås.

### **Mötesplatser/informationsträffar**

För jordbrukssektorn i länet finns etablerade former informationsspridning genom främst informationsträffar. Denna kommunikationsmöjlighet behöver utvecklas även för övriga branscher. Kontakten och informationsutbytet med kommunernas näringslivs- och landsbygdsutvecklare ska utvecklas och användas för information om programmets möjligheter.

### **Media**

I vissa av programmets faser är det lämpligt att t.ex. gå ut med pressmeddelanden för att nå ut brett med information om programmets möjligheter, men också uppnådda resultat.

#### **11.1.5. Löpande aktivitetsplanering**

Den löpande aktivitetsplaneringen hanteras separat, utanför själva handlingsplanen.

#### **11.1.6. Samarbeten**

Stödmottagare är den huvudsakliga målgruppen, men för att nå den behöver ibland andra aktörer involveras. För att öka landsbygdsprogrammets och havs- och fiskeriprogrammets effekt behöver Länsstyrelsen samverka med de aktörer som ansvarar för andra program, fonder och strategier som rör landsbygden. Det kan vara aktuellt att dela informationskanaler och samordna budskap och informationsinsatser för att skapa en effektivare informationsspridning. Vissa grupper är lättare att nå om informationen kommer från en



aktör som redan är känd. Länspartnerskapet är delaktigt i alla genomförandets faser och har även viktig roll när det gäller kommunikation. Deltagarna i länspartnerskapet sprider information om landsbygdsprogrammets och havs- och fiskeriprogrammets möjligheter till sina respektive nätverk. Det är också viktigt att Länsstyrelsen uppmärksammar exempelvis Regeringskansliet och Jordbruksverket på de behov och förutsättningar som finns i Kalmar län och som förändras under programtiden.

#### **11.1.7. Uppföljning och utvärdering**

Arbetet med kommunikationsplanen kommer att pågå under hela programperioden. Vid behov kan strategier och aktiviteter komma att förändras. Den separata aktivitetsplanen kommer att ses över och kompletteras regelbundet. Länsstyrelsen kan exempelvis följa upp resultatet av kommunikationsinsatser genom att ta reda på vilka målgrupper som söker stöd utifrån inkomna stödansökningar, analysera besöksstatistiken på webbplatsen och ta reda på vilka grupper som hör av sig med frågor genom kontakt med växeln. Uppföljning och utvärdering hanteras i den separata aktivitetsplanen.

## 12. Arbete med andra mål och lokal utveckling

För samtliga delar av Landsbygdsprogrammet finns kopplingar till andra mål. De mest allmängiltiga som är relevanta för alla insatsområden är miljömålen och de politiska nationella jämställdhetsmålen. Länsstyrelsen ska enligt länsstyrelseinstruktionen integrera jämställdhetsperspektivet i all verksamhet, så även i arbetet med Landsbygdsprogrammet.

### 12.1. Synergier med fonder och planer som ska bidra till samma mål

I Kalmar län finns ett partnerskap som är gemensamt för samtliga aktuella fonder, vilket innebär goda möjligheter till samordning. Genom Länspartnerskapet blir det tydligt hur de i partnerskapet ingående aktörerna tillämpar länets regionala utvecklingsstrategi och andra strategidokument. Länspartnerskapet har en central roll vad gäller förankring, prioritering och genomförande av samtliga aktuella EU-fonder, och har därigenom även en påverkande och granskande funktion. Det nära och aktiva samarbetet inom länspartnerskapet säkerställer att kunskap om respektive fond upprätthålls genom löpande erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling.

Styrgruppen för Länspartnerskapet har beslutat utveckla flerfondssamarbete inom flertalet relevanta områden. Dessa är för närvarande (fler kan tillkomma):

- Kompetensutveckling
- Företagsutveckling
- Bioenergi
- Infrastruktur (bredband)
- Service
- Turism

Flerfondslösning kan innebära att stödmottagaren samtidigt söker medel ur Landsbygdsprogrammet, Regionala fonden och även Socialfonden. Utåt sett ser projektet ut som ett enda för externa men bakom kulisserna sker en uppdelning i insatser och redovisning. Poängen med flerfondslösning är ett (eller flera) optimalt projekt med mera ekonomiska muskler och tillväxtkraft. Arbetet med flerfondslösningar förutsätter djup kompetens om de olika fondernas redovisning och program för att inte orsaka dubbelfinansiering eller kostnader som inte visar sig vara stödberättigande och ställer ytterligare krav på samordning på en mer detaljerad nivå än det som hittills skett inom Länspartnerskapet. Därför är särskilda berednings- och avstämningsmöten inom det arbetet planerade varje månad.

### 12.2. Arbete med lokal utveckling

Kalmar län är mycket väl utvecklat vad gäller instrumentet Lokala utvecklingsplaner, ett verktyg för lokal samverkan som Hela Sverige ska Leva tagit fram. I dagsläget finns nära 180 lokala utvecklingsgrupper i Kalmar län. Det är en utpräglad styrka då en målbild och

arbetsätt är fastställt i en utvecklingsplan och där en geografi och deltagarstyrka är definierad. Exempel på en lokal utvecklingsplan är att öka service genom en servicepunkt, att bygga bredband/verka för utbyggd infrastruktur. En lokal utvecklingsplan är ofta en grund för ansökan till ett projekt i Landsbygdsprogrammet m.fl. EU-program.

Länspartnerskapet kommer fr.o.m. maj månad 2015 att uppdateras genom ett utvecklat strategiskt deltagande med nya deltagare. På handläggarnivå kommer detta att kompletteras med nya länsgemensamma arbetsgrupper. En arbetsgrupp kommer fokusera på företagsstöd utifrån t e x företagsstöden inom LLU och övriga företagsstöd i länet. En arbetsgrupp kommer att utgå från/delta i Regionförbundets projektmöten där en gemensam beredningsgrupp sammanträder vid ett tillfälle varje månad och där samtliga fonder med fokus projektstöd synkroniseras i handläggningen. Allt för att rätt fond används vid rätt utvecklingstillfälle.

För att få in de ansökningar som är strategiska för länet kommer arbete med en regional partnerskapsöverenskommelse inom Länspartnerskapet utifrån ovanstående samarbetsområden i flerfondssamverkan att påbörjas under 2015. Detta arbetsätt bedömer vi strategiskt kommer att främja tillväxt, ökad attraktionskraft och fler/nya arbetstillfällen i Kalmar län i och med att den regionala partnerskapsöverenskommelsen blir en tydlig rekommendation till tillväxtprojekt för aktörer i länet som söker olika utvecklingsinsatser med EU-finansiering. I en partnerskapsöverenskommelse kan exempelvis konstateras att länet behöver en satsning på unga, samordning av bredbandsstöd, innovationsarbete eller utveckling av nya lärandeformer i arbetslivet.

I september 2015 kommer landets första regionala livsmedelsstrategi vara klar. Strategin kommer att vara vägledande för länets livsmedelsproduktion ”från jord till bord” och utgå från Länspartnerskapet.

### **13. Revidering av handlingsplan**

**Syftet är att beskriva hur handlingsplanen ska följas upp och revideras.**

Handlingsplanen kan komma att behöva revideras utifrån nationella eller regionala behov. Det kan bero på att mål uppnås eller att behov och prioriteringar förändras. En revidering kan initieras av exempelvis Länsstyrelsen eller partnerskapet eller av Jordbruksverket på grund av förändringar i lagstiftning eller liknande. Länsstyrelsen har ansvaret för att handlingsplanen revideras, men förändringar ska alltid ske efter samråd med partnerskapet.

Eventuella justeringar av handlingsplanen görs som regel inför varje årsskifte. Länsstyrelsen tar fram förslag på justeringar av handlingsplanen efter samråd med partnerskapet. Länsstyrelsen lämnar in förslaget på ny handlingsplan till Jordbruksverket. Därefter lämnas förändringarna i urvalskriterierna till övervakningskommittén för yttrande. Jordbruksverket godkänner den reviderade handlingsplanen som kan börja gälla den 1 januari.

Den aktuella versionen av handlingsplanen kommer att finnas på länsstyrelsens webbplats, <http://www.lansstyrelsen.se/kalmar/sv/lantbruk-och-landsbygd/landsbygdsutveckling/landsbygdsprogram>

## 14. Bilagor

14.1. Bilaga 1: SWOT-analys och identifiering av regionala behov

# Regional SWOT-analys inför Landsbygdsprogrammet 2014-2020 Kalmar län



Länsstyrelsen  
Kalmar län

## Inledning

- **Länsstyrelsens uppdrag**

Regeringen uppdrar åt samtliga länsstyrelser att utarbeta en analys av sina läns starka och svaga sidor, möjligheter och hot (SWOT-analys). SWOT-analysen ska redogöra för vilka regionala behov som bör tillgodoses genom de kommande landsbygds- och de kommande fiskeriprogrammen. Analysen ska i ett senare skede kunna användas som en utgångspunkt för att utforma regionala strategier för landsbygdsprogrammet. SWOT-analysen ska bidra till ett fokuserat regionalt genomförande av programmet. I arbetet ska länsstyrelserna beakta de regionala utvecklingsstrategierna och utvecklingsprogrammen (RUS/RUP) samt andra relevanta strategiska dokument, såsom landskapsstrategier och strategier för jämställdhet.

Länsstyrelserna ska också sörja för att det skapas ett partnerskap för det regionala genomförandet av landsbygdsprogrammet. Partnerskapet ska bestå av representanter från näringslivet, ideella och offentliga organisationer samt aktörer som har ansvar för att samordna tillväxtarbetet i respektive län och aktörer med ansvar för regional- och socialfondsprogrammen. Partnerskapet ska delta i utarbetandet av SWOT-analyserna. Hur partnerskapet deltagit i framtagandet av SWOT-analyserna ska framgå av redovisningen.

SWOT-analyserna ska redovisas till Regeringskansliet (Landsbygdsdepartementet) i den del som avser landsbygdsprogrammet senast den 15 oktober.

- **Uppdragets genomförande och partnerskapets deltagande**

Det regionala partnerskapet, kallat Länspartnerskapet, som sedan innevarande programperiod 2007-2013 utgör kärnan i arbetet med den regionala utvecklingsstrategin (RUS) och med Landsbygdsprogrammet har utvecklats till ett gemensamt partnerskap för utvecklingsarbete i länet. Detta gäller främst de processer och utvecklingsprogram som sker inom ramen för regionala utvecklingsprogram, strukturfondsprogram, interregprogram och landsbygdsprogram. Partnerskapets roll är central vad gäller förankring, prioritering, information och genomförande. Därigenom har Länspartnerskapet en påverkande och granskande roll.

Arbetet med SWOT-analysen inleddes med en intern workshop på Länsstyrelsens Landsbyggdavdelning. Därefter bjöds ett större antal aktörer in till en extern workshop. Bland de inbjudna fanns, förutom Länspartnerskapet, länets kommuner, myndigheter, lokala och regionala intresseföreningar och näringslivsorganisationer. Av omkring 100 inbjudna deltog 65 personer. Dagen inleddes med en lägesbeskrivning om innevarande programperiod och information om den kommande. Därefter delades deltagarna in i mindre grupper för att diskutera länets styrkor, svagheter, möjligheter och hot utifrån ett landsbygdsperspektiv. Efter arbetet med att sammanställa, beskriva och belägga det som framkom vid dessa diskussioner har ett utkast skickats till deltagarna för att få in ytterligare tankar och synpunkter.

- **Disposition**

SWOT-analysen i punktform som följer är indelad efter de sex prioriteringarna för landsbygdsutveckling som landsbygdsprogrammet ska arbeta med. Prioriteringarna som fastställts av EU är:

1. Kunskapsöverföring och innovation
2. Öka konkurrenskraften och förbättra jordbruksföretagens möjligheter att överleva
3. Främja organisationen av livsmedelskedjan och riskhanteringen
4. Återställa, bevara och främja ekosystem
5. Främja resurseffektivitet och stödja övergången till en koldioxidsnål och klimattålig ekonomi
6. Främja social inkludering genom fattigdomsbekämpning och ekonomisk utveckling

Därefter följer en beskrivande del som är indelad i de fyra områdena Landskap & Miljö, Infrastruktur & Service, Näringsliv samt Arbetsmarknad & Befolkning. Den indelningen har ingen direkt koppling till unionsprioriteringarna, utan har valts för att täcka in de ämnesområden som lyfts fram i arbetet med SWOT-analysen.

#### 1. Kunskapsöverföring och innovation

• Styrkor	• Svagheter
-----------	-------------

<ul style="list-style-type: none"><li>• Kompetens bland befolkningen – stort yrkeskunnande och uppfinningsriktighet, duktiga företagare med vilja att utveckla</li><li>• Linnéuniversitetet – goda möjligheter till utbildning och forskning</li><li>• God kompetens och etablerad organisation för rådgivning och kunskapspridning</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Generellt låg innovationsgrad i länets näringsliv - Låg andel kunskapsintensiva företag</li><li>• Relativt låg utbildningsnivå och viss brist på kompetent arbetskraft</li></ul>
<ul style="list-style-type: none"><li>• <b>Möjligheter</b></li><li>• Öka kunskapen om länets resurser – livsmedelsproduktion, odlingslandskapet, skogen, besöksnäringen, tillverkningsindustrin</li><li>• Förbättra stödet till att utveckla innovationer och tillvarata idéer – särskilt fokus på unga och utrikesfödda</li><li>• Stärka kopplingen mellan forskning och näringsliv</li><li>• Omställningen till ett mer hållbart samhälle kräver innovationer som innebär möjligheter till nya varor och tjänster</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• <b>Hot</b></li><li>• Låg utbildningsnivå</li><li>• Svag koppling mellan näring och forskning</li><li>• Minskande intresse för utbildningar inom de gröna näringarna – både grundutbildning och kompetensutveckling</li></ul>



## 2. Öka konkurrenskraften och förbättra jordbruksföretagens möjligheter att överleva

<ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>Styrkor</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Jord och skog stor andel av länets näringsliv - många lantbruksföretag och stor andel av sysselsättningen</li> <li>• Utvecklad jordbruksnäring – välskött jord- och skogsbruk med duktiga, engagerade lantbrukare med vilja att utveckla</li> <li>• Mycket jordbruksmark – i stora delar av mycket god kvalitet</li> <li>• Investeringsvilligt lantbruk med framtidstro bland företagarna</li> <li>• Mjölktätt – både många och stora mjölkgårdar</li> </ul> </li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>Svagheter</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Sviktande lönsamhet – höga produktionskostnader</li> <li>• Hög medelålder hos lantbrukarna i vissa delar – många äldre där efterföljare saknas</li> <li>• Sämre förutsättningar för utveckling av jord- och skogsbruk i skogs- och mellanbygd - nedläggningar på grund av dålig lönsamhet</li> <li>• Jordbruket beroende av djurhållning</li> <li>• Låg andel ekobönder</li> <li>• Brister i infrastruktur, både vägnät och bredband</li> </ul> </li> </ul>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>Möjligheter</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Stor utvecklingspotential inom jord- och skogsbrukssektorn – effektivisera för att nyttja resurser på bästa sätt, förädla råvaror i större utsträckning, utveckla verksamheter kopplat till den etablerade turismnäringen</li> <li>• Generationsskifte förestår – ger möjlighet till innovation och utveckling samt ökad andel kvinnor som företagare</li> <li>• Utveckla samarbete för bättre balans mellan djur och betesmark - betesdjursförmedling</li> <li>• Kommunicera jordbrukets mervärden</li> </ul> </li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>Hot</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Förestående generationsskifte – efterföljare saknas, svårigheter för unga att finansiera etablering</li> <li>• Åldrande företagare</li> <li>• Höga produktionskostnader</li> <li>• Sämre förutsättningar för konkurrenskraftigt jordbruk i vissa delar innebär risk för nedläggning, färre betesdjur, minskad hävd och igenväxning – jordbruksproduktionen mer koncentrerad till kustområdena</li> <li>• Incitament saknas för att bruka vissa miljöer</li> <li>• Övergödning – stor del av jordbruket bedrivs i känsliga områden</li> </ul> </li> </ul>

<ul style="list-style-type: none"><li>• Öka andelen ekologisk produktion</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Brist på arbetskraft inom jord och skog</li><li>• Mark- och fastighetspriser</li><li>• Ökad import av livmedel - konsumenter värdesätter inte svenska mervärdena</li><li>• Regler om offentlig upphandling</li></ul>
--	--

**3. Främja organisationen av livsmedelskedjan och riskhanteringen**

<ul style="list-style-type: none"><li>• <b>Styrkor</b><ul style="list-style-type: none"><li>• Etablerad förädlingsindustri</li><li>• God tillgång på råvaror</li><li>• Gott djurskydd och god djurhälsa</li></ul></li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• <b>Svagheter</b><ul style="list-style-type: none"><li>• Stort län med brister i infrastruktur försvårar distribution av råvaror och livsmedel</li></ul></li></ul>
<ul style="list-style-type: none"><li>• <b>Möjligheter</b><ul style="list-style-type: none"><li>• Växande intresse för närproducerade livsmedel - stor potential att utveckla marknaden för närproducerat</li><li>• Utveckla och marknadsföra nya produkter och lokala varumärken</li><li>• Förbättrad logistik – utveckla gemensamma lösningar för distribution</li><li>• Världens livsmedelsproduktion behöver öka – länet har förutsättningar att producera livsmedel</li><li>• Kommunicera mervärden</li></ul></li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• <b>Hot</b><ul style="list-style-type: none"><li>• Import av billiga livsmedel från lågkostnadsländer</li><li>• Regler om offentlig upphandling</li><li>• Priskänsliga konsumenter – värdesätter inte svenska mervärden</li><li>• Hög djurtäthet ökar risk för smittspridning och epizootier</li></ul></li></ul>

#### 4. Återställa, bevara och främja ekosystem

<ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>Styrkor</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Diversifierat landskap med många naturtyper, stora tillgångar i naturresurser och mycket höga naturvärden</li> <li>• Värdefullt kulturarv - kulturmiljö med höga värden och Världsarvet södra Ölands odlingslandskap</li> <li>• Förhållandevis stora arealer naturbetesmarker</li> <li>• Biologisk mångfald – unika oexploaterade miljöer med stor artrikedom</li> <li>• Värdefulla vatten – många sjöar och vattendrag, höga värden i både små och stora vattendrag, lång orörd östersjökust samt skärgård</li> <li>• Lantbrukare engagerade i kultur- och naturvård</li> </ul> </li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>Svagheter</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Skör dricksvattenförsörjning – utdikad landskap, nederbördsfattigt, få lämpliga vattendrag</li> <li>• Lång kust känslig för å- påverkan och eventuella utsläpp</li> <li>• Betesdjurskoncentration till vissa områden – delvis känsliga områden</li> <li>• Ett utdikad landskap och i vissa delar intensivt jordbruk bidrar till övergödning – främst kusten men även vattendrag hotas av igenväxning</li> <li>• Låg andel ekologisk produktion</li> </ul> </li> </ul>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>Möjligheter</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Världsarvet – dra nytta av klassningen</li> <li>• Ekologisk jordbruksproduktion</li> <li>• Nya brukningsmetoder inom jordbruket</li> </ul> </li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>Hot</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Nedläggning av jordbruk – ökad brist på spridningsareal, belastningen av koncentrerad djurproduktion kan öka</li> <li>• Minskad eller felaktig hävd av odlingslandskapet innebär risk för igenväxning och förlust av stora biologiska värden</li> <li>• Intensifierat jordbruk</li> <li>• Svaga incitament att bevara kulturmiljöer- stora</li> </ul> </li> </ul>

	<p>kulturhistoriska värden riskerar att gå förlorade</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Klimatförändring – ökad risk för torka, översvämning, havsnivåhöjning</li><li>• Försämrade vattenstatus och övergödning, liten tillgång på dricksvatten</li><li>• Markanvändningskonflikter - exploatering av jordbruksmark, exploatering på fel plats</li></ul>
--	---

**5. Främja resurseffektivitet och stödja övergången till en koldioxidsnål och klimattålig ekonomi**

<ul style="list-style-type: none"><li>• <b>Styrkor</b><ul style="list-style-type: none"><li>• God tillgång till förnybara energikällor – sol, vind, biomassa</li><li>• Bra klimat för livsmedels- och energiproduktion</li><li>• Mycket skog</li></ul></li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• <b>Svagheter</b><ul style="list-style-type: none"><li>• Dåligt utbyggda distributionskanaler för förnybara bränslen</li><li>• Glest län – stort transportberoende</li><li>• Bristande kompetens inom området</li></ul></li></ul>
<ul style="list-style-type: none"><li>• <b>Möjligheter</b><ul style="list-style-type: none"><li>• Underlätta byggande och utveckling av biogasanläggningar – stor tillgång till gödsel för förädling</li><li>• Utveckla produktionen och användningen av förnyelsebar energi - goda möjligheter i tillgång till naturresurser samt outnyttjade resurser i halm och gödsel</li><li>• Mål om begränsad fossilbränsleanvändning både nationellt och regionalt – ökade möjligheter för produktion av förnyelsebar energi</li><li>• Utveckla växtodling med bevattning och effektiv gödselspridning för att minska näringsläckaget</li><li>• Underlätta konsumtion på den lokala marknaden för att minska transporter</li></ul></li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• <b>Hot</b><ul style="list-style-type: none"><li>• Klimatförändringar – torka, översvämningar mm.</li><li>• Fortsatt tillgång till billiga och effektiva fossila bränslen</li></ul></li></ul>

## 6. Främja social inkludering genom fattigdomsbekämpning och ekonomisk utveckling

<ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>Styrkor</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Attraktiv miljö – livskvalitet, tyst, naturvärden, kultur, gott om plats</li> <li>• Lokalt engagemang – engagerad landsbygdsbefolkning, vana att driva utvecklingsprojekt, många byalag, lokala utvecklingsplaner, starka föreningar och flera lokala utvecklingskontor (<i>Leader</i>)</li> <li>• Etablerad turismregion – många starka besöksmål och geografiska varumärken med kvalitetsstämpel, stor besöksnäring, många turister och sommarboende, Öland, fisketurism, matturism och flera stora evenemang</li> <li>• Tillgång till fysiska resurser – mark och naturresurser</li> <li>• Skogen som resurs - råvara till industrin, arbetstillfällen, rekreationsmöjligheter samt många sågverk och annan skogsindustri</li> <li>• Småskaligt, rikt och diversifierat näringsliv – stor andel egenföretagare, stor yrkeskunnighet och lokal kännedom, små flexibla företag inom många olika branscher och en stor investeringsvilja</li> <li>• Levande skärgård och skärgårdsbefolkning</li> </ul> </li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>Svagheter</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Befolkningsminskning, glesbefolkningsstruktur och demografisk obalans – ungdomsflytt, avfolkning, ojämnt fördelad befolkning, sned åldersfördelning, utflyttning, fler kvinnor än män lämnar länet</li> <li>• Dålig tillgång till offentlig och kommersiell service – spridd bebyggelse försämrar underlag för service</li> <li>• Bristande infrastruktur– svagt mobilt och fast telenät, dålig tillgång till bredband, dåligt underhållna vägar och järnvägar, bristande kollektivtrafik och stort bilberoende</li> <li>• Länets geografiska placering och utbredning – stora avstånd och regionala skillnader</li> <li>• Fastighetspriser - tomma hus och låga priser, svårt att finansiera byggnationer och investeringar</li> <li>• Delar av näringslivet är säsongsb beroende</li> <li>• Låg innovationsgrad i näringslivet</li> <li>• Långt ifrån befolkningscentrum</li> </ul> </li> </ul>
--	--

<ul style="list-style-type: none"><li>• <b>Möjligheter</b><ul style="list-style-type: none"><li>• Ny teknik och IT kan lösa vissa av landsbygdens problem med exempelvis tillgång till service</li><li>• Strategier och planer för utbyggnad av bredband finns i länets alla kommuner – innebär ökade möjligheter att bedriva verksamhet och arbeta på distans</li><li>• Utveckla besöksnäringen ytterligare – nischad turism som cykel/fiske/mat, utveckla natur- och kulturturismen, förlänga besökssäsongen, utveckla fler evenemang</li><li>• Förbättrade kommunikationer och infrastruktur – med fungerande transporter ökar landsbygdens attraktivitet</li><li>• Underlätta för unga akademiker att etablera sig på landsbygden genom att skapa kluster, mentorer, stöd</li><li>• Invandring och integration – befolkningsökning, tillgång på kompetens och nya kunskaper</li><li>• Potential till befolkningsökning i de som vill bosätta sig på landsbygden - göra det mer möjligt och attraktivt genom att utveckla både grundläggande service och aktiviteter som vänder sig till både kvinnor, män, flickor och pojkar,</li></ul></li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• <b>Hot</b><ul style="list-style-type: none"><li>• Befolkningsutvecklingen – utflyttning från landsbygden, få återvändare och låga födelsetal</li><li>• Åldersstrukturen – åldrande befolkning, unga kvinnor flyttar mer än män och återvänder inte</li><li>• Tillgången till service – minskad tillgång till både offentlig och kommersiell service</li><li>• Bristande infrastruktur – bristande underhåll av vägnät och järnväg, ingen sammanhållen bredbandsutbyggnad, uteblivna infrastruktursatsningar</li><li>• Attityder till landsbygden negativa</li><li>• Obalans på arbetsmarknaden - Högt ungdomsarbetslöshet och brist på arbetskraft, könssegregerad arbetsmarknad</li><li>• Dålig lönsamhet inom jordbruket</li><li>• Förutsättningarna att bedriva verksamhet är sämre i vissa glesbygdsområden och skärgården</li><li>• Prisbilden på fastigheter</li></ul></li></ul>
--	--



<p>marknadsföra Kalmar län som möjligt åretruntboende, erbjuda förenklingar och samordning till inflyttande</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Utnyttja och ombilda fastigheter som blir lediga pga. jordbrukets omstrukturering för andra verksamheter eller boende</li><li>• Utveckla skärgården – stimulera ett livskraftigt näringsliv och öka tillgängligheten för besökare</li><li>• Slå mynt av illusionen av Sveriges landsbygd – Astrid Lindgrens landskapsbild är väl etablerad</li><li>• Ökad samverkan inom byar på landsbygden</li><li>• Nyttja kustläget för att utveckla handel och utbyte över havet</li></ul>	
---	--

## Landskap och miljö

Kalmar är ett utpräglad landsbygds-län med mycket skog, jordbrukslandskap och lång kust. Länet är drygt 25 mil långt och rymmer stora regionala skillnader. Avstånden inom länet är långa, men det är också stora avstånd till andra regioner på grund av länets placering. Både landskapet och naturmiljön är mycket diversifierad. De inre delarna av länet består av skogs- och mellanbygd där jordbruket till stora delar baseras på extensiv köttproduktion och vallodling. Längs kusterna och på Öland dominerar den bördiga jordbruksmarken med intensiv växtodling och djurproduktion. På Öland finns också den unika naturtypen med alvarmark. Kalmar län har ett oerhört rikt och varierat odlingslandskap, som är format av människor. Hävden av landskapet är helt avgörande för dess kultur- och naturvärden. Stora delar av länets näringsliv är beroende av jordbrukets hävd av landskapet och en fungerande jordbrukssektor är helt avgörande för en levande landsbygd i Kalmar län. Läget vid Östersjön innebär en lång kust och en vacker skärgård som omfattar 16 000 öar, holmar och skär. I norr är kusten klippig och längre söderut finns finkornig sandstrand. Sju av länets tolv kommuner är kust- eller skärgårdskommuner och stora delar av kusten är orörd.

- **Skog**

Kalmar län är med ca 722 000 hektar produktiv skogsmark ett av de skogrikaste länen i södra Sverige. Barrskogsbruket dominerar virkesproduktionen i länet och utgör den viktigaste inkomstkällan samtidigt som det är värt att notera att länet är landets ekrikaste län med ca 6,3 miljoner skogskubikmeter ek att jämföra med t.ex. Skåne län med ca 5,1 miljoner skogskubikmeter ek.

Skogen som naturresurs ger råvara till industrin och bioenergi, men också natur- och kulturmiljöer för rekreation. Skogen har också en potential att motverka den accelererande klimatförändringen som förväntas bli extra påtaglig i det torra klimatet som råder i länet. En av skogens viktiga roller är att bidra till att ersätta fossila bränslen med biobränslen. Den ökande andelen gran på torra marker innebär en risk för den framtida råvaruproduktionen och den biologiska mångfalden. Klimatförändringarna ökar den risken ytterligare.

- **Jordbruksmark**

I Kalmar län finns drygt 190 000 ha jordbruksmark. Länet utgör ungefär 2,5 procent av Sveriges yta, men innefattar 6,4 procent av landets jordbruksmark. Andelen betesmark av länets jordbruksmark är 37 procent, vilket är högst i landet. Mellan åren 2010 och 2012 har arealen jordbruksmark i länet minskat med ca 1400 hektar. Anledningarna till att jordbruksmark tas ur bruk är flera. I vissa delar av länet växer jordbruksmark igen eftersom den inte är lönsam att bruka. En studie som Jordbruksverket låtit göra visar hur mycket jordbruksmark som tagits i anspråk för exploatering under perioden 2006-2010 (Jordbruksverket 2013:3). Där framgår att de områden där jordbruksmark exploaterats i Kalmar län främst finns i Borgholm, Mörbylånga och Kalmar. Jordbruksmarken är, trots att det är en viktig fondresurs för både livsmedelsproduktion och andra värden, inte skyddad genom status riksintresse eller liknande.

Inom Kalmar län finns stora variationer när det gäller både arrondering och bördighet. I snitt är skördarna per hektar i nivå med genomsnittet för landet eller något högre. Markpriserna är i snitt mer än fem gånger så höga i de expansiva kustkommunerna än i vissa av inlandskommunerna.

- **Betesmarker och slätterängar**

I Kalmar län finns ca 23 % av landets naturliga fodermarker med höga natur- och kulturvärden. Betesmarksarealen är störst i Ölandskommunerna Borgholm och Mörbylånga. Där finns vidsträckta alvarbeten och stora sjömarker. På fastlandet har Västerviks kommun störst areal betesmark. Öland har också den största andelen slätterängar i länet.

Både betesmarker och slätterängar kräver mycket skötsel för att behålla sina höga värden. Många lantbrukare gör stora insatser med traditionell skötsel och genom att låta djuren beta naturbetesmarker. Ett stort antal betesmarker hävdas dock för svagt, och andra för hårt, för att de höga natur- och kulturmiljövärdena ska behållas i längden. Enligt ängs- och betesmarksinventeringen hävdas ca 10 % av betesmarken i länet för svagt, vilket leder till igenväxning. Mörbylånga med dess alvarmarker ligger tillsammans med inlandskommunerna sämst till. En stor andel har försämrats under de senaste åren och är i behov av restaureringsåtgärder.

De mest hotade betesmarkerna i Kalmar län är skogsbeten inklusive hässlen och sandiga betesmarker. Kalmar län har ett särskilt bevarandansvar för dessa unika naturtyper, som i syn tur hyser ett stort antal känsliga eller hotade arter. Detsamma gäller för de artrika och exklusiva eklandskapen. Kalmar län har också ett internationellt ansvar för alvar- och sjömarker. Fortsatt ersättning för merarbete är nödvändig för att även på sikt bibehålla dessa höga värden. Värdena är relativt väl kartlagda och det finns möjlighet att genom uppsökande verksamhet åtgärda de hotade delar med särskilt höga värden.

- **Kulturhistoriska värden**

Kalmar län är mycket rikt på lämningar efter äldre tiders jordbruk. Miltals med stenmurar, odlingsrösen, åkerholmar, hamlade träd och andra lämningar som uppkommit genom en mycket lång period av traditionell skötsel. Med nya brukningsmetoder och gårdarnas specialisering har det gamla, öppna och småskaliga odlingslandskapet, som dessa lämningar är en rest av, blivit alltmer sällsynt. En stor del av våra kulturhistoriska värden har försvunnit eller återfinns i dag i marker som håller på att växa igen pga. ändrad eller upphörd hävd.

Samtidigt som jordbrukets förutsättningar förändrats har även behoven och användningen av ekonomibyggnaderna förändrats. Förr utövades en rad verksamheter på gårdarna som alla krävde sin speciella byggnad. Teknikutveckling och specialisering har lett till att många av dessa byggnader inte längre behövs och i takt med att jordbruket rationaliseras försvinner den äldre agrara bebyggelsen. Dessa lador, magasin, kvarnar, smedjor, stenkällare, ängslador, sågar och sjöbodas har en stor betydelse för upplevelsen av vårt odlingslandskap. De har alla en viktig historia att berätta om gårdarna och byarnas historia, om lokala byggnadstraditioner, om villkoren för äldre tiders lantbruk, gårdens produktionsinriktning, de verksamheter och sysslor som är knutna till byggnaderna och om de människor som bott och verkat där. Incitamenten att sköta och bevara dessa miljöer är inte tillräckligt starka, och det lönar sig sällan ekonomiskt.

- **Världsarv**

År 2000 skrevs Södra Ölands odlingslandskap in på UNESCO:s världsarvslista. Det öländska världsarvet är ett kulturarv inom kategorin levande kulturlandskap. Det moderna lantbruket är en förutsättning för att det unika odlingslandskapet ska kunna bevaras och fortleva. Byarna, den odlade jorden, sjömarkerna och alvaren bildar den enastående helhet som utgör världsarvet. Gränsen för världsarvet går i gränsen mellan socknarna

Torslunda/Vickleby och Norra Möckleby/Gårdby, området omfattar drygt 56 000 hektar. Världsarven är platser som på ett unikt och oersättligt sätt vittnar om jordens och människans historia och därför skall bevaras för kommande generationer som en del av vårt gemensamma arv. I och med världsarvsutnämningen har svenska staten förbundit sig att upprätthålla odlingslandskapets värden på södra Öland för all framtid.

- **Vattenstatus och dricksvattenförsörjning**

Vatten av god kvalitet och kvantitet är en förutsättning för landsbygdens utveckling. Människor och djur behöver en tryggad dricksvattenförsörjning, jordbruket behöver kunna bevattna sina marker, industrin behöver vatten till sina processer och turistnäringen gynnas av fina bad- och fiskevatten. Ett väl fungerande vattenlandskap och akvatiska ekosystem är en grundförutsättning för att uppnå detta. I Kalmar län finns även höga naturvärden kopplade till vatten. Detta gäller såväl länets vattendrag som länets kustvatten.

Kalmar län är nederbördsfattigt med låg yt- och grundvattenbildning. Stora delar av landskapet är dessutom torrlagt genom utdikning och sänkning av våtmarker och sjöar. Att trygga vattentillgången är därför en viktig fråga i Kalmar län. Länets vattenförsörjningsplan pekar ut de regionalt viktiga vattenresurserna. Länet kännetecknas även av den långa Östersjökusten. Östersjön är ett av världens mest belastade hav med stora miljöproblem så som övergödning och miljögifter. Att minska belastningen till Östersjön är därför en av de stora utmaningarna.

Ett intensivt arbete med att minska den negativa påverkan på våra vatten samt restaurera vårt vattenlandskap pågår i länet. Störst betydelse har åtgärder i de lantbruksintensiva områdena nära kusten. Lantbruket i länet står idag för mer än 50 % av de antropogena utsläppen av kväve och fosfor från länet till kusten (data från SMED, belastningsberäkningar i PLC5). Inom den svenska vattenförvaltningen tas det nu fram åtgärdsprogram för att identifiera de mest kostnadseffektiva åtgärderna för att uppnå kraven om god status i olika geografiska områden.

Utmaningarna och kraven på miljöåtgärder i länet kopplade till lantbruket och vatten kommer troligen öka i framtiden. Klimatanalyser visar att nederbörden i Kalmar län, till skillnad från större delen av Sverige, kommer att minska. Samtidigt ökar riskerna för extrema situationer så som översvämningar och uttorkning. Detta kommer att leda till att tillgången på vatten minskar under vissa perioder. Exakt hur det förändrade klimatet kommer att påverka läckage av närsalter och t ex bekämpningsmedel är oklart. Det är dock klart att de ekosystem och processer som är basen för vatten av god kvalitet och kvantitet kommer att bli mer känsliga. Detta innebär att betydelsen av att vårda våra vatten ökar.

- **Biologisk mångfald**

I Kalmar län finns en stor andel av landets naturliga fodermarker med höga natur- och kulturvärden. På grund av dessa värden har stora områden klassats som Riksintresse för naturvård, kulturmiljövård och friluftsliv och som Natura 2000-områden. Bildandet av Natura 2000 är en av EU:s viktigaste åtgärder för att bevara biologisk mångfald. I Kalmar län är över 50 000 ha, eller 4,5 procent av länets landareal, klassat som Natura 2000-område och här finns en stor andel av Sveriges rödlistade arter. Nedläggning av jordbruk och felaktig hävd är några av de främsta hoten mot biologisk mångfald i odlingslandskapet. Fragmenteringen av landskapet har ökat kraftigt under det senaste århundradet. Avstånden mellan de olika slätterängarna, naturskogarna och naturliga betesmarkerna har ökat dramatiskt, vilket minskar utbytet av växter och djur. I odlingslandskapet har mångfalden

minskat i takt med att våtmarker dikats ut, brukningshinder tagits bort och täckdikning genomförts.

- **Klimat**

Klimatet i Kalmar län lämpar sig väl för jordbruksproduktion och vegetationsperioden är bland den längsta i Sverige med 190-210 dygn. Förutsättningarna är goda för produktion av både bioenergi och annan förnybar energi i form sol, vind, vatten. De förhållandevis många soltimmarna under somrarna innebär, tillsammans med den unika naturmiljön, goda förutsättningar för turism. Kalmar län ligger i skuggan av det småländska höglandet och har låg årsnederbörd jämfört med övriga Sverige.

- **Klimatförändring**

Effekterna av de förutspådda klimatförändringarna påverkar alla delar av samhället. Klimatet väntas bli varmare men med mer inslag av extremt väder så som torka och översvämningar och havsnivån beräknas stiga. Detta innebär en rad negativa effekter, men också en del positiva. I Kalmar län ser effekterna delvis olika ut i olika geografiska områden, där Öland drabbas värst av torka och brist på dricksvatten medan exempelvis områdena kring Emån är mest utsatta ur översvämningssynpunkt. Till de positiva effekterna hör en längre vegetationsperiod och möjlighet till nya grödor. Turismen kan påverkas positivt av en längre sommarsäsong, men negativt av exempelvis ökad algblomning och igenväxning av badvikar. Konkurrensen om vatten dricksvattenbehov och bevattningsbehov ökar. Klimatförändringar utgör också ett hot mot känslig flora och fauna. Klimatförändringarnas effekter för Kalmar län beskrivs i rapporten *Klimat i förändring – möjligheter och utmaningar för Kalmar län*.

- **Energieffektivisering och förnybar energi**

Kalmar län har antagit ett regionalt mål om att bli en fossilbränslefri region till 2030. Satsningen innebär att Kalmar län år 2030 inte ska ha några nettoutsläpp av fossil koldioxid och att länets energianvändning ska effektiviseras.

Jord, skog och trädgård använder ungefär 10 TWh energirika produkter som diesel, kvävegödsel, brännolja, plaster, med mera. Värdet är ungefär 10 miljarder kronor per år ([www.lrf.se/energi](http://www.lrf.se/energi)). De flesta bedömare menar att energipriserna kommer att stiga. Det gäller både fossil och förnybar energi. Möjligheterna med bioenergi är många. För skogsbrukets och lantbrukets del innebär det nya affärsmöjligheter, och för samhället en hållbar och klimatsmart energiförsörjning. En av skogens viktigaste roller är att ersätta fossila bränslen med biobränslen. Kalmar läns stora tillgångar i skog innebär en möjlighet till produktion av förnybar energi, vilket i hög utsträckning redan sker i länet bland annat genom den omfattande utbyggnaden av skogsbränslebaserad fjärrvärme. Virkesförrådshöjande tillväxt och användning av skogsprodukter vid exempelvis byggnationer binder koldioxid.

Kalmar läns stora jordbruksproduktion behöver också minska sin klimatpåverkan genom att effektivisera användningen av växtnäring och energi. De flesta företag kan använda energin och drivmedlen mer effektivt, inte minst inom jordbrukssektorn. Det finns stora ekonomiska vinster att göra med energieffektivisering. Många företag kan också byta ut den fossila energin till förnybar. När det gäller värme i byggnader så är det olja och el som kan ersättas med flis, pellets, halm eller värmeväxlare. Priset per kWh är hälften eller lägre för bioenergin. Vid spannmålstorkning finns ofta en stor potential att byta ut fossila bränslen mot förnybara.

Kalmar län är en etablerad vindkraftsregion med ett stort antal vindkraftanläggningar. 2012 rankades Kalmar län på en sjätte plats i landet när det gäller den installerade effekten från vindkraft. Tre av länets kommuner finns med bland topp 20 i landet.

- **Biogas**

Biogas är en klimatsmart energikälla. Det innebär en möjlighet för djurhållande lantbrukare att med en och samma åtgärd minska sin egen klimatpåverkan rejält och samtidigt skaffa sig en ny näringsgren. Förutom energin produceras biogödsel som är ett effektivt gödselmedel som kan minska behovet av inköpt mineralgödsel. Biogasen kan användas för el- och värmeproduktion eller, efter uppgradering, som fordonsgas.

Trots att Kalmar län är mycket djurtätt och har stor tillgång på gödsel finns endast en biogasanläggning som rötar gödsel. Ytterligare en anläggning håller på att byggas. Det finns endast tre tankställen för fordonsgas i Kalmar län och dessa är placerade i Kalmar, Västervik och Oskarshamn. Med en beräknad potential från gödsel om 273 GWh år 2010 hamnar Kalmar län på tredje plats i landet. Den allra största delen i potentialen utgörs av gödsel från nöt (Envirum 2011).

- **Miljömål**

Kalmar län berörs av femton av de sexton nationella miljömålen. De allra flesta har starka kopplingar till landsbygden och de areella näringarna. De som har den tydligaste kopplingen till landsbygden är Begränsad klimatpåverkan, Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, God bebyggd miljö och Ett rikt växt- och djurliv. Dessa bedöms inte möjliga att nå till 2020 med idag beslutade eller planerade styrmedel.

Arbetet med miljömålen har pågått sedan 2003 och för många av målen har de åtgärder som genomförts gett ett positivt resultat. För att till 2020 nå de beslutade målen måste takten i miljömålsarbetet öka. Flera av de åtgärder som krävs för att nå målen har hittills genomförts med stöd från landsbygdsprogrammet. För exempelvis Ett rikt odlingslandskap har landsbygdsprogrammet utgjort det absolut viktigaste styrmedlet för att nå målen och detsamma gäller för jordbrukets del i målen Ingen övergödning och En giftfri miljö. Åtgärder för att nå målen kommer även fortsättningsvis vara helt avhängiga medel från landsbygdsprogrammet eller motsvarande insatser. Under hösten 2013 utarbetar Länsstyrelsen åtgärdsprogram för de regionala miljömålen. I det arbetet identifieras de viktigaste målen och vilka åtgärder som krävs och bör prioriteras. Åtgärdsprogrammen för de aktuella miljömålen kommer att ligga till grund för att utforma prioriteringar och handlingsplan inför kommande landsbygdsprogram.

## Infrastruktur och service

En undersökning som SIFO gjort på uppdrag av landsbygdsdepartementet visar bland annat att 45 procent av de boende i Sverige som idag inte bor på landet kan tänka sig att göra det. Även om lugn, stillhet och närhet till naturen är faktorer som lockar människor att bo på landsbygden, finns det andra faktorer som avgör om man upplever det som möjligt. Tillgången till service i form av skolor, affärer, sjukvård samt infrastruktur och kommunikationer är för många helt avgörande inför beslutet att flytta till eller från en landsbygd.

- **Infrastruktur**

Med järnväg går det att ta sig från Kalmar till Malmö på 3 timmar och till Stockholm på 4,5 timmar. Järnvägen fungerar för regional pendling mellan Kalmar och Växjö. Europaväg 22 förbinder Östersjökusten med Öresunds- respektive Mälardalsregionen. Med riksvägarna i öst-västlig riktning knyts Småland och Västsverige ihop i ett nätverk av vägar. Hamnarna Västervik, Oskarshamn, Mönsterås, Kalmar och Bergkvara har stor betydelse för länets industri och handelsutbyte med andra länder.

Många aktörer påtalar bristerna i infrastruktur i Kalmar län vad gäller gods- och persontransporter, men också vad gäller telefon- och datatrafik. OECD:s rapport (OECD, 2012) menar att Kalmar län på grund av bristerna i infrastrukturen har mindre tillgänglighet till de europeiska marknaderna än andra regioner som ligger längre bort. Kalmar kan därmed inte fullt ut dra nytta av sitt läge i Östersjöregionen. Den bristande infrastrukturen är även ett hinder för utveckling inom länet. För ett skogs- och landsbygdslän som Kalmar är det viktigt att även det mindre vägnätet har tillräcklig standard för tunga transporter. Länet har också ett svagt telenät, både för mobil och fast trafik.

- **Bredband**

Kalmar län gjorde i början av 2000-talet en satsning på utbyggnad av ADSL. I samband med den fiberades de flesta telestationerna i länet. Eftersom hela länet har tillgång till bredband via ADSL var intresset för fiberutbyggnad inte så stort tills för ett par år sedan. I början av 2012 antogs en regional bredbandsstrategi i Kalmar län. Den har tagits fram genom samarbete mellan Länsstyrelsen, Regionförbundet och samtliga kommuner i länet. Samtliga kommuner har sedan tagit fram, eller håller på att arbeta fram, lokala bredbandsstrategier. Under 2012 gjorde Länsstyrelsen och Regionförbundet tillsammans med kommunerna en satsning på en bredbandssamordnare som gjorde att intresset för fiber kom igång på landsbygden. Intresset är nu stort för fiberutbyggnad i länet. Många byalag har just fått sina ansökningar beviljade och står nu i startgroparna för att komma igång med sina projekt. Många ansökningar finns kvar men kan tyvärr inte beviljas stöd från landsbygdprogrammet på grund av medelsbrist.

Enligt statistik för 2012 som tagits fram av PTS har 100 % i Kalmar län tillgång till bredband via trådbunden eller trådlös access. Totalt i länet har 27 % tillgång till fiber men endast 1,5 % av dem som bor på landsbygden, jämfört med 9 % av hela Sveriges landsbygdbefolkning. Skillnaderna är dessutom stora mellan länets kommuner och varierar mellan noll och ca fyra procent.

- **Service**

Tillgången till service är av mycket stor betydelse för att kunna bo eller bedriva verksamhet på landsbygden. I Kalmar län är bebyggelsen spridd, vilket minskar underlaget för all typ av service och kollektivtrafik. Bilberoendet är stort i Kalmar län. Det finns 527 personbilar

i trafik per 1000 invånare, jämfört med riksgenomsnittet 466. Antalet drivmedelsstationer minskar däremot stadigt.

Mätt i avstånd till närmaste butik är tillgången till service relativt god i Kalmar län. Det är få områden där många har mer än tio minuters resa till närmaste livsmedelsbutik, även om det råder skillnader mellan landsbygdsområden i olika kommuner ([www.regionfakta.se/kalmar](http://www.regionfakta.se/kalmar)). Trenden är dessvärre att flera butiker lägger ner varje år. Ett femtiotal butiker är den sista butiken på orten, vilket innebär en risk för försämrad dagligvaruservice då flera av dessa har sådana problem som kan leda till nedläggning (Regionförbundet, 2010). Både butikskedjornas och myndigheternas ökande krav på lokaler, varor och personal innebär i många fall investeringsbehov som är svåra för butiker med mindre omsättning att klara av.

När det gäller vårdcentraler är avstånden lite längre, och situationen skiljer sig mycket åt inom länet. Totalt sett har invånarna i Kalmar län längre till vårdcentralen än genomsnittet i landet. Antalet förskolor och grundskolor har minskat på landsbygden de senaste åren.

Tillgången till service är till viss del också en fråga om icke-diskriminering. Personer som har svårighet med språket kan ha större behov av personliga möten med tjänstemän än andra. På samma sätt kan äldre eller funktionsnedsatta som inte kan använda servicen via dator eller telefon ha ett större behov service på plats.

I delar av Kalmar läns landsbygd finns gott om plats för boende och verksamheter och det finns också många tomma hus. Ett problem är att de låga fastighetspriserna gör det svårt finansiera byggnationer och satsningar i dessa områden. Det är framförallt i de mindre kommunerna i inlandet som snittpriserna är låga och ligger mycket långt under produktionskostnaden.



## Näringsliv

Kalmar län har en stark näringslivskultur med små och medelstora företag. Länet är ett av de mest företagstäta och mer än 90 procent av företagen har färre än tio anställda. Jord- och skogsbruk, besöksnäring och träindustri är några av de starkaste branscherna. Jordbruket är också en förutsättning för många av de natur- och kulturmiljövärden som är så viktiga för Kalmar län, och som i sin tur i många fall utgör förutsättningar för turismen och besöksnäringen. Jordbruket har därmed betydelse inom fler områden än just inom den egna näringen. Nedan beskrivs läget inom respektive näring.

- **Jordbruk**

- **Sysselsättning och betydelse i ekonomin**

Jord- och skogsbrukssektorn utgör en stor andel av näringslivet i Kalmar län, och näringen är väl utvecklad och välskött. Jordbrukssektorn är diversifierad med flera olika typer av produktion. De areella näringarna sysselsätter drygt 5000 personer i Kalmar län. Det motsvarar ungefär fem procent av arbetskraften i länet, vilket är betydligt högre än de dryga två procent som gäller för Sverige. Av dessa är omkring 20 procent kvinnor. Jordbruket bidrar även till ytterligare indirekt sysselsättning för underleverantörer och andra näringar kopplade till jordbruket. LRF presenterar i sin rapport *Sveriges gröna näringar* siffror som visar att tio jord- och skogsbrukare skapar jobb åt ytterligare 34 personer inom förädlingsindustri och underleverantörer. En produktionsökning till följd av ökad efterfrågan på jordbruksprodukter ger direkta, indirekta samt inducerade effekter på ekonomin med i genomsnitt 2,52 gånger värdet på efterfrågeökningen.

- **Djurtätt län**

I kustområdet kring Kalmar och den sydvästra delen av Öland finns gott om bördig åkermark och förutsättningar för ett mer rationellt jordbruk med större djurbesättningar, medan produktionen i inlandet är mer inriktad på småskalig nötköttsproduktion. Särskilt betesbaserad nötköttsproduktion är i de flesta fall inte ekonomiskt bärkraftig utan måste bedrivas i kombination med t.ex. skogsbruk eller annan kompletterande verksamhet.

Utvecklingen inom jordbrukssektorn varierar, vilket beror på stora skillnader i förutsättningar. Storleksrationaliseringen av jordbruket fortgår. I kustområdet kring Kalmar och den sydvästra delen av Öland ersätts de mindre jordbruksföretagen delvis med mer storskaliga enheter. Det sker inte i samma utsträckning i inlandet på grund av arronderingsmässiga förutsättningar. I Kalmar län finns 3390 jordbruksföretag. Av dessa har 45 procent husdjursskötsel som driftsinriktning, vilket är betydligt mer än riksgenomsnittet om 29 procent. Kalmar är en del av det som brukar kallas mjölkbältet, och det är bara Västra Götaland och Jönköping som har fler mjölkföretag än Kalmars 461. I Kalmar län finns över 42 000 mjölkkor och det är bara i Västra Götaland som det finns fler. Kalmar är också det län som har störst andel stora mjölkbesättningar och det genomsnittliga antalet kor per företag är betydligt högre än för Sverige som helhet, 90 jämfört med 70. Även uppfödningen av kor för köttproduktion är stor i Kalmar län, med över 700 företag. I Kalmar finns också flera stora slaktkycklingproducenter och inget län har fler slaktkycklingar.

- **Ekologisk produktion**

Andelen ekologiska producenter är förhållandevis låg i Kalmar län. 10 procent av arealen jordbruksmark är ekologisk, men skillnaderna mellan länets kommuner är stora. Ungefär 4 procent av länets mjölkkor finns i ekologisk produktion och motsvarande siffror för dikor är 20 procent och för suggor 0,4 procent.

- **Investeringsvilja**

Till jordbrukssektorns styrkor hör lantbrukarnas kompetens och engagemang. Sektorn har dessutom varit utvecklings- och investeringsvillig. Det är framförallt många unga lantbrukare som har gjort investeringar under de senaste åren. En indikation om investeringsläget är de ansökningar om förprovning som inkommer till Länsstyrelsen. Enligt statistiken om förprovning av djurstallar gjordes många stora investeringar 2009-2010. De åren inkom ca 135 ansökningar per år. 2011-2012 var motsvarande siffra 110, medan prognosen för 2013 är ca 70. Tendensen är också att ansökningarna avser mindre byggnationer nu än tidigare, men fördelningen med övervägande del byggnationer för nötkreatur består. Flest byggnationer sker enligt förprovningstatistiken i de båda ölandskommunerna samt i Kalmar kommun. Anledningarna till att ansökningarna, och därmed planerade investeringar, har minskat är flera. Konjunkturen och lönsamhetsläget påverkar, men också situationen med avsaknad av investeringsstöd anges som en anledning till att skjuta på investeringar.

Av företagsstödsansökningarna inom moderniseringsåtgärden dominerar produktionsinriktningen mjölk med nästan hälften av antalet ansökningar och mer än 70 procent av investeringsbeloppen. De beviljade ansökningarna inom moderniseringsåtgärden omfattar investeringar om över 900 miljoner i mjölksektorn och nästan 1,3 miljarder totalt. De stora investeringarna de senaste åren innebär också att många företag är högt belånade och känsliga för höjda räntor och sjunkande avräkningspriser. En stor andel mjölkproduktion innebär också en ekonomisk risk om exempelvis mjölkpriset skulle sjunka.

- **Miljöpåverkan**

Beroendet av djurhållning innebär också en svaghet. Den stora koncentrationen av djur i vissa känsliga områden utgör ett problem med övergödning. En möjlighet för att minska problemen med hård belastning i vissa delar, och svag hävd i andra, kan vara betesdjurförmedling. Ytterligare en möjlighet är att förbättra gödselspridningen i särskilt känsliga områden. Den stora tillgången till gödsel i kombination med Sveriges och länets målsättning om att minska användningen av fossila bränslen innebär en möjlighet att öka produktionen av biogas.

I Kalmar län, särskilt på Öland, odlas mycket specialgrödor. Specialgrödor odlas ofta med en intensiv användning av växtskyddsmedel. Effekterna av användningen är svåra att kvantifiera då inga särskilda mätningar eller provtagningar görs i nuläget. Riskerna med användningen av bekämpningsmedel bör uppmärksammas mer genom utbildning och investeringar i ny teknik. Jordbrukssektorn är också den sektor i Kalmar län som står för den största andelen CO<sub>2</sub>-utsläpp, motsvarande nästan 600 000 ton koldioxidekvivalenter år 2010.

- **Djurskydd, djurhälsa och riskhantering**

Generellt är både djurskyddet och djurhälsan god i Kalmar län. Öland uppvisar dock en betydligt högre förekomst av salmonella hos mjölkbesättningarna än övriga områden i

Sverige enligt SVA:s tankmjölksundersökning. Det faktum att Kalmar län är väldigt djurtätt utgör en svaghet när det gäller risk för smittspridning och epizootier.

- Lönsamhet

Sektorns främsta svaghet är just dålig lönsamhet på grund av höga produktionskostnader. Den dåliga lönsamheten innebär risk för nedläggning av lantbruk, vilket kan vara förödande för landsbygden då en konkurrenskraftig jordbrukssektor är en grundförutsättning för en levande landsbygd.

- Generationsskifte

I vissa delar är det väldigt hög medelålder hos lantbrukarna och i stora delar av länet är omkring hälften av företagsledarna inom jord- och skogsbruket över 65 år. Den höga medelåldern i kombination med att naturbruksgymnasier får allt färre sökande är mycket problematiskt inför stundande generationsskiften där äldre lantbrukare inte har någon som tar över efter sig.

- Övrigt

Förutom den förestående generationsväxlingen och den vikande lönsamheten utgör importen av billig mat och regler kring offentlig upphandling hot inom jordbrukssektorn. Syftet med offentlig upphandling är att säkerställa fri rörlighet på EU:s inre marknad och att offentliga medel ska användas på bästa sätt. Mer än hälften av de upphandlade livsmedlen i Sverige är importerade, trots att en stor del av dessa hade kunnat produceras i Sverige. Det är ofta svårt för lokala producenter att vara med i upphandlingar då de omfattar stora volymer och flera olika typer var varor i samma upphandling.

Samtidigt finns det ett växande intresse för lokalproducerad mat, vilket innebär en möjlighet för näringen att förädla och sälja råvaror och marknadsföra lokala varumärken i större utsträckning. Det faktum att Kalmar är en region med turismvana kan innebära en möjlighet att utveckla även jord- och skogsturism ytterligare.

- Skogsbruk

Den produktiva skogsmarksarealen utgör 65 % av landarealen i Kalmar län. En stor del av skogsmarken i Kalmar län är privatägd (78 % jfr med rikets 50 %), och ingår ofta i kombinerande jord- och skogsbruksföretag. Antalet skogsägare i länet uppgår till drygt 11 500 personer och av dessa är 36 % kvinnor. Inom det privatägda skogsbruket är familjeskogsbruket dominerande och präglas av många självverksamma skogsägare med varierande grad av aktivitet. Åtgärder som avverkning och skogsvård utförs ofta av mindre, lokala entreprenörföretag. Genom ökade kunskaper hos enskilda skogsägare om produktion, ny teknik och säkerhet kan familjeskogsbruket bidra till en hållbar utveckling, industrins behov av råvara och bättre konkurrenskraft. Den ökande granandelen på torra marker innebär dock en risk både för den framtida råvaruproduktionen och för den biologiska mångfalden. För att förbättra möjligheten till nyttjande av skogen krävs en god infrastruktur i form av bra vägar. Det finns idag ett behov av att höja standarden på både skogsbilvägnätet och de enskilda och allmänna vägarna i länet.

- Turism

Besöksnäringen är en av länets viktigaste tillväxtbranscher och lyfts fram i den regionala utvecklingsstrategin. Ett mått på näringens omfattning är att länet har omkring tre miljoner

kommersiella gästnätter per år (RUS). Av dessa står campingarna för närmare 60 procent, vilket är en betydligt större andel än för Sverige totalt. Uppskattningsvis 10-20 procent av företagen inom besöksnäringen återfinns på landsbygden. Länet har flera starka besöksmål, så som Öland, Glasriket och Astrid Lindgrens Värld. Många av länets besöksmål är direkt kopplade till landsbygdens natur- eller kulturmiljö. Den stora tillgången till strand och kust i kombination med varmt klimat och jämförelsevis många soltimmar gör att länet är ett populärt besöksområde främst under sommaren.

Förutom den naturmiljö som erbjuds längst kusten och på Öland så utgör skogen med alla dess värden ytterligare en dragningskraft, liksom glasriket med sin kombination av kulturhistoria och konst. Intresset för mat och matturism har vuxit de senaste åren, vilket syns bland annat i Ölands skördefest som brukar ha runt 250 000 besökare varje år och som nu har utökats till ett evenemang även under våren. Inom länet hålls flera framgångsrika evenemang som är av stor betydelse för besöksnäringen och regionen i stort. Kalmar län har också goda förutsättningar för och aktörer inom fisketurism.

Den starka säsongsvariationen i vissa delar utgör i viss mån ett problem. Övergödning av Östersjön och klimatförändringar är sådant som kan utgöra hot mot delar av besöksnäringen. Höjd klimatskatt på flyg kan, liksom ökad efterfrågan på klimatsmart turistande, innebära att den inhemska turismen ökar. Även om turismen är säsongsbetonad innebär den i många fall ett tillskott i underlaget för service i form av livsmedelsbutiker etc. på landsbygden.

- **Industri och övrigt näringsliv**

Näringslivet i Kalmar län är diversifierat och småskaligt. Mer än 90 procent av företagen har färre än tio anställda, och företagen kännetecknas av stort yrkeskunnande och god förmåga att anpassa sig till konjunktursvängningar. Näringslivsstrukturen med många små företag som drivs av entreprenörer med stark koppling till bygden är en styrka för länet, och gjorde att Kalmar län klarade sig förhållandevis bra genom den senaste lågkonjunkturen.

- **Kunskap, innovation, export**

För att öka konkurrenskraften bör, enligt OECD:s territorial review (OECD, 2012), dock länets företag utvecklas till mer kunskapsbaserade. För det krävs bland annat en livsmiljö som kan locka välutbildade människor. Attraktivitet består i det avseendet av goda kommunikationer, ett varierande utbud av arbete och en attraktiv fysisk miljö. Länets inkubatorer utgör här en möjlighet, där kunskapsintensiva företag med koppling till akademien kan växa fram. Det finns flera sådana plattformar och program i Kalmar län. Dessa utgör en möjlighet att öka antalet unga akademiker som driver företag på landsbygden.

En svaghet är att många av de mindre företagen har mer fokus på produktion och mindre på produktutveckling och marknadsföring, vilket kan vara hämmande för utveckling och konkurrenskraft (OECD, 2012). Andelen internationell verksamhet är låg och exporten liten. De brister i infrastruktur som beskrivs i avsnittet Infrastruktur och service är bland de främsta hindren för företagandet på landsbygden. De allra flesta företagare behöver tillgång till bredband, och många är beroende av ett fungerande vägnät som klarar av tunga transporter.

Ett annat hinder för vissa företag är tillgången till kompetent arbetskraft på landsbygden, vilket till viss del har med pendlingsmöjligheter och kommunikation att göra. Den ekonomiska tillväxten i Baltikum, Polen och Ryssland, liksom de goda kommunikationerna

från andra sidan Östersjön mot Centralasien och Kina, öppnar nya möjligheter för handel och tillväxt. Närvaron av ett universitet i regionen utgör en möjlighet och generellt upplevs en stor framtidstro bland företagare i länet.

- Företagarklimat

Tillväxtverkets entreprenörbarometer visar att Kalmar län ligger i botten när det gäller inställning till att bli företagare. Kalmar utmärker sig även i Företagarnas entreprenörindex (ett mått på varje läns entreprenörskap). Samtliga län uppvisar en förbättring, men Kalmar län har den lägsta förbättringen och har också det lägsta indexet. Enligt Svenskt näringslivs undersökning har dock företagsklimatet i Kalmar län blivit bättre för flera kommuner den senaste tiden samtidigt som företagsledare i landet generellt är mer missnöjda än tidigare år. I OECD:s studie över Småland och Blekinge påtalas den mycket könsuppdelade arbetsmarknaden. Kalmar län hamnar på 11:e plats av samtliga 21 län i organisationen Företagarnas *Jämställt företagindex* (Företagarna, 2013). 29 procent av företagarna i Kalmar län är kvinnor, vilket är något lägre än andelen totalt i Sverige. Andelen kvinnor som företagare skiljer sig mycket mellan länets kommuner och varierar mellan 23 procent (Högsby) och 34 procent (Mönsterås).

- Träindustri

Småland är en region där trä och trärelaterade företag har stor betydelse. Tillgången på skogsråvara av god kvalitet gör att Kalmar län har många snickeriföretag, trähustillverkare, möbelindustri samt mängder med sågverk och andra träförädlade industrier. Träindustrin består av ca 325 företag, varav merparten finns på landsbygden. Branschen sysselsätter ca 4500 personer. Här finns allt från små designföretag och snickerier till stora producerande företag. Forskning, utbildning och utveckling finns också i regionen. För att stödja och stimulera utvecklingen av den trärelaterade industrin har de tre regionförbunden och de tre länsstyrelserna i Småland antagit en trästrategi. Genom fokuserat och strukturerat arbete ska träindustrins attraktionskraft öka. Det finns flera projekt och utvecklingscenter kopplade till träindustrin, exempelvis Träcentrum vars uppgift är att verka för industriell utveckling och kompetensförsörjning.

- Glasindustri

Kalmar län har också en stark tradition av glas, där industri möter konst och utgör ett värdefullt kulturarv. Inom Glasriket finns, förutom de stora glasbruken, en mängd mindre studiohyttor. Inom glasriket finns en stark förhoppning om att dessa mindre glasbruk och hyttor i sin småskalighet kan komma att utgöra grunden för fortsatt attraktivitet för besökare när större glasindustrier får lägga ned på grund av dålig lönsamhet.

Nya sätt att kombinera glas och trä kan skapa nya värden för framtidens byggande. Utvecklingsprojektet Smart Housing Småland ska tillvarata och vidareutveckla innovationer och den industriella kompetens inom planglas och träbyggande som har en så tydligt koncentration i Småland. Trä- och glasindustrin står inför utmaningar men också möjligheter som kan göra den till en viktig motor för ekonomisk tillväxt, regional utveckling och sysselsättning i regionen.

- Förädling av jordbruksprodukter

Kalmar har en relativt stor förädling av jordbruksprodukter. Det finns många småskaliga livsmedelsförädlade företag, i vissa fall med gårdsförsäljning. I länet finns etablerade

slakterier för nöt, svin och lamm, men också för slaktkyckling. Det finns också flera mindre slakterier i länet. Inom länet finns dessutom en relativt stor förädling av specialgrödor som exempelvis potatis, lök och bruna bönor.

## Arbetsmarknad och befolkning

- **Befolkning**

Länet har drygt 233 000 invånare, varav ca 40 procent bor på landsbygden. Folkmängden har minskat under en följd av år, och det är främst landsbygden i de inre delarna av länet och på södra Öland som haft en negativ befolkningsutveckling. Under perioden 1987-2012 är det endast Kalmar och Mörbylånga som uppvisat en positiv befolkningsutveckling. Den ökningen har inte skett på landsbygden.

Befolkningspyramiden för landsbygden i Kalmar län följer väl det typiska mönstret för landsbygd med en stor andel av befolkningen som är över 65 år och en relativt liten del som är mellan 20 och 40 år. Kalmar län har en något högre medelålder än genomsnittet. Alla kommuner har en större andel av befolkningen som är över 65 än det totala genomsnittet, medan vissa kommuner har en betydligt högre andel. Andelen äldre skiljer sig mellan olika områden, där Borgholm och kommunerna i inlandets skogs- och mellanbygd har en större andel äldre. Andelen utrikesfödda är istället betydligt lägre än riksgenomsnittet. Ingen av länets kommuner har samma andel utrikesfödda som Sverige totalt. Högsby, Emmaboda och Hultsfred är de kommuner med högst andel medan de båda ölandskommunerna har lägst. Antalet och andelen utrikesfödda har ökat mellan 2005 och 2011 i alla länets kommuner. De allra flesta kommer från EU15.

Fler personer har en önskan att bosätta sig på landsbygden än de som faktiskt gör det (Amcoff och Nedomysl, 2011). Det tyder på att det finns en befolkningspotential för landsbygdstillväxt. En motverkande faktor skulle kunna vara att begreppen landsbygd och landsbygdsbo i många avseenden har blivit negativt laddade ord (MIKLO, 2009). I en förstudie om landsbygdens framgångsfaktorer som Hela Sverige ska leva, region syd, låtit genomföra, framkommer att möjlighet till sysselsättning och inkomst är den viktigaste faktorn, efter sociala faktorer, för ett beslut om flytt. En ort eller bygd behöver tillhöra en region som upplevs som attraktiv för att uppfattas som verkligt attraktiv och en viktig faktor för en ökande befolkning i mindre orter är närhet till stora städer. Det har med arbetsmarknad att göra, men också närhet till service och kulturutbud. Förutom dessa faktorer anges närhet till sjö och hav samt utpräglad byanda som viktiga faktorer för befolkningsstillväxt.

Möjligheten att bo på landsbygden ökar genom att vissa arbeten är mindre platsbundna och oberoende av var de utförs. Webbteknik och distansarbete underlättar att kombinera landsbygdsboende med attraktiva arbeten. Universitetet utgör ytterligare en möjlighet genom att många unga som studerar är potentiella länsbor om de finner anledning att bosätta sig i regionen även efter studierna.

- **Sysselsättning**

De areella näringarna sysselsätter nästan fem procent av befolkningen i Kalmar län. Av länets arbetsställen finns mer än 35 procent inom de areella näringarna och i vissa kommuner är andelen över 50 procent. Arbetsmarknaden i Kalmar län är mycket könssegregerad. Två tredjedelar av männen arbetar inom den privata sektorn medan mer än två tredjedelar av de anställda i den offentliga sektorn är kvinnor. OECD menar att insatser bör göras för att fler kvinnor ska arbeta inom den privata sektorn. Den uppdelade arbetsmarknaden påverkar även den geografiska segregationen eftersom kvinnor tenderar att arbetspendla i allt mindre utsträckning. Detta gör att det blir en relativt begränsad arbetsmarknad för kvinnor, inte minst kvinnor med högre utbildning. Den privata sektorn i Kalmar län består av traditionellt mansdominerade yrken. Könsfördelningen är väldigt tydlig och

följer traditionella mönster. Det är övervägande män i branscherna transport, energi, jord och skog samt tillverkning, medan omsorg, utbildning och kultur domineras av kvinnor.

Av länets sysselsatta är över tio procent företagare, vilket är högre än snittet i Sverige. Över 70 procent av företagen på landsbygden drivs av män som är födda i Sverige, och inom jordbrukssektorn är andelen ännu högre. Nästan inga företag inom jord- och skogsbrukssektorn drivs av utrikesfödda. Den bransch med högst andel företagare som är utrikesfödda är hotell och restaurang. Av kvinnorna i arbetsför ålder är 5,2 företagare, jämfört med 4,8 för riket. Andelen unga kvinnoföretagare är betydligt lägre i Kalmar län än genomsnittet (Företagarna, 2013).

Medelinkomsten i Kalmar län är lägre än den totala medelinkomsten i Sverige. Kvinnors förvärvsinkomst är ca 75 procent av mäns och skillnaderna är något större i länets mindre kommuner. Andelen arbetslösa är något högre än genomsnittet i Kalmar län, men skillnaderna är stora mellan länets kommuner. Arbetslösheten är marginellt högre bland männen. Enligt arbetsförmedlingens prognos för arbetsmarknadsläget i Kalmar län under 2013 blir sysselsättningsgraden lägre främst inom branscherna bygg, industri samt jord och skog. Även när det gäller sjukskrivningstalen är det stora skillnader mellan könen, och en högre andel av kvinnorna är sjukskrivna i länets samtliga kommuner (Regionförbundet, 2013).

- **Utbildningsnivå och kompetens**

Generellt har länets invånare en relativt låg utbildningsnivå. Fler kvinnor än män har akademisk utbildning. Fördelningen är densamma på landsbygden. Andelen med högre utbildning är något högre hos de utrikesfödda. Befolkningens kompetens kännetecknas annars av stort yrkeskunnande och stor uppfinningsrikedom. Inom länet finns Linnéuniversitetet med utbildning och forskning inom humaniora, samhällsvetenskap, naturvetenskap och teknik.

Enligt OECD:s studie av Småland och Blekinge tenderar högutbildade ungdomar, i synnerhet kvinnor, att flytta från regionen till storstäderna. Det innebär att tillverkningsföretag som strävar efter att bli mer kunskapsbaserade och högteknologiska har svårigheter att rekrytera personal med rätt kompetens. Enligt SCB:s arbetskraftsbarometer väntas brist på både nyutexaminerade och yrkeserfarna med naturbruksutbildning (SCB, 2012).

- **Lokalt engagemang och utvecklingsarbete**

Relationer och nätverk har visat sig avgörande för att vända negativ befolkningsutveckling och studier visar att det är viktigt att eldsjälar inte enbart engagerar sig i näringslivet utan även är starka krafter för att utveckla orten/bygden (Johansson 2012). Ideellt engagemang är ofta en förutsättning för en levande landsbygd. I många delar finns ett starkt föreningsliv och en stark bygdegemenskap i Kalmar län.

Exempelvis har Länsbyggerådet 173 lokala utvecklingsgrupper/byalag som på ideell basis och på olika sätt arbetar för att göra sin hembygd bättre att leva i. Organisationen Hela Sverige Ska Leva har utvecklat verktyget lokala utvecklingsplaner. En lokal utvecklingsplan innebär ett samlat dokument för bygdens utvecklingstankar och idéer (utvecklingsstrategi) och blir en bättre möjlighet för bygder och områden att presentera en samlad målbild vid exempelvis kontakter med myndigheter och kommuner. I Kalmar län finns ett stort antal lokala utvecklingsplaner. Inom länet finns också fem Leaderkontor för lokal utveckling.



Den negativa attityden till begreppet landsbygd som tidigare nämnts finns också till viss del internt hos landsbygdsbefolkningen. Det innebär att aktörer på landsbygden ibland inte ser de värden och möjligheter som finns på hemmaplan. I vissa delar upplevs ingen bygdegemenskap, utan istället en känsla av konkurrens. En annan förekommande uppfattning är att befolkningen på landsbygden har särskilt traditionella synsätt och attityder som är svåra att ändra på.

## Källförteckning

Amcoff Jan, och Nedomysl Thomas, 2011. "Is There Hidden Potential for Rural Population Growth in Sweden?" i *Rural Sociology* 76(2), 2011, s. 257–27.

Företagarna, 2013. Fakta om kvinnors företagande. Rapport från Företagarna, mars 2013.

Johansson, Lars (2012). Landsbygdens framgångsfaktorer, en förstudie. Hela Sverige ska leva, region syd.

Jordbruksverket Rapport 2013:3 Exploatering av jordbruksmark 2006-2010

Klimat i förändring – möjligheter och utmaningar för Kalmar län, Länsstyrelsens meddelandeserie 2011:10

Lantz Mikael och Björnsson Lovisa, 2011. Biogas från gödsel och vall – Analys av föreslagna styrmedel. Enviro AB på uppdrag av LRF.

Länsstyrelsens meddelandeserie 2011:10: Klimat i förändring – möjligheter och utmaningar för Kalmar län

MIKLO, 2009. Cash, kollo eller kompisar – Så lockar vi miljonprogrammets entreprenörer till landsbygden.

OECD, 2012. Territorial Reviews, Småland-Blekinge, Sverige 2012. OECD

Regionförbundet, 2010. Regionalt Serviceprogram (RSP) för Kalmar län, 2010-02-15.

Regionförbundet, 2013. Jämställd regional tillväxt – Handlingsplan för Kalmar län 2012-2014.

SCB, 2012. Arbetskraftsbarometern '12.

Skogsstyrelsen, 2013. Skogsstatistik årsbok 2013.

### Statistik

Statistik från SCB – beställning från Länsstyrelserna 2013

Allt om landet – statistikdatabas, Jordbruksverket.

Regionfakta. Bearbetad statistik från SCB, [www.regionfakta.com](http://www.regionfakta.com)

## 14.2. Bilaga 2: Budget och mål

H	Kalmar län	Indikator kod	2014-2020											Total		
			P2		P3	P4			P5			P6				
			2a	2b	3a	4a	4b	4c	5b	5c	5d	6a	6b		6c	
1.1 tot	Budget						7 095 233						694 964			7 790 197
1.1 tot	Antal deltagare i utbildning	O.12					2 610						228			2 838
1.1 odl	Budget						3 291 334									3 291 334
1.1 eko	Budget						1 657 586									1 657 586
1.1 Greppa	Budget						2 146 313									2 146 313
1.2 tot	Budget						725 000						1 022 404			1 747 404
1.2 odl	Budget						100 000									100 000
1.2 eko	Budget						125 000									125 000
1.2 Greppa	Budget						500 000									500 000
2.1 tot	Budget						16 013 479						1 640 626	1 834 686		19 488 791
2.1 tot	Antal deltagare i rådgivning	O.13					1 326						135	150		1 611
2.1 odl	Budget						6 071 252									6 071 252
2.1 eko	Budget						1 739 784									1 739 784
2.1 Greppa	Budget						8 202 443									8 202 443
4.1	Budget		145 844 570							3 274 990		7 106 904				156 226 464
4.1	Total investering, kr	O.2	620 536 339							9 251 229		18 619 035				648 406 603
4.1	Antal företag	O.4	221													221
4.1	Antal investeringar i jordbruksföretag*	O.3								15			25			40
4.1	Antal djurenheter, investeringar för minskat utsläpp av växthusgaser och ammoniak	O.8											8 852			8 852
4.2	Budget				3 291 336								1 636 270			4 927 606
4.2	Total investering, kr	O.2			12 946 063								7 091 020			20 037 083
4.2	Antal investeringar	O.3			7								3			10
4.4	Budget						6 479 833									6 479 833
4.4	Antal investeringar i stängsel mot rovdjur och engångsröjning betesmark	O.3					280									280
6.1	Budget			6 000 000												6 000 000
6.1	Antal strödmottagare	O.4		24												24
6.1	Total investering, kr	O.2		6 000 000												6 000 000
6.4	Budget								4 762 821				12 543 634			17 306 455
6.4	Total investering, kr	O.2							14 862 716				41 992 975			56 855 691
6.4	Antal företag	O.4							8				31			39
6.4	Antal nya arbetstillfällen	R.21											35			35
7.2	Budget**												1 121 482			1 121 482
7.2	Antal investeringar i småskalig infrastruktur	O.3											3			3
7.2	Antal invånare som får tillgång till förbättrad service eller infrastruktur	O.15											3 396			3 396
7.3	Budget													174 545 589		174 545 589
7.3	Antal investeringar i bredband	O.3												27		27
7.3	Antal invånare som får tillgång till bredband	O.15												14 826		14 826
7.4 tot	Budget**												16 873 515			16 873 515
7.4 tot	Antal investeringar i service och fritid	O.3											89			89
7.4 tot	Antal invånare som får tillgång till förbättrad service eller infrastruktur	O.15											51 129			51 129
7.4 serv	Budget												13 313 572			13 313 572
7.4 idr	Budget**												1 704 341			1 704 341
7.4 övr	Budget**												1 855 602			1 855 602
7.5	Budget**												4 296 431			4 296 431
7.5	Antal investeringar i infrastruktur för rekreation och för turistinformation	O.3											9			9
7.5	Antal invånare som får tillgång till förbättrad service eller infrastruktur	O.15											13 009			13 009
7.6 tot	Budget**						19 707 007						13 265 275			32 972 282
7.6 tot	Antal investeringar i natur- och kulturmiljö	O.3					90						47			137
7.6 tot	Antal invånare som får tillgång till förbättrad service eller infrastruktur	O.15											40 193			40 193
7.6 hem	Budget**												5 986 571			5 986 571
7.6 övr	Budget**												7 278 704			7 278 704
16.2 tot	Budget**											5 420 111				5 420 111
16.2 LS reg	Budget											2 365 785				2 365 785
16.2 LS gen	Budget**											1 141 909				1 141 909
16.2 sam	Budget											1 912 417				1 912 417
16.4 tot	Budget				4 010 579											4 010 579
16.4 försälj	Budget				466 757											466 757
16.4 LS sam	Budget				3 543 822											3 543 822
	<b>Summa budget</b>		<b>145 844 570</b>	<b>6 000 000</b>	<b>7 301 915</b>		<b>50 020 552</b>			<b>8 037 811</b>		<b>7 106 904</b>	<b>22 958 009</b>	<b>37 391 389</b>	<b>174 545 589</b>	<b>459 206 739</b>

\* I detta ingår trädgårds- och rennäringsföretag.

\*\*Inklusive övrigt offentligt stöd. Inom 7.6/4abc ingår inte övrigt offentligt stöd.

I tabellen framgår fördelad budget och mål för hela programperioden 2014-2020, med undantag för:

- 30 mnkr till kompetensutveckling för betesmarker och slåtterängar,
- 150 mnkr till bredbandsstöd för glesare befolkade områden i landet,
- avropade pengar till investeringsstöd till gödselbaserad biogas,
- avropade pengar till reglerbar dränering, och
- begärda omfördelningar mellan stödmyndigheter.

De två första posterna kommer att läggas till i tabellen så snart fördelningsnycklar har beslutats. Eftersom de tre sista posterna ändras med tiden kommer dessa inte att redovisas i tabellen.

Fördelningen i tabellen bygger på att:

- programändringen som skickades till kommissionen i november 2017 godkänns enligt förslag,
- tidigare beslutade fördelningsnycklar används vid fördelning av reserver, nya pengar och indragningar, och
- pengar till bredbandsstödet (850 mnkr) fördelas enligt förslag på ny nyckel.

### 14.3. Bilaga 3: Miljö

#### **Miljömålstabell för Investeringsstöd för konkurrenskraft inom jordbruks-, trädgårds- och rennäringsföretag**

I tabellen finns exempel på investeringar som bidrar till de nationella miljö- och klimatmålen. Vissa av de som nämns finns med som en del av "all inclusive" investeringar, det vill säga ett tillägg till en huvudinvestering, till exempel i och med en investering i ett kostall.

I vissa fall kan energieffektivisering och förnybar energi ingå i investeringar inom det här investeringsstödet. Det är till exempel när ett nytt djurstall byggs med energieffektiva lösningar som återvinning av värme från mjölk eller att gödselvården är klimatanpassad. Då måste en bedömning göras om investeringen passar övervägande i ett annat stöd så ska den dit. Ibland kan en ansökan delas upp i flera ansökningar som ska hanteras som olika stöd.

Den här listan inkluderar enbart sådant som är stödberättigat i detta stöd, det vill säga att investeringar som till exempel värmepannor finns i andra stöd. Allting nedan som står som en del i en ny investering kan även sökas separat.

Miljömål	Önskad positiv effekt	Exempel på investeringar som kan ge positiv effekt
Begränsad klimatpåverkan	Ökad effektivitet i kväveanvändning	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ny- till- eller ombyggnader av djurstallar med flytgödselhantering, vilket kan innebära investeringar i</li> </ul>

	<p>Minskad växthusgasavgång från hantering av stallgödsel</p> <p>Produktion av förnybar energi</p> <p>Energibesparing/ -effektivisering</p> <p>Omställning från fossila bränslen till förnybar energi</p>	<p>lagringsbehållare, omrörare och en gödseltankvagn eller ett matarslangsystem med tillhörande spridningsaggregat</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Ny- till- eller ombyggnader av djurstallar med lagringskapacitet över lagkrav för stallgödsel</li> <li>• Ett nytt stall med tak över gödselbrunn</li> <li>• N-sensor</li> <li>• Strukturkalkning</li> <li>• Dränering</li> </ul>
Bara naturlig försurning	Minskad ammoniakavgång	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ny- till- eller ombyggnader av djurstallar med tak över gödselbrunn</li> <li>• Ny- till- eller ombyggnader av djurstallar med flytgödselhantering, vilket kan innebära investeringar i lagringsbehållare, omrörare och en gödseltankvagn eller ett matarslangsystem med tillhörande spridningsaggregat</li> <li>• Rening av frånluft</li> </ul>
Giftfri miljö	Minskad risk för utsläpp av skadliga ämnen till mark, luft och vatten. Minskad risk för hälsa och miljö vid användning av växtskyddsmedel	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Tunnelodling</li> <li>• System för cirkulerande vatten och rening i växthus</li> <li>• Investeringar i företag med ekologisk produktion</li> <li>• Investeringar som är en del i omställning till ekologisk produktion</li> <li>• Utrustning och installationer som minskar risk för oavsiktlig spridning av växtskyddsmedel (exempelvis hårdgjord yta med uppsamlingstank, preparatpåfyllare och sköljvattentank till spruta)</li> </ul>
Ingen övergödning	Minskad ammoniakavgång, Minskat kväve- och/eller fosforläckage	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ny- till- eller ombyggnader av djurstallar med flytgödselhantering, vilket kan innebära investeringar i lagringsbehållare, omrörare och en gödseltankvagn eller ett</li> </ul>

		<p>matarslangsystem med tillhörande spridningsaggregat</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Ny- till- eller ombyggnader av djurstallar med tak över gödselbrunn</li> <li>• N-sensor</li> <li>• System för vattenrecirkulering och rening i växthus</li> <li>• Strukturkalkning</li> <li>• Dränering</li> </ul>
Ett rikt odlingslandskap	Ökad areal betesmarker som betas. Bevara och förstärka flora och fauna. Bevarad kulturmiljö	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ny- till- eller ombyggnader av djurstallar avsedda för djur som kommer att hållas på bete</li> <li>• Investeringar för biodling</li> <li>• Särskilt anpassad utformning av nya byggnader med hänsyn till kulturmiljön</li> <li>• GPS-övervakning av betesdjur på svårtillgängliga platser</li> </ul>
Bidrar till energieffektivitet	Energibesparing	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Energikartläggning eller motsvarande har gjorts</li> <li>• Investeringar i byggnader, anläggningar och maskiner med fokus på energieffektivitet</li> <li>• Ett nytt växthus eller stall med isolering t.ex. energivävar i växthus</li> <li>• Ett nytt växthus eller stall med värmeväxlare t.ex. luftvärmepump, värmeåtervinning, frikyla</li> </ul>
Bidrar till djurvälstånd	Minskad skaderisk och ökat välbefinnande för djuren	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ny skonsammare golvbeläggning i befintliga djurstallar</li> <li>• Ny inredning/utrustning i djurstallar med fokus på djurvälstånd (utöver lagkrav)</li> </ul>

#### 14.4. Bilaga 4. Miljö

Dokumentet är till hjälp för att göra bedömningar inom området miljö för 4.1/2a samt 7.4/6b.

Miljömål för 4.1/2a

#### Miljömålstabell för Investeringsstöd för konkurrenskraft inom jordbruks-, trädgårds- och rennäringföretag

I tabellen finns exempel på investeringar som bidrar till de nationella miljö- och klimatmålen. Vissa av de som nämns finns med som en del av "all inclusive" investeringar, det vill säga ett tillägg till en huvudinvestering, till exempel i och med en investering i ett kostall.

I vissa fall kan energieffektivisering och förnybar energi ingå i investeringar inom det här investeringsstödet. Det är till exempel när ett nytt djurstall byggs med energieffektiva lösningar som återvinning av värme från mjölk eller att gödselvården är klimatanpassad. Då måste en bedömning göras om investeringen passar övervägande i ett annat stöd så ska den dit. Ibland kan en ansökan delas upp i flera ansökningar som ska hanteras som olika stöd.

Den här listan inkluderar enbart sådant som är stödberättigat i detta stöd, det vill säga att investeringar som till exempel värmepannor finns i andra stöd. Allting nedan som står som en del i en ny investering kan även sökas separat.

Miljömål	Önskad positiv effekt	Exempel på investeringar som kan ge positiv effekt
Begränsad klimatpåverkan	Ökad effektivitet i kväveanvändning Minskad växthusgasavgång från hantering av stallgödsel Produktion av förnybar energi Energibesparing/ -effektivisering Omställning från fossila bränslen till förnybar energi	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ny- till- eller ombyggnader av djurstallar med flytgödselhantering, vilket kan innebära investeringar i lagringsbehållare, omrörare och en gödseltankvagn eller ett matarslangsystem med tillhörande spridningsaggregat</li> <li>• Ny- till- eller ombyggnader av djurstallar med lagringskapacitet över lagkrav för stallgödsel</li> <li>• Ett nytt stall med tak över gödselbrunn</li> <li>• N-sensor</li> <li>• Strukturkalkning</li> <li>• Dränering</li> </ul>
Bara naturlig försurning	Minskad ammoniakavgång	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ny- till- eller ombyggnader av djurstallar med tak över gödselbrunn</li> <li>• Ny- till- eller ombyggnader av djurstallar med flytgödselhantering, vilket kan innebära investeringar i lagringsbehållare, omrörare och en</li> </ul>

		<p>gödseltankvagn eller ett matarslangsystem med tillhörande spridningsaggregat</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Rening av frånluft</li> </ul>
Giftfri miljö	Minskad risk för utsläpp av skadliga ämnen till mark, luft och vatten. Minskad risk för hälsa och miljö vid användning av växtskyddsmedel	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Tunnelodling</li> <li>• System för cirkulerande vatten och rening i växthus</li> <li>• Investeringar i företag med ekologisk produktion</li> <li>• Investeringar som är en del i omställning till ekologisk produktion</li> <li>• Utrustning och installationer som minskar risk för oavsiktlig spridning av växtskyddsmedel (exempelvis hårdgjord yta med uppsamlingstank, preparatpåfyllare och sköljvattentank till spruta)</li> </ul>
Ingen övergödning	Minskad ammoniakavgång, Minskat kväve- och/eller fosforläckage	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ny- till- eller ombyggnader av djurstallar med flytgödselhantering, vilket kan innebära investeringar i lagringsbehållare, omrörare och en gödseltankvagn eller ett matarslangsystem med tillhörande spridningsaggregat</li> <li>• Ny- till- eller ombyggnader av djurstallar med tak över gödselbrunn</li> <li>• N-sensor</li> <li>• System för vattenrecirkulering och rening i växthus</li> <li>• Strukturkalkning</li> <li>• Dränering</li> </ul>
Ett rikt odlingslandskap	Ökad areal betesmarker som betas. Bevara och förstärka flora och fauna. Bevarad kulturmiljö	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ny- till- eller ombyggnader av djurstallar avsedda för djur som kommer att hållas på bete</li> <li>• Investeringar för biodling</li> <li>• Särskilt anpassad utformning av nya byggnader med hänsyn till kulturmiljön</li> <li>• GPS-övervakning av betesdjur på svårtillgängliga platser</li> </ul>
Bidrar till energieffektivitet	Energibesparing	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Energikartläggning eller motsvarande har gjorts</li> <li>• Investeringar i byggnader, anläggningar och maskiner med fokus på energieffektivitet</li> </ul>



		<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ett nytt växthus eller stall med isolering t.ex. energivävar i växthus</li> <li>• Ett nytt växthus eller stall med värmväxlare t.ex. luftvärmepump, värmeåtervinning, frikyla</li> </ul>
Bidrar till djurvälstånd	Minskad skaderisk och ökat välbefinnande för djuren	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ny skonsammare golvbeläggning i befintliga djurstallar</li> <li>• Ny inredning/utrustning i djurstallar med fokus på djurvälstånd (utöver lagkrav)</li> </ul>

### Målen för kulturmiljöarbetet

Det statliga kulturmiljöarbetet ska främja:

- ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas
- människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön
- ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser
- en helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen

<https://www.raa.se/kulturarvet/kulturpolitik/da-och-nu-att-bevara-anvanda-och-utveckla-kulturmiljon/vad-ar-kulturmiljo/nationella-kulturmiljomal/>

### Mål för friluftslivet

Det övergripande målet för friluftslivspolitikerna är att med bland annat allemansrätten som grund stödja människors möjligheter att vistas i naturen och utöva friluftsliv.

#### 1. Tillgänglig natur för alla

Naturen ska vara tillgänglig för alla. Det innebär att möjligheten att vistas i och njuta av natur- och kulturlandskapet är stor och människors olika behov är tillgodosedda. Områden med god tillgänglighet finns utpekade, är kända och uppskattade och förvaltas långsiktigt. Tillgänglighet har hög prioritet inom planering, information och förvaltning av natur- och kulturlandskapet samt andra områden av betydelse för friluftslivet.

#### 2. Starkt engagemang och samverkan

Ett starkt engagemang och samverkan där personligt och ideellt engagemang står i centrum. Organisationerna bör i högre grad än i dag samverka. Ökad samverkan kan bidra till att fler människor ägnar sig oftare åt friluftsliv. Det bör även finnas etablerade strukturer för dialog och samordning av friluftslivet lokalt, regionalt och nationellt.

#### 3. Allemansrätten

Allemansrätten är grunden för friluftslivet. Det innebär att allemansrätten värnas och allmänhet, markägare, föreningar och företag har god kunskap om allemansrätten.

#### 4. Tillgång till natur för friluftsliv

Det finns tillgång till natur för friluftslivet. Det innebär att samhällsplanering och markanvändning tar hänsyn till friluftslivets behov av tillgång till attraktiva natur- och kulturlandskap.

### **5. Attraktiv tätortsnära natur**

Det finns attraktiv tätortsnära natur för friluftslivet. Det innebär att befolkningen har tillgång till grönområden och ett tätortsnära landskap med höga frilufts-, natur- och kulturmiljövärden.

### **6. Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling**

Att bidra till en hållbar landsbygdsutveckling och regional tillväxt i alla delar av landet. Detta bör innebära att friluftsliv samt natur- och kulturturism bidrar till att stärka den lokala och regionala attraktiviteten och medverkar till en stark och hållbar utveckling och regional tillväxt.

Natur- och kulturturism bör uppmärksammas och prioriteras som strategiska verksamheter inom besöksnäringen. Upplevelserna bör kännetecknas av hållbarhet, kvalitet, värdeskapande, tillgänglighet och säkerhet.

### **7. Skyddade områden som resurs för friluftslivet**

Att skyddade områden är en resurs för friluftslivet. Det innebär att skyddade områden med värden för friluftslivet skapar goda förutsättningar för utevistelse genom förvaltning och skötsel som främjar friluftsliv och rekreation.

### **8. Ett rikt friluftsliv i skolan**

Ett rikt friluftsliv i skolan. Det innebär att förskolor, förskoleklasser, grundskolor och motsvarande skolformer samt fritidshem bedriver friluftslivsverksamhet och undervisning om förutsättningar för en god miljö och hållbar utveckling i enlighet med verksamheternas styrdokument. Barn och elever bör ges goda möjligheter att vistas utomhus.

### **9. Friluftsliv för god folkhälsa**

Att skapa goda förutsättningar för att människor kan vara regelbundet fysiskt aktiva i natur- och kulturlandskapet. Det innebär att evidensbaserade kunskaper om insatser som skapar förutsättningar för friluftsliv och främjar hälsa sammanställs och sprids till kommuner, landsting, ideella organisationer och andra berörda aktörer.

### **10. God kunskap om friluftslivet**

Det finns god kunskap om friluftslivet. Det innebär att det finns etablerad forskning och statistikinsamling kring friluftsliv som utgår från ämnesfältets bredd och mångvetenskapliga karaktär, är långsiktig över tiden och bygger på behoven hos friluftslivets aktörer.

Myndigheter, organisationer, kommuner, markägare och företag bör ha god kunskap och kompetens i frågor om friluftsliv, landskapets utformning, hållbart nyttjande och natur- och kulturturism.

<http://www.naturvardsverket.se/Friluftsmalen/>

## 14.5. Bilaga 5: Stödprocent för bredband.

Underlag till fastställd stödandel (stödprocent)		Län: Kalmar		2014-08-19		
Registrering görs i blå rutor, övriga rutor är låsta. På flik "Kommentarer och motivering" skrivs en kommentar (förklaring) till varje delfråga enligt hänvisningarna 1.1, 1.2 osv samt en sammanfattande motivering till slutligt vald stödprocent. I kolumn E får ojämna procental användas t ex 63%. Det är bara den slutligt valda stödprocenten som ska vara ett helt tiotal.						
1a. Markförhållanden	Antal ha	Andel (%)	Grund för bedömning	Vald %	Hänvisning till kommentar	Viktad %
Andel skog (inklusive berg, myrar, mossar och liknande svåra marker).	782 000	82%	Om andel skog > 80 % bör stödprocenten vara 70-90 % Om andel skog 70-80 % bör stödprocenten vara 50-70 % Om andel skog < 70 % bör stödprocenten vara 20-50 %	70	1.1	57
Andel åkermark	123 853	13%	Om andel > 30 % bör stödprocenten vara 20-50 % Om andel åkermark 10-30 % bör stödprocenten vara 50-70 % Om andel åkermark < 10 % bör stödprocenten vara 70-90 %	50	1.2	6
Andel vatten (inkluderar större vattendrag och sjöar)	47 151	5%	Om andel vatten > 7 % bör stödprocenten vara 60-80 % Om andel vatten 5-7 % bör stödprocenten vara 50-60 % Om andel vatten < 5 % bör stödprocenten vara 20-50 %	50	1.3	2
Summa	953 004				Sammanlagd, viktad %	66
<b>Andel (%)</b>						
Andel betesmark av total jordbruksmark (ange % i blå ruta)	-	36,7	Om andel betesmark > 40 % bör stödprocenten vara 60-80 % Om andel betesmark 20-40 % bör stödprocenten vara 40-60 % Om andel betesmark < 20 % bör stödprocenten vara 20-40 %	60	1.4	60
2. Nätets storlek	Antal kommuner	Andel (%)	Grund för bedömning	Vald %	Hänvisning till kommentar	Viktad %
Andel av länets kommuner där det bor < 5 personer per km2	0	0%	Om andel > 70 % bör stödprocenten vara 70-90 % Om andel 30-70 % bör stödprocenten vara 50-70 % Om andel < 30 % bör stödprocenten vara 20-50 %	20	2.1	0
Andel av länets kommuner där det bor 5 - 15 personer per km2	5	42%	Om andel > 70 % bör stödprocenten vara 80-90 % Om andel 30-70 % bör stödprocenten vara 60-80 % Om andel < 30 % bör stödprocenten vara 40-60 %	70	2.2	29
Andel av länets kommuner där det bor > 15 personer per km2	7	58%	Om andel > 70 % bör stödprocenten vara 20-50 % Om andel 30-70 % bör stödprocenten vara 50-70 % Om andel < 30 % bör stödprocenten vara 70-80 %	60	2.3	35
Summa	12				Sammanlagd, viktad %	64
3. Sammanvägning						
1. Markförhållanden	66				Hänvisning till kommentar	
Betesmark	60					
2. Nätets storlek	64					
Sammanvägd procent (medel)	64					
				<b>Länets stödandel avrundad till närmaste hela tiotal:</b>	<b>60</b>	3.3

### Motiveringar stödandel

2014-08-19

Län: Kalmar

Registrering görs i blå rutor, övriga rutor är låsta.

#### Stödandel

Nr	Motivering
1.1	Enligt uppgift från SCB
1.2	Enligt uppgift från SCB
1.3	Enligt uppgift från SCB
1.4	Enligt uppgift från SCB
2.1	Enligt SCBs statistik
2.2	Enligt SCBs statistik
2.3	Enligt SCBs statistik
<b>Sammanfattande kommentar för slutligt vald stödprocent</b>	
3.3	Vi har tidigare bara gett stöd till kanalisering med en privat insats per anslutning. Stödprocenten har därför varierat mellan projekten. Vi har övervägande del föreningsdrivna projekt i länet. Generellt räknar man väl med att ca 70% av kostnaden är för kanalisering och 30% för fiber. Vi bedömer därför att 60% projektstöd för passiv utrustning är relevant för Kalmar län.